

Carlos CASTANEDA

POVESTIRI DESPRE PUTERE

„Un profesor trebuie să fie onest și să-și avertizeze discipolul că inocența și tihna momentului sînt doar un miraj, că în fața lui se află un abis fără fund și că, o dată deschisă ușa, nu mai există nici o cale de a o închide".

„Nu mai ai timp și, totuși, ești înconjurat de eternitate. Ce paradox pentru „rațiunea" ta !

Don Juan

RAO International Publishing Company S.A.
P.O. Box 37-198 București, ROMÂNIA

CARLOS CASTANEDA
Tales of Power

Traducere din limba engleză
GABRIEL FLORENTIN POPA

Ediția I

Coperta
DONE STAN

Tiparul executat de
ELSNERDRUCK
Berlin, Germania

Octombrie 1995

ISBN 973-576-027-4

CUPRINS

Caracteristicile unei păsări solitare sînt cinci :

Prima, că ea zboară pînă în cele mai mari înălțimi ;

A doua, că ea nu suferă după companie, nici măcar după vreuna dintre semenele sale ;

A treia, că ea își ațintește ciocul spre tăriile cerului ;

A patra, că nu are o culoare definită ;

A cincea, că ea cîntă foarte duios.

San Juan de la Cruz,
Dichos de Luz y Amor

1. Întîlnire cu cunoașterea

Nu l-am văzut pe don Juan timp de cîteva luni. Era toamna lui 1971. Eram convins că se afla acasă la don Genaro, în Mexicul Central, și am făcut pregătirile necesare pentru o excursie de șase-șapte zile, ca să-l vizitez. Totuși, în ziua a doua a excursiei mele, ceva m-a îmboldit pe la prînz să mă opresc la casa lui don Juan, în Sonora. Am parcat mașina și m-am dus direct spre casă. Spre surpriza mea, el era acolo.

— Don Juan ! Nu mă așteptam să te găsesc aici, am spus.

El a rîs ; surpriza mea părea să-l încînte. Stătea pe o navetă goală de lapte, în fața ușii. Părea că mă aștepta. În dezinvoltura cu care m-a salutat se citea un aer de mulțumire. Și-a scos pălăria și a fluturat-o cu un gest caraghios. Apoi și-a pus-o pe cap și m-a salutat ostășește. Era întins lîngă perete, stînd călare pe naveta de lapte.

— Așează-te, așează-te, m-a îndemnat el pe un ton jovial. Îmi pare bine că te revăd.

— Făceam tot drumul pînă în Mexicul Central degeaba. Și apoi ar fi trebuit să mă întorc spre Los Angeles. Faptul că te-am găsit aici mi-a salvat zile întregi de condus.

— Cumva tot m-ai fi găsit, a spus el pe un ton misterios, dar să spunem că-mi datorezi cele șase zile de care aveai nevoie ca să ajungi acolo, zile pe care ar trebui să le folosești într-un mod mai util decît să tot apeși pe accelerație.

Era ceva angajant în zîmbetul său. Căldura lui era contagioasă.

— Dar unde ți-e carnețelul ? a întrebat.

I-am spus că l-am lăsat la mașină ; mi-a spus că arătam neobișnuit fără el și m-a trimis să-l iau.

— Am terminat de scris o carte.

Mi-a aruncat o privire care mi-a produs o furnicătură în stomac. Era ca și cum mi-ar fi împins partea de mijloc a corpului cu un obiect ușor. Simțeam că-mi vine rău, dar apoi și-a întors capul într-o parte și mi-am revenit.

Am vrut să-i mai vorbesc despre cartea mea, dar el a făcut un semn care însemna că nu mai voia să discut despre ea. A zîmbit. Era vesel și într-o dispoziție încîntătoare. M-a angajat într-o conversație despre oameni și evenimente curente. În final, am reușit să conduc conversația spre subiectul care mă interesa. Am început să-i spun că mi-am revăzut notițele mai vechi și că mi-am dat seama că el îmi dăduse o descriere detaliată a lumii vrăjitorilor chiar de la începutul asocierii noastre. În legătură cu ceea ce mi-a spus încă de pe atunci, am început să-l întreb despre rolul plantelor halucinogene.

— De ce mi-ai dat de atîtea ori aceste plante ale puterii ?

A rîs și a murmurat foarte ușor: „Pentru că ești prost."

L-am auzit de prima dată, dar am vrut să fiu sigur și m-am prefăcut că n-am înțeles.

— Poftim ? !

— Știi ce-am vrut să spun, mi-a replicat și s-a ridicat.

M-a mîngîiat pe cap, în timp ce mergea lîngă mine.

— Ești destul de încet. Și nu era altă modalitate de a te obliga.

— Deci nu erau absolut necesare ?

— Erau, în cazul tău. Există, totuși, și alte tipuri de oameni, care se pare că n-au nevoie de ele.

Stătea lîngă mine privind la vîrful tufișurilor din stînga casei, apoi s-a așezat iar și mi-a vorbit despre Eligio, celălalt ucenic al său. Spunea că Eligio a folosit plante psihotrope doar o singură dată de cînd a devenit ucenic, dar că el era, probabil, mai avansat decît mine.

— A fi sensibil e starea firească a unor oameni, a spus. Dar tu nu ești. Nici eu. La urma urmei, sensibilitatea contează prea puțin.

— Atunci, care-i lucrul care contează ?

Părea să caute un răspuns potrivit.

— Ceea ce contează e că luptătorul trebuie să fie impecabil, a spus într-un tîrziu. Dar ăsta e doar un mod de a spune, un mod de a te plimba în jurul cozii. Ai realizat deja niște fapte de vrăjitorie și cred că e timpul să menționez sursa a tot ceea ce contează. Deci, voi spune că ceea ce contează pentru un luptător este să ajungă la totalitatea eului său.

— Ce este totalitatea eului, don Juan ?

— Am spus că doar o voi menționa. Există încă multe lucruri mărunte în viața ta, pe care trebuie să le rezolvi înainte să putem vorbi despre totalitatea eului.

A pus punct aici conversației. A făcut un gest cu mîinile, să-mi semnaleze că voia să ne oprim. După cîte se pare, se afla cineva sau ceva în apropiere. Și-a înclinat capul spre stînga, ca și cum ar fi ascultat. Puteam să-i văd albul ochilor în timp ce fixa tufișurile din fața casei, din stînga. A ascultat cu atenție cîteva clipe, apoi s-a ridicat,

s-a apropiat și mi-a șoptit la ureche că trebuia să părăsim casa și să facem o plimbare.

— S-a întîmplat ceva ? am întrebat și eu, tot în șoaptă.

— Nu. Nu-i nimic. Totul e aproape perfect.

M-a condus în desișul pustiu. Ne-am plimbat cam o oră și apoi am ajuns la o mică zonă circulară fără vegetație. Avea vreo trei metri optzeci în diametru, iar pe jos praful roșu era întins și perfect neted. Totuși, nu se zărea nici un semn că vreo mașină ar fi curățat și netezit zona. Don Juan s-a așezat în centrul ei, cu fața spre sud-est. Mi-a arătat un loc cam la un metru și jumătate de el și m-a rugat să mă așez acolo, cu fața la el.

— Ce-o să facem aici ? am întrebat.

— Avem o întîlnire aici, în seara asta.

A cercetat rapid împrejurimile cu privirea, întorcîndu-se pe loc pînă a ajuns iar cu fața spre sud-est.

Mișcările lui m-au alarmat. L-am întrebat cu cine aveam întîlnire.

— Cu cunoașterea. Să spunem că ea dă tîrcoale acestui loc.

Nu m-a lăsat să mă copleșească acest răspuns enigmatic. A schimbat repede subiectul și pe un ton jovial m-a îndemnat să mă comport firesc, adică să iau notițe și să vorbesc așa cum făceam la casa lui.

Ceea ce mă preocupa atunci era acea senzație vie pe care o resimțisem cu șase luni înainte, cînd am „vorbit" cu un coiot. Evenimentul acela însemna pentru mine că, atunci, am fost capabil pentru prima dată să vizualizez, adică să înțeleg cu simțurile mele și într-o stare de conștiință perfectă, descrierea făcută de vrăjitorii lumii ; o descriere în care cumunicarea cu animalele prin vorbire era ceva normal.

— N-o să ne apucăm acum să insistăm asupra unei probleme de natura asta, a spus don Juan, după ce a auzit întrebarea mea. Nu e bine pentru tine să te complaci în a-ţi focaliza atenţia asupra unor evenimente trecute. Poţi să le aminteşti, dar numai în treacăt.

— De ce e aşa, don Juan ?

— Încă n-ai destulă putere personală pentru a căuta explicaţia vrăjitorilor.

— Deci există o explicaţie a vrăjitorilor !

— Bineînţeles. Vrăjitorii sînt oameni. Sîntem creaturi dotate cu inteligenţă. Noi căutăm clarificări.

— Aveam impresia că marele meu defect este căutarea de explicaţii.

— Nu. Defectul tău este că vrei explicaţii convenabile, care să se potrivească cu lumea ta. Ceea ce mă deranjează la tine este judecata. Un vrăjitor îşi explică şi el lucrurile în lumea sa, dar el nu e atît de rigid ca tine.

— Cum pot să ajung la explicaţia vrăjitorilor ?

— Acumulînd putere personală. Puterea personală te va face să percepi cu mare uşurinţă explicaţia vrăjitorilor. Explicaţia asta nu e ceea ce numeşti tu — explicaţie ; totuşi, ea face ca lumea şi misterele ei să fie dacă nu mai clare, măcar mai puţin ciudate. Asta ar trebui să fie esenţa explicaţiei, dar nu e ceea ce cauţi tu. Tu cauţi nişte reflexii ale ideilor tale.

Mi-am pierdut elanul de a mai pune întrebări. Dar zîmbetul său m-a îndemnat să continuu să vorbesc. O altă problemă de mare importanţă pentru mine era prietenul său, don Genaro, şi efectul extraordinar pe care-l aveau acţiunile sale asupra mea. De fiecare dată cînd veneam în contact cu el, trăiam experienţa celor mai bizare distorsiuni senzoriale.

Don Juan a rîs cînd am pus întrebarea.

— Genaro e surprinzător. Dar acum nu are sens să vorbim despre el sau despre ceea ce îți produce el. Încă o dată, n-ai destulă putere personală ca să atingi acest subiect. Așteaptă pînă o vei avea, apoi vom vorbi.

— Dar dacă nu o voi avea niciodată ?

— Dacă n-o s-o ai niciodată, nu vom vorbi niciodată.

— În ritmul în care merg, voi avea vreodată destulă ?

— Depinde de tine. Eu ți-am dat toată informația necesară. Acum responsabilitatea îți aparține, să cîștigi destulă putere personală pentru a atinge dozajul necesar.

— Vorbești în metafore. Spune direct. Spune-mi exact ce să fac. Dacă mi-ai spus deja, să spunem că am uitat.

Don Juan a chicotit și s-a întins, punîndu-și brațele sub cap.

— Știi exact ce-ți trebuie.

I-am spus că uneori credeam că știu, dar cel mai des nu aveam încredere.

— Mă tem că ai încurcat problemele. Încrederea luptătorului nu e încrederea omului obișnuit. Omul obișnuit caută certitudinea în ochii interlocutorului și îi spune încredere în sine. Luptătorul caută perfecțiunea în proprii săi ochi și îi spune simplitate. Omul obișnuit e legat de semenii săi, în timp ce luptătorul e legat doar de el însuși. Probabil că tu vînezi curcubeele. Cauți încrederea omului obișnuit, cînd colo ar trebui să cauți simplitatea luptătorului. Diferența dintre ele e remarcabilă. Încrederea în sine cere să știi ceva sigur ; simplitatea cere să fii impecabil în acțiuni și sentimente.

— Am încercat să trăiesc conform sugestiilor tale. Poate că nu sînt cel mai bun, dar am dat tot ce puteam. Este asta impecabilitate ?

— Nu. Trebuie s-o faci mai bine. Trebuie să te propulsezi dincolo de limitele tale, tot timpul.

— Dar asta ar fi o nebunie, don Juan. Nimeni n-o poate face.

— Sînt o mulțime de lucruri pe care le faci acum și care ar fi fost o nebunie pentru tine acum zece ani. Lucrurile astea nu s-au schimbat, doar ideea ta despre tine s-a schimbat ; ceea ce era imposibil înainte e perfect posibil acum și probabil că succesul tău total în a te schimba e doar o problemă de timp. În afacerea asta, singura soluție pe care-o are luptătorul e să acționeze consecvent și fără rezerve. Știi despre modul de a acționa al luptătorului, dar vechile tale obiceiuri și rutina îți stau în drum.

Am înțeles ce voia să spună.

— Crezi că scrisul e unul dintre vechile obiceiuri pe care trebuie să le schimb ? Să-mi distrug noul manuscris ?

N-a răspuns. S-a ridicat și s-a întors să privească spre marginea desișului.

I-am spus că am primit scrisori de la diferiți oameni, care îmi spuneau că nu e bine să scriu despre ucenicia mea. Ei îi citau ca precedent pe maeștrii doctrinelor ezoterice orientale, care pretindeau un secret absolut în legătură cu învățăturile lor.

— Probabil că acei maeștri se răsfață doar în postura de maeștri, a continuat don Juan, fără să mă privească. Eu nu sînt un maestru, ci doar un luptător. Deci, nu știu exact cum se simte un maestru.

— Dar poate că dezvălui lucruri pe care n-ar trebui să le spun, don Juan.

— Nu contează ce dezvălui, sau ce ții în tine. Tot ce facem, tot ce sîntem, stă în puterea noastră personală. Dacă avem destulă, un singur cuvînt dezvăluit ar fi suficient pentru a ne schimba viața. Dar dacă nu avem destulă putere personală, ne pot fi dezvăluite și cele mai minunate părți de înțelepciune, dar revelația nu va avea nici cea mai mică importanță.

Apoi şi-a coborît glasul, ca şi cum mi-ar fi destăinuit un secret.

— Îţi voi dezvălui probabil cea mai importantă cunoaştere pe care o poate exprima cineva. Să văd ce poţi face cu ea. Ştii că, exact în acest moment, eşti înconjurat de eternitate ? Şi ştii că poţi folosi această eternitate, dacă doreşti ?

După o pauză lungă, în timpul căreia m-a îndemnat cu ochii să fac o afirmaţie, am spus că nu înţelegeam despre ce vorbea.

— Acolo ! Eternitatea e acolo ! a spus, arătînd spre orizont.

Apoi a arătat spre zenit.

— Sau acolo, sau poate putem spune că eternitatea e ca asta.

Şi-a întins amîndouă braţele pentru a arăta spre est şi vest.

Ne-am privit. Ochii săi conţineau o întrebare.

— Ce spui de asta ? a întrebat el, punîndu-mă să reflectez la cuvintele sale.

Nu ştiam ce să spun.

— Ştii că te poţi extinde pentru totdeauna în orice direcţie am arătat ? Ştii că un moment poate fi o eternitate ? Asta nu e o ficţiune ; e un fapt, dar numai dacă amplifici şi foloseşti momentul acela pentru a atinge totalitatea sinelui pentru totdeauna şi în orice direcţie.

M-a privit.

— Nu ştiai acest lucru înainte, a spus el zîmbind. Acum îl ştii. Ţi l-am dezvăluit, dar nu contează, pentru că nu ai destulă putere personală ca să foloseşti revelaţia aceasta. Totuşi, dacă ai fi avut destulă putere, doar cuvintele mele ar fi fost de ajuns ca să-ţi aduni tot sinele şi să scoţi partea esenţială a lui din graniţele în care se află.

A venit lîngă mine și m-a lovit în piept cu degetele ; a fost o atingere foarte ușoară.

— Astea sînt granițele despre care vorbesc. Poți ieși din ele. Sîntem un sentiment, o conștiință îngrădită aici.

M-a lovit pe umeri cu amîndouă mîinile. Carnetul și creionul mi-au scăpat pe jos. Don Juan a pus piciorul pe carnet și m-a privit, apoi a început să rîdă.

L-am întrebat dacă-l deranja faptul că luam notițe. Mi-a spus pe un ton liniștitor că nu și-a luat piciorul de pe carnet.

— Sîntem ființe luminoase, a spus, clătinînd ritmic din cap. Iar pentru o ființă luminoasă contează doar puterea personală. Dar dacă mă întrebi ce este puterea personală, trebuie să-ți spun că explicația mea nu va explica nimic.

Don Juan a privit la orizontul dinspre vest și a spus că mai erau cîteva ore de lumină.

— Trebuie să stăm aici mult timp. Deci, ori stăm liniștiți, ori discutăm. Locul acesta e un punct al puterii și trebuie să ne fie folositor înainte de căderea nopții. Tu trebuie să stai aici, cît de natural posibil, fără frică, sau nerăbdare. Se pare că cel mai ușor de a te relaxa este de a lua notițe, deci scrie în voie după dorința inimii. Iar acum, să te aud cum ai avansat cu „visatul".

Schimbarea bruscă a subiectului m-a prins nepregătit. Și-a repetat îndemnul. Era mult de vorbit despre asta. „Visatul" presupunea cultivarea unui control deosebit asupra viselor, prelungit pînă în punctul în care experiențele avute în vise și cele trăite în orele de veghe să dobîndească aceeași valoare pragmatică. Afirmația vrăjitorilor era că, sub impactul „visatului", criteriile obișnuite de diferențiere a viselor de realitate deveneau inoperante.

În viziunea lui don Juan, practica „visatului" era un exercițiu care consta în găsirea mîinilor într-un vis. Cu

alte cuvinte, trebuia să visezi în mod deliberat că îți cauți și îți găsești mîinile în vise, visînd pur și simplu că-ți ridici mîinile la nivelul ochilor.

După ani de zile de încercări infructuoase, am reușit să îndeplinesc această sarcină. Privind în urmă, a devenit evident pentru mine că am reușit doar după ce am cîștigat un control asupra lumii mele obișnuite.

Don Juan voia să afle punctele principale ale experiențelor mele. Am început să-i spun că, destul de des, dificultatea de a realiza comanda de a-mi privi mîinile părea să fie de netrecut. El m-a avertizat că primii pași din etapa pregătitoare, căreia îi spunea „declanșarea visatului", constau într-un joc mortal, pe care mintea îl practică cu ea însăși, iar că o parte din mine va încerca totul ca să se opună realizării acestei sarcini. Don Juan a spus că asta putea include scufundarea mea într-o stare de pierdere a controlului, melancolie sau chiar o depresie sinucigașă. Totuși, nu ajunsesem atît de departe. Experiența mea se afla mai degrabă pe latura ușoară, comică a situației; oricum, rezultatul era la fel de frustrant. De cîte ori eram gata să-mi văd mîinile în vise, se întîmpla ceva extraordinar; începeam să zbor, sau visul meu se transforma într-un coșmar, sau pur și simplu devenea o experiență plăcută de excitație corporală; totul în vis depășea cu mult pragul „normalului" în materie de acuitate și de aceea era teribil de captivant. În lumina situației nou create, uitam de fiecare dată intenția mea inițială de a-mi observa mîinile.

Într-o noapte, destul de neașteptat, mi-am găsit mîinile în vis. Visam că mă plimbam pe o stradă necunoscută, într-un oraș străin, și brusc mi-am ridicat mîinile și le-am plasat în fața ochilor. Era ca și cum ceva din mine ar fi cedat și mi-ar fi permis să-mi observ dosul palmelor.

Potrivit instrucţiunilor lui don Juan, îndată ce imaginea mîinilor va începe să se dizolve, sau să se schimbe în altceva, trebuia să-mi mut privirea de la mîini la orice alt element din vis. De data aceea îmi mutasem privirea la o clădire de la capătul străzii. Cînd imaginea clădirii a început să se destrame, mi-am focalizat atenţia pe alte elemente din jur apărute în acel vis. Rezultatul final a fost o imagine compusă extrem de clară a unei străzi pustii, dintr-un oraş necunoscut.

Don Juan m-a pus să continuu cu prezentarea altor experienţe în „visat". Am discutat multă vreme.

La sfîrşitul prezentării mele, s-a ridicat şi s-a dus în tufişuri. M-am ridicat şi eu. Eram nervos. Era o senzaţie nejustificată, deoarece nu era nimic care să fi precipitat frica sau neliniştea. Don Juan s-a întors în scurt timp şi a remarcat agitaţia mea.

— Calmează-te, mi-a spus ţinîndu-mă uşor de braţ.

M-a pus să mă aşez, să-mi pun caietul în poală şi să scriu. Argumentul său era că nu trebuia să deranjez locul puterii cu sentimente nedorite de frică şi ezitare.

— Dar de ce sînt atît de agitat ?

— E normal. Ceva în tine este ameninţat de activităţile tale din „visat". Atît timp cît nu te gîndeşti la aceste activităţi, totul este în regulă cu tine. Dar, acum cînd ţi-ai revelat acţiunile, eşti aproape istovit. Fiecare luptător are un mod personal de a „visa". Fiecare mod e diferit. Singurul lucru pe care-l avem este că ne aplicăm diverse trucuri pentru a ne forţa să abandonăm căutarea. Ca o contramăsură, trebuie să persişti în pofida tuturor barierelor şi dezamăgirilor.

Apoi m-a întrebat dacă eram capabil să selecţionez subiecte pentru „visat". I-am replicat că n-aveam nici cea mai mică idee cum s-o fac.

— Explicaţia vrăjitorilor despre cum să alegi un subiect pentru „visat" este că luptătorul îşi alege subiectul reţinînd deliberat în minte o imagine, în timp ce-şi opreşte dialogul interior. Cu alte cuvinte, dacă e capabil să nu vorbească o clipă cu el însuşi şi apoi se opreşte asupra imaginii sau gîndului dorit, chiar şi pentru o clipă, atunci subiectul ales va apărea în „visul" lui. Sînt sigur că ai făcut-o, deşi nu eşti conştient de asta.

A urmat o pauză lungă, iar don Juan a început să adulmece aerul. Era ca şi cum şi-ar fi curăţat nasul prin respiraţie; a expirat de trei-patru ori, cu mare forţă, pe nări. Muşchii abdomenului său se contractau în spasme, pe care el le controla cu scurte inspiraţii.

— Nu vom mai vorbi despre „visat". Poţi deveni uşor obsedat. Dacă e să reuşeşti în ceva, succesul trebuie să vină cu o doză de mare efort, dar fără stres sau obsesie.

S-a ridicat şi s-a dus la marginea tufişurilor. S-a aplecat în faţă şi a privit în tufiş. Părea că examinează ceva între frunze fără să se apropie prea mult de ele.

— Ce faci acolo ? l-am întrebat, fără a reuşi să-mi stăpînesc curiozitatea.

S-a întors spre mine, a zîmbit şi şi-a ridicat sprîncenele.

— Tufişurile sînt pline de lucruri ciudate, a spus şi s-a aşezat din nou.

Tonul său era atît de liniştit, încît m-a speriat mai tare decît dacă ar fi ţipat brusc. Carnetul şi creionul mi-au căzut din mînă. El a rîs şi m-a imitat, spunînd că reacţiile mele exagerate erau o altă dovadă că în viaţa mea mai existau lucruri nerezolvate.

Am vrut să ridic o problemă, dar nu m-a lăsat să vorbesc.

— Doar pentru puţin timp vom mai avea lumină şi mai avem şi alte lucruri de făcut înainte de asfinţit.

A adăugat că, judecînd după realizările mele în materie de „visat", trebuia să fi învăţat să-mi opresc dialogul interior, la dorinţă. I-am spus că avea dreptate.

La începutul asocierii noastre, don Juan mi-a arătat o altă procedură : să mă plimb mult, fără să-mi focalizez ochii pe ceva. Recomandarea sa fusese să nou privesc la nimic direct, ci să-mi încrucişez puţin ochii pentru a obţine o imagine periferică despre tot ce-mi apărea în faţa ochilor. El insistase, deşi n-am înţeles atunci, că dacă îţi păstrezi ochii nefocalizaţi asupra unui punct aflat chiar deasupra orizontului, devenea posibil, la un moment dat, să-ţi dai seama că ai o percepţie de o sută optzeci de grade asupra a ceea ce ţi se află în faţa ochilor. M-a asigurat că acest exerciţiu era doar un mod de a-ţi opri dialogul intern. Obişnuia să mă întrebe despre progresele mele, apoi nu se mai interesa de ele.

I-am povestit lui don Juan că am practicat exerciţiul ani de zile, fără să observ vreo schimbare, dar, oricum, nu mă aşteptam la vreuna. Totuşi, într-o zi, am avut revelaţia şocantă că mă plimbam de vreo zece minute fără să-mi spun vreun cuvînt.

I-am menţionat lui don Juan că în acel moment am devenit conştient că oprirea dialogului interior presupunea mai mult decît simpla reducere a cuvintelor pe care mi le spuneam. Întregul proces de gîndire s-a oprit şi simţeam că practic sînt suspendat, că plutesc. Din această stare a rezultat o senzaţie de panică şi a trebuit să revin la dialogul meu interior, ca la un antidot.

— Ţi-am spus că dialogul interior este cel care ne ţine legaţi de pămînt. Lumea e aşa şi aşa, aşa şi pe dincolo, doar pentru că discutăm cu noi înşine despre ea ca fiind aşa.

Don Juan a explicat că trecerea în lumea vrăjitorilor se deschide după ce luptătorul a învățat să-și oprească dialogul interior.

— A schimba părerea noastră despre lume este punctul crucial al vrăjitorilor. Iar oprirea dialogului interior este singurul mod de realizare a acestuia. Restul e doar umplutură. Acum te găsești în situația de a afla că nimic din ceea ce ai făcut, sau văzut, cu excepția opririi dialogului interior, nu putea, prin el însuși, să schimbe ceva în tine sau în concepția ta despre lume. Bineînțeles, măsura de siguranță este ca acea schimbare să nu fie deranjată. Acum poți înțelege de ce un profesor nu îl aglomerează pe ucenic. Asta ar fi doar o sursă de obsesii și de morbiditate.

M-a întrebat apoi despre alte experiențe pe care le-am avut în oprirea dialogului interior. Am povestit tot ceea ce-mi aminteam.

Am discutat pînă s-a întunecat și nu mai puteam lua notițe într-o manieră confortabilă ; trebuia să fiu atent la ceea de scriam și asta-mi afecta capacitatea de concentrare. Don Juan și-a dat seama și a început să rîdă. A făcut constatarea că am realizat o altă probă de vrăjitorie, scrierea fără concentrare. În momentul în care a vorbit, am devenit conștient de faptul că, efectiv, nu dădeam atenție acțiunii de a lua notițe. Părea să fie o activitate care nu avea nimic de-a face cu mine. Mă simțeam ciudat. Don Juan spunea că e prea întuneric și nu mai eram în siguranță atît de aproape de tufișuri. Am simțit un fior pe spate și am sărit lîngă el.

M-a pus cu fața spre sud-vest și mi-a cerut să-mi opresc dialogul interior. La început n-am reușit și am avut un moment de nerăbdare. Don Juan s-a întors cu spatele la mine și mi-a spus să mă las pe umărul său, pentru ajutor. A continuat spunîndu-mi că, o dată ce-am reușit

să-mi opresc gîndurile, să-mi țin ochii deschiși, cu fața spre tufișurile dinspre sud-est. Pe un ton misterios, el a adăugat că-mi pune o problemă, iar dacă o rezolvam aveam să fiu pregătit pentru o altă fațetă a lumii vrăjitorilor.

Am încercat să pun o întrebare despre natura problemei. A chicotit încet. Am așteptat răspunsul său și atunci ceva în mine s-a oprit. Simțeam că sînt suspendat. Urechile păreau să se fi înfundat și auzeam o multitudine de zgomote din tufișuri. Erau atît de multe, încît nu puteam să le disting individual. Simțeam că am adormit și apoi, dintr-o dată, ceva mi-a atras atenția. Nu era ceva care să fie implicat în procesul de gîndire ; nu era o viziune sau o trăsătură a mediului înconjurător, totuși conștiința mea fusese angajată de ceva anume. Eram perfect treaz. Ochii erau focalizați pe un punct aflat la marginea tufișurilor, dar nu priveam, nu gîndeam și nu vorbeam cu mine. Simțeam că mă grăbesc spre ceva nedefinit. Probabil că se precipitau ceea ce, în mod obișnuit, numeam gîndurile mele ; în orice caz, aveam senzația că fusesem prins într-o alunecare de teren și că ceva mergea ca într-o avalanșă cu mine în frunte. Am simțit năvala în stomac. Ceva mă atrăgea spre tufișuri. Puteam distinge masa întunecată a tufișurilor din fața mea. Nu era, totuși, o imagine nediferențiată, așa cum ar fi trebuit. Vedeam fiecare tufiș în parte, ca și cum ar fi fost în lumina asfințitului. Păreau că se mișcă ; masa de frunze arăta ca niște fuste negre zburînd spre mine, ca mișcate de vînt, dar nu era vînt. Am fost absorbit de mișcările lor fascinante ; era o mișcare pulsatilă, care le trăgea din ce în ce mai aproape de mine. Apoi, am remarcat o siluetă mai luminoasă, care părea suprapusă peste formele închise ale tufișurilor. Mi-am focalizat privirea pe un punct de lîngă silueta mai luminoasă și am distins ceva ce aducea ca strălucire cu culoarea lichiorului Chartreuse. Apoi am privit fără să

focalizez și am avut certitudinea că silueta mai luminoasă era un om care se ascundea în tufișuri.

În acel moment, ajunsesem într-o stare foarte stranie de conștiință. Îmi dădeam seama de împrejurimi și de procesele mintale pe care le provocau împrejurimile în mine, dar nu gîndeam totuși, așa cum o făceam de obicei. De exemplu, cînd am realizat că silueta suprapusă tufișurilor era un bărbat, mi-am reamintit o altă întîmplare din deșert. Atunci am remarcat în timp ce mă plimbam cu don Genaro noaptea prin tufișuri că un om se ascundea în spatele nostru, dar în clipa în care am încercat să-mi explic în mod rațional apariția, am pierdut din vedere bărbatul. De data asta, totuși, simțeam că eu dominam și refuzam să explic sau să mă gîndesc la ceva. O clipă am avut impresia că pot să-l rețin și să-l forțez pe om să rămînă acolo unde era. Apoi am avut experiența unei dureri ciudate în mijlocul stomacului. Ceva părea să se sfîșie în mine și nu mai puteam să mențin mușchii abdominali tensionați. Exact în momentul în care am cedat, forma întunecată a unei păsări enorme, sau a unui tip de animal zburător, a sărit la mine din tufișuri. Era ca și cum forma omului se transformase în forma unei păsări. Am avut percepția clară a fricii. Am respirat scurt și apoi am tras un strigăt puternic, după care am căzut pe spate.

Don Juan m-a ajutat să mă ridic. Fața lui era foarte aproape de a mea. Rîdea.

— Ce-a fost asta ? am strigat.

M-a oprit, punîndu-mi mîna la gură. Și-a pus buzele la urechea mea și a șoptit că trebuia să părăsim zona în liniște, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

Mergeam unul lîngă altul. Pasul său era calm și relaxat. De cîteva ori s-a întors repede înapoi. Am făcut-o și eu de două ori și am prins imaginea unei mase întunecate ce părea că ne urmărește. Am auzit un țipăt straniu în

spatele meu. Am avut un moment de spaimă cumplită; simţeam contracţii ale muşchilor stomacului; veneau în spasme şi creşteau în intensitate, pînă mi-au forţat pur şi simplu corpul să alerge.

Singurul mod de a vorbi despre reacţia mea trebuie făcut în terminologia lui don Juan: aşadar, pot spune că datorită spaimei pe care o încercam, trupul meu era capabil să execute ceea ce el denumise „mersul puterii", o tehnică pe care el mă învăţase s-o practic cu ani înainte şi care consta în a alerga în întuneric fără să te loveşti sau să te răneşti în vreun fel.

Nu eram pe deplin conştient de ceea ce făceam sau cum o făceam. Brusc, m-am aflat din nou la casa lui don Juan. Se pare că el fugise cu mine, căci am ajuns acolo împreună. Şi-a aprins lampa cu petrol, a atîrnat-o de un cui din tavan şi mi-a spus simplu să mă aşez şi să mă relaxez.

Am continuat să alerg pe loc o vreme, pînă cînd surescitarea mea a scăzut. Apoi m-am aşezat. El mi-a ordonat în mod inperativ să mă port ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic şi mi-a înmînat carnetul. Nu-mi dădusem seama că, în graba mea de a părăsi tufişurile, îl aruncasem.

— Ce s-a întîmplat acolo, don Juan? am întrebat eu într-un tîrziu.

— Ai avut o întîlnire cu cunoaşterea, a spus el, arătînd cu o mişcare a bărbiei spre marginea întunecată a tufişurilor pustii. Te-am dus acolo, deoarece am observat o străfulgerare a cunoaşterii dînd tîrcoale casei, mai devreme. Ai putea spune că ea ştia că vii şi te-a aşteptat. Dar, decît să te întîlnească aici, m-am gîndit că era mai bine să o întîlneşti într-un loc al puterii. Apoi ţi-am făcut un test să văd dacă ai destulă putere personală ca să o izolezi de restul lucrurilor din jurul nostru. Ai reuşit perfect.

— Stai puţin ! am protestat eu. Am văzut silueta unui om ascuns în spatele unui tufiş şi apoi am văzut o pasăre uriaşă.

— N-ai văzut un om ! a spus el autoritar. Şi n-ai văzut nici o pasăre. Silueta din tufişuri şi ceea ce a zburat spre noi era o molie. Dacă vrei să te exprimi corect în limbajul vrăjitorilor, dar ridicol în termenii tăi, poţi spune că noaptea asta ai avut o întîlnire cu o molie. Cunoaşterea e o molie.

M-a privit pătrunzător. Lumina lămpii arunca umbre ciudate pe faţa lui. Mi-am mutat privirea de la el.

— Probabil că o să ai destulă putere personală ca să desluşeşti acest secret, în această noapte. Dacă nu în noaptea asta, poate mîine ; aminteşte-ţi că-mi mai datorezi şase zile.

Don Juan s-a ridicat şi s-a dus în spatele casei, la bucătărie. A luat lampa şi a sprijinit-o de perete, pe un mic butuc, pe care obişnuia să-l folosească drept bancă. Ne-am aşezat pe podea faţă în faţă şi am mîncat nişte fasole şi carne dintr-un vas pe care l-a pus în faţa noastră. Am mîncat în tăcere.

El îmi arunca din timp în timp ocheade şi părea gata să înceapă să rîdă. Ochii lui erau ca două fante. Cînd privea la mine, îi deschidea puţin şi umezeala corneelor reflecta lumina lămpii. Parcă-şi folosea ochii pentru a crea o reflexie de oglindă. Se juca cu lumina mişcîndu-şi imperceptibil capul, ori de cîte ori privea spre mine. Efectul produs era un tremur fascinant al luminii. Am devenit conştient de manevrele sale după ce le-a repetat de cîteva ori. Eram convins că făcea aşa cu un scop bine definit. M-am simţit obligat să-l întreb despre asta.

— Am un motiv ascuns, a spus liniştitor. Te calmez cu ochii mei. Se pare că nu devii mai agitat, nu-i aşa ?

A trebuit să recunosc că mă simţeam mai liniştit. Tremurul permanent al ochilor săi nu era amenintător şi nu mă speria sau supăra în nici un fel.

— Cum mă calmezi cu ochii tăi ?

A repetat mişcarea imperceptibilă cu capul. Corneele ochilor săi reflectau într-adevăr lumina lămpii cu gaz.

— Încearcă şi singur, a spus el liniştit, în timp ce mînca. Poţi să te calmezi şi singur.

Am încercat să-mi mişc capul ; mişcările mele erau stîngace.

— N-o să te poţi linişti, săltîndu-ţi aşa capul, a spus el şi a rîs. În schimb, o să capeţi o durere de cap. Secretul nu constă în tremurul capului, ci în sentimentul ce-ţi urcă la ochi din zona de sub stomac. Acesta îţi face capul să se mişte.

Şi-a frecat zona ombilicală.

După ce am terminat de mîncat, m-am sprijinit de o stivă de lemne şi saci de pînză. Am încercat să-i imit mişcarea capului. Don Juan părea să se distreze enorm. Chicotea şi îşi plesnea coapsele.

Apoi, un zgomot brusc i-a întrerupt rîsul. Am auzit un sunet ciudat şi profund ca o bătaie în lemn, care venea din tufişuri. Don Juan mi-a făcut un semn cu bărbia, atenţionîndu-mă să rămîn în alertă.

— Asta e mica molie, care te cheamă, a spus pe un ton firesc.

Am sărit în picioare. Sunetul a crescut instantaneu. Am privit la don Juan, cerîndu-i o explicaţie. El a făcut un semn caraghios a neputinţă, ridicînd din umeri.

— Încă nu ţi-ai încheiat întîlnirea, a adăugat el.

I-am povestit că mă simţeam nevrednic şi că, probabil, ar trebui să mă întorc acasă şi să revin cînd mă voi simţi mai puternic.

— Vorbești prostii, m-a repezit el. Luptătorul își primește șansa, oricare ar fi ea, și o acceptă în deplină modestie. El acceptă cu modestie ceea ce este, nu ca pe o sursă de regrete, ci ca pe o provocare palpabilă.

— Ne trebuie timp fiecăruia dintre noi pentru a înțelege acest lucru și a-l accepta din plin. De exemplu, eu am urît pînă și simpla menționare a cuvîntului „modestie". Eu sînt indian, iar noi, indienii, am fost întotdeauna umili și n-am făcut altceva decît să ne plecăm capul. Eu credeam că umilința nu e un mod de comportament pentru un luptător. Mă înșelam ! Acum știu că umilința luptătorului nu seamănă cu cea a cerșetorului. Luptătorul nu-și pleacă niciodată capul, în fața nimănui, dar în același timp nu permite nimănui să-și plece capul în fața sa. Pe de altă parte, cerșetorul cade în genunchi la scoaterea pălăriei și șterge podeaua în fața oricui crede el că e mai sus decît el ; dar el cere, în același timp, ca oricine e mai mic decît el să șteargă podeaua în fața lui. De aceea ți-am spus mai devreme, că nu-nțeleg ce sînt maeștrii. Eu cunosc doar modestia luptătorului, iar asta nu-mi va permite să fiu maestrul nimănui.

Am rămas tăcuți o vreme. Cuvintele lui îmi provocaseră o agitație profundă. Eram mișcat de ele și în același timp eram preocupat de ceea ce se întîmplase în tufișuri. Rațiunea mea îmi spunea că don Juan se juca cu mine și că, de fapt, el știa ce se întîmpla în realitate.

Eram absorbit de aceste deliberări, cînd același zgomot de bătaie ușoară m-a smuls din gîndurile mele. Don Juan a zîmbit și a început să chicotească.

— Îți place umilința cerșetorului, a spus el moale. Îți pleci capul în fața rațiunii.

— Întotdeauna mi se pare că sînt înșelat, am spus. Asta e esența problemei mele.

— Ai dreptate. Ești păcălit, a ripostat el cu un zîmbet dezarmant. Nu trebuie să-ți pui problema asta. Adevărata problemă este că tu crezi că eu te mint deliberat, nu-i așa ?

— Da. Există ceva în mine care nu mă lasă să cred că ceea ce se întîmplă e cu adevărat real.

— Iar ai dreptate. Nimic din ceea ce se întîmplă nu e real.

— Ce vrei să spui, don Juan ?

— Lucrurile devin reale doar după ce ai învățat să fii de acord cu realitatea lor. De exemplu, ceea ce s-a întîmplat în seara asta nu poate fi real pentru tine, deoarece nimeni nu poate fi de acord cu tine despre asta.

— Vrei să spui că n-ai văzut ce s-a întîmplat ?

— Bineînțeles că am văzut. Dar eu nu contez. Eu sînt cel care păcălește, ai uitat ?

Don Juan a rîs pînă a început să tușească și să se sufoce. Rîsul său era prietenos, deși făcea haz de mine.

— Nu lua în seamă toate ciudățeniile mele, a spus el liniștitor. Eu încerc doar să te calmez și știu că tu te liniștești doar cînd ești zăpăcit.

Expresia lui era deliberat comică și am rîs amîndoi. I-am replicat spunîndu-i că tocmai ceea ce îmi spusese mă făcea să mă simt și mai speriat.

— Ți-e frică de mine ?

— Nu de tine, ci de ceea ce reprezinți.

— Eu reprezint libertatea luptătorului. Ți-e frică de asta ?

— Nu. Dar mi-e frică de ciudățenia cunoașterii tale. Pentru mine nu există consolare și nici un liman unde s-o caut.

— Iar confuzi problemele. Consolarea, limanul, frica, toate astea sînt niște stări pe care le-ai învățat fără să-ți pui problema valorii lor. După cum vezi, practicanții magiei negre ți-au angajat deja toată credința.

— Cine sînt practicanții magiei negre, don Juan ?

— Practicanții magiei negre sînt semenii noștri, oamenii. Și tu ești tot magician negru, o dată ce ești cu ei. Gîndește-te o clipă. Poți devia de la drumul pe care ți l-au fixat ? Nu. Gîndurile și acțiunile tale sînt stabilite pentru totdeauna în termenii gîndirii lor. Asta e sclavie. Pe de altă parte, eu ți-am adus libertatea. Libertatea e scumpă, dar prețul ei nu este imposibil. Ferește-te, deci, de urmăritorii tăi, de maeștrii tăi. Nu-ți pierde timpul și puterea temîndu-te de mine.

Știam că avea dreptate, dar în pofida acordului meu sincer cu el, știam de asemenea că obișnuințele mele de o viață mă vor ține legat negreșit de vechiul meu drum. Mă simțeam, într-adevăr, un sclav.

După o lungă tăcere, don Juan m-a întrebat dacă aveam destulă forță pentru o altă întrevedere cu cunoașterea.

— Vrei să spui, cu molia ? am întrebat eu jumătate în glumă.

Corpul său s-a cutremurat de rîs. Parcă îi spusesem cea mai bună glumă din lume.

— Ce înțelegi cînd spui despre cunoaștere că e o molie ?

— N-am altă explicație. Molia este molie. M-am gîndit că acum, după toate realizările tale, ai destulă putere să „vezi". Dar în loc să „vezi" cu adevărat, ai surprins imaginea unui om.

De la începutul uceniciei mele, don Juan îmi descrisese conceptul de a „vedea" ca pe o capacitate pe care o poți obține și care îți permite să înțelegi „adevărata" natură a lucrurilor.

De-a lungul anilor petrecuți împreună, am ajuns la concluzia că ceea ce înțelegea el prin a „vedea" era o înțelegere intuitivă a lucrurilor, sau capacitatea de a

înțelege ceva imediat, sau, poate, capacitatea de a vedea prin acțiunile umane și a descoperi motive și înțelesuri ascunse.

— Aș putea spune că în noaptea asta, cînd te-ai aflat față în față cu molia, jumătate priveai și jumătate „vedeai", a continuat don Juan. În această stare, deși nu erai în eul tău obișnuit, erai totuși pe deplin capabil să acționezi asupra cunoașterii tale despre lume.

Don Juan a făcut o pauză și m-a privit. Nu știam ce să spun mai întîi.

— Cum acționam asupra cunoașterii mele despre lume ?

— Cunoașterea ta despre lume îți spunea că în tufișuri poți găsi doar animale sau oameni care se ascund după frunze. Erai stăpînit de gîndul ăsta și normal că trebuia să găsești o modalitate de a face ca lumea să se conformeze acestui gînd.

— Dar nu gîndeam deloc, don Juan.

— Atunci să nu-i spunem gîndire. Mai degrabă era o obișnuință veche de a vedea lumea întotdeauna conform cu ceea ce știm despre ea. Atunci cînd nu se poate, o facem, pur și simplu, să fie conformă. Ideea că o molie e cît un om nu poate fi nici măcar concepută ; de aceea, pentru tine ceea ce era în tufișuri trebuia să fie un om.

Același lucru ți s-a întîmplat și cu coiotul. Vechile tale obișnuințe au decis și asupra acestei întîlniri. S-a întîmplat ceva între tine și coiot, dar nu era o convorbire obișnuită. Și eu am avut aceeași dilemă. Ți-am povestit că am întîlnit odată o căprioară cu care am vorbit ; acum tu ai vorbit cu un coiot, dar nici tu nici eu nu vom ști vreodată ce s-a întîmplat cu adevărat atunci.

— Despre ce vorbești, don Juan ?

— Cînd explicația vrăjitorilor mi-a devenit clară, era prea tîrziu să aflu ce mi-a făcut căprioara. Am spus că

mi-a vorbit, dar n-a fost așa. A spune că am avut o conversație, e doar un mod de a aranja lucrurile, pentru a le putea povesti. Eu și căprioara am făcut ceva, dar în momentul în care s-a întîmplat, eu trebuia să-mi fac lumea conformă cu ideile mele, exact cum ai făcut și tu. Am vorbit toată viața mea, la fel ca tine, de aceea obișnuințele mele dominau și au fost extinse și asupra căprioarei. Atunci cînd ea a venit la mine și a făcut ce a făcut, am fost forțat să interpretez asta drept vorbire.

— Asta este explicația vrăjitorilor ?

— Nu. Asta e explicația mea pentru tine. Dar ea nu e în opoziție cu explicația vrăjitorilor.

Afirmația lui m-a aruncat într-o stare de mare agitație intelectuală. Am uitat pentru o vreme de molia care-mi dădea tîrcoale și chiar să iau notițe. Am încercat să-mi reformulez afirmațiile și ne-am adîncit într-o discuție lungă despre natura reflexivă a lumii noastre. După don Juan, lumea trebuia să fie conformă cu descrierea ei ; mai exact, descrierea se reflecta pe sine.

Un alt punct al dezvăluirii sale era că noi am învățat să ne raportăm la descrierea noastră despre lume prin intermediul a ceea ce el numea „obișnuințe". Am adus în discuție un termen pe care îl credeam mult mai cuprinzător, intenționalitate, proprietatea conștiinței umane de a defini sau intenționa un obiect.

Conversația noastră a dat naștere unei speculații interesante. Examinată în viziunea explicației lui don Juan, „conversația" mea cu coiotul a căpătat un aspect nou. Eu „intenționasem" într-adevăr un dialog, de vreme ce nu cunoșteam altă cale de comunicație intenționată. Am reușit, de asemenea, să mă conformez descrierii potrivit căreia comunicarea are loc prin dialog, iar astfel am făcut ca descrierea să se autoreflecte.

Am avut un moment de mare exaltare. Don Juan a rîs și a spus că un alt aspect al nebuniei mele era faptul că mă lăsam prea impresionat de cuvinte. A făcut un gest caraghios de pantomim.

— Toți trecem prin aceleași conflicte, a spus el după o pauză lungă. Singurul mod de a depăși asta constă în perseverența de a acționa ca un luptător. Restul vine de la sine și prin sine.

— Ce este restul, don Juan ?

— Cunoașterea și puterea. Oamenii cunoașterii le au pe amîndouă. Și totuși, nici unul dintre ei nu poate spune cum le-a căpătat, doar că ei au acționat ca niște luptători, iar la un anumit moment totul s-a schimbat.

M-a privit. Părea nedecis, dar apoi s-a ridicat și a spus că nu am altă posibilitate decît să-mi continuu întîlnirea cu cunoașterea.

Am simțit un tremur ; inima a început să-mi bată puternic. M-am ridicat. Don Juan s-a plimbat în jurul meu, ca și cum mi-ar fi examinat corpul din toate unghiurile. Mi-a făcut apoi semn să stau jos și să continuu să scriu.

— Devii prea înspăimîntat și n-o să fii în stare să-ți continui întrevederea. Luptătorul trebuie să fie calm, să-și păstreze sîngele rece și să nu se piardă cu firea niciodată.

— Sînt într-adevăr speriat. Acolo, prin tufișuri, e ceva, o molie sau altceva care dă tîrcoale.

— Bineînțeles că este ceva ! Obiecția mea e că tu continui să crezi că e un om exact așa cum insiști afirmînd că ai vorbit cu un coiot.

O parte din mine înțelegea perfect ideea lui ; totuși exista un alt aspect al eului meu care nu ceda și, în pofida evidenței, se agăța serios de „rațiune".

I-am spus lui don Juan că explicaţia lui nu-mi satisfăcea simţurile, deşi eram perfect de acord cu el, pe plan intelectual.

— Asta e problema cuvintelor, a spus el pe un ton convingător. Ele ne forţează să ne simţim totdeauna lipsiţi de prejudecăţi, dar cînd ajungem faţă în faţă cu lumea, ele ne păcălesc mereu şi ajungem în final să privim lumea ca de obicei, cu toate prejudecăţile noastre. Din acest motiv, un vrăjitor caută mai degrabă să acţioneze decît să vorbească, iar prin acest mod el obţine o nouă descriere a lumii, în care vorbirea nu e aşa importantă şi în care acţiunile noi au reflexii noi.

S-a aşezat lîngă mine, m-a privit în ochi şi m-a rugat să-i povestesc exact ce am „văzut“ în tufişuri.

În acel moment eram confruntat cu o nesiguranţă ciudată. Văzusem silueta întunecată a unui bărbat, dar o văzusem de asemenea transformîndu-se într-o pasăre. Astfel, fusesem martor la un eveniment care depăşea ceea ce raţiunea mea ar fi putut accepta drept posibil. Dar, în loc să-mi înlătur de tot raţiunea, exista ceva în mine care selecta părţi ale evenimentului, cum ar fi mărimea şi conturul general al formei întunecate, pe care le confirma drept posibilităţi acceptabile, în timp ce înlătura celelalte părţi, ca, de exemplu, transformarea formei respective într-o pasăre. Astfel, mă convinsesem că am observat un bărbat.

Cînd am dat glas acestor gînduri, don Juan a izbucnit în rîs. M-a asigurat că, mai devreme sau mai tîrziu, totul va fi perfect clar, fără a trebui să fie acceptabil sau inacceptabil.

— În acest timp, tot ce pot face pentru tine este să-ţi garantez că ceea ce ai văzut nu era un bărbat.

Privirea lui don Juan a devenit de-a dreptul dezarmantă. Corpul îmi tremura involuntar. Mă făcea să mă simt stingher și nervos.

— Caut urme pe corpul tău, a explicat el. Poate că nu știi, dar în seara asta ai avut o întîlnire serioasă acolo.

— Ce fel de urme cauți ?

— Nu caut urme fizice pe corpul tău, ci semne, indicii în fibrele tale luminoase, zone de strălucire. Sîntem ființe luminoase și tot ceea ce sîntem, sau tot ce simțim, apare în fibrele noastre. Oamenii au o strălucire particulară a lor. Acesta e singurul mod de a-i departaja de alte ființe luminoase vii. Dacă în seara asta ai fi „văzut", ai fi băgat de seamă că forma din tufișuri nu era o ființă luminoasă vie.

Am vrut să întreb mai mult, dar mi-a pus mîna la gură și mi-a făcut semn să tac. Apoi și-a pus gura la urechea mea și mi-a șoptit că trebuia să ascult și să încerc să aud un foșnet slab, pașii ușor înăbușiți ai unei molii pe frunzele și ramurile uscate de pe pămînt.

Nu reușeam să aud nimic. Don Juan s-a ridicat brusc, a luat lampa și a spus că o să stăm sub *ramada*, lîngă ușa din față. M-a condus prin spate și în jurul casei, pe la marginea tufișurilor, în loc să o luăm prin cameră și pe ușa din față. A explicat că era foarte important să ne facem cunoscută prezența. Am ocolit casa pe partea stîngă. Mersul lui don Juan era extrem de încet. Pașii lui erau slabi și șovăielnici. Brațul cu care ținea lampa îi tremura.

L-am întrebat dacă se întîmplase ceva cu el. A clipit spre mine și mi-a șoptit că molia cea mare care dădea tîrcoale pe acolo avea întîlnire cu un tînăr și că pasul încet al unui bătrîn era un mod vizibil de a-i arăta cine era cel vizat.

Cînd am ajuns în cele din urmă în fața casei, don Juan a agățat lampa de o scîndură și m-a pus să mă așez cu spatele la perete, iar el s-a așezat în dreapta mea.

— O să stăm aici, iar tu o să scrii și o să vorbești cu mine în modul cel mai firesc posibil. Molia care a sărit la tine astăzi e în împrejurimi, în tufișuri. După o vreme se va apropia să te privească. De aceea am agățat lampa deasupra ta. Lumina ei va ghida molia să te găsească. Cînd va ajunge la marginea tufișurilor, te va striga. E un sunet foarte special. Chiar acest sunet te poate ajuta.

— Ce fel de sunet este, don Juan ?

— E un cîntec, o chemare de vînătoare care nu poate fi auzită în mod normal, dar molia de aici, din tufișuri, e o molie specială ; tu o să auzi clar chemarea ei, iar dacă te comporți impecabil ea va rămîne cu tine cît vrei trăi.

— Cu ce o să mă ajute ?

— În seara asta o să încerci să termini ce ai început mai devreme. „Vederea“ apare doar cînd luptătorul e în stare să-și oprească dialogul interior. Astăzi ți-ai oprit dialogul, la dorință, acolo, în tufișuri. Și ai „văzut“. Ceea ce ai „văzut“ n-a fost clar. Ai crezut că e un bărbat. Eu zic că a fost o molie. Nici unul dintre noi n-are dreptate, dar asta numai pentru că vorbim. Totuși, eu am mai multă dreptate, pentru că „văd“ mai bine decît tine și pentru că sînt familiarizat cu explicația vrăjitorilor, deci știu, deși nu e absolut corect, că forma pe care ai „văzut“-o în seara asta era o molie. Iar acum o să rămîi tăcut și fără gînduri și o să lași ca micuța molie să vină iar la tine.

Îmi venea greu să iau notițe. Don Juan a rîs și m-a îndemnat să scriu, ca și cum nimic nu m-ar fi deranjat. Mi-a atins brațul și a spus că scrisul era cel mai bun scut pe care-l aveam.

— Noi n-am vorbit niciodată despre molii. N-a fost timpul pînă acum. Așa cum știi, spiritul tău nu era echilibrat. Pentru a contrabalansa asta, te-am învățat să trăiești ca un luptător. Ei bine, luptătorul începe cu certitudinea că spiritul său nu este echilibrat ; apoi, trăind în autocontrol și conștiință deplină, dar fără grabă sau obligație, el acționează în cel mai bun mod, pentru a-și cîștiga echilibrul. În cazul tău, ca și în cazul oricărui om, dezechilibrul tău se datorează totalității acțiunilor tale. Dar acum, spiritul tău pare să se afle într-o poziție potrivită pentru a putea vorbi despre molii.

— De unde știi că acum e timpul să discutăm despre molii ?

— Cînd ai sosit, am prins o sclipire a moliei dînd tîrcoale pe aici. Era prima dată cînd era prietenoasă și deschisă. Am mai „văzut"-o înainte, în munți, pe lîngă casa lui Genaro, dar numai ca o figură amenințătoare, reflectînd lipsa ta de control.

În acel moment am auzit un sunet ciudat. Era ca mișcarea înfundată a unei ramuri uscate atingîndu-se de alta, sau ca un motor mic, auzit de la distanță. Și-a schimbat timbrul, devenind un ton muzical, creînd un ritm feeric. Apoi s-a oprit.

— Asta era molia. Probabil că ai observat deja că, deși lumina lămpii e destul de strălucitoare ca să atragă moliile, nu e nici una în jurul ei.

Nu băgasem de seamă acest lucru, dar o dată ce don Juan mi-a atras atenția, am observat că în deșertul din jurul casei era o liniște incredibilă.

— Nu te speria, a spus el calm. Nu e nimic în lumea asta pe care luptătorul să nu-l înregistreze. Vezi, un luptător se consideră deja mort, deci pentru el nu mai e nimic de pierdut. Tot ce i se putea întîmpla mai rău i s-a întîmplat deja, de aceea el are mintea limpede și e calm ;

judecîndu-l după acțiunile sau cuvintele sale, n-o să-l poți suspecta niciodată că a fost martor la vreun eveniment.

Cuvintele lui don Juan, și mai cu seamă comportarea lui erau foarte liniștitoare pentru mine. I-am povestit că în viața mea obișnuită nu simțisem niciodată acea spaimă obsesivă prin care treceam acum, cînd corpul meu înregistra convulsii de frică la gîndul prezenței din tufișuri.

— Acolo este doar cunoașterea, a spus el pe un ton de cunoscător. E adevărat, cunoașterea e înspăimîntătoare ; dar dacă luptătorul acceptă natura înspăimîntătoare a cunoașterii, el mai reduce această spaimă.

Zgomotul neobișnuit și sacadat s-a auzit iar. Părea mai aproape și mai limpede. Am ascultat cu atenție. Cu cît mă concentram mai mult asupra lui, cu atît mai greu îi puteam determina natura. Nu era chemarea unei păsări sau țipătul unui animal. Tonul fiecărei trosnituri avea un timbru bogat și profund ; unele erau produse într-un timbru înalt, altele într-unul jos. Aveau o ritmicitate și o durată specifice ; unele erau lungi, le auzeam ca pe o singură unitate de sunet, altele erau scurte și se auzeau grupate, ca sunetul lătrat al unei mitraliere.

— Moliile sînt vestitorii, sau mai bine zis, paznicii eternității, a spus don Juan, după ce sunetul s-a oprit. Din anumite motive, sau fără nici un motiv, ele sînt depozitarii prafului de aur al eternității.

Metafora mi-era străină. L-am rugat să mi-o explice.

— Moliile cară pe aripile lor un praf. Un praf de aur. Acest praf e praful cunoașterii.

Explicația lui făcea metafora și mai obscură. Am ezitat o clipă, încercînd să găsesc cel mai bun mod de a pune întrebarea. Dar el a reînceput să vorbească.

— Cunoașterea e o treabă foarte stranie, în special pentru luptător. Pentru acesta, cunoașterea e ceva care vine dintr-o dată, îl învăluie și trece mai departe.

— Ce legătură are cunoașterea cu praful de pe aripile moliilor ? am întrebat după o pauză lungă.

— Cunoașterea vine plutind ca firele prafului de aur, același praf care acoperă aripile moliilor. Astfel, pentru luptător, cunoașterea e ca un duș, sau ca o ploaie cu fire de praf de aur.

Am menționat în cea mai politicoasă manieră de care eram capabil că explicațiile lui îmi produceau confuzie și mai mare. El a rîs și m-a asigurat că explicațiile lui aveau sens, dar că rațiunea mea nu vrea să mă lase să mă simt în largul meu.

— Moliile au fost prietenii intimi și ajutoarele vrăjitorilor din timpuri imemoriale. N-am atins acest subiect din cauza lipsei tale de pregătire.

— Dar cum poate fi cunoaștere praful de pe aripile lor ?

— O să vezi.

Și-a pus mîna pe carnețelul meu și mi-a spus să închid ochii și să mă liniștesc, să-mi opresc dialogul interior. Spunea că mă va ajuta chemarea moliei din tufișuri. Dacă-i voi da atenție, îmi va spune despre evenimente iminente. A accentuat că nu știa cum va fi stabilită comunicația între mine și molie și că nu știa nici care vor fi termenii comunicației. M-a îndemnat să mă liniștesc, să fiu încrezător în puterea mea personală.

După o perioadă inițială de nerăbdare și de nervozitate, am reușit să devin tăcut. Gîndurile mi s-au diminuat în număr, pînă cînd mintea mi s-a liniștit de tot. Zgomotele din tufișul pustiu păreau să se fi declanșat pe măsură ce mă calmam.

Sunetul ciudat despre care don Juan spunea că e făcut de o molie s-a auzit iar. El se înregistra ca un sentiment în

corpul meu, nu ca un gînd în minte. Mi se părea că nu mai e deloc amenințător sau răuvoitor. Era simplu și dulce. Semăna cu chemarea unui copil. El mi-a amintit de un băiețel pe care-l cunoscusem. Sunetele lungi îmi reaminteau capul său rotund și blond, iar sunetele scurte și succesive îmi aminteau rîsul lui. M-a inundat cel mai chinuitor sentiment, totuși n-aveam nici un gînd în cap; simțeam chinul în corp. Nu am mai putut rămîne în capul oaselor și am căzut pe o parte, pe podea. Tristețea mea era atît de intensă, încît am început să gîndesc. Mi-am evaluat mîhnirea și durerea și m-am trezit brusc în mijlocul unei deliberări interioare despre băiețel. Zgomotul sacadat dispăruse. Ochii mei erau închiși. L-am auzit pe don Juan ridicîndu-se și apoi l-am simțit cum mă ajuta să mă ridic în capul oaselor. Nu voiam să vorbesc. El nu scotea nici un cuvînt. L-am auzit mișcîndu-se lîngă mine. Am deschis ochii; îngenunchease în fața mea și-mi examina fața, ținînd lampa aproape de mine. Mi-a spus să-mi pun mîinile pe stomac. S-a ridicat, s-a dus la bucătărie și mi-a adus niște apă. Mi-a aruncat apă pe față și mi-a dat să beau restul.

S-a așezat lîngă mine și mi-a înmînat carnetul. I-am povestit că sunetul mă transportase în cel mai dureros vis.

— Te consolezi dincolo de limitele tale, a spus el sec.

Era cufundat în gînduri, căutînd parcă o sugestie potrivită de făcut.

— Problema din seara asta e să „vezi" oameni, a spus în final. Întîi trebuie să-ți oprești dialogul interior, apoi să-ți imaginezi persoana pe care vrei s-o „vezi"; orice gînd pe care-l menții în perioada de tăcere e mai degrabă o comandă, deoarece nu sînt alte gînduri competitive. Astă seară, molia din tufișuri vrea să te ajute, deci va cînta pentru tine. Cîntecul ei va aduce praful de aur și vei „vedea" persoana dorită.

Am vrut mai multe detalii, dar mi-a făcut un gest brusc și mi-a ordonat să încep.

După ce m-am luptat cîteva minute să-mi opresc dialogul interior, am căzut într-o tăcere totală. Apoi am reținut deliberat gîndul despre un prieten al meu. Mi-am ținut ochii închiși o secundă, după părerea mea, și apoi am devenit conștient că cineva mă scutura de umeri. Era o percepție lentă. Am deschis ochii și am constatat că mă aflam întins pe partea stîngă. După cîte se pare, adormisem adînc și nu simțisem cînd am căzut. Don Juan m-a ajutat să mă ridic în șezut. Rîdea. Îmi imita sforăitul și spunea că, dacă n-ar fi fost martor, n-ar fi crezut că cineva poate adormi atît de repede. A afirmat că era o bucurie pentru el să fie lîngă mine ori de cîte ori trebuia să fac un lucru pe care rațiunea mea nu-l înțelegea. Mi-a luat notițele și mi-a spus că era timpul să-ncepem iar.

Am trecut prin fazele necesare. Sunetul ciudat și sacadat ca un trosnet s-a auzit iar. Totuși, de data asta nu se auzea din tufișuri ; părea să fie mai degrabă în mine, ca și cum buzele mele, sau picioarele, sau brațele mele îl produceau. Curînd, sunetul m-a învăluit. Simțeam cum se împrăștiau niște mingi fine din mine, sau către mine ; aveam sentimentul liniștitor, desăvîrșit, că eram bombardat cu puf de bumbac. Brusc, am auzit o ușă deschisă de o pală de vînt și gîndeam iar. M-am gîndit că am ratat încă o încercare. Am deschis ochii și m-am aflat în camera mea. Obiectele de pe birou erau așa cum le lăsasem. Ușa era deschisă ; afară era un vînt puternic. Mi-a trecut prin cap să verific radiatorul de apă. Apoi am auzit un zăngănit la jaluzelele pe care le pusesem eu și nu se potriveau cu cercevelele ferestrelor. Era un zăngănit furios ca și cum cineva voia să intre. Am simțit un fior de frică. M-am sculat din scaun. Am simțit ceva care mă trăgea. Am urlat.

Don Juan mă scutura de umeri. I-am prezentat surescitat viziunea pe care o avusesem. Era atît de vie, încît tremuram.

Simţeam că fusesem în biroul meu, în deplinătatea corpului meu fizic.

Don Juan a dat din cap cu neîncredere şi a spus că eram un geniu în a mă autoînşela. Nu părea impresionat de ceea ce făcusem. A înlăturat scurt imaginea şi mi-a ordonat să-ncep iar.

Atunci am auzit iar sunetul misterios. Venea spre mine, aşa cum îmi spusese don Juan, sub forma unei ploi de particule aurii. N-am simţit să fie particule plate, sau fulgi, aşa cum le descrisese el, ci mai degrabă nişte baloane sferice. Zburau spre mine. Unul dintre ele s-a deschis brusc şi mi-a dezvăluit o scenă. Ca şi cum s-ar fi oprit în faţa mea şi s-ar fi deschis, dezvăluind un obiect ciudat. Arăta ca o ciupercă. Priveam clar la ea şi ceea ce experimentam nu era un vis. Obiectul în formă de ciupercă a rămas neschimbat în cîmpul meu de „vedere" şi apoi a sărit ca şi cum lumina care strălucea în el se stinsese. A urmat un întuneric interminabil. Am simţi un tremur, un salt neliniştitor, apoi mi-am dat seama că eram scuturat. Brusc, mi-au funcţionat iar toate simţurile. Don Juan mă scutura viguros şi eu îl priveam. Probabil că în acel moment deschisesem ochii.

Mi-a stropit faţa cu apă. Răceala apei era foarte atrăgătoare. După o clipă de pauză, a vrut să ştie tot ce se întîmplase.

I-am relatat fiecare detaliu al viziunii mele.

— Dar ce-am „văzut" ?

— Pe prietenul tău, a replicat.

Am rîs şi i-am explicat răbdător că „văzusem" un obiect ca o ciupercă. Deşi nu aveam criterii de apreciere a dimensiunilor, aveam sentimentul că avea cam 30 de centimetri.

Don Juan a accentuat că sentimentul conta. A afirmat că măsura standard care stabilea starea de a fi a subiectului pe care-l „vedeam“ erau sentimentele.

— Din descrierea şi sentimentele tale, îmi dau seama că prietenul tău trebuie să fie un tip excelent.

Eram derutat de cuvintele lui.

El a explicat că forma de ciupercă era forma esenţială a fiinţelor umane, atunci cînd le „vedea“ un vrăjitor de departe, dar cînd el privea direct la persoana pe care o „vedea“, calitatea umană apărea ca un mănunchi de fibre luminoase, în formă de ou.

— Tu nu erai faţă-n faţă cu prietenul tău. De aceea, a apărut ca o ciupercă.

— Dar de ce, don Juan ?

— Nimeni nu ştie. Pur şi simplu, aşa apar oamenii în acest mod concret de a „vedea“.

A adăugat că fiecare trăsătură a apariţiei în formă de ciupercă avea o semnificaţie specială, dar pentru un începător era imposibil să interpreteze aceste semnificaţii.

Atunci mi-am reamintit ceva interesant. Cu cîţiva ani înainte, într-o stare de conştiinţă schimbată provocată de consumul de plante psihotrope, am experimentat sau perceput, în timp ce priveam la un şuvoi de apă, că un mănunchi de baloane pluteau spre mine, învăluindu-mă. Baloanele aurii pe care tocmai le văzusem au plutit şi m-au învăluit în exact aceeaşi manieră. Puteam spune, de fapt, că amîndouă mănunchiurile aveau aceeaşi structură şi distribuţie.

Don Juan mi-a ascultat fără interes comentariile.

— Nu-ţi irosi puterea cu prostii. Acum ai de-a face cu imensitatea de acolo.

A arătat spre tufişuri cu o mişcare a mîinii.

— Nu te ajută cu nimic dacă transformi minunea de acolo în ceva imaginabil. Aici, în jurul nostru este însăşi

eternitatea. E de-a dreptul dezastruos și păcat să te angajezi să o reduci la un nonsens oarecare.

Apoi a insistat să încerc să „văd" altă persoană din sfera mea de cunoștințe. A adăugat că trebuia să mă forțez să deschid singur ochii, de îndată ce viziunea s-a terminat, și să-mi revin la conștiința deplină a împrejurimilor imediate.

Am reușit să obțin viziunea altei ciuperci, dar în timp ce prima era mică și gălbuie, a doua era mai albă, mai mare și deformată.

Uitasem deja „molia din tufișuri", cînd am terminat de discutat despre cele două forme pe care le „văzusem", molie care fusese atît de copleșitoare cu puțin timp înainte. I-am spus lui don Juan că eram uimit de faptul că aveam o asemenea ușurință de a uita ceva atît de straniu. Era ca și cum nu eram eu persoana pe care o știam atît de bine.

— Nu înțeleg de ce faci atîta caz de asta, a spus don Juan. De cîte ori se oprește dialogul interior, lumea dispare și apar fațete extraordinare ale sinelui, ca și cum ele ar fi fost bine apărate de cuvintele noastre. Tu ești așa cum ești, pentru că-ți spui singur că ești așa.

După o scurtă odihnă, don Juan m-a îndemnat să continuu „să chem" alți prieteni. Spunea că ideea era să „vezi" de cît mai multe ori posibil, pentru a stabili o linie de referință pentru sentiment.

Am chemat în succesiune treizeci și două de persoane. După fiecare încercare, el voia o descriere atentă și detaliată a tot ce percepusem în timpul viziunii mele. Apoi a schimbat procedura, pe măsură ce devenam mai prolific în performanțe, judecînd după oprirea dialogului interior în materie de secunde, după capacitatea mea de a-mi deschide ochii la sfîrșitul fiecărei experiențe și după trecerea mea la activitățile normale, fără nici o perioadă de readaptare. Am observat această schimbare în timp ce

discutam despre coloritul formaţiilor de ciupercă. El specificase deja că ceea ce numeam eu colorit nu era o nuanţă, ci un amestec de intensităţi diferite. Tocmai voiam să descriu un amestec pe care-l vizionasem, cînd el m-a întrerupt şi mi-a descris exact ceea ce „văzusem". Din acel moment, a discutat conţinutul fiecărei viziuni, nu ca şi cum ar fi înţeles ceea ce spuneam eu, ci ca şi cum ar fi „văzut" el însuşi. Cînd l-am rugat să comenteze asta, a refuzat categoric să vorbească.

Cînd am terminat de chemat treizeci şi două de persoane, mi-am dat seama că „văzusem" o mare varietate de forme de ciupercă şi amestecuri de străluciri, faţă de care am înregistrat variate sentimente, de la mare plăcere la adevărat dezgust.

Don Juan mi-a explicat că oamenii erau plini de configuraţii care puteau fi dorinţe, probleme, supărări, griji şi altele. A comentat că numai un vrăjitor extrem de puternic poate să deceleze conţinutul acestor configuraţii şi că trebuia să fiu mulţumit cu viziunea generală a formei oamenilor.

Eram foarte obosit. Era ceva într-adevăr obositor la aceste forme ciudate. Senzaţia generală era una de greaţă. Nu-mi plăceau. Mă făceau să mă simt prins în capcană şi pierdut.

Don Juan mi-a ordonat să scriu, pentru a înlătura această senzaţie. Iar după un lung interval, în care n-am putut scrie nimic, m-a rugat să chem oameni selectaţi de el.

A apărut o serie nouă de forme. Nu erau ca ciupercile, ci mai degrabă ca nişte ceşti japoneze pentru saké, întoarse cu faţa în jos. Unele dintre ele aveau o formă de cap, exact ca piciorul ceştilor de saké; altele erau mai rotunde. Formele lor erau mai atrăgătoare şi mai linişti-

toare. Sesizam la ele un oarecare sentiment inerent de fericire. Ele săltau, în opoziție cu greutatea lumească pe care o manifestase celălalt lot. Cumva, simplul fapt că ele erau acolo mi-au înlăturat oboseala.

Printre persoanele pe care le-a ales don Juan era și ucenicul lui, Eligio. Cînd am obținut viziunea lui Eligio, am avut o tresărire care m-a scos din starea de viziune. Eligio avea o formă albă, lungă, care a tresărit și părea să sară la mine. Don Juan a explicat că Eligio era un ucenic foarte talentat și observase, fără îndoială, că cineva îl „vedea."

O altă alegere a lui don Juan a fost Pablito, ucenicul lui don Genaro. Saltul pe care l-a făcut viziunea lui Pablito a fost și mai mare decît al lui Eligio.

Don Juan a rîs atît de tare, încît lacrimile îi curgeau pe obraz.

— De ce sînt atît de diferite formele astea ?

— Ei au mai multă putere personală. După cum ai observat, ei nu sînt atrași de pămînt.

— Ce le-a dat strălucirea asta ? Așa s-au născut ?

— Toți ne naștem strălucitori și ușori, dar devenim pămînteni și fixați. Ne transformăm singuri. Deci putem spune că aceștia iau forme diferite pentru că trăiesc ca niște luptători. Totuși, nu asta contează, ci faptul că acum ești la final. Ai chemat patruzeci și șapte de oameni și mai e unul singur pentru a completa numărul original de patruzeci și opt.

L-am întrebat :

— De ce patruzeci și opt ?

— Numărul nostru e patruzeci și opt. Ăsta e propriu oamenilor. Nu știu de ce. Nu-ți irosi puterea cu întrebări prostești.

S-a ridicat și și-a destins brațele și picioarele. Mi-a spus să fac la fel. Am observat că spre est era o sclipire de

lumină pe cer. Ne-am așezat iar. El s-a aplecat și mi-a șoptit la ureche.

— Ultima persoană pe care ai s-o chemi e Genaro, adevăratul McCoy, a șoptit.

Am simțit un fior de curiozitate și de excitație. Am trecut rapid prin fazele necesare. Sunetul ciudat din marginea tufișurilor a devenit mai viu și a căpătat o forță nouă. Aproape că uitasem de el. Sferele aurii m-au înconjurat și într-una dintre ele l-am văzut chiar pe don Genaro. Stătea în fața mea, ținîndu-și pălăria în mînă. Zîmbea. M-am grăbit să deschid ochii și eram gata să vorbesc cu don Juan, dar înainte să pot scoate vreun cuvînt, corpul mi s-a întărit ca o scîndură, părul mi s-a făcut măciucă și în cele din urmă n-am știut ce să mai spun, sau ce să fac. Don Genaro stătea chiar în fața mea. În persoană !

M-am întors spre don Juan ; zîmbea. Apoi amîndoi au izbucnit într-un hohot imens de rîs. Am încercat și eu să rîd. Nu puteam. M-am ridicat.

Don Juan mi-a dat o ceașcă de apă. Am băut-o automat. M-am gîndit că o să mă stropească pe față. Dar a umplut-o cu apă.

Don Genaro s-a scărpinat în cap și și-a ascuns un zîmbet.

— N-ai de gînd să-l saluți pe Genaro ? a întrebat don Juan.

Mi-a trebuit un efort enorm ca să-mi reorganizez gîndurile și sentimentele. În final, am murmurat salutări lui don Genaro. El a făcut o plecăciune.

— M-ai chemat, nu-i așa ? a întrebat zîmbind.

Am murmurat ceva în legătură cu uimirea mea de a-l vedea acolo.

— El te-a chemat, a spus don Juan.

— Ei bine, iată-mă, a spus don Genaro. Ce pot face pentru tine ?

Mintea mea s-a reorganizat încet şi în final am avut o intuiţie bruscă. Gîndurile mele erau perfect clare şi am „ştiut" ce se întîmplase cu adevărat. M-am gîndit că don Genaro îl vizita pe don Juan şi de îndată ce au auzit apropiindu-se maşina mea, don Genaro s-a ascuns în tufişuri şi a rămas acolo pînă s-a întunecat. Evidenţa mi se părea convingătoare. Don Juan, pentru că fără nici un dubiu el organizase toată mascarada, îmi dădea din cînd în cînd indicaţii, ghidînd astfel desfăşurarea ei. La timpul potrivit, don Genaro şi-a făcut simţită prezenţa, iar cînd ne-am întors în casă, el ne-a urmărit în cea mai evidentă manieră şi mi-a mărit teama. Apoi a aşteptat în tufiş şi producea acel sunet ciudat de cîte ori îi semnaliza don Juan. Semnalul final să iasă din tufişuri îl dăduse în timp ce aveam ochii închişi, după ce mi-a cerut să-l chem pe don Genaro. Atunci don Genaro a venit pînă la *ramada* şi a aşteptat pînă am deschis ochii şi m-a speriat de moarte.

Singurele nelămuriri în schema mea de explicaţii logice erau că eu văzusem efectiv omul din tufişuri transformîndu-se în pasăre şi că întîi l-am vizualizat pe don Genaro ca pe o imagine într-o sferă aurie. În viziunea mea, el era înbrăcat exact aşa cum apăruse în persoană. Deoarece pentru mine nu exista nici o logică în a explica aceste nelămuriri, am considerat, aşa cum mai făcusem în circumstanţe similare, că stresul emoţional trebuie să fi jucat un rol important în ceea ce eu „credeam că am văzut".

Am început să rîd involuntar, la gîndul trucului lor fantezist. Le-am spus despre deducţiile mele. Ei au rîs cu mare poftă. Iar eu credeam sincer că rîsul lor era o recunoaştere.

— Te ascundeai în tufişuri, nu-i aşa ? l-am întrebat pe don Genaro.

Don Juan se aşezase şi-şi ţinea capul în mîini.

— Nu. Nu mă ascundeam, a spus calm don Genaro. Eram departe de aici cînd m-ai chemat. Am venit să te văd.

— Unde erai, don Genaro ?

— Departe.

— Cît de departe ?

Don Juan m-a întrerupt și a spus că don Genaro apăruse ca un act de considerație față de mine și nu trebuia să-l întreb unde fusese, pentru că n-a fost nicăieri.

Don Genaro mi-a venit în apărare și a spus că nu era nici o problemă.

— Dacă nu te ascundeai în jurul casei, unde erai, don Genaro ?

— Eram acasă la mine, a răspuns el cu candoare.

— În Mexicul Central ?

— Da. Este singura casă pe care-o am.

S-au uitat unul la altul și apoi au izbucnit în rîs. Știam că mă păcăleau, dar am decis să nu mai întreb altceva. M-am gîndit că aveau un motiv pentru a se angaja într-un joc atît de elaborat. M-am așezat.

Simțeam că eram împărțit în două ; o parte din mine nu era deloc șocată și accepta oricare din faptele lui don Juan și don Genaro, la adevărata lor valoare. Dar era o altă parte din mine care refuza sec, și asta era mai puternică. Evaluarea mea conștientă era că acceptasem descrierea vrăjitorească despre lume a lui don Juan pe o bază complet intelectuală, în timp ce corpul meu, ca entitate, o refuza, de unde și dilema mea. Pe de altă parte, în anii de asociere cu don Juan și don Genaro am avut experiențe cu fenomene excepționale, iar acestea au fost experiențe corporale, nu intelectuale. Chiar în noaptea aceea, executasem „mersul puterii", care din punctul de vedere al intelectului meu era o realizare incredibilă, iar mai presus de toate, avusesem viziuni incredibile fără nici un alt ajutor decît propria mea voință.

Le-am explicat natura perplexității mele chinuitoare și, în același tinp, de bună-credință.

— Tipul ăsta e un geniu, i-a spus don Juan lui don Genaro, dînd din cap a neîncredere.

— Eşti un adevărat geniu, Carlitos, a spus don Genaro, de parcă ar fi transmis un mesaj.

S-au aşezat lîngă mine, don Juan în dreapta mea şi don Genaro în stînga mea. Don Juan a observat că în curînd avea să fie dimineaţă. În aceeaşi clipă, am auzit iar chemarea moliei. Se mişcase. Sunetul venea din direcţie opusă. I-am privit pe amîndoi, susţinîndu-le privirea. Schema mea logică a început să se dezintegreze. Sunetul avea o bogăţie şi o adîncime hipnotizante. Apoi am auzit paşi înăbuşiţi, paşi uşori care rupeau lăstărişul uscat. Sunetul sacadat s-a apropiat şi m-am ghemuit lîngă don Juan. El mi-a ordonat sec să o „văd". Am făcut un efort suprem, nu atît să-l mulţumesc pe el, cît pe mine. Fusesem sigur că don Genaro era molia. Dar don Genaro stătea lîngă mine ; atunci, ce era acolo, în tufişuri ? O molie ?

Sunetul sacadat se reverbera în urechile mele. Nu-mi puteam opri dialogul interior cu nici un chip. Auzeam paşi. Era ceva care se tîra în întuneric. A urmat un zgomot mare de creangă ruptă în două şi m-a cuprins dintr-o dată o amintire înfricoşătoare. Cu ani înainte, petrecusem o noapte înspăimîntătoare în sălbăticie şi fusesem urmărit de ceva, ceva foarte uşor şi moale, care jucase toată noaptea pe spatele meu, în timp ce eu eram întins la pămînt. Don Juan îmi explicase întîmplarea ca fiind o întîlnire cu „aliatul", o forţă misterioasă pe care vrăjitorul învaţă să o perceapă ca pe o entitate.

M-am apropiat de don Juan şi i-am şoptit ce-mi amintisem. Don Genaro s-a furişat în patru labe către noi.

— Ce-a spus ? l-a întrebat în şoaptă pe don Juan.

— A spus că e un aliat pe aici, pe aproape, a răspuns don Juan cu voce scăzută.

Don Genaro s-a tîrît înapoi şi s-a aşezat. Apoi s-a întors spre mine şi mi-a şoptit :

— Eşti un geniu.

Au rîs pe tăcute. Don Genaro a indicat spre tufişuri cu o mişcare a bărbiei.

— Du-te şi prinde-l. Scoate-ţi hainele şi sperie-l de moarte pe aliat.

S-au cutremurat de rîs. În aceast timp, sunetul încetase. Don Juan mi-a spus să-mi opresc dialogul interior, dar să ţin ochii deschişi, concentraţi asupra marginii tufişurilor din faţa mea. A spus că molia îşi schimbase poziţia, pentru că era aici şi don Genaro şi, dacă se va hotărî să se manifeste pentru mine, va veni din faţă.

După un moment de luptă ca să-mi opresc dialogul interior, am perceput iar sunetul. Era mai bogat ca niciodată. Întîi am auzit paşii înăbuşiţi pe ramurile uscate, apoi am simţit paşii pe corpul meu. În acel moment, am distins o masă închisă, direct în faţa mea, la marginea tufişului.

Simţeam că eram mişcat. Am deschis ochii. Don Juan şi don Genaro stăteau deasupra mea, iar eu eram în genunchi, ca şi cum aş fi adormit într-o poziţie ghemuită. Don Juan mi-a dat nişte apă şi m-a aşezat iar cu spatele la perete.

Puţin mai tîrziu au apărut zorile. Tufişurile păreau că se trezesc. Răceala dimineţii era proaspătă şi înviorătoare.

Molia nu fusese don Genaro. Structura mea raţională se destrăma. Nu voiam să mai pun întrebări şi nici nu voiam să rămîn tăcut. În cele din urmă, a trebuit să vorbesc.

— Dar dacă ai fost în Mexicul Central, don Genaro, cum ai ajuns aici ?

Don Genaro a făcut nişte gesturi groteşti şi extrem de comice cu gura.

— Îmi pare rău, mi-a spus, gura mea nu vrea să vorbească.

Apoi s-a întors spre don Juan şi a spus zîmbind :

— De ce nu-i spui ?

Don Juan a ezitat. Apoi a spus că don Genaro, ca un artist al artei vrăjitoriei, era capabil de fapte extraordinare.

Pieptul lui don Genaro s-a bombat, de parcă ar fi fost umflat de cuvintele lui don Juan. Părea că a inhalat atîta aer, încît pieptul îi depăşea de două ori mărimea normală. Părea gata să-şi ia zborul. Sărea în aer. Aveam impresia că aerul din plămîni îl forţa să sară. S-a plimbat înainte şi înapoi pe podeaua de pămînt, pînă cînd şi-a adus sub control pieptul ; se bătea pe piept şi-şi plimba cu mare forţă palmele mîinilor de la pectorali spre stomac ; parcă dezumfla o anvelopă. În cele din urmă, s-a aşezat.

Don Juan zîmbea. Ochii lui străluceau cu adevărată încîntare.

— Ia notiţe, mi-a spus el uşor. Scrie, scrie, sau vei muri !

Apoi a făcut observaţia că nici don Genaro nu mai credea că scrisul meu era atît de bizar.

— E-adevărat ! a zis don Genaro. M-am gîndit chiar să scriu şi eu.

— Genaro e un om al cunoaşterii, a spus sec don Juan, şi fiind un om al cunoaşterii, e capabil să se transporte la mari distanţe.

Mi-a reamintit că odată, cu ani înainte, eram toţi trei în munţi şi don Genaro, într-un efort de-a mă ajuta să-mi depăşesc raţiunea mea stupidă, a făcut un salt prodigios spre vîrfurile munţilor aflaţi la vreo şaisprezece kilometri depărtare. Îmi aminteam întîmplarea, dar şi faptul că nu putusem concepe că el făcuse acel salt.

Don Juan a adăugat că don Genaro era capabil de fapte extraordinare uneori.

— Uneori, Genaro nu e Genaro, ci dublura lui, a spus el.

A repetat asta de trei-patru ori. Apoi m-au urmărit amîndoi, așteptîndu-mi reacția iminentă.

Nu înțelesesem ce a vrut să spună prin „dublura lui". Nu mai menționase niciodată asta. Am cerut o clarificare.

— Există un alt Genaro, a explicat don Juan.

Ne-am privit toți trei. Am devenit foarte posomorît. Don Juan m-a îndemnat cu o mișcare din ochi să continuu să vorbesc.

— Ai un frate geamăn ? am întrebat, întorcîndu-mă spre don Genaro.

— Bineînțeles. Am un geamăn.

Nu puteam să-mi dau seama dacă ei se jucau, sau nu, cu mine. Chicoteau amîndoi ca doi copii care făceau un renghi.

— Poți spune, a continuat don Juan, că în acest moment Genaro e geamănul lui.

Afirmația asta i-a făcut să rîdă, rostogolindu-se pe jos. Dar eu nu puteam să mă bucur cu ei. Corpul meu tremura involuntar.

Don Juan a spus pe un ton sever că eram prea greu și prea plin de importanță.

— Dă-i drumul ! mi-a comandat el sec. Știi că Genaro e un vrăjitor și un luptător impecabil. Deci e capabil de fapte care pentru omul normal sînt incredibile. Dublura lui, celălalt Genaro, e una dintre aceste realizări.

Nu mai aveam replică. Nu puteam concepe că doar mă întărîtau.

— Pentru un luptător ca Genaro, a continuat el, să producă dublura nu e o realizare atît de incredibilă.

După ce am meditat mult timp ce să spun, am întrebat :

— Celălalt e identic cu originalul ?

— Dublura e originalul, a replicat don Juan.

Explicația lui luase o turnură incredibilă, dar nu era, totuși, mai incredibilă decît ceea ce făceau ei.

— Din ce e compus celălalt ? l-am întrebat pe don Juan, după cîteva clipe de ezitare.

— Nu există nici o modalitate de a afla asta, a spus el.

— Este real sau doar o iluzie ?

— Bineînțeles că e real.

— Atunci ar fi posibil să spui că e făcut din carne și oase ?

— Nu. N-ar fi posibil, a răspuns don Genaro.

— Dar, dacă e la fel de real ca mine...

— La fel de real ca tine ? au răspuns la unison don Juan și don Genaro.

S-au uitat unul la altul și au început să rîdă, încît credeam că o să le vină rău. Don Genaro și-a aruncat pălăria la podea și a dansat în jurul ei. Dansul lui era agil și grațios, iar din motive inexplicabile, extrem de caraghios. Probabil că umorul se găsea în mișcările extrem de „profesionale“ pe care le făcea. Neconcordanța era atît de subtilă și, în același timp, atît de remarcabilă, încît am izbucnit în rîs.

— Problema cu tine, Carlito, a spus el în timp ce se așeza, e că ești un geniu.

— Trebuie să știu despre dublură, am spus.

— Nu există nici o modalitate de a afla dacă e din carne și oase, a spus don Juan. Pentru că nu e la fel de reală ca tine. Dublura e la fel de reală ca Genaro. Înțelegi ce vreau să spun ?

— Dar trebuie să admiți, don Juan, că trebuie să fie un mod de a afla.

— Dublura e eul însuși ; explicația asta trebuie să-ți ajungă. Dacă ai „vedea“, ai ști că e o mare diferență între Genaro și dublura lui. Pentru un vrăjitor care „vede“, dublura e mai strălucitoare.

Mă simţeam prea slab, ca să mai întreb ceva. Aveam o viziune de tunel; totul în jurul meu era întunecat, cu excepţia unui punct rotund clar în faţa ochilor mei.

Don Juan a spus că trebuie să mănînc ceva. Nu mi-era foame. Don Genaro a anunţat că lui îi era foame, s-a ridicat şi s-a dus în spatele casei. Don Juan s-a ridicat şi el şi mi-a făcut semn să-l urmez. În bucătărie, don Genaro îşi făcuse de mîncare şi apoi a început cea mai caraghioasă pantomimă a unei persoane care vrea să mănînce, dar nu poate mesteca. Credeam că don Juan e gata să moară; hohotea, dădea din picioare, plîngea, tuşea şi se îneca de rîs. Şi eu făceam la fel într-atît încît credeam că sînt gata să mă dezintegrez. Mişcările lui don Genaro erau neasemuite.

În final a renunţat şi ne-a privit pe don Juan şi pe mine pe rînd; îi străluceau ochii şi zîmbea.

— Nu merge, a spus, dînd din umeri.

Am mîncat mult şi don Juan a făcut la fel; apoi ne-am întors cu toţii în faţa casei. Soarele era strălucitor, cerul era senin şi briza de dimineaţă răcorea aerul. Mă simţeam puternic şi fericit.

Stăteam faţă în faţă, în triunghi. După o tăcere politicoasă, m-am decis să-i rog să-mi clarifice dilema. Simţeam că mă aflu din nou într-o formă deplină şi voiam să-mi exploatez forţa.

— Spune-mi mai mult despre dublură, don Juan, am spus.

Don Juan a arătat spre don Genaro şi acesta a înclinat capul.

— Iat-o, a spus don Juan. Nu-i nimic de spus. El e aici ca să-l urmăreşti.

— Dar e don Genaro, am spus eu, făcînd o încercare timidă de a ghida conversaţia.

— Bineînțeles că sînt Genaro, a spus el și a dat din umeri.

— Atunci ce e dublura, don Genaro ?

— Întreabă-l pe el, a răspuns, arătînd spre don Juan. El e cel care vorbește. Eu sînt mut.

— O dublură este vrăjitorul însuși, care a ajuns la ea prin metoda „visatului", a explicat don Juan. Dublura e o realizare a puterii pentru un vrăjitor, iar pentru tine e doar o poveste despre putere. În cazul lui Genaro, dublura lui e identică cu originalul. Asta pentru că impecabilitatea lui ca luptător e supremă ; de aceea, tu n-ai observat niciodată diferența. Dar în anii de cînd îl cunoști, ai fost cu originalul Genaro doar de două ori ; în celelalte cazuri ai fost cu dublura lui.

— Dar e de neînchipuit ! am exclamat.

Simțeam cum mi se instalează în zona pieptului neliniștea. Eram atît de agitat, încît mi-am aruncat carnețelul, și creionul s-a rostogolit. Don Juan și don Genaro s-au aruncat la pămînt și au început cea mai caraghioasă căutare a creionului. Nu mai văzusem o interpretare atît de uimitoare a atmosferei scenice și a gesturilor. Doar că nu era nici o scenă, sau recuzită, sau orice alt tip de șmecherie, iar practicanții nu se foloseau de dexteritatea mîinilor.

Don Genaro, magicianul-șef și asistentul lui, don Juan, au produs în cîteva minute cea mai uluitoare, mai bizară și mai stranie colecție de obiecte pe care le găseau pe sol, în subsol, ori deasupra oricărui obiect din perimetrul *ramadei*.

În stilul magiei, asistentul ridica recuzita care, în acest caz, era formată din cîteva obiecte de pe podeaua de pămînt — pietre, pînză de sac, lemne, o navetă de lapte, o lampă și jacheta mea — apoi magicianul, don Genaro, găsea cîte un obiect pe care-l arunca imediat ce se convin-

gea că nu era creionul meu. Colecția de obiecte găsite era formată din piese de îmbrăcăminte, peruci, ochelari, jucării, ustensile, angrenaje, desuuri feminine, dinți umani, sandvișuri și obiecte religioase. Unul dintre ele era extrem de dezgustător. Era o bucată compactă de excrement uman, pe care don Genaro l-a luat de sub jacheta mea. În final, don Genaro mi-a găsit creionul și, după ce l-a curățat de praf cu poala cămășii, mi l-a înmînat.

Și-au celebrat clovneriile cu urlete și chiuituri. Îi urmăream fără să fiu în stare să mă alătur bucuriei lor.

— Nu lua lucrurile așa în serios, Carlito, a spus don Genaro pe un ton conciliator. Altfel, ai să ajungi să...

A făcut un gest grotesc, care putea însemna orice.

După ce rîsul lor a încetat, l-am întrebat pe don Genaro ce făcea o dublură, sau ce făcea un vrăjitor cu dublura lui.

Don Juan a răspuns. A spus că dublura avea putere și era folosită pentru îndeplinirea unor acțiuni care ar fi inimaginabile în condiții normale.

— Ți-am spus de nenumărate ori că lumea e un mister. Așa sîntem și noi și orice ființă din lumea asta. De aceea, ar fi imposibil să explici rațional dublura. Ai fost lăsat să fii martor la ea, iar asta ar trebui să-ți fie mai mult decît suficient.

— Dar trebuie să existe vreo posibilitate de a vorbi despre asta. Tu însuți mi-ai povestit că ți-ai explicat conversația cu căprioara, pentru a putea vorbi despre ea. Nu poți face la fel și cu dublura ?

A rămas tăcut o vreme. L-am rugat. Neliniștea pe care o simțeam depășea tot ce trăisem pînă atunci.

— Ei bine, un vrăjitor se poate dedubla, a spus don Juan. E tot ce pot spune.

— Dar e conștient că se dedublează ?

— Bineînțeles că e conștient.

— Ştie că e în două locuri în acelaşi timp ?

M-au privit amîndoi şi apoi s-au uitat unul la celălalt.

— Unde e celălalt don Genaro ?

Don Genaro s-a aplecat spre mine şi m-a fixat în ochi.

— Nu ştiu, a spus el uşor. Nici un vrăjitor nu ştie unde e celălalt.

— Genaro are dreptate, a spus don Juan. Vrăjitorul n-are noţiunea că se găseşte în două locuri în acelaşi timp. Să fii conştient de asta ar fi echivalent cu a fi faţă-n faţă cu dublura, iar vrăjitorul care e faţă-n faţă cu dublura lui, e un vrăjitor mort. Asta e legea. Aşa a aranjat puterea lucrurile. Nimeni nu ştie de ce.

Don Juan a explicat că atunci cînd luptătorul şi-a realizat „visatul" şi „vederea" şi şi-a dezvoltat o dublură, el trebuie să fi reuşit să-şi şteargă istoria personală, importanţa de sine şi obişnuinţele. A spus că toate tehnicile pe care m-a învăţat să le aplic nu erau doar cuvinte goale cum le consideram eu, ci, în esenţă, metode de suprimare a inutilităţii de a poseda o dublură în lumea obişnuită, redînd fluenţa eului şi a lumii, iar prin asta plasîndu-le în afara graniţelor cunoaşterii umane.

— Un luptător fluid nu mai poate privi lumea cronologic, a explicat don Juan. Iar pentru el, lumea şi el însuşi nu mai sînt obiecte. El e o fiinţă luminoasă care există într-o lume luminoasă. Pentru vrăjitor, dublura e o problemă simplă, dar încă îl sperii pe Genaro cu creionul tău.

— Un privitor din afară, uitîndu-se la vrăjitor, poate vedea că acesta se află în două locuri în acelaşi timp ? l-am întrebat pe don Juan.

— Bineînţeles. Acesta ar fi singurul mod de a şti.

— Dar nu se poate admite în mod logic că şi vrăjitorul poate observa că e în două locuri în acelaşi timp ?

— Aha ! a exclamat don Juan. De data asta ai nimerit-o. Vrăjitorul poate observa după aceea că a fost în două locuri în acelaşi timp. Dar asta e doar o constatare şi n-are legătură cu faptul că, atunci cînd acţionează, el nu are noţiunea dualismului său.

Mintea mea şovăia. Simţeam că dacă nu scriam, aveam să explodez.

— Gîndeşte-te la asta. Lumea nu ne apare direct, descrierea ei e undeva între noi şi adevărul existent. Deci, vorbind mai exact, noi ne găsim cu un pas în urmă, iar experienţa noastră despre lume e întotdeauna o amintire a experienţei. Noi ne amintim în mod continuu clipa care tocmai a trecut. Ne amintim, ne amintim, ne amintim.

Îşi întorcea mîna iar şi iar, ca să-mi sugereze ceea ce voia să spună.

— Dacă toată experienţa noastră despre lume e doar o amintire, atunci nu e atît de straniu să tragi concluzia că un vrăjitor poate fi în două locuri în acelaşi timp. Din punctul de vedere al propriei sale percepţii, nu asta e problema, deoarece pentru a interacţiona cu lumea, ca orice alt om, vrăjitorul trebuie să-şi amintească acţiunea pe care tocmai a înfăptuit-o, evenimentul la care tocmai a fost martor, experienţa pe care tocmai a trăit-o. În conştiinţa lui există doar o singură amintire. Dar un observator extern care îl priveşte pe vrăjitor poate percepe că acesta acţionează în două locuri în acelaşi timp. Totuşi, vrăjitorul îşi aminteşte două clipe instantanee separate, deoarece liantul descrierii timpului nu-l mai leagă.

Cînd don Juan a terminat de vorbit, simţeam că aveam temperatură.

Don Genaro mă fixa cu ochi curioşi.

— Are dreptate. Sîntem întotdeauna cu un pas înapoi.

Şi-a mişcat mîna, aşa cum făcuse don Juan ; corpul începuse să se smucească şi el sărea înapoi pe locul lui. Parcă sughiţa şi sughiţurile i-ar fi forţat corpul să facă salturile acelea. A început să se mişte înapoi, sărind pe loc şi s-a dus pînă la marginea *ramadei* şi înapoi.

Văzîndu-l pe don Genaro sărind înapoi pe şezut, în loc să mă amuz grozav, aşa cum ar fi trebuit, m-a cuprins un atac de frică atît de intens, încît don Juan a trebuit să mă lovească de cîteva ori în creştetul capului, cu degetele îndoite.

— Pur şi simplu nu pot înţelege asta, don Juan.

— Nici eu nu pot, a răspuns acesta, dînd din umeri.

— Nici eu nu pot, dragă Carlito, a adăugat don Genaro.

Oboseala, dimensiunea experienţei mele senzoriale, atmosfera de umor şi uşurinţă care domina şi jocul lui don Genaro erau prea mult pentru nervii mei. Nu puteam pune stăpînire pe muşchii stomacului meu.

Don Juan m-a pus să mă rostogolesc pe jos pînă mi-am recăpătat calmul, apoi m-am aşezat iar cu faţa spre ei.

— Dublura e solidă ? l-am întrebat pe don Juan după o lungă tăcere.

M-au privit.

— Dublura e materială ?

— Bineînţeles, a spus don Juan. Soliditatea, materialitatea, sînt amintiri. De aceea, ca tot ce simţim despre lume, ele sînt amintiri pe care le acumulăm. Memoriile descrierii. Tu ai memoria solidităţii mele, aşa cum ai memoria cumunicării prin cuvinte. De aceea ai vorbit cu un coiot şi mă simţi ca fiind solid.

Don Juan şi-a pus umărul lîngă mine şi mi-a dat uşor cu cotul.

— Atinge-mă.

L-am atins şi l-am îmbrăţişat. Eram gata să plîng.

Don Genaro s-a ridicat şi s-a apropiat de mine. Arăta ca un copilaş cu ochi strălucitori şi şmecheri. A sîsîit din buze şi m-a privit mult timp.

— Dar eu ? a întrebat, încercînd să-şi ascundă un zîmbet. Ai de gînd să mă îmbrăţişezi şi pe mine ?

M-am ridicat şi mi-am întins braţele să-l ating ; corpul mi-a îngheţat pe loc. N-aveam putere să mă mişc. Am încercat să mă lupt să întind braţele, dar lupta mea era în van.

Don Juan şi don Genaro stăteau unul lîngă altul şi mă urmăreau. Îmi simţeam corpul îndoindu-se sub o presiune necunoscută.

Don Genaro s-a aşezat, prefăcîndu-se supărat că nu l-am îmbrăţişat şi pe el ; se bosumflase şi lovea pămîntul cu călcîiele, apoi amîndoi au explodat într-un hohot de rîs.

Muşchii stomacului îmi tremurau aşa de rău, încît tremurul s-a transmis întregului corp. Don Juan a arătat că trebuia să-mi mişc capul cum îmi recomandase el mai devreme, deoarece asta era şansa mea de a mă calma, reflectînd o rază de lumină cu corneea ochilor. M-a cărat forţat de sub acoperişul *ramadei* în cîmp deschis şi mi-a aşezat corpul într-o poziţie în care ochii mei să poată prinde lumina soarelui ; dar pînă cînd a reuşit să-mi potrivească corpul, eu nu mai tremuram. Am observat că strîngeam carneţelul doar după ce don Genaro a spus că greutatea foilor mă făcea să tremur.

I-am spus lui don Juan că simţeam cum mă trăgea corpul să plec. Am făcut semn cu mîna către don Genaro. Nu voiam să le dau timp să-mi schimbe hotărîrea.

— La revedere, don Genaro, am ţipat. Trebuie să plec acum.

Nu mi-a răspuns.

Don Juan a mers cîţiva metri cu mine, spre maşină.

— Şi tu ai o dublură, don Juan ?

— Bineînţeles ! a exclamat el.

În acel moment mi-a trecut prin cap un gînd înnebunitor. Voiam să-l las şi să plec repede, dar ceva în mine continua să mă reţină. În timpul anilor noştri de asociere, devenise clar pentru mine că, de cîte ori voiam să-l văd pe don Juan, mă duceam doar la Sonora sau în Mexicul Central şi-l găseam întotdeauna aşteptîndu-mă. Mă obişnuisem cu asta şi nu m-am gîndit niciodată pînă atunci la lucrul acesta.

— Spune-mi ceva, don Juan. Eşti tu însuţi sau dublura ta ?

El s-a aplecat spre mine. Zîmbea.

— Dublura mea, a şoptit.

Corpul meu a sărit în sus, ca şi cum ar fi fost propulsat de o forţă formidabilă. Am alergat spre maşină.

— Am glumit, a strigat don Juan. Încă nu poţi pleca. Îmi mai datorezi cinci zile.

Au alergat amîndoi spre maşina mea în timp ce dădeam înapoi. Rîdeau şi ţopăiau în sus şi-n jos.

— Carlito, cheamă-mă oricînd ! a strigat don Genaro.

2. Visătorul și visatul

Am plecat cu mașina spre casa lui don Juan și am ajuns acolo dimineața devreme. Petrecusem noaptea într-un motel pe drum, ca să pot ajunge la el înainte de prînz.

Don Juan era în spatele casei și a venit să mă întîmpine cînd l-am strigat. M-a primit cu un salut cald și am avut impresia că era mulțumit că mă vedea. A făcut un comentariu, care, în intenția lui, ar fi trebuit să mă relaxeze, dar care a avut un efect contrar.

— Te-am auzit venind, a spus el și a zîmbit. Și am alergat în spate. Mi-a fost teamă că dacă aș fi stat aici, te-aș fi înspăimîntat.

A remarcat în treacăt că eram sobru și îngîndurat. A spus că îi reaminteam de Eligio, care era destul de sumbru pentru a fi un bun vrăjitor, dar prea morbid pentru a deveni un om al cunoașterii. A adăugat că singurul mod de a contracara efectul devastator al lumii vrăjitorilor era să rîzi de ea.

Avea dreptate în privința mea. Într-adevăr, eram îngrijorat și înfricoșat. Am plecat să facem o plimbare lungă. Mi-au trebuit ore întregi pentru a-mi ușura sentimentele. Plimbarea cu el mă făcea să mă simt mai bine

decît dacă aş fi încercat să discut, pentru a-mi uşura neliniştea.

Ne-am întors la casa lui după-amiază. Mi-era foame. După ce-am mîncat, ne-am aşezat pe verandă. Lumina după-amiezii mă făcea să mă simt liniştit. Voiam să vorbesc.

— De luni întregi mă simt îngrijorat. A fost într-adevăr ceva înfricoşător ce aţi făcut tu şi cu don Genaro, data trecută cînd am fost aici.

Don Juan n-a spus nimic. S-a ridicat şi s-a plimbat în jurul *ramadei*.

— Trebuie să vorbesc despre asta. Mă obsedează şi nu mă pot opri să nu mă gîndesc la asta.

— Ţi-e frică ? a întrebat.

Nu mi-era frică, dar eram derutat, copleşit de ceea ce văzusem şi auzisem. Golurile din raţiunea mea erau atît de gigantice, încît ori trebuia să le acopăr, ori trebuia să mă lipsesc de raţiune.

Comentariile mele l-au făcut să rîdă.

— Încă nu-ţi pierde raţiunea. Nu e timp pentru aşa ceva. Se va întîmpla totuşi, dar nu cred că acum e momentul.

— Atunci să încerc să găsesc o explicaţie pentru tot ceea ce s-a întîmplat ?

— Bineînţeles ! E de datoria noastră să ne eliberăm mintea. Luptătorii nu cîştigă victorii dîndu-se cu capul de ziduri, ci depăşind zidurile. Ei sar peste ziduri ; nu le demolează.

— Cum pot sări peste ăsta ?

— În primul rînd, pentru tine este extrem de periculos să priveşti lucrurile într-o manieră atît de serioasă, a spus el în timp ce se aşeza lîngă mine. Sînt trei tipuri greşite de atitudine cu care ne obişnuim, de cîte ori sîntem confruntaţi cu situaţii de viaţă neobişnuite. Întîi,

privim tot ce se întîmplă, sau s-a întîmplat, ca și cum nu s-ar fi întîmplat. Acesta este tipul bigotului. În al doilea tip, acceptăm totul la adevărata valoare și ne gîndim că știm ce se întîmplă. Acesta este tipul omului cucernic. În al treilea, putem deveni obsedați de un eveniment, pentru că ori nu putem să-l uităm, ori nu-l putem accepta pe de-a întregul. Acesta este tipul nebunului. Tipul tău ? Există și un al patrulea tip, cel corect, al luptătorului. Luptătorul acționează ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, pentru că el nu crede nimic, totuși acceptă totul la adevărata sa valoare. El acceptă fără să accepte și uită fără să uite. Niciodată nu simte că știe tot și nici nu simte că nu s-ar fi întîmplat nimic. Acționează ca și cum totul s-ar afla sub control, chiar dacă el tremură în pantaloni. A acționa în acest mod presupune a-ți destrăma obsesia.

Am rămas tăcuți multă vreme. Cuvintele lui don Juan erau ca un balsam pentru mine.

— Pot să întreb despre don Genaro și dublură ?

— Depinde de ce vrei să spui despre el, a replicat el. Ai de gînd să te complaci în a fi obsedat ?

— Vreau să mă complac în explicații. Sînt obsedat, pentru că n-am îndrăznit să vin să te văd și n-am fost în stare să discut cu altcineva despre întrebările și îndoielile mele.

— Nu discuți cu prietenii tăi ?

— Discut, dar cum mă pot ajuta ei ?

— Nu m-am gîndit niciodată că ai nevoie de ajutor. Trebuie să-ți cultivi sentimentul că un luptător n-are nevoie de nimic. Spui că ai nevoie de ajutor. Ajutor pentru ce ? Ai tot ce-ți trebuie pentru călătoria extravagantă care este viața ta. Am încercat să te învăț că adevărata experiență e să fii om și ceea ce contează este să fii viu ; viața e micul ocol pe care-l facem acum. Viața în sine este suficientă, se autoexplică și este completă. Un luptător

înțelege asta și trăiește în mod corespunzător, de aceea poți spune, fără a fi arogant, că experiența experiențelor este să fii un luptător.

Părea că așteaptă să spun ceva. Am ezitat o clipă. Voiam să-mi aleg cuvintele cu atenție.

— Dacă luptătorul are nevoie de consolare, a continuat, el alege pe cineva și îi povestește fiecare detaliu al frămîntărilor sale. În definitiv, luptătorul n-are nevoie să fie înțeles sau ajutat prin conversație, el pur și simplu se eliberează de presiunea sa. Asta, dacă luptătorul este obișnuit să vorbească; dacă nu este, el nu vorbește cu nimeni. Dar tu nu trăiești ca un luptător. Nu încă. Iar căderile pe care le înfrunți trebuie să fie cu adevărat monumentale. Ai toată înțelegerea mea.

Nu glumea. Judecînd după ochii lui, părea să fie o persoană care trecuse prin asta. S-a ridicat și m-a mîngîiat pe cap. S-a plimbat de-a lungul *ramadei* înainte și înapoi și a privit în treacăt spre tufișurile din jurul casei. Mișcările lui trezeau o anumită neliniște în mine.

Pentru a mă relaxa, am început să discut despre dilema mea. Simțeam că pentru mine era prea tîrziu să pretind că eram doar un privitor inocent. Sub îndrumarea lui, ajunsesem să am percepții ciudate, ca „oprirea dialogului interior" și controlul asupra viselor mele. Acestea erau lucruri care nu puteau fi trucate. Îi urmasem sugestiile, deși nu cu exactitate tot timpul, și reușisem parțial să-mi întrerup obișnuințele zilnice, să-mi asum responsabilitatea acțiunilor mele, avansasem în ștergerea istoriei personale și ajunsesem în final la un punct care cu ani înainte mă înspăimîntase; eram capabil să fiu singur, fără ca asta să-mi întrerupă deplinătatea fizică sau emoțională. Acesta era, probabil, singurul meu triumf răsunător. Din punctul de vedere al concepțiilor mele din acea perioadă, să fiu singur și să „nu-mi ies din minți" era o stare de neconceput.

Eram extrem de conștient de toate schimbările care avuseseră loc în viața mea și în viziunea mea despre lume și eram, de asemenea, conștient și de faptul că într-un fel nici nu trebuia să fiu atît de afectat de revelația lui don Juan și don Genaro despre „dublură".

— Ce se-ntîmplă cu mine, don Juan ?

— Te răsfeți. Simți că a-ți permite îndoieli și tribulații reprezintă semnul unui om sensibil. Ei bine, adevărul este că tu ești cel mai depărtat lucru de un tip sensibil. Atunci de ce să te pretinzi a fi așa ceva ? Ți-am spus altă dată că un luptător acceptă cu modestie ceea ce este.

— O spui ca și cum m-aș deruta singur, în mod deliberat.

— Ne derutăm singuri în mod deliberat. Toți sîmtem conștienți de faptele noastre. Rațiunea noastră se transformă deliberat în monstrul care se crede a fi. Totuși, este prea mică pentru o matriță atît de mare.

I-am explicat că dilema mea era poate mai complexă decît o credea el. Am spus că atît timp cît el și don Genaro erau oameni ca mine, controlul lor superior îi făcea modele de comportament pentru mine. Dar dacă, în esență, ei erau oameni extrem de diferiți de mine, atunci nu-i mai puteam privi drept modele, ci drept niște ciudățenii spre care eu nu puteam tinde.

— Genaro e un bărbat, a spus don Juan pe un ton convingător. El nu mai e un bărbat ca tine, este adevărat. Dar asta este realizarea lui și asta nu trebuie să-ți sporească frica. Dacă este diferit, atunci e un motiv în plus să-l admiri.

— Dar deosebirea respectivă nu este una umană.

— Dar ce crezi că e ? Deosebirea dintre un om și un cal ?

— Nu știu. Dar el nu e un om ca mine.

— Totuși, a fost odată și el ca tine.

— Dar schimbarea lui poate fi înțeleasă de mine ?

— Bineînțeles. Tu însuți te schimbi.

— Vrei să spui că o să-mi dezvolt o dublură ?

— Nimeni nu-și dezvoltă o dublură. E doar un mod de a vorbi despre ea. Tu, în toate discuțiile pe care le porți, storci cuvintele. Ești prins ca într-o capcană de înțelesul lor. Acum presupun că te gîndești că dublura se dezvoltă prin metode vrăjitorești. Noi toți, ca ființe luminoase, avem cîte o dublură. Toți ! Luptătorul învață să fie conștient de ea, asta-i tot. Se pare că există bariere de netrecut care protejează această conștiință. Dar este de așteptat să fie așa ; aceste bariere fac ca atingerea acestei conștiințe să fie o provocare unică.

— De ce mi-e așa frică de ea, don Juan ?

— Pentru că te gîndești la semnificația cuvîntului dublură, respectiv un alt eu. Eu aleg cuvintele acelea pentru a o descrie. Dublura este eul însuși și nu poate fi abonată altfel.

— Dar dacă nu vreau s-o am ?

— Dublura nu e o problemă de opțiune personală. Nici alegerea celui care va avea acces la cunoștiințele vrăjitorilor, care conduc la această conștiință, nu este o problemă de opțiune personală. Te-ai întrebat vreodată de ce ai fost ales tu, în mod particular ?

— Tot timpul. Te-am întrebat asta de sute de ori, dar nu mi-ai răspuns niciodată.

— Nu m-am referit la faptul că ar fi trebuit să-ți pui întrebarea care cere un răspuns, ci în sensul meditației luptătorului la marele său noroc, norocul de a fi găsit o provocare. A o transforma într-o întrebare obișnuită este procedeul unui om obișnuit și încrezut, care vrea ori să fie admirat, ori compătimit pentru asta. Nu mă interesează o astfel de întrebare, pentru că nu se poate răspunde la ea. Decizia de a te alege pe tine a fost luată de putere ; nimeni

nu poate discerne proiectele puterii. Acum, că ai fost selecționat, nu poți face nimic ca să oprești realizarea acestui proiect.

— Dar mi-ai spus tu însuți, don Juan, că se poate și ceda.

— E adevărat. Întotdeauna poți ceda. Dar cred că te referi la altceva. Tu vrei să găsești un mod de a scăpa. Tu vrei să ai libertatea de a ceda și a pleca cînd dorești. E prea tîrziu pentru asta. Luptătorul se află în mîinile puterii și singura lui libertate este aceea de a trăi impecabil. Nu există nici un mod de a falsifica triumful sau căderea. Rațiunea ta îți spune să cedezi, în ideea de a-ți ascunde totalitatea sinelui. Dar există o contramăsură care nu te va lăsa să proclami o victorie falsă, sau să anunți o înfrîngere. Dacă tu crezi că poți să te retragi de dragul retragerii, nu ești în toate mințile. Corpul tău va sta de pază și nu te va lăsa să pleci nicăieri.

A început să chicotească ușor.

— De ce rîzi ?

— Te afli într-un punct îngrozitor. E prea tîrziu pentru tine să te retragi și prea devreme ca să acționezi. Tot ce poți face este să fii martor. Ești în poziția mizerabilă a unui nou-născut, care nu se poate reîntoarce în pîntecul mamei sale, dar nici nu poate să înceapă să acționeze. Tot ce poate face un nou-născut este să fie martor și să asculte uimitoarele povești care i se spun despre acțiune. Acum te găsești exact în acest punct. Nu te poți întoarce în pîntecul vechii tale lumi, dar nici nu poți acționa cu putere. Pentru tine nu există decît posibilitatea de a fi martor al unor acte ale puterii și de a asculta povești, povești despre putere.

Dublura este o astfel de poveste. Tu știi asta și de aceea rațiunea ta e atît de depășită. Dacă pretinzi că înțelegi, nu faci decît să te dai cu capul de zid. Tot ce pot spune despre

asta, ca explicaţie, e că dublura, deşi poate fi atinsă cu ajutorul „visatului", este cît se poate de reală.

— Conform celor spuse de tine, don Juan, dublura poate realiza acţiuni. Atunci, dublura poate... ?

Nu m-a lăsat să-mi continuu ideea. Mi-a reamintit că era impropriu să spun că el mi-a povestit despre dublură, cînd puteam spune că am fost martor eu însumi la acţiunile sale.

— Evident că dublura poate acţiona, am spus.

— Evident ! mi-a replicat el.

— Poate dublura să acţioneaze în numele sinelui ?

— Este sinele însuşi, drace !

Găseam ideea greu de înţeles pentru mine. În mintea mea credeam că dacă vrăjitorul poate acţiona de două ori în acelaşi timp, capacitatea lui de producţie utilitară trebuia să fie dublă şi ea. El putea avea două slujbe, putea fi în două locuri în acelaşi timp, se putea întîlni cu două persoane şi altele în acelaşi timp.

Don Juan a ascultat atent.

— Stai să mă exprim altfel. Ipotetic, don Genaro poate ucide pe cineva la sute de kilometri depărtare, punîndu-şi dublura s-o facă ?

Don Juan m-a privit. A dat din cap şi s-a uitat în altă parte.

— Eşti plin de poveşti violente. Genaro nu poate ucide pe nimeni, pur şi simplu pentru că pe el nu-l interesează semenii săi. În momentul în care luptătorul şi-a dezvoltat „vederea" şi „visatul" şi a devenit conştient de luminozitatea lui, nu mai există nici un interes rămas în el.

Am arătat că la începutul uceniciei mele el afirmase că un vrăjitor, ajutat de aliatul său, putea să-şi transporte corpul sute de kilometri pentru a-şi lovi duşmanii.

— Sînt responsabil de confuzia asta a ta. Dar trebuie să-ţi aminteşti că ţi-am spus cu altă ocazie că nu urmam

cu tine etapele prescrise de învățătorul meu. El era un vrăjitor și asta te-ar fi aruncat în lumea aceea. N-am făcut-o pentru că nu mă interesează suișurile și coborîșurile semenilor mei, oamenii. Totuși, cuvintele lui sînt împlîntate în mine. Am vorbit cu tine de prea multe ori în maniera în care ar fi vorbit el însuși.

Genaro este un om al cunoașterii. Cel mai pur dintre ei. Acțiunile lui sînt impecabile. El se află dincolo de oamenii obișnuiți și de vrăjitori. Dublura lui este o expresie a bucuriei și a umorului său. De aceea, nu este posibil ca el s-o folosească pentru a crea sau rezolva situații obișnuite. Atît cît știu eu, dublura este o conștiință a stării noastre de ființe luminoase. Ea poate face orice și, totuși, alege să fie gentilă și discretă.

A fost eroarea mea să te derutez cu cuvinte de împrumut. Profesorul meu nu era capabil să producă efectele pe care le produce Genaro. Din nefericire, pentru profesorul meu anumite lucruri erau, așa cum sînt și pentru tine, doar povești despre putere.

Eram constrîns să-mi apăr punctul de vedere. Am spus că vorbeam în mod ipotetic.

— Nu există sens ipotetic cînd vorbești despre lumea oamenilor cunoașterii. Un om al cunoașterii nu poate acționa față de semenii săi în termeni injurioși, ipotetici, sau altfel.

— Dar dacă semenii săi complotează împotriva securității persoanei sale ? Își poate folosi dublura pentru a se proteja ?

El a clipocit dezaprobator din limbă.

— Ce violență incredibilă în gîndurile tale. Nimeni nu poate complota împotriva securității și bunăstării unui om al cunoașterii. El „vede“, de aceea va avea grijă să evite orice lucru de genul ăsta, Genaro, de exemplu, și-a asumat un risc calculat, cînd ți s-a alăturat. Dar nu există

nimic care să-i poată pune în pericol securitatea. Dacă va fi ceva, „vederea" lui îl va avertiza. Acum, dacă există un lucru legat de tine care este inerent dăunător pentru el și „vederea" lui nu-l poate stabili, atunci asta e soarta lui, iar nici Genaro, nici altcineva nu poate evita asta. Deci, vezi, un om al cunoașterii controlează totul, fără a controla nimic.

Am rămas tăcuți. Soarele tocmai ajunsese deasupra tufișurilor înalte dinspre vestul casei. Mai rămîneau doar vreo două ore de lumină.

— De ce nu-l chemi pe Genaro ? a spus don Juan liniștit.

Corpul meu a tresărit. Reacția mea inițială a fost să las totul și să fug la mașină. Don Juan a izbucnit într-un hohot de rîs. I-am spus că nu aveam nimic să-mi dovedesc și că eram perfect liniștit dacă puteam discuta cu el. Don Juan nu se putea opri din rîs. În final, a spus că era păcat că nu era și don Genaro acolo, ca să se bucure de scenă.

— Uite, dacă nu vrei să-l chemi tu pe Genaro, atunci o să-l chem eu. Îmi place compania lui.

Aveam un gust teribil în cerul gurii. Picături de transpirație îmi curgeau de la sprîncene la buza superioară. Voiam să spun ceva, dar nu era, efectiv, nimic de spus.

Don Juan mi-a aruncat o privire lungă, scrutătoare.

— Haide. Un luptător este întotdeauna gata. A fi un luptător nu înseamnă pur și simplu să-ți dorești acest lucru. E mai degrabă o luptă nesfîrșită, care va continua pînă în ultimul moment al vieții noastre. Nimeni nu se naște luptător, tot așa cum nimeni nu se naște o ființă rezonabilă. Ne transformăm singuri într-una sau alta. Încearcă să te aduni. Nu vreau să te vadă Genaro așa.

S-a ridicat și s-a plimbat liniștit de-a lungul *ramadei*. Surescitarea mea era atît de mare, încît nu mai puteam scrie și am sărit în picioare.

Don Juan m-a pus să alerg pe loc, cu fața spre vest. El mă mai pusese să fac aceleași mișcări de nenumărate ori. Ideea era să-mi trag „putere" din asfințitul iminent, ridicînd brațele spre cer, cu degetele răsfirate în evantai, apoi să le strîng viguros, cînd brațele erau în direcția mediană între orizont și zenit.

Exercițiul a dat rezultate aproape instantaneu, calmîndu-mă. Totuși, nu puteam să evit să mă-ntreb ce s-a întîmplat cu vechiul meu „eu", care nu s-ar fi putut relaxa niciodată atît de deplin, executînd aceste mișcări simple și idioate.

Am vrut să mă concentrez asupra procedurii pe care o urma don Juan pentru a-l chema pe don Genaro. Anticipam niște acțiuni monstruoase. Don Juan s-a oprit la marginea *ramadei*, cu fața spre sud-est, și-a pus mîinile la gură și a strigat : „Genaro ! Vino aici !"

O clipă mai tîrziu, don Genaro a ieșit din tufișuri. Amîndoi radiau. Pur și simplu dansau în fața mea. Don Genaro m-a salutat plin de efuziune și apoi s-a așezat pe o navetă de lapte.

Se întîmpla ceva foarte grav cu mine. Eram calm, netulburat. Întreaga mea ființă era cuprinsă de o stare incredibilă de indiferență și de rezervă. Parcă m-aș fi urmărit dintr-un loc ascuns. Am început să-i spun lui don Genaro, într-o manieră nonșalantă, că în timpul ultimei mele vizite mă speriase aproape de moarte și că nici în timpul experiențelor cu plante psihotrope nu fusesem într-o asemenea stare de haos. Amîndoi mi-au celebrat afirmațiile de parcă ar fi fost foarte comice. Am rîs împreună cu ei.

Evident erau conștienți de starea mea de imobilitate emoțională. Mă urmăreau și rîdeau de mine, de parcă aș fi fost un bețiv.

În mine exista ceva care se lupta cu disperare să transforme situaţia în ceva obişnuit. Voiam să fiu înfricoşat şi îngrijorat.

În cele din urmă, don Juan mi-a aruncat nişte apă pe faţă şi m-a îndemnat să stau jos şi să iau notiţe. Aşa cum mai făcuse şi înainte, el mi-a spus că ori luam notiţe, ori muream. Simpla acţiune de a scrie cîteva cuvinte mi-a readus starea mea normală. Parcă se limpezise iar ceva în mine, ceva care cu un moment înainte fusese opac şi amorţit.

Revenirea eului meu normal mai însemna şi revenirea fricii mele obişnuite. Destul de ciudat, eram mai puţin speriat cînd mi-era frică, decît cînd nu mi-era frică. Familiaritatea vechilor mele obişnuinţe, indiferent de cît de neplăcute erau ele, era o uşurare încîntătoare.

Atunci mi-am dat seama cu adevărat că don Genaro ieşise din tufişuri. Procesele mele normale au început să funcţioneze. Am început să refuz să mă gîndesc sau să fac speculaţii referitoare la eveniment. M-am decis să nu-l mai întreb nimic. De data asta voi fi un martor tăcut.

— Genaro a venit iar, doar pentru tine, a spus don Juan.

Don Genaro stătea lîngă zidul casei, cu spatele sprijinit de zid, pe o navetă de lapte aplecată. Arăta ca un călăreţ aflat în şa. Mîinile le ţinea în faţă, dînd impresia că ţinea frîiele calului.

— E adevărat, Carlito, a spus el şi a pus jos naveta de lapte.

A descălecat, aruncînd piciorul drept peste gîtul calului imaginar şi a sărit pe pămînt. Mişcările lui erau atît de perfect executate, încît îmi dădeau senzaţia certă că sosise călare. A venit lîngă mine şi s-a aşezat în stînga mea.

— Genaro a venit deoarece vrea să-ţi spună despre celălalt, a spus don Juan.

Don Genaro s-a înclinat. S-a întors ușor cu fața spre mine.

— Ce-ai vrea să știi, Carlito ? a spus el pe un ton ridicat.

— Ei bine, dacă ai de gînd să-mi povestești despre dublură, spune-mi totul, am spus eu, mimînd seninătatea.

S-au privit amîndoi și au dat din cap.

— Genaro o să-ți spună despre „visător" și „visat", a spus don Juan.

— După cum știi, Carlito, a spus don Genaro cu aerul unui orator care se încălzește, dublura începe în „vis".

M-a privit lung și a zîmbit. Ochii lui se plimbau de la fața mea la creion și carnețel.

— Dublura este un vis, a spus el, întinzîndu-și mîinile și s-a ridicat.

S-a dus spre marginea *ramadei* și a intrat în tufiș. Stătea acolo, arătîndu-ne trei sferturi din profil; după toate aparențele, urina. După o clipă, am observat că era ceva cu el. Părea că încerca cu disperare să urineze, dar nu putea. Rîsul lui don Juan era un semn al faptului că don Genaro se juca iar. Don Genaro își contorsiona corpul într-o manieră atît de comică, încît eu și don Juan rîdeam cu nesaț.

Don Genaro s-a întors și s-a așezat. Surîsul lui radia o căldură neobișnuită.

— Cînd nu poți, nu poți, a spus și a dat din umeri.

După un moment de pauză, a adăugat oftînd :

— Da, Carlito, dublura este un vis.

— Vrei să spui că nu este reală ? am întrebat.

— Nu, vreau să spun că este un vis, mi-a replicat el.

Don Juan a intervenit și mi-a explicat că don Genaro se referea la prima apariție a înțelegerii faptului că sîntem ființe luminoase.

— Fiecare dintre noi este diferit, de aceea detaliile bătăliilor noastre sînt diferite, a spus don Juan. Etapele pe care le urmăm pentru a ajunge la dublură sînt totuși

aceleași. În special pașii de început, care sînt nesiguri și împleticiți.

Don Genaro a fost de acord și a făcut un comentariu despre incertitudinea pe care o avea la un moment dat un vrăjitor.

— Cînd mi s-a întîmplat prima oară, nu știam că s-a petrecut. Într-o zi culegeam plante în munți. Mă aflam într-un loc unde lucrau și alți culegători de ierburi. Aveam doi saci mari de plante. Eram gata să mă întorc, dar înainte de asta m-am decis să mă odihnesc puțin. M-am întins pe o parte a potecii, la umbra unui copac și am adormit. Apoi am auzit zgomotul unor oameni care coborau dealul și m-am trezit. M-am grăbit să mă ascund în spatele unor tufișuri, la mică distanță de locul unde adormisem. În timp ce mă ascundeam, am avut sentimentul acut că îmi lipsea ceva. M-am uitat după cei doi saci cu plante. Nu-i luasem. M-am uitat peste drum, unde dormisem, și am înghețat de spaimă. Încă dormeam ! Eram eu ! Mi-am atins corpul. Eram eu însumi ! Deja, oamenii care coborau pe deal se apropiau de eul care dormea, în timp ce eul treaz urmărea din locul unde mă ascunsesem. Pe toți dracii ! Mă vor găsi dormind și-mi vor lua sacii. Dar ei au trecut pe lîngă mine, de parcă n-aș fi fost acolo. Viziunea mea a fost atît de vie, încît am înnebunit. Am țipat și m-am trezit imediat. La naiba ! Fusese un vis !

Don Genaro s-a oprit din povestit și m-a privit, parcă așteptînd o întrebare sau un comentariu.

— Spune-i unde te-ai trezit a doua oară, a spus don Juan.

— M-am trezit lîngă drum, unde adormisem. Dar pentru o clipă, nu știam unde eram cu adevărat. Pot să spun doar că mă priveam trezindu-mă, apoi ceva m-a tras pe marginea drumului și m-am regăsit frecîndu-mă la ochi.

— Şi ce-ai făcut în continuare ? a întrebat don Juan.

Cînd au început amîndoi să rîdă, mi-am dat seama că el mă zgîndărea. Îmi imita întrebările.

Don Genaro a continuat. A spus că pentru o clipă a fost uimit, apoi a început să verifice totul.

— Locul unde mă ascunsesem era exact așa cum îl văzusem. Iar oamenii care trecuseră pe lîngă mine erau puțin mai jos, pe drum. Am știut asta, pentru că am alergat în jos pe deal după ei. Erau aceiași oameni pe care-i văzusem. I-am urmărit pînă cînd am ajuns în oraș. Ei m-au crezut, probabil, nebun. I-am întrebat dacă nu l-au văzut pe prietenul meu, care dormea lîngă potecă. Mi-au răspuns cu toții că nu l-au văzut.

— Vezi, a spus don Juan, toți trecem prin aceleași dubii. Ne e teamă că sîntem nebuni ; din nefericire pentru noi, bineînțeles, toți sîntem deja nebuni.

— Totuşi, tu eşti puţin mai nebun decît noi, mi-a spus don Genaro și a clipit din ochi. Și mai suspicios.

M-au cicălit cu suspiciunea mea. Apoi don Genaro a început iar să vorbească.

— Toți sîntem niște ființe mărginite. Tu nu ești singurul, Carlito. Eu am fost puțin cutremurat de visul meu vreo două zile, dar apoi a trebuit să lucrez și să am grijă de prea multe lucruri și n-am avut timp să mai meditez asupra misterului viselor mele. Așa că am uitat repede de ele. Îți semănam foarte mult.

Dar într-o zi, după o muncă obositoare, am adormit buștean la prînz. Tocmai începuse să plouă și apa scursă printr-o crăpătură a acoperişului m-a trezit. Am sărit din pat și m-am suit pe acoperiș să acopăr crăpătura, înainte să înceapă să curgă de-a binelea. Mă simțeam atît de bine și de puternic, încît am terminat într-un minut și nici nu m-am udat. M-am gîndit că moțăiala pe care o apucasem îmi prinsese foarte bine. Cînd am terminat, m-am dus în

spatele casei să mănînc ceva și mi-am dat seama că nu puteam înghiți. Am crezut că mi-era rău. Am luat cîteva frunze și rădăcini și le-am legat în jurul gîtului și m-am dus să mă culc. Și apoi, cînd am ajuns la pat, iar m-a cuprins spaima. Încă dormeam în pat ! Am vrut să mă scutur, să mă trezesc, dar știam că ăsta era un lucru pe care nu-l puteam face. Am fugit din casă. Eram în panică. M-am vînturat pe dealuri, fără țintă. Nu aveam nici o idee unde mă duceam și, deși locuisem acolo toată viața, mă pierdusem. Am mers prin ploaie și nici n-am simțit-o. Parcă nu puteam gîndi. Apoi lumina și fulgerele au devenit atît de puternice, încît m-am trezit iar.

A făcut o pauză.

— Vrei să știi unde m-am trezit ? a întrebat.

— Bineînțeles, a răspuns don Juan.

— M-am trezit pe deal, în ploaie.

— Dar de unde știi că te-ai trezit ? am întrebat.

— Corpul meu știa, a răspuns el.

— Asta a fost o întrebare prostească, a intervenit don Juan. Tu însuți știi că există ceva în luptător care îl face conștient de fiecare schimbare. Ținta luptătorului este exact de a alimenta și de a menține această conștiință. Luptătorul o curăță, o lustruiește și o pune la lucru.

Avea dreptate. Trebuia să recunosc față de ei că știam că era ceva în mine care înregistra și era conștient de tot ce făceam. Și totuși, nu avea nimic de-a face cu conștiința obișnuită a eului meu. Era altceva, ceva ce nu puteam desluși. Le-am spus că probabil don Genaro putea să facă descrierea mai bine decît mine.

— O faci foarte bine și tu, a spus don Genaro. Există o voce interioară care-ți spune ce și cum. Iar atunci, ea mi-a spus că m-am trezit a doua oară. Bineînțeles, imediat ce m-am trezit, am fost convins că „visasem". Evident, nu era un vis obișnuit, dar nu era nici „visat" propriu-zis. Drept

care, am ajuns la o altă idee: mă plimbam în vis semitreaz, bănuiesc. Nu puteam da o altă interpretare.

Don Genaro a spus că binefăcătorul lui i-a explicat că ceea ce se întîmplase nu era un vis și că nu trebuia să privească întîmplarea ca pe o plimbare în vis.

— Ce ți-a spus că era ? am întrebat.

Au schimbat o privire.

— Mi-a spus că era „bau-bau", a răspuns don Genaro, imitînd tonul unul copil.

Le-am explicat că voiam să știu dacă binefăcătorul lui don Genaro îi explicase lucrurile în același mod în care mi le explicau ei mie.

— Bineînțeles, a răspuns don Juan.

— Binefăcătorul meu a explicat că visul în care visezi că te privești dormind, a continuat don Genaro, este timpul dublurii. El mi-a explicat că decît să-mi consum puterea mirîndu-mă și punînd întrebări, ar trebui să fiu pregătit.

Următoarea mea șansă a avut loc la casa binefăcătorului meu. Îl ajutam în muncă. Mă întinsesem să mă odihnesc și, ca de obicei, am adormit adînc. Casa lui era un loc al puterii pentru mine și mă ajuta. Am fost trezit brusc de un zgomot puternic și m-am deșteptat. Casa binefăcătorului meu era mare. Era un om prosper și avea multe persoane care lucrau pentru el. Zgomotul părea să fie sunetul unei lopeți care săpa pietriș. M-am așezat să ascult și apoi m-am ridicat. Zgomotul era foarte neliniștitor pentru mine, dar nu știam de ce. Meditam dacă să mă duc să văd ce este, cînd am observat că dormeam pe podea. De data asta știam exact ce să fac și am urmărit zgomotul. M-am dus în spatele casei. Acolo nu era nimeni. Zgomotul părea să vină de dincolo de casă. Am continuat să-l urmăresc. Cu cît îl urmăream mai mult, cu atît mă mișcam

mai repede. Am ajuns la un loc îndepărtat, observînd lucruri incredibile.

Don Genaro mi-a explicat că, la vremea evenimentelor respective, se afla încă la începutul uceniciei sale şi avansase foarte puţin în ale „visatului", dar că avea o uşurinţă stranie să viseze că se privea pe sine dormind.

— Unde te-ai dus, don Genaro ? am întrebat.

— Asta a fost prima dată cînd m-am deplasat cu adevărat în „visat". Totuşi, cunoşteam destule lucruri despre asta, ca să mă port aşa cum trebuie. Nu trebuia să privesc la nimic direct şi am ajuns astfel la o rîpă adîncă, unde binefăcătorul meu avea cîteva dintre plantele sale cu putere.

— Crezi că ar fi mai bine dacă ai cunoaşte mai puţine lucruri despre „visat" ? am întrebat.

— Nu ! a intervenit don Juan. Fiecare dintre noi are o uşurinţă la ceva în mod particular. Abilitatea lui Genaro este „visatul".

— Ce-ai văzut în rîpă, don Genaro ? am continuat.

— L-am văzut pe binefăcătorul meu executînd nişte manevre foarte periculoase cu oamenii. M-am gîndit că eram acolo ca să-l ajut şi m-am ascuns după nişte copaci. Totuşi, nu ştiam cum să-l ajut. Oricum, nu eram tîmpit şi mi-am dat seama că scena se desfăşura pentru mine, ca s-o urmăresc, nu să acţionez.

— Cînd şi unde te-ai trezit ?

— Nu ştiu cînd m-am trezit. Trebuie să fi fost cîteva ore mai tîrziu. Tot ce ştiu, este că l-am urmărit pe binefăcătorul meu şi pe ceilalţi oameni, iar cînd au ajuns aproape de casa binefăcătorului meu, zgomotul pe care-l făceau, pentru că se ciondăneau, m-a trezit. Mă aflam pe locul unde adormisem.

După ce m-am trezit, mi-am dat seama că ceea ce făcusem şi văzusem nu era doar un vis. Fusesem efectiv departe, lăsîndu-mă condus de sunet.

— Binefăcătorul tău era conştient de ceea ce făcuseşi ?

— Bineînţeles. El produsese zgomotul cu lopata, ca să mă ajute să-mi îndeplinesc sarcina. Cînd a intrat în casă, s-a prefăcut că mă mustră pentru că am adormit. Eu ştiam că mă „văzuse". Mai tîrziu, după ce-au plecat prietenii lui, mi-a spus că a observat licărirea mea ascunsă după copaci.

Don Genaro a spus că aceste trei întîmplări îi subliniaseră drumul „visatului" şi că i-au trebuit cincisprezece ani pentru a avea următoarea şansă.

— A patra oară a fost o viziune mai bizară şi mai complexă. M-am regăsit dormind în mijlocul unui cîmp cultivat. Mă vedeam acolo, stînd pe o parte şi dormind adînc. Ştiam că „visam", pentru că obişnuiam să „visez" în fiecare noapte. De obicei, de fiecare dată cînd mă vedeam adormit, eram pe locul unde mă aşezasem să dorm. De data asta nu eram în pat şi ştiam că mă culcasem în pat în noaptea aceea. În „visul" acesta era ziuă. Aşa că am început să explorez zona. Am plecat din locul unde dormeam şi m-am orientat. Nu eram prea departe de casa mea, probabil la vreo cîţiva kilometri doar. M-am învîrtit pe acolo, reţinînd fiecare detaliu al locului. Am stat la umbra unui copac mare din apropiere şi am scrutat cu privirea o fîşie plată de teren din nişte culturi de porumb, pe o coastă de deal. Apoi am perceput ceva neobişnuit ; detaliile împrejurimilor nu se schimbaseră, sau mai exact nu dispăreau, indiferent cît de mult le scrutam cu privirea. M-am speriat şi am fugit înapoi unde dormeam. Eram tot acolo, aşa cum zăceam şi înainte. Am început să mă urmăresc. Aveam un sentiment straniu de indiferenţă faţă de corpul pe care-l observam. Apoi am auzit zgomotul

unor oameni care se apropiau. Se părea că erau mereu oameni în jurul meu. Am alergat spre un deal și am privit atent de acolo. Erau zece oameni care veneau spre cîmpul unde dormeam. Erau toți bărbați tineri. Am alergat înapoi unde dormeam și am trecut printr-unul dintre cele mai chinuitoare momente din viața mea, în timp ce stăteam acolo și mă priveam cum sforăiam ca un porc. Știam că pentru mine era mortal să mă trezesc singur. Dar dacă tinerii aceia mă găseau acolo, ar fi fost foarte mîhniți. Toate deliberările acestea care îmi treceau prin minte nu erau gînduri cu adevărat. Mai exact, erau scene ce se desfășurau prin fața ochilor mei. De exemplu, îngrijorarea era o scenă în care mă priveam, în timp ce aveam senzația că eram pălmuit. Eu îi spun îngrijorare. După aceea, mi s-a întîmplat de multe ori.

Ei bine, pentru că nu știam ce să fac, stăteam și mă priveam, așteptîndu-mă la orice. Prin fața ochilor mi-a trecut un mănunchi de imagini efemere. M-am agățat de una anume, viziunea casei și a patului meu. Imaginea a devenit foarte limpede. Oh, cum doream să fiu în patul meu. Atunci m-a scuturat ceva; simțeam că mă lovise cineva și m-am trezit. Eram îm patul meu! Evident că „visasem". Am sărit din pat și am fugit la locul unde „visasem" că am fost. Era exact așa cum îl văzusem. Tinerii munceau acolo. I-am urmărit multă vreme. Erau aceiași pe care-i văzusem.

M-am întors la locul acela la sfîrșitul zilei, după ce plecaseră toți, și am stat exact în punctul în care dormisem. Cineva fusese întins acolo. Plantele erau mototolite.

Don Juan și don Genaro mă observau. Mă priveau ca două animale ciudate. Am simțit un fior pe spate. Eram pe punctul de a mă consola cu teama foarte rațională că ei nu erau cu adevărat oameni ca mine, dar don Genaro a rîs.

— În zilele acelea eram exact ca tine, Carlito. Voiam să verific totul. Eram la fel de suspicios ca tine.

A făcut o pauză, şi-a ridicat degetul şi l-a îndreptat spre mine. Apoi s-a întors spre don Juan.

— Nu erai la fel de suspicios ca tipul ăsta ?

— Nu se compară, a răspuns don Juan. El e campionul.

Don Genaro s-a întors spre mine şi a făcut un gest de scuză.

— Cred că m-am înşelat. Nu eram la fel de suspicios ca tine.

Au chicotit uşor, de parcă nu voiau să facă zgomot. Corpul lui don Juan se cutremura de rîs.

— Acesta e un loc al puterii pentru tine, a spus don Genaro în şoaptă. Ţi-ai rupt degetele scriind, chiar pe locul acesta. Ai realizat vreodată vreun „vis" serios aici ?

— Nu, n-a făcut asta, a spus don Juan cu voce scăzută. Dar a scris destul de mult aici.

S-au cocoşat. Parcă n-ar fi vrut să rîdă tare. Le tremurau corpurile. Rîsul lor era uşor, ca un cotcodăcit ritmic.

Don Genaro s-a îndreptat şi s-a apropiat de mine. M-a bătut de mai multe ori pe umăr, spunînd că eram un pungaş, apoi mi-a tras braţul stîng cu mare forţă spre el. Mi-am pierdut echilibrul şi am căzut în faţă. Aproape că m-am lovit cu faţa de pămînt. Mi-am pus automat braţul drept în faţă şi am amortizat căderea. Unul dintre ei mă ţinea culcat, presîndu-mă pe gît. Nu eram sigur cine era. Mîna care mă ţinea părea să fie a lui don Genaro. Am avut un moment de panică devastatoare. Simţeam că leşin şi probabil că am şi leşinat. Presiunea din stomac era atît de mare, încît am vomitat. Următoarea percepţie pe care am avut-o a fost că cineva mă ajuta să mă ridic. Don Genaro era ghemuit în faţa mea. M-am întors să mă uit după don Juan. El nu era nicăieri. Don Genaro avea un zîmbet ra-

dios pe chip. Ochii lui erau strălucitori și mă fixau. L-am întrebat ce-mi făcuse, iar el a spus că eram bucăți. Tonul lui era de reproș și părea să fie supărat sau nemulțumit de mine. A repetat de multe ori că eram bucăți și că trebuia să mă adun iarăși. A încercat să imite un ton sever, dar a început să rîdă în mijlocul fanfaronadei sale. Îmi spunea că era îngrozitor, că eram împrăștiat peste tot și că el va trebui să folosească o mătură, ca să adune toate bucățile laolaltă. Apoi a adăugat că aș putea ajunge cu bucăți puse pe locuri greșite și aș putea constata că am penisul în locul degetului mare. În momentul acela am crezut că plesnește de rîs. Îmi venea să rîd și am avut cea mai neobișnuită senzație. Corpul meu era dezmembrat ! Parcă eram o jucărie mecanică care s-a dezmembrat în mai multe bucăți. Nu aveam nici un fel de senzație fizică și nici nu mi-era frică sau grijă. Dezmembrarea era o scenă pe care o urmăream din punctul de vedere al observatorului și, totuși, nu percepeam nimic din punct de vedere senzorial.

Următorul lucru de care am devenit conștient era că don Genaro îmi manevra corpul. Apoi am avut o senzație fizică, o vibrație atît de intensă, încît m-a făcut să-mi pierd viziunea a tot ceea ce era în jur.

Am simțit iar că mă ajuta cineva să mă așez. L-am văzut iar pe don Genaro ghemuit în fața mea. M-a ridicat în brațe și m-a ajutat să merg. Nu puteam să-mi dau seama unde eram. Aveam sentimentul că eram în vis, deși aveam un simț complet al succesiunii timpului. Eram perfect conștient că tocmai fusesem cu don Genaro și don Juan pe *ramada* casei lui don Juan.

Don Genaro se plimba cu mine, susținîndu-mă de brațul stîng. Imaginea pe care o percepeam se schimba în mod constant. Totuși, nu puteam determina natura lucrurilor observate. Ceea ce aveam în fața ochilor era mai degrabă un sentiment sau o stare ; iar centrul de unde ra-

diau toate schimbările astea se afla cu siguranță în stomac. Am făcut conexiunea asta nu ca un gînd, sau ca o realizare, ci ca o senzație corporală, care a devenit bruscă și predominantă. Fluctuațiile din jurul meu proveneau din stomacul meu. Eu cream o lume, un zbor nesfîrșit de sentimente și imagini. Tot ce știam era acolo. Iar acesta era un sentiment, nu un gînd sau o evaluare conștientă.

Am încercat să-mi mențin controlul o clipă, datorită obișnuinței mele aproape invincibile de a evalua orice, dar la un moment dat procesele mele de contabilizare au încetat și m-a învăluit ceva de nedescris, sentimente și imagini de tot felul.

La un moment dat, ceva din mine a început iar să calculeze și am observat că se păstra o imagine care se repeta : don Juan și don Genaro, care încercau să mă prindă. Imaginea era efemeră, trecea repede pe lîngă mine. Parcă îi vedeam la fereastra unui vehicul care mergea repede. Ei păreau că încearcă să mă prindă, cînd treceam pe lîngă ei. Imaginea a devenit mai clară și a durat mai mult, pe măsură ce continua să revină. La un moment dat, am realizat în mod conștient că eu o izolam deliberat, dintr-o multitudine de alte imagini. Era un fel de triere printre ele, pentru a ajunge la acea scenă particulară. În cele din urmă, am fost capabil s-o susțin, gîndindu-mă la ea. O dată ce am început să gîndesc, procesele mele obișnuite au revenit. Ele nu erau la fel de definite ca în activitățile obișnuite, dar destul de clare ca să-mi dau seama că, în scena sau sentimentul pe care-l izolasem, se găseau don Juan și don Genaro pe *ramada* casei lui don Juan, ținîndu-mă de brațe. Voiam să continuu să zbor printre alte imagini sau sentimente, dar ei nu mă lăsau. M-am luptat pentru un moment. Mă simțeam exuberant și voios. Am știut că-mi plăceau amîndoi și am știut, de asemenea, că nu mi-era frică de ei. Voiam să glumesc cu ei ; nu știam

cum şi am continuat să rîd şi să-i bat pe umeri. Aveam o altă conştiinţă particulară. Eram sigur că „visam". Dacă-mi focalizam privirea pe ceva, acel ceva devenea imediat cețos.

Don Juan şi don Genaro vorbeau cu mine. Eu le puteam înţelege cuvintele şi nu puteam distinge care dintre ei vorbea. Don Juan mi-a întors corpul apoi şi a indicat o umbră pe pămînt. Don Genaro m-a tras mai aproape şi m-a pus să-i dau tîrcoale. Umbra era un bărbat, care era întins pe jos. Era întins pe stomac, cu faţa întoarsă spre dreapta. Ei continuau să-mi arate omul, în timp ce vorbeau. M-au tras şi m-au pus să-l înconjor. Nu-mi puteam focaliza deloc privirea asupra lui, dar în cele din urmă am avut un sentiment de linişte şi calm şi l-am privit pe bărbat. Mi-am dat încet seama că bărbatul care era întins pe jos eram chiar eu. Această realizare nu mi-a produs nici spaimă, nici stingherealǎ. Am acceptat-o pur şi simplu fără ezitare. În acel moment, nu eram complet adormit, dar nici nu eram complet treaz, cu conştiinţa trează. De asemenea, am devenit conştient de ceea ce-mi spuneau don Juan şi don Genaro, cînd vorbeau cu mine. Don Juan spunea că vom merge la locul rotund al puterii, din tufişuri. Imediat ce a spus asta, mi-a apărut în minte imaginea locului respectiv. Am văzut masa întunecată a tufişurilor din jur. M-am întors spre dreapta, dar don Juan şi don Genaro erau şi ei acolo. Am simţit o tresărire şi am avut senzaţia că mi-e frică de ei. Probabil, pentru că arătau ca două umbre ameninţătoare. S-au apropiat de mine. De îndată ce le-am văzut trăsăturile, frica mi s-a risipit. Îmi plăceau iar. Parcă eram beat şi n-aveam nici un control. M-au prins de umeri şi m-au scuturat amîndoi, la unison. Îmi ordonau să mă trezesc. Le auzeam vocile clar şi separat. Am avut un moment unic. Aveam în minte două imagini, două vise. Simţeam că în mine era ceva profund

adormit și se trezea și m-am aflat pe podeaua *ramadei* lui don Juan, iar acesta și don Genaro mă scuturau. Dar eram și la locul puterii în același timp, iar don Genaro și don Juan, de asemenea, mă scuturau. A fost o clipă crucială, în care nu eram nici într-un loc nici în celălalt, ci, mai degrabă, în amîndouă locurile, ca un observator care vede desfășurîndu-se două scene în același timp. Am avut senzația incredibilă că în acel moment mă puteam duce în oricare parte. Tot ce aveam de făcut în acel moment era să schimb perspectiva și, în loc să urmăresc scena din afară, să o simt din punctul de vedere al subiectului.

Casa lui don Juan avea ceva foarte cald în ea. Am preferat scena aceea.

Apoi am avut un atac înspăimîntător, atît de șocant, încît mi-a revenit imediat toată conștiența obișnuită. Don Juan și don Genaro mă stropeau cu apă. Mă aflam pe *ramada* casei lui don Juan.

Cîteva ore mai tîrziu, stăteam în bucătărie. Don Juan insista că eu trebuia să continuu ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. El mi-a dat niște mîncare și a spus că trebuia să mănînc foarte mult, pentru a compensa consumul de energie.

M-am uitat la ceas abia seara, după ora nouă, după ce-am mîncat. Experiența mea durase cîteva ore. Totuși, din punctul de vedere al percepției mele, mi se părea că am dormit doar foarte puțină vreme.

Deși îmi revenisem complet, eram amorțit. Abia cînd am început să scriu, mi-am recăpătat conștiința mea obișnuită. Pentru mine a fost o surpriză că luatul notițelor îmi putea readuce atîta calm, instantaneu. În momentul în care eram iar în eul meu obișnuit, m-au cuprins o mulțime de gînduri ; ele aveau drept țintă explicarea fenomenului la care fusesem martor. Am „știut“ imediat că

don Genaro mă hipnotizase în momentul în care mă țintuise la pămînt, dar n-am încercat să mă întreb cum o făcuse.

Au rîs amîndoi isteric, cînd le-am exprimat gîndurile mele. Don Genaro mi-a examinat creionul și a spus că el era cheia pentru a rezolva cauza mea. Mă simțeam într-o dispoziție destul de belicoasă. Eram obosit și iritat. M-am surprins țipînd practic la ei, în timp ce corpurile li se cutremurau de rîs.

Don Juan mi-a spus că era permis să greșești, dar nu în halul ăsta, și că don Genaro a venit exclusiv ca să mă ajute și să-mi arate secretul visătorului și al visatului.

Iritabilitatea mea a ajuns la maximum. Don Juan i-a făcut un semn lui don Genaro cu o mișcare a capului. Amîndoi s-au ridicat și m-au luat în spatele casei. Acolo, don Genaro mi-a demonstrat marele său repertoriu de țipete și grohăieli de animale. M-a rugat să aleg unul dintre ele și m-a învățat să-l reproduc.

După cîteva ore de practică, am ajuns în punctul în care puteam să-l imit destul de bine. Rezultatul final a fost că s-au distrat de încercările mele stîngace și au rîs pînă au început să le dea lacrimile, iar eu m-am eliberat de tensiunea acumulată, reproducînd țipătul tare al unui animal. Le-am spus că era ceva cu adevărat înspăimîntător în imitația mea. Relaxarea corpului meu era inegalabilă. Don Juan a spus că dacă voi perfecționa țipătul, îl puteam transforma într-o chestiune de putere, sau îl puteam folosi, pur și simplu, pentru a mă elibera de starea de tensiune de cîte ori aveam nevoie de asta. El a sugerat că ar trebui să mă duc să mă culc. Dar mie mi-era frică să mă culc. Am stat cu ei lîngă focul din bucătărie o vreme, apoi am adormit adînc, pe nesimțite.

M-am trezit în zori. Don Genaro dormea lîngă ușă. El părea să se fi trezit o dată cu mine. Mă acoperiseră și îmi

puseseră jacheta sub cap. Mă simţeam foarte calm şi odihnit. I-am spus lui don Genaro că în noaptea dinainte mă simţisem extenuat. El a spus că şi cu el fusese la fel. Mi-a şoptit pe un ton confidenţial că don Juan era şi mai obosit, deoarece el era mai bătrîn.

— Noi sîntem tineri, a spus el cu o licărire în privire. Dar el e bătrîn. Trebuie să aibă cam trei sute de ani acum.

M-am ridicat în grabă. Don Genaro şi-a acoperit faţa cu pătura şi a izbucnit în rîs. În acel moment, don Juan a intrat în cameră.

Aveam un sentiment de pace şi de întregire. Pe moment nu conta nimic. Eram atît de liniştit, încît îmi venea să plîng.

Don Juan a spus că în ajun începusem să fiu conştient de luminozitatea mea. El m-a avertizat să nu mă complac în senzaţia de bunăstare pe care o simţeam, pentru că ea se va transforma într-o mulţumire de sine.

— În acest moment, am spus, nu vreau să explic nimic. Nu contează ce mi-a făcut don Genaro noaptea trecută.

— Nu ţi-am făcut nimic, a replicat don Genaro. Priveşte, sînt eu, Genaro al tău ! Atinge-mă !

L-am îmbrăţişat pe don Genaro şi am rîs amîndoi ca doi copii.

El m-a întrebat dacă nu credeam că era ciudat că puteam să-l îmbrăţişez atunci şi că, ultima dată cînd îl văzusem acolo, nu fusesem în stare să-l ating. L-am asigurat că problemele astea nu mai aveau importanţă pentru mine.

Comentariul lui don Juan a fost că mă complăceam în postura de a avea vederi largi şi sentimentul de bunăstare.

— Ai grijă ! a spus el. Un luptător nu îşi coboară niciodată garda. Dacă vei continua să fii atît de fericit, o să-ţi storci puţina putere care ţi-a mai rămas.

— Ce-ar trebui să fac ? am întrebat.

— Fii tu însuţi. Nu crede nimic. Fii suspicios.

— Dar nu vreau să fiu aşa, don Juan.

— Asta nu depinde de tine. Ceea ce contează este ce poţi folosi drept scut. Un luptător trebuie să folosească tot ce-i stă la îndemînă pentru a închide deschizătura, o dată ce s-a deschis. Deci, n-are nici o importanţă că nu-ţi place să fii suspicios, sau să pui întrebări. Acum, acesta e singurul tău scut protector. Scrie, scrie, sau vei muri. Să mori din exaltare e un mod de a muri tembel.

— Atunci, cum ar trebui să moară un luptător ? a întrebat don Genaro, exact cu timbrul vocii mele.

— Un luptător moare în cel mai greu mod posibil, a spus don Juan. Moartea lui trebuie să se lupte cu el. Luptătorul nu cedează deloc în faţa ei.

Don Genaro a făcut ochii mari cît cepele şi a clipit.

— Ceea ce ţi-a arătat ieri Genaro este de importanţă vitală, a continuat don Juan. Acest lucru nu-l poţi deprinde cu pioşenia. Ieri mi-ai spus că ai fost scos din minţi de ideea dublurii. Dar priveşte-te acum. Nu te mai interesează. Asta e problema cu oamenii cînd iau ceva în serios : ei o iau în serios în ambele cazuri. Ieri erai tot numai întrebări, iar astăzi eşti tot numai acceptare.

Am remarcat că el îmi găsea mereu cîte un cusur în ceea ce făceam, indiferent de ce făceam.

— Nu-i adevărat ! a exclamat el. În comportamentul luptătorului nu există nici o fisură. Fii luptător şi nimeni nu te va critica. Să luăm ziua de ieri, de exemplu. În primul rînd, comportamentul luptătorului ar fi însemnat să pui întrebări fără teamă şi fără suspiciune, apoi să-l laşi pe Genaro să-ţi arate misterul visătorului, fără să te lupţi cu el, sau să te epuizezi singur. Astăzi, comportamentul luptătorului ar însemna să pui cap la cap ce ai învăţat,

fără înfumurare sau pioșenie. Fă asta și nimeni nu-ți va găsi nici un cusur.

După tonul lui, am crezut că don Juan trebuia să fie foarte supărat pe mine, din cauza gafelor mele. Dar el a zîmbit și apoi a chicotit, parcă l-aș fi făcut să rîdă de propriile sale cuvinte.

I-am spus că doar mă rețineam, nu voiam să-i împovărez cu întrebările mele. Eram într-adevăr copleșit de ceea ce făcuse don Genaro cu mine. Fusesem convins — deși nu conta — că don Genaro așteptase în tufișuri să-l cheme don Juan. Apoi mai tîrziu, el a profitat de frica mea și a folosit-o, ca să mă buimăcească, lovindu-mă. După ce am fost ținut forțat la pămînt, fără îndoială că am leșinat și apoi don Genaro m-a hipnotizat.

Don Juan a argumentat că eram prea puternic, ca să fiu oprit așa ușor.

— Atunci ce s-a întîmplat ? l-am întrebat.

— Genaro a venit să te vadă și să-ți spună ceva exclusiv ție, a spus el. Cînd a ieșit din tufișuri, era Genaro dublura. Ar exista un alt mod de a explica acest lucru, dar nu vreau să-l folosesc acum.

— De ce, don Juan ?

— Pentru că nu ești încă gata să discutăm despre totalitatea eului. Deocamdată, pot să-ți spun doar că Genaro cel de aici nu e dublura.

A arătat spre don Genaro, cu o mișcare a capului. Don Genaro a clipit de mai multe ori.

— Genaro din noaptea trecută a fost dublura. Iar așa cum ți-am spus deja, dublura are puteri de neconceput. El ți-a arătat o problemă foarte importantă. Pentru a face asta, trebuia să te atingă. Dublura te-a atins pur și simplu pe gît, în același loc în care te-a atins aliatul, cu cîțiva ani în urmă. Firește, tu te-ai risipit ca o lumină. Și tot în mod firesc, te-ai complăcut ca un nenorocit. Ne-au trebuit ore

întregi ca să te adunăm. Astfel, ți-ai risipit puterea, iar cînd a venit momentul să îndeplinești o sarcină de luptător, nu ai avut destulă vlagă.

— Care era sarcina de luptător, don Juan ?

— Ți-am spus că Genaro a venit ca să-ți arate ceva, misterul ființelor luminoase ca visători. Dar apoi tu ai întrebat : „Ce este dublura ?" Iar eu am spus că dublura este sinele. Sinele visează dublura. Asta ar trebui să fie simplu, doar că nu este nimic simplu la noi. Probabil că visele obișnuite ale sinelui sînt simple, dar asta nu înseamnă că sinele este simplu. O dată ce el a învățat să viseze dublura, sinele ajunge la această intersecție stranie și vine un moment cînd îți dai seama că dublura este cea care visează sinele.

Scrisesem tot ce spusese. Dădusem, de asemenea, atenție și la ceea ce spusese, dar nu reușisem să înțeleg ce voia să spună.

Don Juan și-a repetat afirmațiile.

— Așa cum ți-am spus, lecția din noaptea trecută a fost despre visător și visat, sau despre cine pe cine visează.

— Poftim ? ! am întrebat.

Amîndoi au izbucnit în rîs.

— Noaptea trecută, a continuat don Juan, tu aproape că ai ales să te trezești la locul puterii.

— Ce vrei să spui, don Juan ?

— Asta ar fi fost sarcina. Dacă nu te-ai fi complăcut în ideile tale stupide, ai fi avut destulă putere ca să înclini balanța și, fără îndoială, te-ai fi speriat de moarte. Din fericire, sau din nefericire, n-ai avut destulă putere. De fapt, ți-ai irosit puterea într-o confuzie fără rost, pînă în punctul în care aproape că n-ai mai avut putere să supraviețuiești.

Așa că, după cum poți înțelege foarte bine, a te complace în micile tale subterfugii e nu numai o prostie,

ci și dăunător. Un luptător care se epuizează singur nu poate trăi. Corpul nu este ceva indestructibil. Te-ai fi putut îmbolnăvi foarte grav. N-ai ajuns pînă acolo, pur și simplu pentru că eu și Genaro am atenuat unele din prostiile tale.

Impactul cuvintelor lui începea să-și facă efectul asupra mea.

— Noaptea trecută, Genaro te-a condus printre complicațiile dublurii, a continuat don Juan. Numai el poate face asta pentru tine. Iar cînd te-ai văzut întins pe pămînt, nu a fost o iluzie sau o halucinație. Ți-ai fi putut da seama de asta cu infinită claritate, dacă nu te-ai fi lăsat furat de prejudecățile tale și ai fi știut apoi că tu însuți ești un vis, că dublura ta te visează în aceeași manieră în care ai visat-o în noaptea trecută.

— Dar cum poate fi posibil lucrul acesta, don Juan ?

— Nimeni nu știe cum se întîmplă. Știm doar că se întîmplă. Acesta e misterul nostru ca ființe luminoase. Noaptea trecută ai avut două vise și te-ai fi putut trezi în oricare dintre ele, dar n-ai avut suficientă putere nici măcar să înțelegi acest lucru.

M-au fixat o clipă cu privirea.

— Cred că înțelege, a spus don Genaro.

3. Secretul fiinţelor luminoase

Don Genaro m-a încîntat ore întregi cu nişte instrucţiuni absurde despre cum să-mi manipulez lumea obişnuită. Don Juan a spus că trebuia să fiu foarte atent şi serios cu recomandările lui don Genaro, deoarece, deşi erau comice, nu erau o glumă.

Pe la prînz, don Genaro s-a ridicat şi s-a dus în tufişuri, fără să spună nici un cuvînt. Mă pregăteam să mă ridic, dar don Juan m-a reţinut uşor şi m-a anunţat cu voce solemnă că don Genaro va mai încerca încă un lucru pentru mine.

— Ce are de gînd ? am întrebat. Ce are de gînd să-mi facă ?

Don Juan m-a asigurat că n-avea rost să mă îngrijorez.

— Te apropii de o intersecţie. O intersecţie anume, la care ajunge orice luptător.

Credeam că era vorba de moartea mea. El părea să-mi anticipeze întrebarea şi mi-a făcut semn să nu spun nimic.

— Nu vom discuta problema asta. E de ajuns să spun că intersecţia la care mă refer este explicaţia vrăjitorilor. Genaro crede că eşti gata pentru ea.

— Cînd o să-mi vorbeşti despre asta ?

— Nu știu cînd. Tu ești recipientul, de aceea este în funcție de tine. Tu o să decizi cînd.

— De ce nu chiar acum ?

— Să decizi nu înseamnă să alegi un timp arbitrar, a spus el. Să decizi înseamnă că ți-ai aranjat spiritul impecabil și că ai făcut tot posibilul pentru a fi bun pentru cunoaștere și putere. Totuși, astăzi va trebui să rezolvi o mică ghicitoare pentru Genaro. El s-a dus înaintea noastră și va aștepta undeva în tufișuri. Nimeni nu știe punctul în care va fi el sau timpul exact cînd o să mergi după el. Dacă ești capabil să determini exact timpul cînd să părăsești casa, o să fii capabil să afli unde este el.

I-am spus lui don Juan că nu-mi puteam imagina pe cineva care să poată rezolva o astfel de ghicitoare.

— Cum mă poate ajuta faptul că părăsesc casa într-un moment anume să ajung în locul în care se află don Genaro ?

Don Juan a zîmbit și a început să murmure un cîntec. Părea că se distrează de agitația mea.

— Asta-i problema pe care a stabilit-o Genaro pentru tine, a spus. Dacă ai destulă putere personală, o să hotărăști cu siguranță absolută timpul exact cînd să părăsești casa. Cum te va ghida, dacă părăsești casa la timpul oportun, e ceva ce nu știe nimeni. Și totuși, dacă ai destulă putere, o să confirmi singur că așa este.

— Dar cum voi fi ghidat, don Juan ?

— Nimeni nu știe.

— Eu cred că don Genaro vrea să mă păcălească.

— Atunci mai bine fii atent, a spus el. Dacă Genaro te păcălește, e în stare s-o facă lată.

Don Juan a rîs de propria lui glumă. Nu puteam să-i țin isonul. Frica mea de pericolul iminent al manevrelor lui don Genaro era prea reală.

— Poți să-mi dai niște idei-cheie ? am întrebat.

— Nu există aşa ceva ! a spus el tăios.

— De ce vrea să facă asta ?

— Vrea să te testeze, a replicat. Să spunem că pentru el este foarte important să ştie dacă poţi primi explicaţia vrăjitorilor. Dacă rezolvi problema, va deduce că ai adunat destulă putere personală şi eşti pregătit. Dar dacă nu reuşeşti, asta va fi pentru că n-ai destulă putere personală şi, în acest caz, explicaţia vrăjitorilor nu va avea sens pentru tine. Eu cred că ar trebui să-ţi arătăm explicaţia vrăjitorilor, indiferent că eşti sau nu eşti în stare s-o înţelegi ; asta e părerea mea. Genaro este un luptător mai conservator ; el vrea ca lucrurile să urmeze în ordinea lor firească şi nu ţi-o va da, pînă cînd nu eşti pregătit.

— Dar de ce nu-mi dai tu explicaţia vrăjitorilor ?

— Pentru că Genaro este cel care te ajută.

— Dar de ce, don Juan ?

— Genaro nu vrea să-ţi spun de ce. Nu încă.

— Dacă aş afla explicaţia vrăjitorilor, aş fi afectat cu ceva ?

— Nu cred.

— Atunci, spune-mi te rog, don Juan.

— Glumeşti. Genaro are idei exacte asupra acestei probleme şi noi trebuie să-l respectăm şi să-i onorăm ideile.

Mi-a făcut un gest imperativ să tac.

După o pauză lungă şi deprimantă, am îndrăznit o întrebare :

— Dar cum pot rezolva problema asta, don Juan ?

— Nu ştiu încă, de aceea nu pot să te sfătuiesc ce să faci. Genaro este mai eficient. El a conceput problema pentru tine. Deoarece face asta pentru binele tău, este acordat doar cu tine, de aceea doar tu poţi alege exact

timpul cînd să părăsești casa. El te va chema și te va ghida cu ajutorul chemării sale.

— Cum va fi chemarea lui ?

— Nu știu. Chemarea lui este pentru tine, nu pentru mine. El îți va atinge direct „voința". Cu alte cuvinte, trebuie să-ți folosești „voința" pentru a cunoaște chemarea lui. Genaro simte că trebuie să fie sigur, în acest moment, că ai acumulat destulă putere personală, pentru a fi în stare să-ți transformi „voința" într-o unitate funcțională.

„Voința" era un alt aspect pe care don Juan îl subliniase cu mare atenție, dar fără să-l clarifice. Din explicațiile lui, înțelesesem că „voința" este o forță care emană din zona regiunii ombilicale, printr-o deschidere nevăzută de sub ombilic, o deschidere pe care el o denumea „gaura". „Voința" era se pare cultivată doar de vrăjitori. Ea le apărea practicanților învăluită în mister, iar obiectul ei le dădea capacitatea de a realiza acțiuni extraordinare.

I-am spus lui don Juan că nu era nici o șansă ca ceva atît de vag să devină vreodată o celulă funcțională în viața mea.

— Aici greșești, a răspuns. „Voința" se dezvoltă în luptător în pofida oricărei opoziții a rațiunii.

— Don Genaro, ca vrăjitor, nu poate cunoaște exact dacă sînt sau nu pregătit, fără să mă testeze ? am întrebat.

— Bineînțeles că poate. Dar cunoașterea aceasta n-ar fi de nici un folos, n-ar avea nici o consecință, pentru că n-are nimic de-a face cu tine. Tu ești cel care învață, de aceea tu revendici cunoașterea ca putere, nu Genaro. El nu se ocupă de cunoașterea lui, ci se ocupă de cunoașterea ta. Tu trebuie să afli dacă „voința" ta lucrează sau nu.

Acest lucru e foarte dificil de realizat. În pofida a ceea ce știm, eu sau Genaro, despre tine, tu trebuie să îți demonstrezi ție însuți că ești în măsură să revendici cunoașterea drept putere. Cu alte cuvinte, tu însuți trebuie să fii convins că îți poți exersa „voința". Dacă nu poți realiza sarcina asta, atunci concluzia lui Genaro va fi că în pofida a ceea ce poate „vedea" el despre tine, nu ești încă pregătit.

Simțeam o neliniște copleșitoare, ciudată.

— Sînt necesare toate astea ? am întrebat.

— Este cererea lui Genaro și trebuie să te supui, a spus el pe un ton ferm, dar prietenos.

— Dar ce legătură e între don Genaro și mine ?

— S-ar putea să afli asta chiar azi, a spus el și a zîmbit.

L-am rugat pe don Juan să mă scoată din situația intolerabilă în care mă găseam și să-mi explice toată discuția asta misterioasă. A rîs, m-a bătut pe piept și a făcut o glumă despre un halterofil mexican care avea pectoralii imenși, dar nu putea face muncă fizică grea, deoarece avea spatele slab.

— Ai grijă de mușchii aceia. Ei nu trebuie să fie doar de spectacol.

— Mușchii mei n-au nimic de-a face cu chestia despre care discuți, am spus eu, pe un ton belicos.

— Au, a răspuns el. Corpul trebuie să fie perfect, înainte ca „voința" să devină o unitate funcțională.

Don Juan deviase iar direcția dialogului. Mă simțeam frustrat și neliniștit.

M-am sculat, m-am dus în bucătărie și am băut puțină apă. Don Juan m-a urmat și mi-a sugerat că ar trebui să practic tipul de țipăt de animal pe care mă învățase don Genaro să-l imit. Ne-am dus într-o latură a casei ; m-am

așezat pe o grămadă de lemne și m-am adîncit în reproducerea sunetului. Don Juan a făcut cîteva corecții și mi-a dat cîteva indicații privitoare la respirație ; rezultatul final a fost o stare de relaxare fizică completă.

Am revenit pe verandă și ne-am așezat iar. I-am povestit că uneori mă supăram pe mine că eram atît de neajutorat.

— Nu este nici o greșeală în sentimentul de neajutorare, a spus el. Ne este familiar tuturor. Amintește-ți că am petrecut o eternitate fiind niște nou-născuți neajutorați. Ți-am spus deja că în acest moment ești ca un nou-născut, care nu poate coborî singur din pătuț, cu atît mai puțin să acționeze de unul singur. Genaro te poate scoate din pătuțul tău, să spunem, ridicîndu-te. Dar un bebeluș vrea să acționeze și, deoarece nu poate, plînge. Nu este nimic rău în asta, dar să te complaci în plîngeri și proteste, asta e o altă problemă.

Mi-a cerut să rămîn relaxat ; a sugerat să-i pun întrebări o vreme, pînă cînd eram într-o stare de spirit a minții mai bună.

O clipă am ezitat și nu m-am putut decide ce să întreb.

Don Juan a întins o rogojină și mi-a spus să stau pe ea. Apoi a umplut o tigvă mare de dovleac cu apă și a pus-o într-o sacoșă. Părea că se pregătește pentru o călătorie. S-a așezat iar și m-a îndemnat cu o mișcare a sprîncenelor să încep întrebările.

L-am rugat să-mi spună mai multe despre molie.

Mi-a aruncat o privire lungă, cercetătoare și a chicotit.

— Acela era un aliat. Știi asta.

— Dar ce este de fapt un aliat, don Juan ?

— Nu există nici un mod de a spune ce este un aliat, tot așa cum nu există nici un mod de a spune ce este un copac.

— Un copac este un organism viu, am spus.

— Asta nu-mi spune prea mult, a răspuns el. Pot să spun și eu că aliatul este o forță, o tensiune. Ți-am spus deja asta, dar nu explică prea multe despre aliat.

Exact ca în cazul copacului, singurul mod de a ști ce este un aliat este doar de a-l întîlni. De ani de zile m-am luptat să te pregătesc pentru importanta întîlnire cu un aliat. Poți să nu-ți dai seama de asta, dar ți-au trebuit ani întregi de pregătire, ca să întîlnești un copac. Ca să întîlnești un aliat e același lucru. Un profesor trebuie să aducă la cunoștința discipolului său pe aliat încetul cu încetul, bucată cu bucată. În cursul anilor ai adunat o mare cantitate de cunoaștere despre asta și acum ești capabil să aduni aceste noțiuni de cunoaștere într-un tot unitar, pentru a cunoaște aliatul, așa cum ai cunoscut copacul.

— Nu am nici o idee că fac asta, don Juan.

— Rațiunea ta nu este conștientă de asta, mai întîi pentru că ea nu poate accepta ideea existenței unui aliat. Din fericire, nu rațiunea asamblează aliatul. Corpul o face. Ai perceput aliatul în multe feluri și cu multe ocazii. Suma acestor bucăți este aliatul. Nu cunosc nici un alt mod de a-l descrie.

Am spus că nu-mi puteam concepe corpul acționînd de unul singur, de parcă ar fi fost o entitate separată de rațiunea mea.

— Nu este, dar noi l-am făcut să fie, a comentat. Rațiunea noastră este meschină și se află întotdeauna în conflict cu corpul. Bineînțeles, ăsta e doar un mod de a

vorbi, dar triumful unui om al cunoașterii este acela că el a reușit să reunească cele două elemente ale sale. Deoarece nu ești un om al cunoașterii, acum corpul tău face lucruri pe care rațiunea ta nu le înțelege. Aliatul este unul dintre aceste lucruri. Nu erai nebun și nici nu visai, cînd ai perceput aliatul în noaptea aceea, chiar aici.

L-am întrebat despre ideea înspăimîntătoare pe care o implantaseră în mine el și don Genaro, anume că aliatul era o entitate care mă aștepta la marginea unei mici văi, în munții din Mexicul de Nord. Ei îmi spuseseră că, mai devreme sau mai tîrziu, trebuia să-mi respect întîlnirea cu aliatul și să mă încaier cu el.

— Astea sînt moduri de a vorbi despre misterele pentru care nu există cuvinte. Eu și Genaro am spus că la marginea acelui cîmp te așteaptă aliatul. Afirmația asta este adevărată, dar n-are înțelesul pe care i-l dai tu. Aliatul te așteaptă, asta e sigur, dar nu la marginea vreunui cîmp. Este chiar aici, sau acolo, sau în orice alt loc. Aliatul te așteaptă exact așa cum moartea te așteaptă, peste tot și nicăieri.

— De ce mă așteaptă aliatul ?

— Pentru același motiv pentru care te așteaptă și moartea, pentru că te-ai născut. Acum nu există nici o posibilitate de a explica ce înseamnă asta. Întîi trebuie să simți aliatul. Trebuie să-l percepi cu toată forța lui, apoi explicația vrăjitorilor poate arunca lumină asupra lui. Cel puțin ai avut destulă putere să clarifici acest lucru, anume că aliatul este o molie.

Cu cîțiva ani în urmă, tu și cu mine am fost în munți și acolo ai avut o întîlnire cu ceva. Atunci nu aveam nici un mod de a-ți spune ce se întîmpla ; ai văzut o umbră zburînd înainte și înapoi, prin fața focului. Tu însuți ai

spus că semăna cu o molie ; deşi nu ştiai despre ce vorbeai, aveai absolută dreptate, umbra era o molie. Apoi, cu altă ocazie, te-a speriat ceva de moarte, după ce adormiseşi în faţa unui foc. Eu te-am avertizat să nu adormi, dar tu mi-ai nesocotit avertismentul ; acest lucru te-a lăsat la îndemîna aliatului şi molia a păşit pe gîtul tău. Cum de-ai supravieţuit atunci, o să rămînă mereu un mister pentru mine. Atunci n-ai ştiut, dar eu te-am crezut mort. Atît de serioasă a fost greşeala ta.

De atunci, de cîte ori ai fost în munţi sau în deşert, chiar dacă n-ai observat, molia te-a urmărit mereu. Aşa că putem spune că pentru tine, aliatul este o molie. Dar nu pot spune că este cu adevărat o molie, aşa cum le cunoaştem noi. A spune că aliatul este o molie e doar un fel de a vorbi, un fel de a face imensitatea aceasta comprehensibilă.

— Aliatul este şi pentru tine o molie ? am întrebat.

— Nu. Modul în care înţelegi aliatul este o problemă personală.

Am menţionat că mă găseam în punctul de unde plecasem ; nu-mi spusese de fapt ce era un aliat.

— Nu e nevoie să fii confuz. Confuzia este o stare în care intri, dar din care poţi să şi ieşi. În acest moment nu există nici un mod de a clarifica ceva. Poate mai tîrziu, în cursul zilei de azi, vom fi în stare să discutăm problemele astea în detaliu ; depinde de tine. Sau, mai exact, depinde de puterea ta personală.

A refuzat să mai scoată vreun cuvînt. Am devenit obsedat de teama că nu voi reuşi să trec testul. Don Juan m-a luat în spatele casei şi m-a pus să stau pe rogojină, la marginea unui canal de irigaţie. Apa se mişca destul de lent, încît părea că stagnează. El mi-a comandat să stau liniştit, să-mi opresc dialogul interior şi să privesc la apă.

A spus că descoperise, cu ani înainte, că aveam o afinitate pentru masele de apă, un sentiment foarte convenabil pentru eforturile în care eram implicat. Am remarcat că nu îndrăgeam în mod particular apa, dar nici nu-mi displăcea. El a spus că exact de aceea apa era folositoare pentru mine, pentru că eram indiferent față de ea. În condiții de stres, apa nu mă putea prinde, dar nici nu mă putea respinge.

S-a așezat în spatele meu și m-a sfătuit să mă liniștesc și să nu-mi fie frică, pentru că el era acolo ca să mă ajute, la nevoie.

Am avut un moment de teamă. L-am privit, așteptînd instrucțiuni mai multe. El mi-a întors forțat capul spre apă și mi-a ordonat să încep. Nu aveam nici o idee despre ce voia să fac, așa că m-am relaxat pur și simplu. În timp ce priveam la apă, am prins în raza vizuală stuful de pe partea opusă. Inconștient, mi-am odihnit ochii nefocalizați pe el. Curentul ușor îl făcea să tremure. Apa avea culoarea pămîntului deșertic. Am observat că vălurelele din jurul trestiilor arătau ca niște riduri, sau ca niște fisuri pe o suprafață netedă. La un moment dat, trestiile au devenit gigantice, apa era o suprafață plată și netedă, de culoare ocru, iar apoi, în cîteva secunde, am căzut într-un somn adînc; sau poate că am intrat într-o stare perceptuală, pentru care nu am termen de comparație. Cel mai apropiat mod de a o descrie ar fi să spun că m-am culcat și am avut un vis de rău augur.

Simțeam că puteam sta în această stare un timp nedefinit, dacă aș fi vrut, dar am oprit-o în mod deliberat, angajîndu-mă într-un dialog conștient cu mine însumi. Am deschis ochii. Eram întins pe rogojină. Don Juan era la cîțiva pași de mine. Visul fusese atît de magnific, încît

am început să i-l descriu. El mi-a făcut semn să tac. A arătat cu o ramură lungă spre două umbre alungite pe care le proiectau pe sol nişte ramuri uscate din tufişurile pustii. Vîrful ramurii sale urmărea conturul uneia dintre umbre, de parcă ar fi trasat-o, apoi a sărit la cealaltă şi a făcut acelaşi lucru; umbrele aveau cam vreo treizeci de centimetri lungime şi vreo trei centimetri lăţime; erau depărtate una de cealaltă cam treisprezece-cincisprezece centimetri. Mişcarea ramurii mi-a forţat ochii să se focalizeze şi mi-am dat seama că vedeam patru umbre, cu ochii încrucişaţi; brusc, cele două umbre din mijloc s-au unit într-una singură şi au creat o senzaţie de extraordinară adîncime. În umbra astfel formată, era o rotunjime şi un volum cumva inexplicabile. Era aproape ca un tub transparent, o bară rotundă, dintr-o substanţă necunoscută. Ştiam că ochii mei erau încrucişaţi şi, totuşi, ei păreau să fie focalizaţi pe un singur punct; viziunea era foarte clară. Îmi puteam mişca ochii, fără ca imaginea să dispară.

Am continuat să urmăresc, dar fără să-mi pierd controlul. Simţeam o constrîngere curioasă să cedez şi să mă cufund în scena respectivă. Ceva din ceea ce observam părea să mă atragă; dar ceva din mine a ieşit la suprafaţă şi am început un dialog semiconştient; aproape instantaneu, am devenit conştient de împrejurimile din viaţa de zi cu zi.

Don Juan mă urmărea. Părea contrariat. L-am întrebat dacă s-a întîmplat ceva. N-a răspuns. M-a ajutat să mă aşez. De-abia atunci mi-am dat seama că stăteam întins pe spate, privind la cer, iar don Juan se aplecase deasupra feţei mele.

Primul meu impuls a fost să-i spun că văzusem efectiv umbrele pe sol, în timp ce priveam la cer, dar el și-a pus mîna la gura mea. Am stat o vreme tăcuți. Nu aveam nici un gînd. Trăiam un sentiment teribil de pace și, apoi, am simțit brusc un îndemn neînduplecat să mă ridic și să intru în tufișuri, să-l caut pe don Genaro.

Am făcut o încercare să vorbesc cu don Juan ; el și-a ridicat bărbia și și-a îndoit buzele, ca o comandă mută să nu vorbesc. Am încercat să evaluez încurcătura în care mă aflam în mod rațional ; totuși, îmi plăcea atît de mult liniștea mea și nu voiam s-o stric cu considerații logice.

După o clipă de pauză, am simțit nevoia imperioasă să intru în tufișuri. Am luat-o pe potecă. Don Juan mergea în urma mea, de parcă eu eram conducătorul.

Am mers cam o oră. Am reușit să rămîn fără gînduri. Apoi am ajuns la un deal. Don Genaro stătea acolo, aproape de vîrful unui perete de stîncă. M-a salutat exuberant și a trebuit să-și strige cuvintele ; era cam la vreo cincisprezece metri deasupra pămîntului. Don Juan m-a pus să mă așez și apoi s-a așezat și el lîngă mine.

Don Genaro a explicat că am găsit locul unde mă aștepta el, pentru că mă ghidase un sunet pe care-l produsese el. În timp ce vorbea, mi-am dat seama că auzisem într-adevăr un sunet aparte, pe care-l credeam un bîzîit în urechi ; părea să fie mai degrabă ceva intern, o condiție corporală, o senzație de sunet indeterminabil, aflat în afara zonei de evaluare și interpretare conștientă.

Am crezut că don Genaro avea un instrument mic în mîna stîngă. De unde stăteam, nu-l puteam distinge clar. Arăta ca o liră mică de ținut între dinți ; cu el producea un sunet ușor și straniu, care era practic imperceptibil. S-a mai jucat puțin cu instrumentul, ca să-mi dea timp să

realizez pe deplin ceea ce tocmai îmi spusese. Apoi mi-a arătat mîna stîngă. În ea nu era nimic; nu ținea nici un instrument. Mi se păruse că se juca cu un instrument, din cauza felului în care-și pusese mîna la gură; sunetul era produs efectiv cu buzele și cu marginea mîinii stîngi, între degetul cel mare și cel arătător.

M-am întors spre don Juan să-i explic că fusesem înșelat de mișcările lui don Genaro. El a făcut un gest rapid și mi-a spus să nu vorbesc, ci să-i dau atenție lui don Genaro. M-am întors să-l privesc pe acesta, dar nu mai era acolo. M-am gîndit că trebuia să fi coborît. Am așteptat cîteva clipe ca să iasă dintr-un tufiș. Piatra pe care stătuse el avea o formă specială; era mai mult ca o lespede uriașă, pe un perete mare de stîncă. Probabil că mi-am mutat privirea doar două-trei secunde. Dacă s-ar fi cățărat, l-aș fi observat înainte să ajungă pe vîrful peretelui de stîncă, iar dacă ar fi coborît, l-aș fi văzut și atunci din locul unde stăteam.

L-am întrebat pe don Juan despre poziția lui don Genaro. El a replicat că acesta stătea încă pe marginea lespezii. Atît cît puteam judeca, acolo nu era nimeni, dar don Juan a susținut în continuare că don Genaro stătea încă pe lespede.

Nu părea că glumește. Ochii lui erau fermi și îndîrjiți. A spus pe un ton tăios că simțurile mele nu erau drumul potrivit pentru a evalua ce făcea don Genaro. Mi-a ordonat să-mi opresc dialogul interior. M-am luptat o clipă și am început să-mi închid ochii. Don Juan s-a aplecat spre mine și m-a mișcat de umeri. Mi-a șoptit că trebuia să-mi mențin vederea pe marginea lespezii de piatră.

Aveam o senzație de somnolență și am auzit cuvintele lui don Juan de parcă ar fi venit de departe. M-am uitat în

mod automat spre lespede. Don Genaro era iar acolo. Asta nu mă interesa. Am remarcat semiconștient că respiram foarte greu, dar înainte să mă fi putut gîndi la asta, don Genaro a sărit spre sol. Nici această acțiune nu mi-a trezit interesul. El a venit lîngă mine și m-a ajutat să mă ridic, ținîndu-mă de mînă ; don Juan mă ținea de cealaltă mînă. M-au susținut între ei. Apoi don Genaro m-a ajutat să merg. Mi-a șoptit în ureche ceva, ceva ce n-am înțeles, și am simțit dintr-o dată că îmi trăsese corpul într-un mod ciudat ; parcă m-ar fi apucat de pielea stomacului și m-ar fi ridicat pe lespede, sau poate pe altă piatră. Am știut că pentru o clipă eram pe o stîncă. Aș fi putut jura că era lespedea de piatră ; totuși, imaginea era atît de efemeră, încît n-o puteam evalua în detaliu. Apoi am simțit ceva în mine care a șovăit și am căzut pe spate. Am avut o senzație slabă de durere, sau poate de neplăcere fizică. Următorul lucru pe care l-am perceput a fost că don Juan vorbea cu mine. Nu-l puteam înțelege. Mi-am concentrat atenția pe buzele lui. Parcă eram într-un vis ; încercam să rup dinăuntru o folie ca un film care mă învăluia, în timp ce don Juan încerca s-o rupă din afară. În cele din urmă, ea s-a rupt și cuvintele lui don Juan au devenit perceptibile și înțelesul lor perfect clar. El îmi comanda să revin la suprafață prin propriile mele forțe. M-am luptat cu disperare să-mi recîștig calmul ; n-am avut nici un succes. Mă întrebam destul de conștient de ce aveam atîtea probleme. Mă luptam să vorbesc cu mine.

Don Juan părea conștient de dificultățile prin care treceam. M-a îndemnat să încerc mai tare. Ceva prezent acolo mă oprea să mă angajez în dialogul meu interior familiar. Era ca și cum o forță ciudată mă făcea indiferent și adormit.

M-am luptat împotriva ei, pînă cînd am început să-mi pierd suflul. L-am auzit pe don Juan vorbindu-mi. Corpul meu se contorsiona involuntar, de tensiune. Simţeam că eram angajat şi blocat într-o luptă mortală, cu ceva care mă oprea să respir. Nu aveam nici o frică, mai degrabă mă stăpînea o furie incontrolabilă. Mînia mea crescuse atît de mult, încît mîrîiam şi ţipam ca un animal. Apoi corpul meu a fost cuprins de un atac; am avut un şoc care m-a oprit instantaneu. Puteam să respir iar, şi apoi mi-am dat seama că don Juan îşi deşertase tigva cu apă pe gîtul meu şi pe stomac.

M-a ajutat să mă aşez. Don Genaro stătea pe marginea lespezii. M-a strigat pe nume, apoi a sărit pe pămînt. L-am văzut plutind de la o înălţime de vreo cincisprezece metri sau mai mult şi am simţit o senzaţie insuportabilă în jurul regiunii mele ombilicale; avusesem aceeaşi senzaţie în visele în care cădeam.

Don Genaro a venit la mine şi m-a întrebat zîmbind dacă îmi plăcuse saltul său. Am încercat fără succes să spun ceva. Don Genaro m-a strigat iar pe nume.

— Carlito ! Urmăreşte-mă ! a spus el.

Şi-a balansat mîinile de patru-cinci ori, de parcă şi-ar fi luat avînt şi apoi a sărit în afara razei mele vizuale, sau aşa am crezut eu. Sau a făcut altceva, ce nu pot să descriu. Era cam la un metru şi jumătate-doi, de mine şi apoi s-a evaporat, de parcă ar fi fost tras de o forţă incontrolabilă.

Mă simţeam obosit şi absent. Aveam un sentiment de indiferenţă şi nu voiam să gîndesc sau să vorbesc cu mine. Nu mi-era frică, dar eram inexplicabil de trist. Îmi venea să plîng. Don Juan m-a lovit de mai multe ori în creştet cu încheieturile degetelor şi a rîs, de parcă tot ce se întîmplase ar fi fost o glumă. Apoi mi-a cerut să vorbesc cu mine,

pentru că era timpul cînd era nevoie cu disperare de dialogul interior. L-am auzit ordonîndu-mi: „Vorbește! Vorbește!"

Am avut un spasm involuntar în mușchii buzelor. Gura mi s-a mișcat fără a scoate vreun sunet. Mi l-am reamintit pe don Genaro mișcîndu-și gura în același mod, cînd făcea pe clovnul, și doream să fi putut spune, așa cum spusese el: „Gura mea nu vrea să vorbească". Am încercat să formulez cuvintele și buzele mele s-au contorsionat într-un mod dureros. Don Juan părea să fie gata să se înece de rîs. Veselia lui era contagioasă și am rîs și eu. În cele din urmă, m-a ajutat să mă ridic. L-am întrebat dacă don Genaro se va întoarce. A spus că don Genaro făcuse destul pentru mine în ziua aceea.

— Aproape ai reușit, a spus don Juan.

Stăteam lîngă focul din soba de pămînt. El insistase să mănînc. Nu mi-era foame și nu eram obosit. Mă cuprinsese o stare de melancolie neobișnuită; mă simțeam îndepărtat de toate evenimentele zilei. Don Juan îmi dăduse carnețelul. Am făcut un efort suprem ca să-mi recîștig starea de spirit obișnuită. Am mîzgîlit cîteva comentarii. Încetul cu încetul, simțeam că îmi reveneam. Parcă se ridicase un văl; dintr-o dată, constatam că-mi revenise atitudinea familiară de interes și dezorientare.

— Bun, bun, spuse don Juan, mîngîindu-mă pe cap. Ţi-am spus că adevărata artă a luptătorului este de a realiza un echilibru între spaimă și mirare.

Dispoziția lui don Juan era neobișnuită. Părea aproape nervos, neliniștit. Părea că vrea să vorbească de bunăvoie. Am crezut că vrea să mă pregătească pentru explicația vrăjitorilor și am devenit și eu destul de neli-

niștit. Ochii lui aveau o licărire ciudată, pe care o mai văzusem doar de cîteva ori. După ce i-am spus ce gîndeam despre atitudinea lui neobișnuită, a explicat că era bucuros pentru mine, că un luptător se poate bucura de triumfurile semenilor săi, dacă ele erau triunfuri ale spiritului. A adăugat că, din păcate, nu eram gata pentru explicația vrăjitorilor, în pofida faptului că rezolvasem cu succes problema lui don Genaro. Spunea că, atunci cînd mă stropise cu apă pe tot corpul, eram efectiv pe moarte și că întreaga mea realizare fusese anihilată de incapacitatea mea de a para ultimul dintre atacurile lui don Genaro.

— Puterea lui Genaro era ca un val care te-a înghițit, a spus.

— Don Genaro a vrut să mă rănească ? am întrebat.

— Nu, a răspuns. Genaro vrea să te ajute. Dar puterea se poate întîlni doar cu putere. El te testa și tu ai cedat.

— Dar i-am rezolvat problema, nu-i așa ?

— Ai reușit perfect. Atît de bine, încît Genaro a trebuit să creadă că erai capabil de o sarcină de luptător complet. Aproape ai reușit. Totuși, ceea ce te-a încurcat, de data asta, n-a fost faptul că te complaci.

— Atunci, ce-a fost ?

— Ești prea violent și nerăbdător ; în loc să te relaxezi și să te duci cu Genaro, ai început să te lupți cu el. Nu poți cîștiga împotriva lui ; e prea puternic față de tine.

Apoi don Juan mi-a dat cîteva sfaturi și sugestii în legătură cu relațiile mele personale cu oamenii. Remarcile lui erau o urmare serioasă la ceea ce spusese don Genaro înainte. El era mai vorbăreț și, fără nici o insistență din partea mea, a început să-mi explice ceea ce avusese loc în timpul ultimelor vizite pe care i le făcusem.

— După cum știi, punctul crucial al vrăjitoriei este dialogul interior; el este cheia pentru tot. Cînd luptătorul învață să-l oprească, totul devine posibil; pot fi realizate schemele cele mai ciudate; trecerea spre toate experiențele stranii și supranaturale pe care le-ai avut recent s-a datorat faptului că ai reușit să-ți oprești dialogul interior. Cu o stăpînire completă, ai perceput aliatul, dublura lui Genaro, visătorul și visatul, iar astăzi aproape ai învățat despre totalitatea eului tău; asta a fost fapta pe care se aștepta Genaro s-o realizezi. Toate astea au fost posibile pentru că ai adunat destulă putere personală. A început ultima oară cînd ai fost aici și am surprins licărirea unei prevestiri foarte norocoase. De îndată ce-ai sosit, am auzit aliatul dînd tîrcoale; întîi am auzit pașii ușori și apoi am „văzut" molia care te privea, în timp ce coborai din mașină. Aliatul era nemișcat și te urmărea. Pentru mine, asta era cea mai bună prevestire. Dacă aliatul ar fi fost agitat, mișcîndu-se împrejur, fiind nemulțumit de prezența ta, așa cum a fost mereu, cursul evenimentelor ar fi fost diferit. De multe ori am surprins aliatul într-o stare neprietenoasă față de tine, dar de data asta prevestirea era bună și am știut că aliatul avea pentru tine o porție de cunoaștere. Acesta e motivul pentru care am spus că aveai întîlnire cu cunoașterea, o întîlnire cu o molie, care era de multă vreme nehotărîtă. Din motive necunoscute pentru noi, aliatul a ales forma unei molii ca să se prezinte în fața ta.

— Dar ai spus că aliatul este fără formă și că poți observa doar efectele lui, am replicat.

— Este adevărat. Dar aliatul este o molie pentru privitorii asociați cu tine — eu și Genaro. Pentru tine, aliatul este doar un efect, o senzație în corp, sau un sunet, sau

boabele aurii ale cunoaşterii. Oricum, fapt este că, luînd forma unei molii, aliatul ne spune nouă ceva, mie şi lui Genaro, ceva de mare importanţă. Moliile sînt cele care dau cunoaştere, sînt prietenii şi ajutoarele vrăjitorilor. Pentru că aliatul a ales să fie o molie, Genaro a pus atîta accent pe tine.

În noaptea aceea, cînd ai întîlnit molia, aşa cum anticipasem, pentru tine a fost o adevărată întîlnire cu cunoaşterea. Ai învăţat chemarea moliei, ai simţit praful de aur de pe aripile ei, dar, mai presus de toate, în noaptea aceea ai fost conştient pentru prima dată că ai „văzut" şi corpul tău a învăţat că sîntem fiinţe luminoase. Tu n-ai evaluat încă corect acel eveniment monumental din viaţa ta. Genaro ţi-a demonstrat cu o forţă şi o claritate formidabile că sîntem un simţămînt şi că ceea ce numim corpul nostru este un mănunchi de fibre luminoase care au o conştiinţă.

Noaptea trecută te-ai aflat sub auspiciile bune ale aliatului. Am venit să te privesc cînd ai sosit şi am ştiut că trebuia să-l chem pe Genaro, ca să-ţi explice misterul visătorului şi al visatului. Atunci ai crezut, aşa cum faci de obicei, că te păcălesc; dar Genaro nu se ascundea în tufişuri, aşa cum ai crezut. El a venit pentru tine, chiar dacă raţiunea ta a refuzat să creadă asta.

Această parte a explicaţiilor sale era, într-adevăr, cel mai greu de acceptat ca atare. Nu puteam s-o admit. Am spus că don Genaro fusese real şi din lumea asta.

— Tot ce-ai urmărit a fost real şi din lumea asta. Nu există altă lume. Obstacolul tău era o insistenţă particulară din partea ta, iar această particularitate a ta nu va putea fi vindecată de explicaţii. Aşa că astăzi, Genaro s-a adresat direct corpului tău. O examinare atentă a ceea ce

ai făcut astăzi îți va dezvălui cum a reușit corpul tău să adune lucrurile într-o manieră demnă de laudă. Cumva, ai reușit să nu te mai complaci în viziunile pe care le-ai avut la canalul de irigație. Ți-ai păstrat un control și o rezervă rare, așa cum fac luptătorii ; n-ai crezut nimic, dar, totuși, ai acționat eficient și astfel ai fost capabil să urmezi chemarea lui Genaro. Practic, l-ai găsit fără nici un ajutor din partea mea.

Cînd am ajuns la lespedea de piatră, erai îmbibat de putere și l-ai văzut pe Genaro stînd în picioare acolo unde au stat și alți vrăjitori, din motive similare. El însuși era tot, numai putere. Dacă ai fi procedat cum făcuseși mai devreme, la canalul de irigație, l-ai fi „văzut" așa cum este cu adevărat, o ființă luminoasă. În loc de asta, te-ai înspăimîntat, în special cînd Genaro te-a făcut să sari. Saltul acela în sine ar fi fost suficient ca să te transporte dincolo de granițele tale. Dar n-ai avut destulă forță și te-ai întors în lumea rațiunii tale. Apoi, bineînțeles, ai intrat într-o luptă mortală cu tine însuți. Ceva din tine, „voința" ta, voia să se ducă cu Genaro, în timp ce rațiunea ta se opunea. Dacă nu te-aș fi ajutat, acum ai fi fost mort și îngropat în locul acela al puterii. Dar chiar și cu ajutorul meu, rezultatul a fost îndoielnic pentru o clipă.

Am rămas tăcuți preț de cîteva minute. L-am așteptat să vorbească. În cele din urmă, l-am întrebat :

— Don Genaro m-a făcut să sar pe lespedea de piatră ?

— Nu lua saltul acela în sensul în care înțelegi tu un salt, a spus el. Încă o dată, e doar un fel de-a spune. Atîta timp cît tu crezi că ești un corp solid, nu poți concepe lucrul despre care îți vorbesc.

Apoi a aruncat nişte cenuşă pe jos, lîngă lampă, acoperind o zonă de vreo patruzeci de centimetri pătraţi, şi a trasat o schemă cu degetele, o schemă care avea opt puncte legate între ele prin linii. Era o figură geometrică.

Mai schiţase una similară, cu cîţiva ani înainte, cînd a încercat să-mi explice că nu era o iluzie cînd observasem aceeaşi frunză căzînd de patru ori la rînd din acelaşi copac.

Schema desenată pe cenuşă avea două epicentre : unul pe care-l denumise „raţiunea", celălalt, „voinţa". „Raţiunea" era legată direct cu un punct căruia îi spunea „vorbire". Prin „vorbire", „raţiunea" era legată indirect cu alte trei puncte, „sentiment", „vis" şi „vedere". Celălalt epicentru, „voinţa", era legat direct cu „sentimentul", „visatul" şi „vederea" ; şi numai indirect de „raţiune" şi „vorbire".

Am remarcat că schema era diferită de cea înregistrată de mine cu ani înainte.

— Forma de prezentare n-are nici o importanţă. Punctele astea simbolizează o fiinţă umană şi pot fi reprezentate în orice mod doreşti.

— Ele reprezintă corpul unei fiinţe umane ? am întrebat.

— Nu-i spune corp. Astea sînt opt puncte pe fibrele unei fiinţe luminoase. Un vrăjitor spune, după cum poţi vedea în schemă, că o fiinţă umană este, mai întîi de toate, „voinţă", deoarece „voinţa" este legată direct de trei puncte : „sentiment", „visat" şi „vedere", apoi fiinţa umană este „raţiune". Acesta este mai exact un centru mai mic decît „voinţa", conectat doar cu „vorbirea".

— Dar celelalte două puncte ce sînt, don Juan ?

M-a privit şi a zîmbit.

— Acum ești puțin mai puternic decît erai cînd am vorbit prima dată despre această schemă. Dar încă nu ești destul de puternic, ca să afli toate opt punctele. Într-o zi, Genaro ți le va arăta pe celelalte două.

— Oricine are cele opt puncte, sau numai vrăjitorii ?

— Putem spune că fiecare dintre noi vine pe lume cu opt puncte. Două dintre ele, „rațiunea" și „vorbirea", sînt cunoscute de oricine. „Sentimentul" este totdeauna vag, dar cumva familiar. Dar numai în lumea vrăjitorilor devii complet informat asupra „visatului", „vederii" și „voinței". Iar în final, la marginea acestei lumi, te întîlnești cu celelalte două. Cele opt puncte formează totalitatea omului.

Mi-a arătat pe schemă că toate punctele puteau fi făcute să aibă legături indirecte.

L-am întrebat iar despre cele două puncte misterioase care rămăseseră. El mi-a arătat că ele erau legate doar de „voință" și că erau distanțate de „sentiment", visat" și „vedere" și că erau și mai departe de „vorbire" și „rațiune". Mi-a indicat cu degetul, ca să-mi arate că erau izolate de rest, dar și între ele.

— Aceste două puncte nu vor ceda niciodată la „vorbire" sau la „rațiune", a spus el. Doar „voința" le poate manipula. „Rațiunea" este atît de depărtată de ele, încît nu are absolut nici un sens să încerci să ți le imaginezi. Acesta este unul dintre cele mai grele lucruri de realizat ; în definitiv, punctul forte al „rațiunii" este să motiveze totul.

L-am întrebat dacă cele opt puncte corespundeau unor zone sau anumitor organe dintr-o ființă umană.

— Corespund, a replicat el sec.

Mi-a atins capul şi a spus că acesta este centrul „raţiunii" şi al „vorbirii". Extremitatea sternului era centrul „sentimentului". Zona de sub ombilic este a „voinţei". „Visatul" era în partea dreaptă a coastelor. „Vederea" în partea stîngă. El a spus că uneori, unii vrăjitori au „vederea" şi „visatul" în partea dreaptă.

— Unde sînt celelalte două puncte ? am întrebat.

El mi-a dat cel mai obscen răspuns şi a izbucnit în rîs.

— Eşti atît de meschin, a spus. Crezi că sînt un ţap bătrîn şi adormit, nu-i aşa ?

I-am explicat că întrebările mele veneau de la sine.

— Nu încerca să te grăbeşti. O să afli la timpul cuvenit şi apoi o să fii singur, pe seama ta.

— Vrei să spui că n-o să te mai văd, don Juan ?

— Niciodată. Eu şi Genaro vom fi atunci ce am fost întotdeauna, praf pe drum.

Am simţit un spasm în adîncul stomacului.

— Ce spui, don Juan ?

— Spun că toţi sîntem fiinţe impenetrabile, luminoase şi nemărginite. Tu, eu şi Genaro sîntem legaţi împreună de un scop, care nu ţine de hotărîrea noastră.

— Despre ce scop vorbeşti ?

— Învăţarea comportamentului luptătorului. Nu poţi să te laşi de asta, dar nici noi nu putem. Atît timp cît pregătirea ta nu este terminată, o să mă găseşti pe mine, sau pe Genaro, dar o dată realizată, o să zbori liber şi nimeni nu ştie unde te va duce forţa vieţii tale.

— Ce legătură are asta cu don Genaro ?

— Subiectul ăsta nu este încă de discutat, a spus el. Astăzi, eu trebuie să urmez drumul trasat de Genaro, faptul că sîntem fiinţe luminoase. Noi sîntem fiinţe care per-

cep. Sîntem o conştiinţă ; nu sîntem obiecte ; nu avem soliditate. Sîntem nemărginiţi. Lumea obiectelor şi a solidităţii e un mod de a ne face convenabilă trecerea pe pămînt. E doar o descriere, care ne-a fost creată ca să ne ajute. Noi, sau mai degrabă, „raţiunea“ noastră, uităm că descrierea este doar o descriere şi, astfel, înlănţuim totalitatea noastră într-un cerc vicios, din care ieşim foarte rar în vieţile noastre.

De exemplu, în acest moment, tu eşti implicat în a te degaja din încrengăturile „raţiunii“. Pentru tine este absurd şi inimaginabil că Genaro a apărut la marginea tufişurilor, dar, totuşi, nu poţi nega ceea ce-ai văzut. Aşa ai perceput.

Don Juan a chicotit. A trasat atent o altă schemă pe cenuşă şi a acoperit-o cu pălăria lui, înainte s-o pot copia.

— Sîntem fiinţe care percep, a continuat. Lumea pe care o percepem este, totuşi, o iluzie. A fost creată de o descriere care ne-a fost povestită din momentul în care ne-am născut.

Noi, fiinţele luminoase, ne naştem cu două inele ale puterii, dar folosim doar unul ca să ne creăm lumea. Inelul acesta, care este prins de noi imediat ce ne naştem, este „raţiunea“, iar însoţitorul ei este „vorbirea“. Între cele două se inventează şi susţine lumea.

Deci, în esenţă, lumea pe care „raţiunea“ ta vrea s-o susţină este lumea creată de o descriere, iar legile ei sînt dogmatice şi inviolabile, iar „raţiunea“ învaţă să le accepte şi să le apere.

Secretul fiinţelor luminoase este că ele au un alt inel al puterii, pe care nu-l folosesc niciodată, „voinţa“. Trucul vrăjitorului este acelaşi cu al unui om normal. Amîndoi

au o descriere : unul, omul normal, o susţine cu „raţiunea" sa ; celălalt, vrăjitorul, o susţine cu „voinţa" sa. Amîndouă descrierile au legile lor şi legile sînt perceptibile, dar avantajul vrăjitorului este că „voinţa" este mult mai cuprinzătoare decît „raţiunea".

Ce vreau eu să-ţi spun în acest moment este că de acum încolo trebuie să te laşi să percepi, indiferent că descrierea e susţinută de „raţiunea" sau de „voinţa" ta. Simt că pentru tine acesta e singurul mod de a folosi lumea ta zilnică, ca pe o provocare şi un vehicul, pentru a acumula suficientă putere ca să atingi plenitudinea eului tău.

Poate că data viitoare cînd o să vii, o să ai destulă putere. În orice caz, aşteaptă pînă cînd vei simţi, aşa cum ai simţit astăzi la canalul de irigaţie, că o voce interioară îţi spune ce să faci. Dacă vei veni mînat de altă inspiraţie, va fi o pierdere de timp şi un pericol pentru tine.

Am făcut constatarea că, dacă trebuia să aştept vocea aceea interioară, nu-l voi mai vedea niciodată.

— Ai fi surprins să afli cît de bine se poate acţiona, cînd eşti pus la zid, a spus el.

S-a ridicat şi a luat o grămadă de lemne de foc. A pus cîteva beţe uscate pe soba de pămînt. Flăcările au prins o strălucire gălbuie. Apoi a stins lampa şi s-a ghemuit în faţa pălăriei sale, care acoperea desenul pe care-l făcuse pe cenuşă.

Mi-a poruncit să stau calm, să-mi opresc dialogul interior şi să fixez cu ochii pălăria lui. M-am luptat cîteva clipe, apoi am simţit o senzaţie de plutire, de cădere de pe o stîncă. Parcă nu mă ţinea nimic, parcă nu stăteam jos, sau parcă n-aveam deloc corp.

Don Juan a ridicat pălăria. Sub ea se găseau spirale de cenuşă. Le-am urmărit fără să gîndesc. Am simţit spiralele

mișcîndu-se. Le-am simțit în stomac. Cenușa părea că se adună. Apoi s-a unduit și s-a umflat și, brusc, don Genaro stătea în fața mea.

Vederea lui mi-a declanșat automat dialogul interior. Credeam că trebuia să fi adormit. Am început să respir scurt și am încercat să deschid ochii, dar ochii mei erau deschiși.

L-am auzit pe don Juan spunîndu-mi să mă ridic și să mă plimb. Am sărit în picioare și am fugit spre *ramada*. Don Juan și don Genaro au alergat după mine. Don Juan a adus și lampa. Nu-mi puteam relua respirația. Am încercat să mă calmez, așa cum făcusem înainte, alergînd pe loc, cu fața spre vest. Mi-am ridicat brațele și am început să respir. Don Juan a venit lîngă mine și a spus că mișcările se fac doar la asfințit.

Don Genaro a urlat că pentru mine era asfințitul și au început să rîdă amîndoi. Don Genaro a fugit la marginea tufișurilor și apoi s-a întors la *ramada*, de parcă ar fi fost prins de un elastic imens care l-a făcut să sară înapoi. A repetat aceleași mișcări de trei, sau patru ori, apoi a venit lîngă mine. Don Juan mă fixa cu privirea chicotind ca un copil.

Au schimbat pe furiș o privire. Don Juan i-a spus lui don Genaro cu voce tare că rațiunea mea era periculoasă și că m-ar ucide dacă nu ar fi plecată.

— În numele cerului ! a exclamat don Genaro, cu voce tunătoare. Plachează-i rațiunea !

Săreau ca niște mingi și rîdeau ca doi copii.

Don Juan m-a pus să stau sub lampă și mi-a dat carnețelul.

— În noaptea asta te luăm cu adevărat peste picior, a spus el pe un ton conciliant. Nu-ți fie frică. Genaro se ascundea sub pălăria mea.

PARTEA A DOUA :
TONALUL ȘI NAGUALUL

1. Trebuie să crezi

Mergeam spre centru, pe Paseo de la Reforma. Eram obosit ; altitudinea din Mexico City avea de-a face în mod sigur cu asta. Aș fi putut lua un autobuz sau un taxi, dar cumva, în pofida oboselii mele, voiam să mă plimb. Era duminică după-masă. Traficul era minim și, totuși, fumul eliminat de autobuzele și camioanele diesel făceau ca străzile înguste ale centrului să arate ca niște canioane pline de smog.

Am ajuns la Zocalo și am văzut catedrala din Mexico City, care părea să fie mai înclinată decît ultima dată cînd fusesem pe acolo. Am făcut cîțiva pași prin holurile sale enorme. Un gînd cinic mi-a trecut prin minte.

De acolo m-am îndreptat spre piața Lagunilla. Nu aveam nici țintă sigură în cap. Hoinăream cu un pas vioi, fără să privesc la ceva anume. Am ajuns la standul cu monede vechi și cărți de mîna a doua.

— Hei ! Hei ! Ia te uită cine-i aici ! a spus cineva, bătîndu-mă ușor pe umăr.

Vocea și atingerea m-au făcut să tresar. M-am întors repede spre dreapta. Am rămas cu gura căscată de surpriză. Persoana care îmi vorbise era don Juan.

— Dumnezeule, don Juan ! am exclamat și mi-a trecut un fior prin corp. Ce faci aici ?

— Ce faci aici ? a răspuns el, ca un ecou.

I-am povestit că m-am oprit în oraș pentru două zile, înainte să mă îndrept spre munții din Mexicul Central, ca să-l caut.

— Ei bine, să spunem că am coborît din munți, ca să te găsesc, a spus el zîmbind.

M-a bătut de cîteva ori pe umăr. Părea să fie bucuros că mă vedea. Și-a pus mîinile în șolduri, și-a umflat pieptul și m-a întrebat dacă-mi plăcea sau nu înfățișarea lui. De-abia atunci am observat că purta un costum. Impactul unei astfel de nepotriviri a fost total. Eram uluit.

— Îți place *tacuche*-ul meu ? a întrebat el zîmbind.

Folosise cuvîntul de argou, *tacuche,* în locul cuvîntului spaniol *traje*, pentru costum.

— Astăzi sînt în costum, a spus el, de parcă ar fi trebuit să se explice.

Și apoi, arătînd spre gura mea deschisă, a adăugat :

— Închide-o ! Închide-o !

Am rîs absent. El a remarcat confuzia mea. Corpul lui se cutremura de rîs, în timp ce se întorcea, ca să-l pot vedea din toate unghiurile. Îmbrăcămintea lui era incredibilă. Purta un costum maro deschis cu dungi, pantofi maro, cămașă albă. Și cravată ! Și asta mă făcea să mă întreb dacă avea și ciorapi, sau purta pantofii fără ei.

Ceea ce-mi mărea nedumerirea era senzația înnebunitoare pe care o avusesem atunci cînd don Juan m-a bătut pe umăr și m-am întors și cînd mi s-a părut că l-am văzut în pantalonii și cămașa lui kaki, sandalele și pălăria lui de paie, pentru ca apoi, cînd el m-a făcut atent la îmbrăcămintea lui, unitatea completă a îmbrăcăminții lui să se fixeze ca și cum aș fi creat-o cu gîndurile mele. Gura mea părea să fie zona corpului cea mai cuprinsă de sur-

priză. S-a deschis involuntar. Don Juan m-a atins ușor pe bărbie, ca și cum mă ajuta s-o închid.

— O să-ți faci sigur o bărbie dublă, a spus și a rîs cu izbucniri scurte.

Apoi am devenit conștient că nu avea pălărie și că părul lui scurt și alb avea o cărare pe partea dreaptă. Arăta ca un domn mexican bătrîn, un orășean îmbrăcat impecabil.

I-am povestit că faptul că l-am găsit acolo era atît de stupefiant pentru mine, încît trebuia să mă așez. A fost foarte înțelegător și a sugerat să mergem într-un parc apropiat.

Am mers pe lîngă cîteva blocuri în tăcere completă și am ajuns în Plaza Garibaldi, un loc unde muzicanții își ofereau serviciile, un fel de centru de angajare a acestora.

Eu și don Juan ne-am amestecat cu turiștii și spectatorii și ne-am plimbat în jurul parcului. După o vreme, el s-a oprit, s-a lipit de un perete și și-a tras ușor pantalonii pînă la genunchi ; purta șosete maro. L-am rugat să-mi explice rostul veșmintelor sale misterioase. Răspunsul lui vag a fost că, în ziua aceea, el trebuia să fie pur și simplu în costum, din motive care se vor limpezi mai tîrziu.

Faptul că l-am găsit pe don Juan în costum era atît de neobișnuit, încît agitația mea era incontrolabilă. Nu-l văzusem de cîteva luni și voiam mai mult ca orice pe lume sa discut cu el, dar cadrul era oarecum nepotrivit, iar atenția mea era atrasă de împrejurimi. Don Juan trebuie să-mi fi observat și a sugerat să mergem spre La Alameda, un parc mult mai tihnit, aflat la cîteva blocuri distanță.

Nu erau prea mulți oameni în parc și n-am avut probleme să găsim o bancă goală. Ne-am așezat. Nervozitatea mea lăsase locul unui sentiment de tulburare. N-am îndrăznit să-l privesc pe don Juan.

A urmat o pauză lungă, deprimantă ; continuînd să nu-l privesc, am spus că vocea interioară mă îndrumase în cele din urmă să-l caut, că evenimentele nesigure la care fusesem martor la casa lui îmi afectaseră viaţa profund şi că trebuia să discut despre ele.

El a făcut un gest de nerăbdare cu mîna şi a spus că deviza lui era să nu se gîndească la evenimentele trecute.

— Ceea ce este important acum este că ai pus în aplicare sugestia mea. Ţi-ai luat viaţa zilnică ca pe o provocare, iar dovada că ai adunat destulă putere personală este faptul indiscutabil că m-ai găsit fără nici o dificultate, exact acolo unde trebuia.

— Mă îndoiesc foarte mult că pot pune credit pe asta, am spus.

— Eu te aşteptam şi apoi ai apărut. Asta-i tot ce ştiu ; este tot ce îl poate interesa pe un luptător.

— Ce-o să se întîmple acum, că te-am găsit ? am întrebat.

— Un lucru este sigur, nu vom discuta problemele „raţiunii" tale ; experienţele acelea aparţin altui timp şi altei stări. La drept vorbind, ele sînt doar nişte trepte ale unei scări nelimitate ; să le accentuezi ar însemna să nu observi importanţa celor petrecute acum. Un luptător nu-şi poate permite asta.

Aveam o dorinţă de a mă plînge aproape invincibilă. Nu că aş fi acceptat tot ce mi se întîmplase, dar tînjeam după înţelegere şi consolare. Don Juan părea să-mi cunoască starea şi mi-a vorbit ca şi cum i-aş fi exprimat efectiv gîndurile mele.

— Pe drumul cunoaşterii nu poţi rezista decît ca un luptător. Un luptător nu se plînge şi nu regretă nimic. Viaţa lui e o provocare nesfîrşită, iar provocările nu pot fi bune sau rele. Provocările sînt pur şi simplu provocări.

Tonul lui era sec și sever, dar zîmbetul era cald și dezarmant.

— Acum, că ești aici, vom aștepta o prevestire, a continuat.

— Ce fel de prevestire ? am întrebat.

— Trebuie să aflăm dacă puterea ta poate rămîne singură. Ultima dată, ea s-a epuizat în mod lamentabil ; de data asta, circumstanțele vieții tale personale se pare că ți-au dat, cel puțin la suprafață, toate elementele necesare pentru a face față explicației vrăjitorilor.

— Există vreo șansă ca tu să-mi vorbești despre ea ? am întrebat.

— Depinde de puterea ta personală. Deoarece apare întotdeauna în „acțiunile" și „non-acțiunile" luptătorilor, puterea personală e singurul lucru care contează. Deocamdată, pot spune că te porți minunat.

După o clipă de liniște, parcă ar fi vrut să schimbe subiectul s-a ridicat și a arătat spre costumul său.

— Mi-am pus costumul pentru tine, a spus el pe un ton misterios. Costumul meu este provocarea mea. Privește cît de bine arăt în el ! Cît de lejer ! Eh ? N-are nici un cusur !

Don Juan arăta extraordinar de bine în costum. Singurul element de comparație pe care mi-l sugera era felul în care arăta bunicul meu în costumul lui greu, englezesc. El îmi dădea totdeauna impresia că se simțea nefiresc, neobișnuit în costum. Don Juan, dimpotrivă, era atît de natural.

— Crezi că pentru mine este ușor să arăt așa în costum ? a întrebat don Juan.

N-am știut ce să răspund. Totuși, am tras concluzia pentru mine, judecînd după înfățișarea lui și modul în care se comporta, că pentru el era lucrul cel mai ușor din lume.

— Să port un costum e o provocare pentru mine. O provocare la fel de dificilă ca a purta sandale și poncho pentru tine. Totuși, nu ai avut niciodată voie să privești asta drept o provocare. Cazul meu este diferit ; eu sînt un indian.

Ne-am privit. Și-a ridicat sprîncenele într-o întrebare tăcută cerîndu-mi să comentez.

— Deosebirea de bază dintre un om obișnuit și un luptător este că luptătorul ia totul drept o provocare, a continuat, în timp ce omul obișnuit, ori o ia ca o binecuvîntare, ori ca un blestem. Faptul că ești astăzi aici arată că ai înclinat balanța în favoarea comportamentului luptătorului.

Privirea lui fixă mă făcea să mă simt foarte nervos. Am încercat să mă ridic și să mă plimb, dar el m-a pus să mă așez.

— O să stai aici, fără să te agiți, pînă terminăm, a spus el în mod imperativ. Aștept o prevestire ; nu putem continua discuția fără ea, pentru că nu e de ajuns că m-ai găsit, așa cum nu era destul că l-ai găsit în ziua aceea pe Genaro, în deșert. Puterea ta trebuie să se mobilizeze și să ofere un indiciu.

— Nu-mi pot da seama ce vrei, am spus.

— Am „visat“ ceva dînd tîrcoale parcului ăsta, a răspuns el.

— Era aliatul ? am întrebat.

— Nu. Nu era. Așa că trebuie să stăm aici și să aflăm ce fel de prevestire va da puterea ta.

Apoi m-a rugat să-i fac o descriere detaliată a modului în care am respectat indicațiile lui don Genaro și ale sale privitoare la lumea mea de zi cu zi și relațiile mele cu oamenii. M-am simțit puțin jenat. El m-a liniștit cu argumentul că afacerile mele personale nu erau private, deoarece ele includeau o sarcină de vrăjitorie, pe care el și don

Genaro mi-o implantau. Am remarcat glumeț că viața mea fusese ruinată din cauza acelei sarcini de vrăjitorie și am redat dificultățile mele în a face față vieții cotidiene.

Am vorbit multă vreme. Don Juan a rîs de povestirea mea, pînă cînd îi curgeau lacrimile pe obraji. Și-a pălmuit de mai multe ori coapsele; acest gest, pe care-l văzusem de sute de ori, era complet neadecvat cînd era făcut pe pantalonii unui costum. Eram cuprins de teamă, pe care am exprimat-o.

— Costumul tău mă sperie mai mult decît tot ce ai făcut cu mine, am spus.

— O să te obișnuiești. Un luptător trebuie să fie fluid și trebuie să se potrivească armonios cu lumea din jur, indiferent că este lumea „rațiunii" sau a „voinței".

Cel mai periculos aspect al acestei potriviri apare atunci cînd luptătorul află că lumea nu este nici una, nici cealaltă. Mi s-a spus că singurul mod de a reuși în această armonie crucială este de a acționa ca și cum ai crede. Cu alte cuvinte, secretul unui luptător este că el crede fără credință. Dar, evident, un luptător nu poate să spună că el crede și s-o lase așa. Ar fi prea ușor. Doar să creadă ar însemna să fie scutit de la examinarea situației sale. Un luptător, de cîte ori trebuie să se implice în ceva cu credință, o face ca o alegere, ca o expresie a înclinației sale interioare. Un luptător nu crede, un luptător „trebuie" să creadă.

S-a uitat la mine cîteva secunde, pînă cînd am notat ce spusese. Am rămas tăcut. Nu puteam spune că am înțeles diferența, dar nu voiam să mă angajez în controverse, sau să pun întrebări. Voiam să mă gîndesc la ceea ce spusese, dar mintea mea a luat-o razna în timp ce priveam în jur. La marginea parcului, probabil la vreo douăzeci de metri, în linie directă cu banca pe care stăteam, era un grup de

vreo șapte oameni, inclusiv trei polițiști în uniforme gri deschis, în jurul unui bărbat nemișcat, lungit pe iarbă. Acesta părea să fie beat sau, probabil, grav bolnav.

L-am privit pe don Juan. Și el se uita la bărbatul întins pe iarbă.

I-am spus că, dintr-un motiv oarecare, eram imcapabil să-mi clarific ceea ce-mi spusese mai înainte.

— Nu vreau să-ți mai pun întrebări, am spus. Dar dacă nu te rog să-mi explici, nu înțeleg. Să nu pun întrebări este un lucru anormal pentru mine.

— Te rog, fii normal întru totul, a spus el cu o seriozitate mimată.

Am spus că nu înțelegeam deosebirea dintre a crede și a trebui să crezi. Pentru mine, amîndouă păreau a fi la fel. Să concepi că afirmațiile ar putea fi diferite ar însemna să despici firul în patru.

— Îți amintești povestea pe care mi-ai spus-o odată, despre prietena ta și pisicile ei ? a întrebat el liniștit.

A privit la cer și s-a sprijinit cu putere de spătarul băncii, întinzîndu-și picioarele. Și-a pus mîinile sub cap și și-a contractat toți mușchii corpului. Cum se întîmplase întotdeauna, oasele lui au trosnit cu putere.

Se referea la ce îi povestisem odată despre o prietenă de-a mea, care găsise doi pisoi aproape morți într-un uscător, la o spălătorie automată. Ea i-a reanimat și, printr-o îngrijire devotată și o alimentare excelentă, i-a transformat în doi motani uriași, unul negru și unul roșcat.

Doi ani mai tîrziu ea și-a vîndut casa. Deoarece nu putea să ia pisicile cu ea și n-a reușit să le găsească un cămin,

tot ce a putut face în aceste condiții a fost să-i ducă la un spital de animale și să-i omoare prin adormire.

Am ajutat-o să-i ia. Motanii nu mai fuseseră niciodată într-o mașină ; ea a încercat să-i calmeze. Ei au zgîriat-o, în special cel roșcat, cel pe care-l chema Max. Cînd am ajuns în sfîrșit la spitalul de animale, ea a luat întîi motanul negru ; ținîndu-l în brațe și fără să scoată nici un cuvînt, a coborît din mașină. Motanul s-a jucat cu ea ; o mîngîia ușor cu laba, în timp ce ea împingea ușa de sticlă a spitalului.

L-am privit pe Max ; stătea în spate. Mișcarea capului meu trebuie să-l fi speriat, pentru că s-a ascuns sub scaunul șoferului. Am dat scaunul înapoi. N-am vrut să bag mîna după el, de frică că o să muște sau zgîrie. Motanul stătea pe o adîncitură de pe podeaua mașinii. Părea foarte agitat ; respirația lui era accelerată. M-a privit ; ochii noștri s-au întîlnit și m-a cuprins o senzație copleșitoare. Ceva își punea amprenta pe corpul meu, o formă de neliniște, disperare, sau poate jena pentru că luam parte la ceea ce se întîmpla.

Am simțit nevoia să-i explic lui Max că decizia era a prietenei mele și că eu doar o ajutam. Motanul a continuat să mă privească, de parcă mi-ar fi înțeles cuvintele.

M-am uitat să văd dacă venea prietena mea. O vedeam prin ușa de sticlă. Discuta cu recepționerul. Corpul meu a simțit un șoc ciudat și am deschis în mod automat portiera mașinii.

— Fugi, Max, fugi ! i-am spus motanului.

El a sărit din mașină, a trecut strada, cu corpul lipit de pavaj, ca o adevărată felină. Partea cealaltă a străzii era goală ; nu erau mașini parcate, așa că îl puteam vedea pe

Max fugind. A ajuns la colţul unui mare bulevard şi apoi s-a strecurat într-un canal de scurgere.

Prietena mea s-a întors. I-am spus că Max a plecat. Ea s-a urcat în maşină şi am plecat, fără să spunem nici un cuvînt.

În lunile care au urmat, incidentul a devenit un simbol pentru mine. Mi s-a părut sau poate am văzut un clipit ciudat în ochii lui Max, cînd se uitase la mine, înainte să sară din maşină. Şi pentru o clipă, am crezut că acel răsfăţat nefolositor, castrat şi supraponderal a devenit un cotoi adevărat.

I-am spus lui don Juan că eram convins că Max, atunci cînd a traversat strada şi a sărit în canal, avea „spiritul" lui de pisică intact şi că probabil în nici un alt moment din viaţa lui n-a fost atît de evidentă „pisicenia" lui. Impresia pe care incidentul a lăsat-o asupra mea a fost de neuitat.

Am spus povestea tuturor prietenilor mei ; după ce o spuneam şi o repovesteam, indentificarea mea cu pisica a devenit aproape plăcută.

Mă gîndeam că şi eu eram ca Max, prea indulgent, domestic în mare măsură şi totuşi nu puteam evita să mă gîndesc că exista întotdeauna posibilitatea de a veni un moment în care spiritul de om să-mi cuprindă toată fiinţa exact aşa cum spiritul „pisicesc" preluase corpul umflat şi inutil al lui Max.

Lui don Juan îi plăcuse povestirea şi făcuse nişte comentarii despre ea. A spus că nu este atît de greu să laşi ca spiritul de om să zboare şi să preia conducerea ; totuşi, să-l susţii în starea aceasta este ceva ce doar un luptător poate face.

— Ce-i cu povestea cu pisicile ? am întrebat.

— Mi-ai spus că tu credeai că riști, exact ca Max, a spus.

— Cred asta, am răspuns.

— Ceea ce am încercat să-ți spun este că, fiind un luptător, nu te poți mulțumi doar să crezi și să mergi așa înainte. În cazul lui Max, „a trebui" să crezi înseamnă să accepți faptul că fuga lui s-ar putea să fi fost un gest inutil. El ar fi putut să sară în canal și să moară instantaneu. S-ar putea să se fi înecat, sau să fi murit de foame, sau să fi fost mîncat de șobolani. Un luptător ia în calcul toate aceste alternative și apoi hotărăște ce să creadă în funcție de predilecția sa cea mai intimă.

Ca luptător, tu „trebuie" să crezi că Max a reușit, că el nu numai că a scăpat, dar și-a și susținut puterea. Tu „trebuie" să o crezi. Să spunem că, fără această credință, n-ai nimic.

Deosebirea a devenit foarte clară. M-am gîndit că alesesem într-adevăr să cred că Max a supraviețuit, știind că era handicapat de ani de trai ușor și de răsfăț.

— A crede este doar o chingă, a continuat don Juan. A trebui să crezi este altceva. De exemplu, în cazul acesta, puterea ți-a dat o lecție splendidă, dar tu ai ales să folosești doar o parte din ea. Totuși, dacă trebuie să crezi, trebuie să folosești întreaga întîmplare.

— Înțeleg ce vrei să spui, am spus.

Mintea mea era foarte clară și m-am gîndit că îi înțelegeam fără nici un efort conceptele.

— Mă tem că tot nu înțelegi, a spus el, aproape șoptind.

M-a fixat cu privirea. I-am susținut-o pentru o clipă.

— Dar cealaltă pisică ? a întrebat.

— Ah ? Cealaltă pisică ? am repetat involuntar.

Uitasem de ea. Simbolul meu se rotea în jurul lui Max. Cealaltă pisică nu avea nici o semnificație pentru mine.

— Dar are ! a exclamat don Juan, cînd mi-am exprimat gîndurile. A trebui să crezi înseamnă că trebuie să ții seamă și de cealaltă pisică. Motanul care a plecat liniștit, lingînd mîinile care-l duceau spre moarte. Acesta a fost motanul care s-a dus la moarte încrezător, plin de judecata sa pisicească.

Crezi că tu ești ca Max, de aceea ai uitat de celălalt motan. Nici măcar nu-i știi numele. A trebui să crezi înseamnă că trebuie să iei în calcul totul și, înainte de a decide că ești ca Max, trebuie să te gîndești că ai putea fi ca celălalt motan ; în loc să fugi pentru a-ți salva viața și a-ți încerca norocul, te-ai duce fericit la moarte, plin de judecățile tale.

În cuvintele lui era o tristețe care mă intriga, sau poate că tristețea era în mine. A rămas multă vreme tăcut. Nu-mi trecuse niciodată prin minte că aș putea fi ca cealaltă pisică. Gîndul acesta era foarte întristător pentru mine.

O mișcare ușoară și un zgomot înăbușit de voci m-au scos din gîndurile mele. Polițiștii împrăștiau oamenii adunați în jurul bărbatului întins pe iarbă. Cineva îi sprijinise capul pe o jachetă împăturită. Omul era întins paralel cu strada. Avea fața îndreptată spre est. De unde stăteam, puteam spune doar că avea ochii deschiși.

Don Juan a oftat.

— Ce după-masă magnifică, a spus el, privind la soare.

— Nu-mi place Mexico City, am spus.

— De ce ?

— Urăsc smogul.

El a dat ritmic din cap, de parcă ar fi fost de acord cu mine.

— Mi-ar plăcea mai degrabă să fiu sus, în munți, cu tine, sau în deșert, am spus.

— Dacă aș fi în locul tău, n-aș spune așa ceva niciodată, a răspuns.

— N-am vrut să spun nimic rău, don Juan.

— Amîndoi știm asta. Nu contează ceea ce vrei să spui. Un luptător, sau orice alt om, nu-și poate dori să fie în altă parte ; un luptător pentru că trăiește prin provocări, un om obișnuit pentru că nu știe unde-l așteaptă moartea. Uită-te la omul acela, care zace pe iarbă. Ce crezi că are ?

— Ori e beat, ori e bolnav, am spus.

— E pe moarte ! a spus don Juan cu o convingere supremă. Cînd ne-am așezat aici, am surprins sclipirea morții sale, în timp ce-l încercuia. De asta ți-am spus să nu te ridici ; plouă sau este senin, nu te poți ridica de aici pînă la sfîrșit. Asta este prevestirea pe care am așteptat-o. Se înserează. Chiar acum, soarele se află la asfințit. Este ora ta de putere. Privește ! Viziunea omului acela este doar pentru noi.

A arătat că, de unde stăteam, aveam o vedere perfectă asupra bărbatului întins. Un grup de trecători curioși se adunase în semicerc în partea opusă nouă.

Vederea omului, întins pe iarbă, a devenit foarte tulburătoare pentru mine. Era subțirel, măsliniu și încă tînăr. Părul lui negru era scurt și ondulat. Cămașa era descheiată și avea pieptul descoperit. Purta o jachetă de lînă portocalie, găurită la coate, și niște pantaloni marinărești gri uzați. Pantofii lui, de culoare nedefinită, erau dezlegați. Era rigid. Nu puteam spune dacă respira

sau nu. M-am întrebat dacă era chiar pe moarte, aşa cum spusese don Juan. Sau don Juan îl folosea pentru a-şi expune o idee ? Experienţele mele anterioare cu el îmi dădeau certitudinea că el reuşea să potrivească cumva totul într-o schemă misterioasă de-a lui.

După o lungă tăcere, m-am întors spre el. Avea ochii închişi. A început să vorbească fără să-i deschidă.

— Omul acela este aproape gata să moară. Totuşi, nu crezi, nu-i aşa ?

Şi-a deschis ochii şi m-a fixat o clipă. Privirea lui era atît de penetrantă, încît m-a năucit.

— Nu. Nu cred, am răspuns.

Aveam impresia că toată povestea era prea simplă. Venisem în parc să ne aşezăm şi, chiar acolo, de parcă totul ne-ar fi urmărit, era un om pe moarte.

— Lumea se aranjează prin ea însăşi, a spus don Juan, după ce mi-a ascultat îndoielile. Acesta nu e un aranjament. Asta este o prevestire, o acţiune a puterii.

Lumea susţinută de „raţiune" transformă totul într-un eveniment, pe care-l urmărim o clipă, în drumul nostru spre lucruri mai importante. Tot ce putem spune despre asta este că un om stă întins pe iarbă în parc, probabil beat.

Lumea susţinută de „voinţă" transformă totul într-o acţiune a puterii, pe care o putem „vedea". Noi putem „vedea" moartea dînd tîrcoale omului, vîrîndu-şi ghearele tot mai adînc în fibrele sale luminoase. Putem „vedea" fibrele luminoase pierzîndu-şi din tensiune şi dispărînd una cîte una.

Acestea sînt cele două posibilităţi pe care le avem noi, fiinţele luminoase. Tu te afli oarecum la mijloc, dorind încă să treci totul sub inventarul „raţiunii". Şi totuşi, cum

poți lăsa deoparte faptul că puterea ta personală a aranjat această prevestire ? Am venit în parcul acesta, după ce m-ai găsit acolo unde te așteptam — m-ai găsit dînd aproape peste mine, fără să te gîndești sau să plănuiești, sau să-ți folosești deliberat „rațiunea" — și după ce ne-am așezat să așteptăm o prevestire, am devenit conștienți de omul acela, fiecare dintre noi observîndu-l în propriul să mod, tu cu „rațiunea" ta, eu cu „voința" mea.

Omul acela care moare este centimetrul cub de șansă pe care puterea îl pune la dispoziția luptătorului. Arta luptătorului este să fie în mod continuu fluid, pentru a-l prinde. Eu l-am prins, dar tu ai reușit ?

N-am putut răspunde. Am devenit conștient de existența unui abis în mine și, pentru o clipă, mi-am dat seama de existența celor două lumi despre care vorbea el.

— Ce prevestire desăvîrșită este asta ! a continuat el. Și toată doar pentru tine. Puterea îți arată că moartea este ingredientul indispensabil pentru a „trebui" să crezi. Fără conștiința morții, totul este comun, minor. Lumea asta e un mister insondabil doar pentru că moartea ne dă tîrcoale. Puterea ți-a arătat asta. Tot ce am făcut eu, a fost să pregătesc detaliile prevestirii, astfel încît direcția ei să fie clară pentru tine ; dar în potrivirea detaliilor, ți-am arătat, de asemenea, că tot ce ți-am spus astăzi este ceea ce trebuie eu să cred, pentru că asta este predilecția spiritului meu.

Ne-am privit o clipă în ochi.

— Îmi amintesc un poem pe care obișnuiai să mi-l citești, a spus el, mutîndu-și privirea. Despre un om care și-a ales să moară la Paris. Cum începe ?

Poezia era „Piatră neagră peste piatră albă", a lui Cesar Vallejo. Îi citisem și îi recitisem primele două strofe de nenumărate ori lui don Juan, la cererea lui.

Voi muri la Paris, în timp ce va ploua,
într-o zi pe care mi-o amintesc deja.
Voi muri la Paris — și nu fug —
poate toamna, într-o joi, așa ca astăzi.

Va fi o joi, pentru că astăzi,
în joia în care scriu versurile acestea,
oasele mele simt schimbarea,
și niciodată, pe tot drumul meu,
nu m-am văzut atît de singur ca astăzi.

Poemul a declanșat o melancolie indescriptibilă în mine.

Don Juan a șoptit că trebuia să credem că bărbatul pe moarte avea destulă putere personală pentru a-și permite să-și aleagă străzile din Mexico City ca loc al morții sale.

— Iată-ne întorși la povestea celor doi motani, a spus el. Trebuie să credem că Max a devenit conștient de ceea ce-i dădea tîrcoale și, precum bărbatul care zace acolo, a avut destulă putere măcar să-și aleagă locul morții sale. Dar era și celălalt motan, la fel cum sînt și alți oameni pe care moartea îi pîndește în timp ce ei sînt singuri, nepregătiți, privind la zidurile și tavanul unei camere urîte și pustii.

Pe de altă parte, bărbatul acesta moare acolo unde a trăit toată viața lui, pe stradă. Garda lui de onoare sînt cei trei polițiști. Și pe măsură ce se pierde, ochii lui vor prinde o ultimă sclipire a luminilor de peste drum — mașinile, copacii, oamenii care trec în jur și urechile lui vor fi umplute pentru ultima dată de sunetul traficului și

vocile bărbaţilor şi femeilor care trec pe drum. Aşa că vezi, fără conştiinţa morţii noastre, nu există putere, nu există mister.

Am privit bărbatul acela multă vreme. Zăcea nemişcat. Poate că era mort. Dar neîncrederea mea nu mai conta. Don Juan avea dreptate. Nevoia de a crede că lumea este misterioasă şi insondabilă este expresia predilecţiei celei mai intime a luptătorului. Fără ea, el nu are nimic.

2. Insula tonalului

M-am întîlnit cu don Juan și în ziua următoare, în același parc, pe la prînz. Ne-am așezat pe o bancă ; el și-a scos haina, a împăturit-o foarte atent, dar cu un aer de degajare supremă, și a pus-o pe bancă. Dezinvoltura lui era foarte studiată, dar, totuși, foarte naturală. M-am surprins fixîndu-l cu privirea. Părea să fie conștient de paradoxul pe care-l prezenta în fața mea și a zîmbit. Și-a îndreptat cravata. Era îmbrăcat cu o cămașă cu mîneci lungi, bej. Îi venea foarte bine.

— Continuu să port costumul, deoarece vreau să-ți spun ceva de mare importanță, a spus, bătîndu-mă pe umăr. Ieri ai avut o reprezentație bună. Acum este timpul să ajungem la niște conversații finale.

A făcut o pauză lungă. Părea să se pregătească pentru a face niște afirmații. Am avut o senzație ciudată în stomac. Presupunerea mea imediată a fost că o să-mi spună explicația vrăjitorilor. S-a sculat de două ori și s-a plimbat înainte și înapoi prin fața mea, de parcă ar fi fost dificil să dea glas lucrului la care se gîndea.

— Hai să mergem în restaurantul de peste drum și să mîncăm ceva, a spus în cele din urmă.

Şi-a desfăcut haina şi, înainte s-o îmbrace, mi-a arătat că era căptuşită în întregime.

— Este făcută de comandă, a spus el şi a zîmbit, de parcă ar fi fost mîndru de asta, de parcă ar fi contat.

Trebuie să-ţi atrag atenţia asupra ei, altfel n-ai observa-o şi este foarte important să fii conştient de asta. Eşti conştient de toate, doar cînd crezi că ar trebui să fii; totuşi, condiţia unui luptător este să fie conştient de orice, întotdeauna.

Costumul meu şi tot echipamentul acesta sînt importante, deoarece reprezintă condiţia mea în viaţă. Discuţia asta a tot fost amînată. Simt că acum este timpul s-o avem. Totuşi, trebuie să fie purtată în mod potrivit, sau nu va avea sens niciodată. Am vrut să-ţi dea prima idee costumul meu. Cred că a reuşit. Acum este timpul să discutăm, pentru că în problema acestui subiect nu există înţelegere completă fără discuţie.

— Care este subiectul, don Juan ?

— Totalitatea eului, a răspuns.

S-a ridicat brusc şi m-a condus la un restaurant al unui hotel mare, de peste drum. O chelneriţă cu o dispoziţie mai degrabă neprietenoasă ne-a dat o masă într-un colţ. Evident, locurile alese de obicei erau lîngă ferestre.

I-am spus lui don Juan că femeia îmi amintea de o altă chelneriţă, de la un restaurant din Arizona, în care intrasem cîndva cu don Juan să mîncăm. Ea ne întrebase, înainte să ne dea meniul, dacă avem destui bani să plătim.

— N-o învinovăţesc pe femeia asta, săraca, a spus don Juan, de parcă ar fi simpatizat cu ea. Şi ea şi cealaltă se tem de mexicani.

A rîs uşor. Doi oameni de la mesele alăturate şi-au întors capetele şi ne-au privit.

Don Juan a spus că, fără să știe, chelnerița ne dăduse cea mai bună masă din restaurant, o masă unde puteam discuta și puteam scrie în largul inimii.

Tocmai îmi scosesem carnețelul și îl pusesem pe masă, cînd chelnerul a venit brusc la noi. Și el părea să fie prost dispus. S-a oprit în picioare lîngă noi, cu un aer provocator.

Don Juan a început să comande pentru el un prînz foarte elaborat. Comanda fără să se uite la meniu, ca și cum l-ar fi cunoscut pe dinafară. Eram în dezavantaj ; chelnerul apăruse subit și eu n-avusesem timp să mă uit prin meniu, așa că i-am spus că iau același lucru.

Don Juan mi-a șoptit la ureche :

— Pun pariu că nu au ce am comandat.

Și-a întins mîinile și picioarele și mi-a spus să mă relaxez și să stau confortabil, pentru că prînzul va lua un timp nelimitat pentru a fi pregătit.

— Te afli la o răscruce foarte importantă, a spus. Probabil e și ultima și, de asemenea, și cea mai dificilă de înțeles. Unele dintre lucrurile pe care am de gînd să ți le spun astăzi, probabil că nu vor fi niciodată limpezi. Oricum, se presupune că ele nu pot fi limpezi. Așa că nu te simți încurcat sau descurajat. Toți sîntem niște creaturi nătîngi cînd intrăm în lumea vrăjitoriei, iar faptul că am aderat la ea nu înseamnă nicidecum că ne vom schimba. Unii dintre noi vor rămîne nătîngi pînă la sfîrșit.

Mi-a plăcut cînd s-a inclus și el în această categorie. Știam că nu o făcea din bunătate, ci din cauza stilului didactic.

— Nu te frămînta, dacă nu vei înțelege ceea ce am să-ți spun, a continuat. Avînd în vedere temperamentul tău, mi-e teamă că o să te omori cu firea, încercînd să înțelegi. N-o face ! Ceea ce-ți voi spune va fi doar pentru a-ți arăta o direcție.

Am avut un sentiment brusc de neliniște. Avertismentele lui don Juan m-au determinat să fac niște speculații nesfîrșite. El mă avertizase și cu alte ocazii, într-o manieră foarte asemănătoare, și de fiecare dată lucrul în legătură cu care mă avertizase se transformase într-o problemă devastatoare.

— Cînd vorbești în felul acesta, devin foarte nervos, i-am spus.

— Știu a răspuns el, calm. Încerc s-o fac în mod deliberat. Am nevoie de toată atenția ta.

A făcut o pauză și m-a privit. Am rîs nervos și involuntar. Știam că el forța dramatismul situației cît de mult putea.

— Nu-ți spun toate astea doar pentru a obține un efect, a spus el, de parcă mi-ar fi citit gîndurile. Pur și simplu îți dau timp să te autoreglezi.

În acel moment, chelnerul s-a oprit la masa noastră și ne-a anunțat că nu aveau ceea ce comandasem. Don Juan a rîs tare și a comandat tortillas și fasole. Chelnerul a chicotit disprețuitor și a spus că nu serveau așa ceva și a recomandat cotlet și pui. Am luat niște supă.

Am mîncat în tăcere. Nu mi-a plăcut supa și n-am putut s-o termin, dar don Juan a mîncat-o toată.

— Mi-am pus costumul, a spus el brusc, pentru a-ți spune ceva ce știi deja, dar trebuie să-ți fie clarificat, pentru a putea fi eficient. Am așteptat pînă acum, deoarece Genaro simte că trebuie nu numai să fii dornic de a apuca pe drumul cunoașterii, dar și că eforturile tale să fie impecabile pentru a te ridica la înălțimea acestei cunoașteri. Ai reușit bine pînă acum. Acum o să-ți spun explicația vrăjitorilor.

A făcut iar o pauză, și-a frecat obrajii și și-a plimbat limba în gură, de parcă și-ar fi testat dinții.

— O să-ţi vorbesc despre „tonal" şi „nagual", a spus şi m-a privit pătrunzător.

Asta era prima dată în asociaţia noastră cînd a folosit aceşti doi termeni. Îmi erau vag familiari, datorită antropologiei culturilor din Mexicul Central. Ştiam că „tonalul" (pronunţat toh-na'hl) se considera a fi un fel de spirit pozitiv, de obicei un animal, pe care copilul îl obţine în momentul naşterii şi cu care este legat intim pe tot restul vieţii sale. „Nagualul" (pronunţat nah'ua'hl) era numele dat animalului în care vrăjitorii se puteau transforma la dorinţă, sau vrăjitorul care suferea o astfel de transformare.

— Acesta-i „tonalul" meu, a spus don Juan, frecîndu-şi mîinile pe piept.

— Costumul tău ?

— Nu. Persoana mea.

Şi-a înlănţuit pieptul, coapsele şi coastele cu mîinile.

— „Tonalul" meu reprezintă toate astea.

A explicat că fiecare fiinţă umană are două părţi, două entităţi separate, două duplicate, care devin active în momentul naşterii ; una era denumită „tonal" şi cealaltă, „nagual".

I-am spus că antropologii cunoşteau cei doi termeni. El m-a lăsat să vorbesc, fără să mă întrerupă.

— Ei bine, tot ce crezi că ştii despre ele este doar un nonsens, a spus el. Îmi bazez afirmaţia pe faptul că orice îţi voi spune eu despre „tonal" şi „nagual" e imposibil să-ţi mai fi spus cineva înainte. Orice idiot şi-ar da seama că nu ştii nimic despre ele, deoarece pentru a fi în măsură să le cunoşti, ar trebui să fii un vrăjitor şi tu nu eşti. Sau ar fi trebuit să discuţi despre ele cu un vrăjitor şi tu n-ai făcut asta. Aşa că nu lua în considerare tot ceea ce ai auzit înainte, pentru că este inaplicabil.

— A fost doar un comentariu, am spus.

Și-a ridicat sprîncenele într-un gest comic.

— Comentariile tale nu-și au locul, a spus. De data asta, am nevoie de întreaga ta atenție, deoarece o să te informez despre „tonal" și „nagual". Vrăjitorii au un interes unic și special în această cunoaștere. Aș spune că „tonalul" și „nagalul" țin exclusiv de domeniul oamenilor cunoașterii. În cazul tău, ăsta este capacul care închide tot ce te-am învățat eu. De aceea, am așteptat pînă acum, ca să discutăm despre ele.

„Tonalul" nu este un animal care păzește o persoană. Aș spune mai degrabă că este un paznic care poate fi reprezentat ca un animal. Dar nu asta e important.

A zîmbit și mi-a făcut cu ochiul.

— Acum folosesc chiar cuvintele tale, a spus. „Tonalul" este persoana socială.

A rîs, presupun, la vederea uimirii mele.

— „Tonalul" este chiar așa, un protector, un paznic — un paznic care se transformă mai tot timpul într-un gardian.

Am bîjbîit după carnețelul meu. Încercam să dau atenție la ceea ce-mi spunea. A rîs și mi-a imitat mișcările nervoase.

— „Tonalul" este organizatorul lumii, a continuat. Probabil că cel mai bun mod de a descrie munca lui monumentală ar fi să spun că pe umerii lui apasă sarcina de a pune ordine în haosul din lume. Nu este o exagerare să susțin, așa cum fac vrăjitorii, că tot ce cunoaștem și facem noi, ca oameni, este opera „tonalului".

De exemplu, în acest moment, ceea ce este angajat în a încerca să înțeleagă conversația noastră este „tonalul" tău ; fără el, ar fi doar sunete și grimase și nu ai înțelege nici un lucru din ceea ce spun eu.

Aș spune atunci că „tonalul" este un paznic care apără ceva inestimabil, chiar ființa noastră. De aceea, o calitate

inerentă a „tonalului" este să fie evaziv şi gelos de faptele sale. Şi deoarece înfăptuirile sale sînt de departe cele mai importante părţi ale vieţilor noastre, nu este de mirare că el se transformă, după caz, în fiecare dintre noi, dintr-un paznic într-un gardian.

S-a oprit şi m-a întrebat dacă-l înţelesesem. Am dat automat din cap în mod afirmativ şi el mi-a zîmbit cu un aer de neîncredere.

— Un paznic este deschis la minte şi înţelegător, a explicat. Pe de altă parte, un gardian este un *vigilante*[*], îngust la minte şi mai tot timpul despotic. Drept care, spun că „tonalul" din fiecare dintre noi s-a transformat într-un gardian meschin şi despotic cînd ar trebui să fie un paznic deschis la minte.

În mod clar nu-i urmăream firul explicaţiei. Am auzit şi am scris tot ce a spus şi, totuşi, păream să fiu blocat într-un dialog interior al meu.

— Este foarte greu de urmărit ideea ta, am spus.

— Dacă nu te-ai lăsa încătuşat de dialogul tău interior, n-ai avea probleme, a spus el scurt.

Remarca lui m-a aruncat într-o lungă explicaţie. În cele din urmă, mi-am dat seama de asta şi mi-am cerut scuze pentru insistenţa de a mă apăra.

El a zîmbit şi a făcut un gest care părea să arate că atitudinea mea nu-l deranja deloc.

— „Tonalul" este tot ce avem, a continuat. Spune-le pe nume! Toate elementele pentru care avem cîte un cuvînt reprezintă „tonalul". Şi deoarece „tonalul" reprezintă propriile sale înfăptuiri, atunci totul, evident, trebuie să cadă sub incidenţa sa.

---

* Membru al unui grup de oameni autoconstituit care încearcă să împiedice crimele şi dezordinea într-o comunitate în care aplicarea legii este imperfectă (n.tr.)

I-am reamintit că spusese că „tonalul" era persoana socială, un termen pe care eu însumi îl foloseam pentru a indica o ființă umană, ca rezultat al proceselor sociale. Am arătat că dacă „tonalul" era acest produs, nu putea fi totul, așa cum spusese el, deoarece lumea din jurul nostru nu era produsul unei socializări.

Don Juan mi-a reamintit că argumentul meu nu avea bază pentru el și că, cu mult timp în urmă, îmi indicase că nu există lumea la modul general, ci doar o descriere a lumii, pe care noi am învățat să o vizualizăm și s-o luăm de bună.

— „Tonalul" reprezintă tot ce cunoaștem, a spus. Eu cred că acesta, prin el însuși, este un motiv de ajuns pentru ca „tonalul" să fie o chestiune copleșitoare.

A făcut o pauză de o clipă. Părea că așteaptă în mod clar comentarii sau întrebări, dar nu aveam nimic de zis. Totuși, m-am simțit obligat să dau glas unei întrebări și m-am luptat să formulez una potrivită. Am eșuat. Simțeam că avertizările cu care deschisese conversația serviseră, probabil, la a mă reține de la orice întrebare. Mă simțeam ciudat de amorțit. Nu mă puteam concentra și nu-mi puteam aduna gîndurile. De fapt, simțeam și știam, fără nici o urmă de îndoială, că eram incapabil să gîndesc și, totuși, știam asta fără să gîndesc.

Am privit la don Juan. El îmi fixa partea mediană a corpului. Și-a ridicat ochii și instantaneu mi-a revenit limpezimea minții.

— „Tonalul" e tot ce cunoaștem, a repetat încet. Și asta ne include nu numai pe noi, ca persoane, ci totul în lumea noastră. Se poate spune că „tonalul" este tot ce atinge ochiul. Începem să-l creștem în momentul nașterii noastre. În clipa în care respirăm prima gură de aer, respirăm de asemenea și putere pentru „tonal". Astfel că este mai bine de spus că „tonalul" unei ființe umane este legat intim de nașterea ei. Trebuie să-ți amintești acest lucru.

Este de mare importanță pentru a înțelege toate astea. „Tonalul" începe la naștere și se sfîrșește la moarte.

Am vrut să recapituleze toate ideile pe care le expusese. Am ajuns să deschid gura, pentru a-l întreba despre ideile principale din conversația noastră, dar, spre uimirea mea, n-am putut scoate nici un cuvînt. Trăiam o incapacitate foarte curioasă, cuvintele îmi stăteau pe buze, iar eu nu aveam nici un control al situației.

Am privit la don Juan, să-i spun că nu puteam vorbi. El fixa cu privirea zona din jurul stomacului meu.

Și-a ridicat privirea și m-a întrebat ce am simțit. Cuvintele au țîșnit din mine de parcă aș fi fost desfundat. I-am spus că avusesem senzația de a nu fi în stare să vorbesc sau să gîndesc, deși gîndurile mele fuseseră perfect limpezi.

— Gîndurile tale au fost perfect limpezi ? a întrebat.

Apoi mi-am dat seama că limpezimea nu se referea la gîndurile mele, ci la percepția mea asupra lumii.

— Îmi faci ceva, don Juan ? am întrebat.

— Încerc să te conving că nu sînt necesare comentariile tale, a spus și a rîs.

— Vrei să spui că nu dorești să pun întrebări ?

— Nu, nu. Întreabă orice dorești, dar nu-ți lăsa atenția să cutreiere.

A trebuit să admit că fusesem distras de imensitatea subiectului.

— Încă nu pot să înțeleg, don Juan, ce vrei să spui prin afirmația că „tonalul" este totul, am spus, după un moment de pauză.

— „Tonalul" este ceea ce formează lumea.

— Este „tonalul" creatorul lumii ?

Don Juan s-a scărpinat la tîmple.

— Că „tonalul" face lumea e doar un fel de-a spune. El nu poate crea, sau schimba nimic și totuși face lumea, pentru că funcția lui este să judece, să revendice și să au-

tentifice. Eu spun că „tonalul" face lumea, deoarece el o vede și o revendică conform regulilor „tonalului". Într-un fel foarte ciudat, „tonalul" este un creator care nu creează nimic. Cu alte cuvinte, „tonalul" formează legile după care el înțelege lumea. Cu alte cuvinte, el creează lumea.

A murmurat o melodie populară, bătînd ritmul cu degetele pe tăblia mesei. Ochii lui străluceau; păreau că aruncă scîntei. A chicotit, dînd din cap.

— Nu mă urmărești, a spus zîmbind.

— Ba da. N-am probleme, am spus, dar n-am fost foarte convingător.

— „Tonalul" este o insulă, a explicat el. Cel mai bun mod de a-l descrie este să spui că este asta.

Și-a plimbat mîna peste masă.

— Putem spune că „tonalul" este ca această tăblie de masă. O insulă. Iar pe insula aceasta există tot ce avem. De fapt, insula asta este lumea. Există un „tonal" personal pentru fiecare dintre noi și există unul colectiv, al tuturor în același timp, pe care-l denumim „tonalul" timpului.

A arătat spre rîndurile de mese din restaurant.

— Privește! Fiecare masă are aceeași configurație. Anumite obiecte sînt prezente pe toate mesele. Totuși, ele sînt, individual, diferite una de cealaltă; unele mese sînt mai aglomerate decît altele; unele au mîncare diferită pe ele, deși trebuie să admitem că toate mesele din restaurantul acesta sînt la fel. Același lucru se întîmplă și cu „tonalul". Putem spune că „tonalul" timpului este ceea ce ne face să semănăm, în același mod în care face ca toate mesele din restaurant să semene între ele. Fiecare masă luată separat este însă un caz individual, exact ca „tonalul" personal al fiecăruia dintre noi. Dar factorul pe care trebuie să-l reții este că tot ce cunoaștem despre noi înșine și despre lumea noastră se află pe insula „tonalului". Înțelegi ce vreau să spun?

— Dacă „tonalul" este tot ce cunoaştem despre noi şi despre lumea noastră, atunci, ce este „nagualul" ?

— „Nagualul" este partea din noi cu care nu avem de-a face deloc.

— Poftim ? !

— „Nagualul" este partea din noi pentru care nu există descriere — nu există cuvinte, nume, sentimente, cunoaştere.

— Aceasta este o contradicţie, don Juan. După opinia mea, dacă nu poate fi descris sau denumit, nu poate exista.

— Este o contradicţie doar după opinia ta. Te-am avertizat, nu te zdrobi încercînd să înţelegi asta.

— Vrei să spui că „nagualul" este mintea ?

— Nu. Mintea este un obiect de pe masă. Mintea este o parte a „tonalului". Să spunem că mintea este ardeiul iute.

A luat o sticluţă cu ardei iute şi a pus-o în faţa mea.

— Atunci, este „nagualul" sufletul ?

— Nu. Sufletul este de asemenea pe masă. Să spunem că sufletul este scrumiera.

— Este format din gîndurile oamenilor ?

— Nu. Gîndurile sînt şi ele pe masă. Gîndurile sînt ca argintăria.

A cules o furculiţă şi a pus-o lîngă ardei şi scrumieră.

— Este un har ? Raiul ?

— Nici asta. Asta, orice ar fi, este de asemenea o parte a „tonalului". Să spunem că este şerveţelul.

Am continuat să-i ofer diverse moduri de a descrie lucrul la care făcea aluzie : intelectul pur, psihicul, energia, forţa vitală, nemurirea, principiul vieţii. Pentru fiecare lucru pe care l-am denumit, el a găsit un obiect de pe

masă, ca să-i servească drept exemplu și l-a pus în fața mea, pînă cînd a adunat toate obiectele de pe masă, stivuindu-le.

Don Juan părea că se distrează imens. Chicotea și își freca mîinile de fiecare dată cînd pomeneam de cîte o altă posibilitate.

— Este „nagualul" Ființa Supremă, Preaputernicul, Dumnezeu ? am întrebat.

— Nu. Dumnezeu este de asemenea pe masă. Să spunem că Dumnezeu este fața de masă.

A făcut un gest glumeț, acela de a trage fața de masă, pentru a o pune peste celelalte obiecte pe care le adunase în fața mea.

— Vrei să spui că Dumnezeu nu există ?

— Nu. N-am spus asta. Tot ce am spus a fost că „nagualul" nu este Dumnezeu, deoarece Dumnezeu este un subiect al „tonalului" tău personal și al „tonalului" timpului. „Tonalul" este, așa cum am spus deja, tot ce credem noi că ar compune lumea, inclusiv Dumnezeu, evident. Dumnezeu nu are altă importanță decît că este un subiect al „tonalului" timpului nostru.

— În înțelegerea mea, don Juan, Dumnezeu este totul. Nu vorbim despre același lucru ?

— Nu. Dumnezeu este tot raportat la capacitatea ta de gîndire, de aceea, practic vorbind, el este doar un alt subiect de pe insulă. Dumnezeu nu poate fi văzut la dorință, despre el se poate doar vorbi. Pe de altă parte, „nagualul" se află la îndemîna luptătorului. Poți fi martor la el, dar nu se poate vorbi despre el.

— Dacă „nagualul" nu este nici unul dintre lucrurile pe care le-am menționat, am spus, poate că-mi poți vorbi tu despre situarea lui. Unde este ?

Don Juan a făcut un gest de învăluire și a indicat zona din afara granițelor mesei. Și-a plimbat palma, ca și cum

dosul ei ar fi curăţat o suprafaţă imaginară, care trecea dincolo de suprafaţa mesei.

— „Nagualul" este acolo, a spus el. Acolo, înconjurînd insula. „Nagualul" este acolo unde dă tîrcoale puterea.

Noi sesizăm, din momentul în care ne naştem, că există două părţi în noi. În momentul naşterii şi o clipă după aceea, sîntem numai „nagual". Apoi sesizăm că pentru a funcţiona, avem nevoie de un duplicat la ceea ce avem. „Tonalul" lipseşte şi asta ne dă încă de la început sentimentul de incomplet. Apoi „tonalul" începe să se dezvolte şi devine extrem de important pentru funcţionarea noastră, atît de important, încît acoperă strălucirea „nagualului", îl copleşeşte. Din momentul în care devenim numai „tonal", nu facem altceva decît să amplificăm sentimentul de incomplet, care ne însoţeşte din momentul naşterii şi care ne spune permanent că există o altă parte a noastră, care ne-ar putea face compleţi.

Din momentul în care devenim numai „tonal", începem să împerechem. Sesizăm cele două părţi ale noastre, dar le reprezentăm întotdeauna cu elemente ale „tonalului". Spunem că cele două părţi ale noastre sînt sufletul şi corpul. Mintea noastră şi materia. Sau bunul şi răul. Dumnezeu şi Satana. Totuşi, nu ne dăm niciodată seama că de fapt nu facem decît să împerechem elemente de pe insulă, foarte asemănător cu asocierea cafelei cu ceaiul, sau pîinea cu tortillas, sau ardeiul cu muştarul. Îţi spun eu, sîntem nişte animale ciudate. Ne lăsăm purtaţi de val şi, în nebunia noastră, chiar credem că avem un simţ perfect în tot ceea ce facem.

Don Juan s-a ridicat şi mi s-a adresat de parcă ar fi fost un orator. Şi-a îndreptat arătătorul spre mine şi a dat din cap.

— Omul nu se mişcă între bine şi rău, a spus el, pe un ton retoric caraghios, luînd în mîini recipientele cu sare şi piper. Adevărata lui pendulare se petrece între negativ şi pozitiv.

A aruncat sarea şi piperul şi a luat un cuţit şi o furculiţa.

— Greşeşti ! Nu există mişcare, a continuat el, de parcă şi-ar fi răspuns de unul singur. Omul este doar mintea !

A luat sticluţa cu sos şi a ridicat-o. Apoi a pus-o la loc.

— După cum vezi, a spus el încet, putem înlocui cu uşurinţă sosul de chili cu mintea şi să ajungem să spunem : „Omul este doar un sos de chili". Dacă am face asta, n-ar fi o nebunie mai mare decît nebunia deja existentă.

— Cred că n-am pus bine întrebarea, am spus. Poate că am ajunge la o înţelegere mai bună, dacă aş întreba ce poţi găsi în mod concret în zona aceea din jurul insulei ?

— Nu există nici o modalitate de a răspunde la asta. Dacă aş spune „Nimic", n-aş face decît să transform „nagualul" într-o parte a „tonalului". Tot ce pot spune este că acolo, dincolo de insulă, poţi găsi „nagualul".

— Dar cînd îi spui „nagual", nu-l plasezi tot pe insulă ?

— Nu. Îl denumesc doar pentru că vreau să te fac conştient de el.

— Foarte bine ! Dar faptul că am devenit conştient de el este pasul care a transformat „nagualul" într-un element al „tonalului" meu.

— Mă tem că nu-nţelegi. Am denumit „tonalul" şi „nagualul" ca fiind o pereche adevărată. Asta-i tot ce-am făcut.

Mi-a reamintit că odată, în timp ce încercam să-i explic de ce insistam asupra sensurilor, am discutat ideea că cei mici nu pot fi capabili să înţeleagă diferenţa dintre „tată" şi „mamă", pînă cînd nu se dezvoltă suficient ca să

pătrundă anumite sensuri şi că, probabil, ei vor crede că deosebirea constă în faptul că „tata" poartă pantaloni şi „mama" poartă fustă, sau alte deosebiri care ţin de coafură, mărimea corpului sau obiecte de îmbrăcăminte.

— Noi facem în mod sigur acelaşi lucru cu cele două părţi ale noastre, a spus el. Sesizăm că mai există o parte în noi. Dar cînd încercăm să clarificăm acea parte, „tonalul" preia şefia şi, ca director, este destul de meschin şi de gelos. El ne ameţeşte cu perfidia lui şi ne forţează să ascundem cea mai mică sclipire a celeilalte părţi a adevăratei perechi, „nagualul".

3. Ziua tonalului

Cînd părăseam restaurantul, i-am spus lui don Juan că avusese dreptate să mă avertizeze despre dificultatea subiectului și că nu aveam o capacitate intelectuală adecvată pentru a ajunge la conceptele și explicațiile sale. Am sugerat că, probabil, ar trebui să mă duc la hotel și să-mi citesc notițele și atunci înțelegerea subiectului s-ar îmbunătăți. El a încercat să mă liniștească ; a spus că mă îngrijorau cuvintele. În timp ce vorbea, am simțit un tremur și pentru o clipă, am sesizat că exista într-adevăr o altă zonă în mine.

I-am spus lui don Juan că aveam niște senzații inexplicabile. Afirmația mea i-a stîrnit, se pare, curiozitatea. I-am spus că mai avusesem aceeași senzație și înainte și că părea să fie un lapsus momentan, un fel de întreruperi în fluxul conștiinței mele. Ele se manifestau totdeauna printr-un șoc în corpul meu, urmat de o senzație că eram suspendat în ceva.

Ne-am îndreptat spre periferie, mergînd agale. Don Juan m-a rugat să-i relatez detaliile lapsusurilor mele. N-am putut să i le descriu decît ca pe niște momente de uitare, sau că eram distrat, sau că nu urmăream ceea ce aș fi făcut.

El m-a contrazis calm. A arătat că eram o persoană pretențioasă, că aveam o memorie excelentă și că eram foarte atent în acțiunile mele. La început, mă gîndisem că aceste lapsusuri deosebite erau asociate cu oprirea dialogului interior, dar le aveam și cînd vorbeam cu mine în mod extensiv. Păreau să izvorască dintr-o zonă independentă de tot ce cunoșteam.

Don Juan m-a bătut pe spate. A zîmbit cu încîntare.

— În sfîrșit, începi să faci niște conexiuni reale, a spus el.

L-am rugat să-și explice afirmațiile enigmatice, dar el a întrerupt brusc conversația și mi-a făcut semn să-l urmez într-un părculeț, din fața unei biserici.

— Acesta este sfîrșitul drumului nostru spre periferie, a spus și s-a așezat pe o bancă. Chiar aici avem un punct ideal pentru a urmări oamenii. Sînt unii care trec pe stradă și alții care vin la biserică. De aici putem să-i vedem pe toți.

A arătat spre o stradă comercială largă și spre pavajul care ducea spre treptele bisericii. Banca noastră era situată la jumătatea distanței dintre biserică și stradă.

— Aceasta este banca mea favorită, a spus el și a mîngîiat lemnul.

Mi-a făcut cu ochiul și a adăugat cu un zîmbet :

— Mă place. De aceea nu stătea nimeni pe ea. Știa că vin.

— Banca știa asta ?

— Nu ! Nu banca. „Nagualul" meu.

— „Nagualul" are conștiință ? Este conștient de ce se întîmplă ?

— Bineînțeles. Este conștient de toate. De aceea sînt interesat de relatarea ta. Ceea ce numești tu lapsusuri și senzații este „nagualul" ! Pentru a vorbi despre el, trebuie să împrumutăm din insula „tonalului", de aceea este mai

convenabil să nu-l explici, ci pur și simplu să-i descrii efectele.

Am vrut să spun altceva despre acele senzații deosebite, dar el m-a făcut să tac.

— Ajunge. Astăzi nu este ziua „nagualului", astăzi e ziua „tonalului", a spus el. Mi-am pus costumul pentru că astăzi sînt în întregime „tonal".

M-a fixat cu privirea. Eram gata să-i spun că subiectul se dovedea mai dificil decît tot ce-mi explicase el vreodată ; a părut să anticipeze cuvintele mele.

— Este dificil, a continuat. Știu. Dar ținînd seama de faptul că ăsta este capacul, ultimul pas pe care am vrut să te învăț, nu este deplasat să spun că el cuprinde tot ce ți-am spus, din ziua în care ne-am întîlnit.

Am rămas tăcuți multă vreme. Simțeam că trebuia să aștept ca el să-și reia explicația, dar am avut un atac brusc de neliniște și am întrebat grăbit :

— „Nagualul" și „tonalul" se află în noi înșine ?

El m-a privit pătrunzător.

— Foarte dificilă întrebare, a spus. Tu însuți ai spune că ele sînt înăuntrul nostru. Eu aș spune că nu sînt, dar nici unul dintre noi n-ar avea dreptate. „Tonalul" timpului tău îți pretinde să susții că tot ce are de-a face cu sentimentele și gîndurile, are loc înăuntrul nostru. Cine are dreptate ? Nimeni. Înăuntru, în afară, nu contează.

Am ridicat o obiecție. Am spus că atunci cînd a vorbit despre „tonal" și „nagual", a sunat ca și cum ar mai exista și o a treia parte. El a spus că „tonalul" „ne forțează" să realizăm acțiuni. L-am rugat să-mi spună la ce se referea cînd spunea că sîntem forțați.

Nu mi-a răspuns direct.

— Ca să explic asta, nu este simplu. Indiferent cît de inteligente sînt punctele de verificare ale „tonalului", pro-

blema este că „nagualul" apare la suprafaţă. Totuşi, ieşirea la suprafaţă este, oricum, inadvertentă. Marea artă a „tonalului" este să suprime orice manifestare a „nagualului" într-o asemenea manieră, încît, chiar dacă simpla lui prezenţă ar fi cel mai evident lucru din lume, el este de neobservat.

— Pentru cine este de neobservat ?

Don Juan a chicotit, dînd din cap în sus şi în jos. Am insistat să-mi răspundă.

— Pentru „tonal", a răspuns. Vorbesc exclusiv despre el. S-ar putea să mă învîrtesc în cerc, dar asta nu trebuie să te surprindă sau să te enerveze. Te-am avertizat despre dificultatea de a înţelege ceea ce trebuie să-ţi spun. Am trecut prin toată introducerea asta, pentru că „tonalul" meu este conştient că se discută despre el. Cu alte cuvinte, „tonalul" meu se foloseşte pe el însuşi, pentru a înţelege informaţia pe care vreau ca „tonalul" tău s-o înţeleagă. Să spunem că „tonalul", deoarece este foarte conştient cît îl costă să se discute despre el însuşi, a creat termenii „eu", „însumi" şi alţii, ca un echilibru şi, mulţumită lor, poate vorbi altor „tonali", sau cu el însuşi, despre el însuşi.

Acum, cînd spun că „tonalul" ne forţează să facem ceva, nu înţeleg prin asta că există şi o a treia parte. Evident că el ne forţează să-i urmăm propriile analize.

Totuşi, în anumite ocazii, sau în anumite circumstanţe speciale, ceva din „tonalul" însuşi devine conştient că există mai mult în noi. Este ca o voce care vine din adîncuri, vocea „nagualului". Vezi, totalitatea noastră este o condiţie pe care „tonalul" nu o poate acoperi complet şi există momente, în special în viaţa unui luptător, cînd totalitatea devine vizibilă. În aceste momente, poţi bănui şi evalua ceea ce sîntem în realitate.

Mi-au stîrnit interesul şocurile acelea pe care le-ai avut, pentru că acesta este modul în care „nagualul" iese la suprafaţă. În acele momente, „tonalul" devine conştient

de totalitatea eului. Este întotdeauna un șoc, pentru că acea conștiință întrerupe acalmia. Eu denumesc acea conștiință totalitatea ființei care o să moară. Ideea este că, în momentul morții, celălalt membru al perechii adevărate, „nagualul", intră complet în acțiune, iar conștiința și memoriile și percepțiile acumulate în coapsele și gambele noastre, în spatele și umerii noștri și în gît, încep să se extindă și să se dezintegreze. Precum mărgelele unui șirag nesfîrșit care s-a rupt, ele se despart fără liantul vieții.

M-a privit. Ochii lui erau liniștitori. M-am simțit stînjenit și prost.

— Totalitatea noastră este un lucru foarte vîscos, a spus. Avem nevoie de o porțiune foarte mică din ea pentru a realiza cele mai complexe acțiuni ale vieții. Totuși, cînd murim, murim cu totalitatea noastră. Un vrăjitor își pune întrebarea : „Dacă murim cu totalitatea eului nostru, atunci de ce nu putem să și trăim cu această totalitate ?"

Mi-a făcut un semn cu capul, să observ oamenii care treceau.

— Ei sînt toți „tonali". O să-ți individualizez dintre ei, pentru ca „tonalul" tău să-i evalueze, iar în evaluarea lor să se evalueze pe sine însuși.

Mi-a îndreptat atenția spre două doamne în vîrstă, care ieșiseră din biserică. Ele s-au oprit în capul scărilor o clipă și apoi au început să coboare cu infinită grijă, odihnindu-se la fiecare pas.

— Urmărește atent cele două femei, a spus el. Dar nu le privi ca persoane, sau ca niște fețe care au ceva în comun cu noi ; privește-le ca „tonali".

Cele două femei au ajuns la baza scărilor. Se mișcau de parcă pietrișul aspru ar fi fost format din bile și ele ar fi fost gata să alunece și să-și piardă echilibrul. Mergeau braț la braț, sprijinindu-se una pe alta cu greutatea corpurilor lor.

— Priveşte-le ! a spus don Juan cu voce scăzută. Femeile acelea sînt cel mai bun exemplu al celui mai mizerabil „tonal" pe care îl poţi găsi.

Am observat că cele două femei aveau o constituţie cu oase mici, dar că erau grase. Erau trecute probabil de cincizeci de ani. Aveau pe feţe o privire chinuită, de parcă mersul pe treptele bisericii ar fi fost o sarcină care le-ar fi depăşit puterile.

Se găseau în faţa noastră ; au ezitat un moment şi apoi s-au oprit. Mai aveau de făcut un pas pe aleea de pietriş.

— Aveţi grijă unde puneţi piciorul, doamnelor, a strigat don Juan, ridicîndu-se în mod teatral.

Femeile l-au privit mirate de ieşirea lui neaşteptată.

— Mama mea şi-a rupt coapsa dreaptă chiar acolo, zilele trecute, a adăugat el şi s-a repezit să le ajute.

Ele i-au mulţumit profund şi el le-a sfătuit ca, dacă-şi pierdeau echilibrul şi cădeau, să rămînă nemişcate pe loc, pînă venea ambulanţa. Tonul lui era sincer şi convingător. Femeile s-au închinat.

Don Juan s-a aşezat iar. Ochii lui străluceau. Mi-a vorbit uşor.

— Femeile acelea nu sînt atît de bătrîne şi corpurile lor nu sînt atît de slabe şi totuşi sînt decrepite. Totul la ele era lugubru — hainele, mirosul, atitudinea lor. De ce crezi că sînt aşa ?

— Poate că aşa s-au născut, am răspuns.

— Nimeni nu se naşte aşa. Noi ne transformăm în felul acesta. „Tonalul" acestor femei este slab şi timid.

Am spus că astăzi va fi ziua „tonalului" ; am vrut să spun că astăzi vom avea de-a face doar cu el în exclusivitate. Am mai spus că mi-am pus costumul exact pentru acest scop. Cu el am vrut să-ţi arăt că un luptător îşi tratează „tonalul" într-o manieră foarte specială. Ţi-am

arătat că și costumul meu este făcut de comandă și că tot ce am astăzi se potrivește perfect. Nu este vanitatea mea ceea ce am vrut să-ți arăt, ci spiritul meu de luptător, „tonalul" meu de luptător.

Femeile acelea două ți-au arătat pentru prima dată ce înseamnă „tonalul". Viața poate fi la fel de nemiloasă și cu tine, cum a fost și cu ele, dacă nu ești atent cu „tonalul" tău. Eu apar ca o contraidee. Dacă înțelegi corect asta, nu va trebui să mai accentuez acest lucru.

Am fost cuprins brusc de incertitudine și l-am rugat să-mi explice ce-ar fi trebuit să înțeleg.

Probabil că am părut disperat. El a rîs sănătos.

— Privește la tînărul acela cu pantaloni verzi și cămașă roz, mi-a șoptit don Juan, arătînd spre un tînăr cu trăsături ascuțite, cu tenul foarte închis și foarte subțirel, care stătea chiar în fața noastră. Părea indecis dacă să meargă spre biserică, sau spre stradă. Și-a ridicat de două ori mîna în direcția bisericii, ca și cum ar fi discutat cu el însuși și era gata să se îndrepte spre ea. Apoi s-a uitat spre mine, cu o expresie goală. Privește la modul în care e îmbrăcat, a spus don Juan în șoaptă. Uită-te la pantofii lui !

Hainele tînărului erau zdrențăroase și șifonate, iar pantofii lui erau rupți de tot.

— Este evident, foarte sărac, am spus.

— Asta este tot ce poți spune despre el ? a întrebat el.

Am enumerat o serie de motive care ar fi putut genera prezența sărăcăcioasă a tînărului : sănătate șubredă, nenoroc, indolență, indiferență față de propriul aspect, sau eventualitatea de a fi fost proaspăt eliberat din închisoare.

Don Juan a spus că mai degrabă speculam şi că pe el nu-l interesau justificările în sensul că omul era o victimă a unor forţe de necucerit.

— Poate că este un agent secret pregătit să arate ca un vagabond, am spus în glumă.

Tînărul s-a îndreptat spre stradă cu un mers dezlînat.

— Nu este făcut să arate ca un vagabond; este un vagabond, a spus don Juan. Priveşte cît e de slab corpul lui. Braţele şi picioarele lui sînt subţiri. De-abia se tîrăşte. Nimeni nu se poate preface că merge în felul acesta. E limpede că ceva nu e în regulă cu el, şi nu e vorba de circumstanţe aici. Trebuie să accentuez din nou că vreau să-l vezi pe tînăr ca pe un „tonal".

— Ce înseamnă să vezi un om ca un „tonal"?

— Presupune să încetezi să-l judeci în sens moral, sau să-l scuzi pe motivul că este ca o frunză în bătaia vîntului. Cu alte cuvinte, presupune să vezi un om, fără să te gîndeşti că este lipsit de apărare, sau de speranţă.

Ştii foarte bine despre ce vorbesc. Poţi să-l judeci pe acest tînăr fără să-l condamni sau să-l ierţi.

— Bea prea mult, am spus.

Afirmaţia mea n-a fost intenţionată. Am făcut-o fără să ştiu exact de ce. O clipă, am simţit că cineva stătea în spatele meu şi mi-a suflat cuvintele. Am fost îndemnat să explic că afirmaţia mea a fost o altă speculaţie de-a mea.

— Nu a fost cazul de data asta, a spus don Juan. Tonul vocii tale a avut o certitudine care a lipsit înainte. N-ai spus: „Poate că este un beţiv".

M-am simţit jenat, deşi nu puteam spune exact de ce. Don Juan a rîs.

— Ai „văzut" prin om, a spus. Asta a fost „vedere". „Vederea" este aşa. Afirmaţiile sînt făcute cu mare certi-

tudine și nu știi cum se întîmplă. Știi că „tonalul“ tînărului acela a fost străpuns, dar nu știi de unde știi.

A trebuit să admit că avusesem chiar această impresie.

— Ai dreptate, a spus don Juan. Nu contează cu adevărat că este tînăr, este la fel de decrepit ca cele două femei. Tinerețea nu este în nici un caz o barieră pentru distrugerea „tonalului“.

Tu te-ai gîndit că ar exista multe motive care să determine condiția omului. Eu spun că este unul singur, „tonalul“ lui. „Tonalul“ lui nu este slab pentru că bea ; este invers, el bea pentru că „tonalul“ lui este slab. Slăbiciunea aceea îl forțează să fie așa cum este. Dar același lucru se întîmplă cu noi toți, într-o formă sau alta.

— Dar nu justifici și tu purtarea lui, spunînd că „tonalul“ lui este de vină ? am întrebat.

— Îți ofer o explicație pe care n-ai mai întîlnit-o înainte. Nu este o justificare sau o condamnare. „Tonalul“ tînărului este slab și timid. Și totuși, nu este unic. Noi toți ne aflăm, mai mult sau mai puțin, în aceeași barcă.

În acel moment, a trecut prin fața noastră un bărbat foarte voinic, îndreptîndu-se spre biserică. Purta un costum scump de culoare gri închis, costum de om de afaceri, și avea o servietă diplomat. Gulerul de la cămașă era descheiat și cravata slăbită. Transpira puternic. Avea un ten foarte deschis, ceea ce făcea ca transpirația să fie și mai evidentă.

— Urmărește-l ! mi-a ordonat don Juan.

Pașii bărbatului erau mici, dar greoi. Mersul lui avea ceva șovăitor. Nu s-a dus spre biserică ; a înconjurat-o și a dispărut după ea.

— Nu este nevoie să tratezi corpul într-un mod atît de chinuitor, a spus don Juan cu o notă de dispreț în glas. Dar este un fapt trist acela că noi toți am învățat la

perfecţie cum să ne slăbim „tonalul". Şi eu am denumit asta a te complace.

A pus o mînă pe carneţelul meu şi nu m-a mai lăsat să scriu. Ideea lui era că atît timp cît scriam, eram incapabil să mă concentrez. A sugerat să mă relaxez, să-mi opresc dialogul interior şi să mă abandonez, să mă confund cu persoana observată.

L-am rugat să-mi explice ce înţelegea prin a mă „confunda". A răspuns că acest lucru nu poate fi explicat în nici un fel, că era o acţiune a corpului, sau pe care acesta îl resimţea cînd era pus în contact observaţional cu alte corpuri. Apoi el a clarificat problema, spunînd că în trecut denumise acest proces „vedere" şi că el consta dintr-o tăcere interioară adevărată, urmată de o prelungire în afară a ceea ce aparţinea eului, o prelungire care întîlnea celălalt corp şi se cufunda în el, sau cu orice altceva din sfera conştiinţei persoanei respective.

În acel moment am vrut să revin la carneţelul meu, dar el m-a oprit şi a început să aleagă diferite persoane din lumea care trecea.

A indicat duzini de oameni, acoperind o gamă largă de bărbaţi, femei, copii de vîrste diferite. Don Juan a spus că el selectase persoane al căror „tonal" era slab şi care se potriveau într-o anumită schemă de clasificare şi că, astfel, mă familiariza cu o varietate prestabilită de slăbiciuni.

Nu mi-am amintit toţi oamenii pe care mi i-a indicat şi descris. M-am plîns că, dacă aş fi luat notiţe, aş fi putut cel puţin să schiţez complicaţiile schemei sale despre complacere. Dar nu a vrut să o repete, sau poate chiar nu şi-a mai amintit-o.

A rîs şi a spus că nu şi-o amintea, pentru că în viaţa unui vrăjitor cel care era responsabil de creativitate era „nagualul".

A privit la cer şi a spus că se însera şi că din acel moment vom schimba direcţia. În loc de „tonali" slabi, vom aştepta apariţia unui „tonal potrivit". A adăugat că doar un luptător are un „tonal" potrivit şi că omul obişnuit poate avea cel mult un „tonal corect".

După cîteva minute de aşteptare, şi-a lovit coapsa şi a chicotit.

— Uite cine vine acum, a spus, arătînd spre stradă cu o mişcare a bărbiei. Parcă ar fi fost făcuţi să se potrivească.

Am văzut apropiindu-se trei indieni. Erau îmbrăcaţi cu nişte poncho-uri de lînă scurte, maro, cu pantaloni albi, care le veneau pînă la mijlocul gambei, bluze albe cu mîneci lungi, sandale murdare şi purtate şi pălării vechi de paie. Fiecare avea legată pe spate cîte o legătură.

Don Juan s-a ridicat şi s-a dus la ei. Le-a vorbit. Ei au părut surprinşi şi l-au înconjurat. Îi zîmbeau. El le-a spus se pare ceva despre mine; s-au întors toţi trei şi mi-au zîmbit. Erau la vreo trei-patru metri depărtare; am ascultat atent, dar n-am auzit ce spuneau.

Don Juan a băgat mîna în buzunar şi le-a dat nişte bancnote. Ei păreau să fie mulţumiţi; îşi mişcau nervoşi picioarele. Mi-au plăcut foarte mult. Arătau ca nişte copii. Toţi aveau dinţii mici şi albi şi trăsături fine, foarte plăcute. Unul dintre ei, după toate aparenţele cel mai bătrîn, avea favoriţi. Ochii lui erau obosiţi, dar foarte buni. El şi-a scos pălăria şi s-a apropiat de bancă. Ceilalţi l-au urmat. M-au salutat toţi trei la unison. Ne-am dat mîinile. Don Juan mi-a spus să le dau nişte bani. Mi-au mulţumit şi după o tăcere politicoasă şi-au luat la revedere. Don Juan s-a aşezat iar pe bancă şi i-am urmărit dispărînd în mulţime.

I-am spus lui don Juan că, dintr-un motiv ciudat, îmi plăcuseră foarte mult.

— Nu este atît de ciudat, a spus el. Probabil că ai simțit că „tonalul" lor este exact cum trebuie. Este corect, dar nu pentru timpul nostru.

Probabil că ai simțit că erau ca niște copii. Sînt. Și asta e foarte tare. Îi înțeleg mai bine decît tine, de aceea n-am putut să evit o undă de tristețe. Indienii sînt ca și cîinii, nu au nimic. Dar asta e natura norocului lor și n-ar trebui să mă simt trist. Bineînțeles că tristețea mea este propriul meu mod de a mă complace.

— De unde sînt, don Juan ?

— Din Sierra. Au venit aici să-și caute norocul. Vor să devină negustori. Sînt frați. Le-am spus că și eu vin din Sierra și că sînt și eu un negustor. Le-am spus că tu ești partenerul meu. Banii pe care i-am dat au fost un simbol ; un luptător trebuie să dea astfel de simboluri tot timpul. Ei aveau nevoie, fără îndoială, de bani, dar nevoia nu trebuie să constituie un motiv special pentru un simbol. Lucrul care trebuie visat este sentimentul. Eu personal am fost mișcat de cei trei.

Indienii sînt învinșii timpului nostru. Căderea lor a început o dată cu spaniolii și acum, sub conducerea descendenților lor, indienii au pierdut totul. Nu este o exagerare dacă spun că indienii și-au pierdut „tonalul".

— Asta e o metaforă, don Juan ?

— Nu. Este un fapt. „Tonalul" este foarte vulnerabil. El nu poate rezista la tratamentele dure. Din ziua în care a pus piciorul pe acest pămînt, omul alb a distrus sistematic nu numai „tonalul" indian al timpului, dar și „tonalul" personal al fiecărui indian. Poți presupune cu ușurință că, pentru indianul mediu sărac, domnia omului alb a fost un adevărat iad. Și totuși, ironia constă în faptul că, pentru un alt tip de indian, ea a fost o adevărată binecuvîntare.

— Despre cine vorbești ? Ce fel de indian este acesta ?

— Vrăjitorul. Pentru vrăjitor. Cucerirea a fost provocarea de o viaţă. Ei au fost singurii care nu au fost distruşi de ea, ci s-au adaptat şi au folosit-o în avantajul lor.

— Cum a fost posibil asta, don Juan ? Aveam impresia că spaniolii n-au lăsat nici o piatră neîntoarsă.

— Să spunem că ei au întors toate pietrele care erau în limitele „tonalului" lor. Totuşi, în viaţa indienilor existau şi lucruri de neînţeles pentru omul alb ; aceste lucruri el nici măcar nu le-a observat. Poate că a fost norocul nebun al vrăjitorilor, sau poate că i-a salvat cunoaşterea lor. După ce „tonalul" timpului şi „tonalul" personal al fiecărui indian au fost şterse, vrăjitorii s-au găsit agăţîndu-se de singurul lucru rămas necontestat, „nagualul". Cu alte cuvinte, „tonalul" lor şi-a căutat refugiul în „nagualul" lor. Asta nu s-ar fi întîmplat dacă nu ar fi fost condiţiile îngrozitoare ale unui popor cucerit. Oamenii cunoaşterii de astăzi sînt produsul acelor condiţii şi sînt cunoscătorii supremi ai „nagualului", de cînd au rămas acolo complet singuri. Acolo, omul alb nu s-a aventurat niciodată. De fapt, el nici măcar nu are idee că există.

În acest moment m-am simţit obligat să intervin cu un argument. Am susţinut sincer că în gîndirea europeană fusese descris ceea ce el denumea drept „nagual". Am adus în discuţie subiectul Eului Transcendental, sau observatorul neobservat, prezent în toate gîndurile noastre, şi în percepţii, şi în sentimente. I-am explicat lui don Juan că individul se poate percepe, sau intui pe el însuşi, ca un eu, prin Eul Transcendental, pentru că acesta este singurul lucru capabil de judecată, capabil să dezvăluie realitatea în zona conştiinţei sale.

Don Juan era imperturbabil. A rîs.

— Dezvăluirea realităţii, a spus el, imitîndu-mă. Acesta este „tonalul".

Am argumentat că „tonalul" poate fi denumit Eul Empiric, aflat în fluxul conştiinţei sau experienţei persoanei, în timp ce Eul Transcendental poate fi găsit în spatele acestui flux.

— Urmărind, presupun, a spus el în derîdere.

— Exact. Urmărindu-se pe sine, am răspuns.

— Te ascult vorbind. Dar nu spui nimic. „Nagualul" nu este experienţă, sau intuiţie, sau conştiinţă. Termenii aceia şi tot ce mai poţi spune sînt doar subiecte de pe insula „tonalului". Pe de altă parte, „nagualul" este doar efect. „Tonalul" începe la naştere şi se sfîrşeşte la moarte, dar „nagualul" nu se sfîrşeşte niciodată. „Nagualul" nu are limită. Am spus că „nagualul" este acolo unde sălăşluiesc puterile ; acesta a fost doar un mod de a face aluzie la el. Prin raţiunea efectului său, probabil că „nagualul" poate fi înţeles cel mai bine în termeni de putere. De exemplu, cînd te-ai simţit amorţit mai devreme astăzi, eu te calmam ; adică, „nagualul" meu acţiona asupra ta.

— Cum a fost posibil, don Juan ?

— N-o să crezi asta, dar nimeni nu ştie cum. Tot ce ştiu este că am dorit ca atenţia ta să fie întreagă, neîmpărţită, şi apoi „nagualul" meu a lucrat asupra ta. Ştiu acestea, deoarece pot fi martor la efectele lui, dar nu ştiu cum lucrează.

A rămas tăcut o vreme. Voiam să păstrez acelaşi subiect. Am încercat să pun o întrebare ; el m-a redus la tăcere.

— Poţi spune că „nagualul" este cel care creează, a spus el în final şi m-a privit pătrunzător. „Nagualul" este singura parte din noi care poate crea.

A rămas tăcut, privindu-mă. Simţeam că mă împingea în mod clar într-o zonă pe care doream s-o elucideze mai mult. El spusese că „tonalul" nu a creat nimic, ci doar că a fost martor şi că a luat cunoştinţă. L-am întrebat cum

explica el faptul că noi construim mașini și structuri superbe.

— Asta nu este creativitate, a spus el. Asta este doar modelare. Noi putem modela orice cu mîinile noastre, personal, sau în legătură cu mîinile altor „tonali". Un grup de „tonali" poate modela orice, structuri superbe, așa cum ai spus.

— Dar atunci, ce este creativitatea, don Juan ?

El m-a fixat cu privirea, îngustîndu-și ochii. A chicotit ușor, și-a ridicat mîna dreaptă deasupra capului și a întors încheietura cu o tresărire scurtă, de parcă ar fi fost un mîner de ușă.

— Creativitatea este asta, a spus el și a adus mîna cu palma căuș la nivelul ochilor mei.

Mi-a trebuit un timp incredibil de lung pentru a-mi focaliza ochii pe mîna lui. Simțeam că o membrană transparentă îmi ținea tot corpul într-o poziție fixă și că trebuia s-o rup pentru a-mi plasa privirea asupra mîinii lui.

M-am luptat pînă cînd mi-au intrat în ochi picături de transpirație. În final am auzit, sau am simțit un pocnet și ochii și capul mi s-au eliberat.

În palma lui dreaptă se găsea cea mai curioasă rozătoare pe care o văzusem vreodată. Arăta ca o veveriță cu coada stufoasă. Totuși, coada semăna mai mult ca cea a unui spinos. Avea ghimpi țepeni.

— Atinge-o ! a spus încet don Juan.

L-am ascultat automat și mi-am plimbat degetul pe spatele ei moale. Don Juan și-a adus mîna mai aproape de ochii mei și atunci am observat ceva care mi-a provocat un spasm nervos. Veverița avea ochelari și dinți mari.

— Arată ca un japonez, am spus și am început să rîd isteric.

Apoi rozătoarea a început să crească în palma lui don Juan. Şi în timp ce ochii mei erau încă umezi de lacrimi de rîs, rozătoarea a devenit atît de mare, încît a dispărut. Pur şi simplu, a ieşit din raza mea vizuală. S-a întîmplat atît de rapid, încît m-a prins în mijlocul unui spasm de rîs. Cînd am privit iar, sau cînd mi-am şters ochii şi i-am focalizat cum trebuie, priveam la don Juan. El stătea pe bancă, iar eu, în picioare în faţa lui, deşi nu-mi aminteam să mă fi ridicat.

Pentru o clipă, surescitarea mea a devenit incontrolabilă. Don Juan s-a ridicat calm, m-a forţat să mă aşez, mi-a proptit bărbia între bicepsul şi antebraţul mîinii sale stîngi şi m-a lovit în creştetul capului cu încheieturile degetelor de la mîna dreaptă. Efectul a fost ca şocul unui curent electric. M-a calmat imediat.

Erau atîtea lucruri despre care voiam să-l întreb. Dar cuvintele mele nu-şi puteau face drum printre atîtea gînduri. Apoi am devenit foarte conştient că-mi pierdusem controlul asupra vocii mele. Totuşi n-am vrut să mă lupt să vorbesc şi m-am lipit de bancă. Don Juan mi-a spus pe un ton energic că trebuia să mă adun şi să nu mă mai răsfăţ. Mă simţeam puţin ameţit. El mi-a ordonat imperativ să mă apuc de scris şi mi-a înmînat creionul şi carneţelul, după ce le-a cules de sub bancă.

Am făcut un efort suprem să spun ceva şi am avut iar senzaţia limpede că mă învăluia o membrană. Am pufăit şi am mîrîit o clipă, în timp ce don Juan rîdea, pînă cînd am auzit sau am simţit un alt pocnet.

Am început să scriu imediat. Don Juan vorbea de parcă mi-ar fi dictat.

— Una dintre acţiunile unui luptător este să nu lase niciodată ca ceva să-l afecteze, a spus el. Astfel, un luptător poate să vadă chiar pe dracul însuşi, dar el nu va

lăsa pe nimeni să-şi dea seama de asta. Capacitatea de control a unui luptător trebuie să fie impecabilă.

A aşteptat pînă cînd am terminat de scris şi apoi m-a întrebat rîzînd :

— Ai înţeles toate astea ?

I-am propus să mergem la un restaurant să luăm masa. Mi-era foame. El a spus că trebuia să stăm pînă cînd va apare un „tonal potrivit". A adăugat pe un ton serios că dacă „tonalul potrivit" nu va apărea în ziua aceea, va trebui să rămînem pe bancă pînă cînd va binevoi să apară.

— Ce este un „tonal potrivit" ? am întrebat.

— Un „tonal" care e perfect, armonios şi echilibrat. Tu va trebui să afli unul astăzi, sau mai exact, puterea ta trebuie să ne aducă unul.

— Dar cum pot să-l deosebesc de alţi „tonali" ?

— Nu te preocupa de asta. O să ţi-l arăt eu.

— Cum arată, don Juan ?

— Greu de spus. Depinde de tine. Acesta este un spectacol pentru tine ; de aceea, tu stabileşti condiţiile singur.

— Cum ?

— Nu ştiu asta. Puterea ta, „nagualul" tău va face asta. Există, în general, două părţi în fiecare „tonal". Una este partea externă, hotarul, suprafaţa insulei. Aceasta este partea legată de acţiune, partea aspră. Cealaltă parte, este decizia şi judecata, „tonalul" intern, mai moale, mai delicat şi mai complex. „Tonalul potrivit" este un „tonal" în care cele două nivele sînt în echilibru şi armonie perfectă.

Don Juan s-a oprit din vorbă. Era deja destul de întuneric şi luam notiţe cu greutate. El mi-a spus să mă întind şi să mă relaxez. A continuat spunînd că fusese o zi destul de extenuantă, dar foarte prolifică şi că era sigur că „tonalul potrivit" va apărea.

Au trecut duzine întregi de oameni. Am stat într-o tăcere relaxată zece-cincisprezece minute. Apoi don Juan s-a ridicat brusc.

— La naiba, ai făcut-o ! Uite cine vine aici. O fată !

A indicat cu o mișcare a capului spre o tînără care traversa parcul și se apropia de banca noastră. Don Juan a spus că tînăra era „tonalul potrivit" și că, dacă se va opri să vorbească cu vreunul dintre noi, ar fi o prevestire extraordinară și ar trebui să facem orice ne-ar cere.

Nu puteam distinge clar trăsăturile tinerei femei, deși era destulă lumină. Ea s-a apropiat la vreo doi pași, dar a trecut fără să ne privească. Don Juan mi-a poruncit în șoaptă să mă ridic și să mă duc să vorbesc cu ea.

Am alergat după ea și i-am cerut indicații. Am ajuns foarte aproape de ea. Era tînără, probabil în jur de douăzeci și cinci de ani, de înălțime medie, foarte atrăgătoare și bine îmbrăcată. Ochii ei erau limpezi și liniștiți. Mi-a zîmbit cînd mi-a vorbit. Era ceva atrăgător în ea. Mi-a plăcut foarte mult, așa cum îmi plăcuseră și cei trei indieni.

M-am întors la bancă și m-am așezat.

— Este o luptătoare ? am întrebat.

— Nu chiar, a spus don Juan. Puterea ta nu este atît de bună încît să aducă un luptător. Dar ea este exact un „tonal corect". Unul care s-ar putea transforma într-un „tonal potrivit". Luptătorii apar din acest lot.

Afirmațiile lui mi-au stimulat curiozitatea. L-am întrebat dacă femeile puteau fi luptători. El m-a privit, uimit întrucîtva de întrebare.

— Bineînțeles că pot fi, a răspuns, și sînt chiar mai bine dotate decît bărbații, pentru drumul cunoașterii. Dar bărbații sînt un pic mai mobili. Totuși, aș spune că, una peste alta, femeile au un ușor avantaj.

I-am spus că mă uimea faptul că el nu discutase despre femei în legătură cu cunoașterea lui.

— Ești un bărbat, a răspuns, de aceea eu folosesc genul masculin, cînd vorbesc cu tine. Asta-i tot. Restul este la fel.

Am vrut să-l întreb mai departe, dar el a făcut un semn pentru a închide subiectul. A privit în sus. Cerul era aproape negru. Totuși erau unele zone unde norii aveau o ușoară nuanță portocalie.

— Sfîrșitul zilei este cel mai bun timp al tău, a spus don Juan. Apariția acelei tinere chiar la sfîrșitul zilei este o prevestire. Discutam despre „tonal", de aceea este o prevestire despre „tonalul" tău.

— Ce înseamnă prevestirea, don Juan ?

— Înseamnă că ți-a mai rămas foarte puțin timp pentru a-ți aranja problemele. Orice aranjamente ai prevăzut, trebuie să fie viabile, pentru că nu mai ai timp să faci altele. Aranjamentele tale trebuie să funcționeze acum, sau altfel nu sînt deloc aranjamente. Îți sugerez ca, atunci cînd te întorci acasă, să-ți verifici liniile și să te asiguri că sînt puternice. O să ai nevoie de ele.

— Ce o să se întîmple cu mine, don Juan ?

— Cu ani în urmă ai cerut putere. Ai urmat cu încredere greutățile învățăturii, fără să te agiți, sau să te grăbești. Acum ești la marginea zilei.

— Ce înseamnă asta ?

— Pentru un „tonal potrivit", totul de pe insulă este o provocare. Un alt mod de a spune asta este că, pentru un luptător, totul în lume este o provocare. Bineînțeles, cea mai mare provocare dintre toate este cererea lui de putere. Dar puterea vine de la „nagual" și cînd un luptător se află la marginea zilei, înseamnă că se apropie ora „nagualului", ora de putere a luptătorului.

— Tot nu înțeleg sensul acestor lucruri, don Juan. Înseamnă că o să mor în curînd ?

— Dacă ești prost, o să mori, a replicat scurt. Într-o exprimare mai lejeră, înseamnă că ești gata să faci pe tine. Ai cerut odată putere și cererea aceea este ireversibilă. Nu voi spune că ești gata să-ți îndeplinești destinul, deoarece nu există destin. Atunci, singurul lucru pe care-l poți spune este că ești gata să-ți desăvîrșești puterea. Prevestirea a fost clară. Tînăra aceea a venit la tine la marginea zilei. Ți-a mai rămas puțin timp și deloc pentru prostii. O stare minunată. Aș spune că tot ce este mai bun în noi apare cînd sîntem puși la zid, cînd simțim sabia atîrnînd deasupra capului. Personal, n-aș fi reușit în alt mod.

4. Contractarea tonalului

Miercuri dimineața am părăsit hotelul pe la ora zece fără un sfert. Am mers încet lăsîndu-mi cincisprezece minute ca să ajung la locul de întîlnire cu don Juan. El alesese un colț de pe Paseo de la Reforma, la cinci sau șase blocuri depărtare, în fața unui birou al unei linii aeriene.

Tocmai terminasem de luat micul dejun cu un prieten al meu. El a vrut să mă însoțească, dar i-am dat de înțeles că mă întîlneam cu o fată. Am mers intenționat pe partea cealaltă a străzii pe care se afla biroul de voiaj. Mă obseda bănuiala că prietenul meu, care voia de mult să-i fac cunoștință cu don Juan, știa că mă voi întîlni cu el și că m-ar putea urmări. Mi-era teamă că dacă mă voi întoarce, îl voi găsi exact în spatele meu.

L-am văzut pe don Juan la un stand cu reviste, pe cealaltă parte a străzii. Am început să traversez, dar a trebuit să mă opresc la mijlocul străzii și să aștept pînă cînd puteam traversa în siguranță tot bulevardul. M-am întors întîmplător, să văd dacă prietenul meu mă urmărea. El stătea la un colț, în urma mea. A zîmbit prostește și a dat din mînă, de parcă mi-ar fi spus că fusese incapabil să se

controleze. Am trecut grăbit strada, fără să-i dau timp să mă prindă.

Don Juan părea conştient de situaţia mea. Cînd am ajuns lîngă el, a aruncat o privire peste umărul meu.

— Vino, a spus el. Ar fi mai bine să o luăm pe stradă în jos.

A indicat o stradă care pătrundea diagonal în Paseo de la Reforma, în punctul în care eram noi. M-am orientat rapid. Nu călcasem niciodată pe strada aceea, dar cu două zile înainte mai fusesem în biroul companiei aeriene. Îi cunoşteam amplasamentul. Biroul era la un colţ ascuţit, format de două străzi. Avea cîte o uşă spre fiecare stradă, iar distanţa dintre cele două uşi părea să fie de vreo trei metri şi jumătate. Exista un coridor de-a lungul biroului, de la o uşă la alta. De o parte a coridorului erau birouri, iar pe cealaltă parte era un stand mare, cu personal şi casieri. În ziua în care fusesem acolo, era plin de lume. Am vrut să mă grăbesc, poate chiar să şi alerg, dar pasul lui don Juan era relaxat. Cînd am ajuns în dreptul uşii agenţiei de voiaj, pe strada în diagonală, am ştiut fără să mă întorc că şi prietenul meu traversase bulevardul în fugă şi că era gata să dea colţul pe strada pe care mergeam. L-am privit pe don Juan, sperînd că avea o soluţie. El a dat din umeri. Mă simţeam enervat şi nu-mi venea altceva în minte decît să-i dau un pumn în nas prietenului meu. Exact în acel moment, trebuie să fi sughiţat sau inspirat, pentru că următorul lucru pe care l-am realizat a fost o pierdere masivă de aer, datorită unui brînci formidabil pe care mi l-a dat don Juan, şi care m-a trimis ca vijelia prin uşa biroului. Propulsat de forţa aceea colosală, am zburat practic prin cameră. Don Juan mă prinsese atît de nepregătit, încît corpul meu nu opusese nici o rezistenţă ; frica mea s-a contopit efectiv cu şocul brînciului său. Mi-am întins automat mîinile, pentru a-mi

proteja faţa. Forţa împingerii lui don Juan fusese atît de mare, încît saliva îmi zburase practic din gură şi am simţit un adevărat vertij în timp ce am năvălit în cameră. Aproape mi-am pierdut echilibrul şi a trebuit să fac un efort imens ca să nu cad. M-am învîrtit de vreo două ori ; mi se părea că viteza acţiunii lăsa scena în ceaţă. Am remarcat vag o mulţime de clienţi ocupîndu-se de afacerile lor. M-am simţit extrem de jenat. Ştiam că toţi mă vor privi în timp ce mă rostogoleam prin cameră. Ideea că arătam ca un nebun era mai mult decît jenantă. Mi-au zburat prin minte o serie de gînduri. Aveam certitudinea că o să cad cu faţa la podea. Sau că voi da peste un client, peste o doamnă în vîrstă, care va avea de suferit din cauza impactului. Sau şi mai rău, uşa de sticlă din cealaltă parte a biroului va fi închisă şi mă voi zdrobi de ea.

Am ajuns într-o stare de buimăceală la uşa dinspre Paseo de la Reforma. Era deschisă şi am trecut prin ea. În acel moment, preocuparea mea era să par cît mai liniştit, m-am întors la dreapta şi am luat-o pe bulevard în jos, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Eram sigur că don Juan mă va urma şi că, probabil, prietenul meu va continua să meargă pe strada cealaltă.

Am deschis ochii, sau mai degrabă i-am fixat pe zona din faţa mea. Am avut un moment lung de amorţire înainte să-mi dau seama ce se întîmpla. Nu eram pe Paseo de la Reforma, aşa cum ar fi trebuit să fiu, ci în piaţa Lagunilla, la trei kilometri depărtare.

Ceea ce am simţit în momentul acela a fost o uimire atît de mare, încît tot ce am putut face a fost să mă holbez, înspăimîntat.

Am privit în jur, pentru a mă orienta. Mi-am dat seama că de fapt stăteam foarte aproape de locul unde mă întîlnisem cu don Juan în prima mea zi în Mexico City. Eram chiar în acelaşi punct. Standurile care vindeau mo-

nede vechi erau la doi metri. Am făcut un efort suprem să mă rețin. Evident că aveam o halucinație. Nu putea fi în nici un caz altceva. M-am întors rapid, să intru iar pe ușa biroului, dar în spatele meu erau doar niște standuri cu reviste și cărți la mîna a doua. Don Juan era lîngă mine, în dreapta mea. El avea pe față un zîmbet enorm.

Simțeam o presiune în cap, un sentiment pișcător, de parcă mi-ar fi trecut prin nas apă gazoasă. Eram fără grai. Am încercat fără succes să spun ceva.

L-am auzit clar pe don Juan spunîndu-mi că nu trebuia să încerc să gîndesc sau să vorbesc, dar voiam să spun ceva, orice. În pieptul meu creștea o nervozitate dureroasă. Simțeam lacrimile curgîndu-mi pe obraji.

Don Juan m-a admonestat, așa cum făcea de obicei cînd cădeam pradă unei frici incontrolabile. M-a bătut ușor pe cap.

— Hai, hai, micule Carlos, a spus el. Nu-ți pierde capul.

Mi-a ținut o clipă fața în mîini.

— Nu încerca să vorbești, a spus.

Mi-a dat drumul și a arătat spre ceea ce se întîmpla în jurul nostru.

— Asta nu este pentru discuție, a spus. Asta este doar pentru a fi observat. Urmărește ! Urmărește totul !

Efectiv plîngeam. Totuși, reacția mea la plîns era foarte ciudată ; continuam să plîng fără nici o grijă. În acel moment, nu conta pentru mine dacă eram sau nu deplasat.

Am privit în jur. Chiar în fața mea se găsea un bărbat de vîrstă mijlocie care purta o cămașă roz cu mîneci scurte și pantaloni gri închis. Părea să fie american. O femeie durdulie, aparent nevasta sa, îl ținea de braț. Bărbatul mînuia niște monede, în timp ce un puști de treisprezece-paisprezece ani, probabil băiatul proprietarului, îl urmărea.

Băiatul se uita la fiecare mișcare pe care o făcea bărbatul. În final, omul a pus monedele înapoi pe tejghea și băiatul s-a relaxat imediat.

— Urmărește totul ! a comandat don Juan iar.

Nu era nimic neobișnuit de urmărit. Oamenii treceau încolo și încoace, în toate direcțiile. M-am întors. Un bărbat, care părea că e cu tejgheaua de reviste, mă fixa cu privirea. El a clipit de mai multe ori, de parcă ar fi fost adormit. Părea obosit sau bolnav și arăta sleit.

Simțeam că nu era nimic de urmărit, cel puțin nimic cu consecințe reale. Am fixat scena cu privirea, Mi-am dat seama că era imposibil să-mi concentrez atenția pe ceva. Don Juan se plimba în jurul meu. El acționa ca și cum ar fi analizat ceva la mine. A dat din cap și și-a încrețit buzele.

— Hai, hai, a spus el, prinzîndu-mă ușor de braț. Este timpul să mergem.

Imediat ce am început să mă mișc, am observat că trupul meu era foarte ușor. De fapt, simțeam că tălpile mele erau elastice. Aveau o calitate bizară, elastică, parcă gata de lansare.

Don Juan trebuie să fi fost conștient de senzațiile mele ; mă ținea strîns, de parcă nu m-ar fi lăsat să scap ; mă apăsa în jos, ca și cum i-ar fi fost frică că voi zbura de lîngă el, ca un balon.

Plimbarea mi-a făcut bine. Agitația mea a cedat locul unui sentiment confortabil de liniște.

Don Juan a insistat că trebuia să observ totul. I-am spus că nu voiam să urmăresc nimic, că nu-mi păsa ce făceau oamenii din piață și că nu voiam să mă simt ca un idiot observînd o activitate oarecare a cuiva care cumpără monede, sau cărți vechi, în timp ce realitatea îmi scăpa printre degete.

— Care este realitatea ? a întrebat el.

M-am oprit din mers şi i-am spus vehement că lucrul important era ceea ce făcuse el cu mine pentru a ajunge să percep că acoperisem distanţa dintre birou şi piaţă în cîteva secunde.

În acel moment am început să tremur şi mi s-a făcut rău. Don Juan m-a pus să-mi ţin mîinile pe stomac.

A indicat totul în jur şi a spus iar, pe un ton sec, că activitatea lumească din jurul nostru era singurul lucru important.

M-am simţit enervat. Aveam sentimentul fizic de ameţeală. Am respirat adînc.

— Ce-ai făcut, don Juan ? am întrebat cu o nepăsare forţată.

A răspuns pe un ton convingător că putea să-mi povestească asta oricînd, dar că tot ce se întîmpla în jurul nostru nu se va mai repeta. Nu am avut nici o obiecţie la asta. Activitatea la care eram martor evident că nu se putea repeta în toată complexitatea ei. Ideea mea era că puteam observa o activitate similară oricînd. Pe de altă parte, implicaţia faptului că fusesem transportat peste o anumită distanţă, într-o formă oarecare, era de o importanţă incalculabilă.

Cînd mi-am exprimat opiniile, don Juan a dat din cap, de parcă ceea ce auzise era prea dureros pentru el.

Am mers o vreme în tăcere. Corpul meu era fierbinte. Am remarcat că plamele şi tălpile frigeau. Aceeaşi căldură neobişnuită părea să se fi localizat şi în nări şi în pleoape.

— Ce ai făcut, don Juan ? l-am întrebat rugător.

N-a răspuns, dar m-a bătut în piept şi a rîs. A spus că oamenii sînt creaturi foarte fragile, care devin şi mai fragile datorită slăbiciunilor lor. M-a sfătuit pe un ton foarte serios să nu mă gîndesc că sînt gata să mă prăpădesc, ci să

mă împing peste limitele mele și să mă concentrez pur și simplu asupra lumii din jurul meu.

Am continuat să mergem foarte încet. Preocuparea mea era extremă. Nu puteam să fiu atent la nimic. Don Juan s-a oprit și a deliberat dacă să vorbească sau nu. A deschis gura să spună ceva, dar apoi a părut să se răzgîndească și a început iar să meargă.

— Ceea ce s-a întîmplat este că tu ai venit aici, a spus el brusc, întorcîndu-se și fixîndu-mă cu privirea.

— Cum s-a întîmplat asta ?

A răspuns că nu știa și că singurul lucru pe care-l știa era că eu alesesem locul.

Impasul nostru a devenit și mai accentuat, pe măsură ce am continuat să discutăm. Voiam să cunosc manevrele și el insista că alegerea locului era singurul lucru pe care-l puteam discuta, iar deoarece eu nu știam de ce l-am ales, nu era nimic esențial despre care să discutăm. A criticat, fără să se supere, obsesia mea de a raționa totul, ca pe un răsfăț inutil. A spus că era mai simplu și mai eficient să acționez doar, fără să caut explicații, și că, discutînd despre experiența mea și gîndindu-mă la ea, nu făceam decît s-o disipez.

După cîteva secunde a spus că trebuia să părăsim locul acela pentru că îl deteriorasem și ar fi devenit din ce în ce mai vătămător pentru mine.

Am părăsit piața și am luat-o spre parcul Alameda. Eram extenuat. M-am aruncat pe o bancă. De-abia atunci m-am gîndit să mă uit la ceas. Era ora zece și douăzeci dimineața. A trebuit să fac un efort ca să mă pot concentra. Nu-mi aminteam exact ora la care îl întîlnisem pe don Juan. Am calculat că trebuia să fi fost în jur de zece. Și nu putuse să ne ia mai mult de zece minute pentru a merge din piață pînă în parc, ceea ce lăsa doar zece minute nefolosite.

I-am spus lui don Juan despre calculele mele. El a zîmbit. Am avut certitudinea că zîmbetul lui ascundea disprețul față de mine, totuși nu era nimic pe fața lui care să trădeze acest sentiment.

— Crezi că sînt un idiot fără speranță, nu-i așa, don Juan ?

— Ah-ha ! a spus el și a sărit în picioare.

Reacția lui a fost atît de neașteptată, încît am sărit și eu în același timp.

— Spune-mi exact care sînt sentimentele mele acum, a spus el apăsat.

Simțeam că-i știam sentimentele. Era ca și cum le-aș fi simțit în mine însumi. Dar cînd am încercat să dau glas la ceea ce simțeam, mi-am dat seama că nu puteam vorbi despre asta. Vorbirea îmi cerea un efort uluitor.

Don Juan a spus că nu aveam destulă putere pentru a-l „vedea". Dar în mod sigur puteam „vedea" destul pentru a găsi explicații potrivite în legătură cu ceea ce se întîmpla.

— Nu fii timid, a spus. Spune-mi ce „vezi".

M-a străbătut un gînd brusc și straniu, foarte asemănător cu gîndurile care-mi vin de obicei în minte chiar înainte să adorm. Era mai mult decît un gînd ; o descriere corectă a lui ar fi că era o imagine. Am văzut un tablou conținînd mai multe personaje. Cel care era exact în fața mea era un bărbat, care stătea în spatele unui cadru de fereastră. Zona din jurul ramei era difuză, dar rama și bărbatul se vedeau foarte clar. El privea la mine ; avea capul ușor întors spre stînga, așa că, de fapt, mă privea puțin chiorîș. Îi vedeam ochii mișcîndu-se pentru a mă putea vedea. Mîna lui era strînsă pumn și mușchii erau contractați.

La stînga bărbatului se găsea o altă imagine în tablou. Era un leu zburător. Capul și coama erau ale unui leu, dar

partea inferioară a corpului era cea a unui cîine Caniche, alb și cîrlionțat.

Eram gata să-mi focalizez atenția asupra lui, cînd bărbatul a trosnit din buze și și-a împins capul și trunchiul prin fereastră. Întregul lui corp a țîșnit înainte, ca și cum l-ar fi tras ceva. A stat o clipă agățat, ținînd pervazul ferestrei cu degetele, în timp ce oscila ca un pendul. Apoi și-a dat drumul.

Am simțit în corpul meu senzația de cădere. Nu era o cădere în gol, ci o coborîre înceată și apoi o plutire amortizată. Bărbatul era imponderabil. A rămas staționar pentru o clipă și apoi a dispărut din vedere, de parcă l-ar fi tras o forță în afara tabloului, printr-o spărtură a lui. O clipă mai tîrziu, era înapoi la fereastră, privindu-mă chiorîș. Antebrațul lui drept se odihnea pe pervaz, doar că de data asta mîna lui îmi făcea un semn de rămas bun.

Comentariul lui don Juan a fost că „vederea" mea era prea elaborată.

— Poți face mai mult decît atîta, a spus el. Vrei să-ți explic ce s-a întîmplat. Ei bine, vreau să-ți folosești „vederea" pentru a afla. Ai „văzut" doar prostii. Tipul ăsta de informație este inutil pentru un luptător. Ți-ar trebui prea mult pentru a-ți da seama ce înseamnă. „Vederea" trebuie să fie directă, deoarece un luptător nu poate să-și folosească timpul pentru a-și explica ceea ce „vede". „Vederea" este „vedere" pentru că taie tot acest nonsens.

L-am întrebat dacă credea că viziunea fusese doar o halucinație și nu „vedere" cu adevărat. El era convins că fusese „vedere", din cauza ciudățeniilor detaliilor, dar că nu era potrivită pentru această ocazie.

— Crezi că viziunile mele explică ceva ? am întrebat.

— Bineînțeles că da. Dar în locul tău, n-aș sta să le descifrez. La început, „vederea" este ușor confuză și este ușor să te pierzi în ea. Pe măsură însă ce luptătorul devine

mai solid, „vederea" lui devine ceea ce trebuie, o cunoaștere directă.

Pe măsură ce vorbea don Juan, am avut din nou unul din acele bizare lapsusuri de sentimente și am sesizat clar că eram gata să aflu ceva ce știam deja, un lucru care-mi scăpa, transformîndu-se în ceva foarte cețos. Am devenit conștient că eram angajat într-o luptă. Cu cît încercam mai mult să definesc, sau să ating bucata aceea de cunoaștere, cu atît se cufunda mai mult.

— „Vederea" aceea a fost prea... prea vizionară, a spus don Juan.

Sunetul vocii lui m-a trezit.

— Un luptător pune o întrebare și prin „vederea" lui obține un răspuns, dar răspunsul este simplu, niciodată nu este înzorzonat cu viziuni de pudeli francezi zburători.

Am rîs de imaginea asta. Și i-am spus jumătate în glumă că era prea strict, că oricine trece prin ceea ce trecusem eu în dimineața aceea merită puțină îngăduință.

— Aceasta este soluția cea mai comodă, a replicat. Un mod de a te răsfăța. Tu așezi lumea pe sentimentul că totul este prea mult pentru tine. Nu trăiești ca un luptător.

I-am spus că erau atîtea fațete la ceea ce denumea el comportamentul luptătorului, încît era imposibil să le ating pe toate și că înțelesul lui va deveni limpede o dată ce voi întîlni mai multe situații noi în care să-l aplic.

— Pentru un luptător, o lege de bază este aceea că el își ia foarte atent deciziile, astfel încît nici un rezultat al acestora să nu-l surprindă sau să-i sece puterea.

Să fii un luptător înseamnă să fii alert și modest. Astăzi tu trebuia să urmărești scena care ți se dezvăluia în fața ochilor, nu să te gîndești cum de era posibil așa ceva. Ți-ai focalizat atenția pe un lucru greșit. Dacă voiam să fiu îngăduitor cu tine, puteam foarte ușor să spun că,

deoarece este prima dată cînd ţi s-a întîmplat asta, n-ai fost pregătit. Dar nu este permis, pentru că tu ai venit aici ca un luptător, gata să mori; de aceea, ceea ce ţi s-a întîmplat astăzi n-ar fi trebuit să te prindă nepregătit.

Am recunoscut că tendinţa mea era să mă las pradă slăbiciunii şi nedumeririi.

— Să spunem că pentru tine, o regulă de bază ar trebui să fie ca atunci cînd vii să mă vezi să fii pregătit să mori, a spus el. Dacă vii aici pregătit să mori, n-ar mai trebui să apară căderi, sau acţiuni inutile. Totul ar trebui să fie normal, pentru că nu ai aştepta nimic.

— Este uşor să spui asta, don Juan. Totuşi, eu sînt cel care recepţionează totul. Eu sînt cel care trebuie să se obişnuiască cu toate astea.

— Nu-i vorba că trebuie să te obişnuieşti cu toate astea. Tu eşti toate astea. Nu este doar o toleranţă din partea ta. Decizia ta de a adera la lumea aceasta diavolească a vrăjitoriei ar fi trebuit să ardă toate sentimentele zăbovitoare de confuzie şi ar trebui să-ţi dea îndrăzneala de a revendica toate astea drept lumea ta.

M-am simţit stînjenit şi obosit. Acţiunile lui don Juan, indiferent cît de pregătit eram, mă angajau de fiecare dată în aşa fel, încît nu-mi mai rămînea altă resursă decît să acţionez şi să mă simt ca o persoană ameţită, semiraţională. Am simţit un impuls de mînie şi n-am mai vrut să scriu. În acel moment îmi venea să-mi rup notiţele şi să le arunc la coş. Şi aş fi făcut-o dacă n-ar fi fost don Juan, care a rîs şi m-a ţinut de braţ, oprindu-mă.

Mi-a spus pe un ton de batjocură că „tonalul" meu era iar gata să se înşele singur. Mi-a recomandat să mă duc la fîntînă şi să-mi dau cu apă pe gît şi urechi.

Apa m-a răcorit. Am rămas tăcuţi o vreme.

— Scrie, scrie, m-a îndemnat don Juan pe un ton prietenos. Să spunem că notesul tău este singura vrăjito-

rie pe care o ai. Să-l rupi în bucăţi ar însemna un alt mod de a te abandona morţii tale. Ar fi doar un alt acces de furie de-al tău, un acces trecător în cel mai bun caz, nu o schimbare. Un luptător nu-şi părăseşte niciodată insula „tonalului". O foloseşte.

A arătat în jurul meu cu o mişcare rapidă a mîinii şi apoi a atins carneţelul meu.

— Asta este lumea ta. Nu poţi renunţa la ea. Este inutil să te superi şi să te simţi dezamăgit de tine însuţi. Asta nu dovedeşte decît că „tonalul" este angajat într-o bătălie internă; o bătălie în „tonalul" cuiva este cel mai absurd lucru la care mă pot gîndi. Viaţa solidă a unui luptător este prevăzută pentru a elimina această luptă. De la început te-am învăţat să eviţi oboseala şi uzura. Acum nu mai există un război în tine, nu aşa cum era înainte, deoarece comportamentul luptătorului este armonia — armonia dintre acţiuni şi decizii la început, apoi armonia dintre „tonal" şi „nagual".

De cînd te cunosc, am vorbit şi „tonalului" şi „nagualului" tău. Acesta e modul în care trebuie condusă instrucţia.

La început trebuie să vorbeşti „tonalului". „Tonalul" este cel care trebuie să renunţe la control. De exemplu, „tonalul" tău a eliberat nişte comenzi fără multă luptă, pentru că a devenit clar pentru el că, dacă ar fi rămas aşa cum era, totalitatea ta ar fi fost moartă acum. Cu alte cuvinte, „tonalul" este făcut să cedeze în cazul unor lucruri inutile ca importanţa de sine şi răsfăţul, care te aruncă doar în plictiseală. Problema este însă că „tonalul" se agaţă de acele lucruri, cînd ar trebui să fie bucuros să se scape de ele. Atunci, sarcina ta este să convingi „tonalul" să devină liber şi fluid. De asta are nevoie un vrăjitor, înainte de toate, de un „tonal" liber şi puternic. Cu cît devine mai puternic, cu atît se agaţă mai puţin de faptele sale şi cu atît este mai uşor să-l restrîngă. Aşa că asta s-a

întîmplat astăzi dimineață, am întrezărit ocazia de a-ți restrînge „tonalul". Pentru o clipă erai absent, grăbit, fără gînduri și eu am prins momentul acesta pentru a te împinge.

„Tonalul" se restrînge uneori, în special cînd este stînjenit. De fapt, una dintre trăsăturile „tonalului" este timiditatea. Timiditatea sa nu e cu adevărat o problemă. Dar există anumite momente cînd „tonalul" este luat prin surprindere și timiditatea sa îl face în mod inevitabil să se contracteze.

În dimineața asta am sesizat centimetrul meu cub de șansă. Am observat ușa deschisă a acelui birou și te-am împins. Deci, tehnic vorbind, pentru a restrînge „tonalul" este nevoie de o împingere. Trebuie să împingi la momentul oportun ; bineînțeles că pentru asta trebuie să știi să „vezi".

O dată ce omul a fost împins și „tonalul" lui s-a contractat, „nagualul" său, care era deja în mișcare, indiferent cît de mică este aceasta, va prelua conducerea și va realiza fapte extraordinare. În dimineața asta, „nagualul" tău a preluat conducerea și ai aterizat în piață.

A rămas tăcut o clipă. Părea că așteaptă întrebări. Ne-am privit.

— Zău că nu știu cum, a spus el, de parcă mi-ar fi citit în minte. Tot ce știu, este că „nagualul" este capabil de fapte incredibile. În dimineața asta te-am rugat să observi totul. Scena din fața ta, oricare ar fi fost ea, avea o valoare incalculabilă pentru tine. Dar în loc să-mi urmezi sfatul, te-ai complăcut în compătimire de sine și confuzie și n-ai urmărit nimic.

O vreme, ai fost doar „nagual" și nu puteai vorbi. Acela a fost momentul cînd trebuia să observi. Apoi, încetul cu încetul, „tonalul" tău a preluat iar conducerea ; și decît să

te las să plonjezi într-o bătălie mortală între „tonalul" și „nagualul" tău, te-am adus aici.

— Ce era în scena aceea, don Juan ? Ce era atît de important ?

— Nu știu. Nu mi se întîmpla mie.

— Ce vrei să spui ?

— Era experiența ta, nu a mea.

— Dar erai cu mine. Nu-i așa ?

— Nu. Nu eram. Dar este inutil să discutăm despre asta. Orice aș putea spune n-ar avea sens, pentru că în acele momente eram în timpul „nagualului". Afacerile „nagualului" pot fi remarcate doar cu corpul, nu cu rațiunea.

— Dacă nu erai cu mine, don Juan, cine sau ce era persoana pe care am observat-o sub forma ta ?

— Eram eu și, totuși, nu eram acolo.

— Atunci unde erai ?

— Eram cu tine, dar nu eram acolo. Să spunem că eram pe lîngă tine, dar nu în locul particular unde te luase „nagualul" tău.

— Vrei să spui că nu știai că sîntem în piață ?

— Nu, nu știam. Eu îți dădeam doar tîrcoale, pentru a nu te pierde.

— Asta este cu adevărat înfricoșător, don Juan.

— Eram în timpul „nagualului" și nu este nimic înfricoșător în asta. Sîntem capabili de mult mai mult decît asta. Asta este natura noastră ca ființe luminoase. Defectul nostru este că insistăm să rămînem pe insula noastră obositoare, monotonă, dar convenabilă. „Tonalul" este un nemernic și n-ar trebuie să fie așa.

I-am descris puținul pe care mi-l aminteam. El a vrut să știe dacă remarcasem vreo trăsătură a cerului, ca, de exemplu, lumina zilei, norii sau soarele. Sau dacă auzisem anumite zgomote. Sau dacă remarcasem oameni sau eveni-

mente neobişnuite. El a vrut să ştie dacă văzusem vreo luptă. Sau dacă oamenii ţipau şi, dacă o făceau, ce anume spuneau.

N-am putut răspunde la nici o întrebare. Adevărul era că acceptasem întîmplarea la valoarea ei aparentă, admiţînd ca un truism că „zburasem" peste o distanţă considerabilă într-o secundă sau două şi că, mulţumită cunoaşterii lui don Juan, oricare ar fi fost ea, aterizasem în piaţă cu tot fizicul meu material.

Reacţiile mele erau un corolar direct al unei astfel de interpretări. Voiam să cunosc procedurile, cunoaşterea oficiantului, adică acel „cum s-o faci". De aceea, nu mă interesase să observ ceea ce eram convins că erau întîmplările cotidiene a unor evenimente obişnuite.

— Crezi că oamenii m-au văzut în piaţă ? am întrebat.

Don Juan n-a răspuns. A rîs şi m-a bătut uşor cu pumnul.

Am încercat să-mi amintesc dacă avusesem vreun contact efectiv cu oamenii. Memoria nu m-a ajutat.

— Ce-au văzut oamenii din biroul companiei de zbor cînd am dat buzna înăuntru ? am întrebat.

— Probabil că au văzut un bărbat împleticindu-se de la o uşă la cealaltă.

— Dar m-au văzut dispărînd în aer ?

— De asta are grijă „nagualul". Nu ştiu cum. Tot ce pot să-ţi spun este că sîntem fiinţe luminoase, fluide, formate din fibre. Înţelegerea că sîntem obiecte solide este doar o „acţiune" a „tonalului". Cînd „nagualul" se contractă, sînt posibile lucruri extraordinare. Dar ele sînt extraordinare doar pentru „tonal".

Pentru „nagual" nu înseamnă nimic să se mişte în modul în care ai făcut-o tu în dimineaţa asta. În special pentru „nagualul" tău, care este capabil deja de fapte difi-

cile. De fapt, el a plonjat în ceva foarte ciudat. Poţi simţi despre ce este vorba ?

M-au asaltat dintr-o dată un milion de întrebări şi sentimente. Ca şi cum o undă de vînt mi-ar fi smuls masca de sînge rece pe care o aveam. M-am înfiorat. Corpul meu se simţea pe marginea unui abis. Mă luptam cu o bucată misterioasă, dar concretă de cunoaştere. Ca şi cum aş fi fost gata să mi se dezvăluie ceva, dar, totuşi, o anumită parte, încăpăţînată, din mine, ar fi insistat să arunce o umbră asupra ei. Lupta m-a amorţit treptat, pînă cînd nu mi-am mai simţit corpul. Gura mi-era deschisă şi ochii pe jumătate închişi. Am avut sentimentul că îmi văd faţa întărindu-se din ce în ce mai mult, pînă cînd a devenit un cadavru uscat, cu pielea gălbuie lipită de craniu.

Următorul lucru de care am fost conştient a fost un şoc. Don Juan era în picioare lîngă mine şi ţinea o găleată goală în mînă. Mă stropise cu apă. Am tuşit şi mi-am şters apa de pe faţă şi apoi am simţit un alt atac rece pe spate. Am sărit în sus de pe bancă. Don Juan îmi turnase nişte apă pe gît.

Era un grup de copii care mă priveau şi rîdeau. Don Juan mi-a zîmbit. El mi-a ţinut carneţelul şi a spus că era mai bine să mergem la hotelul meu, ca să-mi schimb hainele. M-a scos afară din parc. Ne-am oprit la curbă pentru o clipă, înainte să apară un taxi.

Cîteva ore mai tîrziu, după ce am mîncat şi m-am odihnit, eu şi don Juan ne-am aşezat pe banca lui favorită din parcul de lîngă biserică. Am revenit într-o manieră ocolită la subiectul ciudatei mele reacţii. El părea să fie foarte atent. Nu m-a confruntat direct cu ea.

— Astfel de lucruri se ştie că se întîmplă, a spus. „Nagualul", o dată ce se iveşte la suprafaţă, poate provoca un

mare rău „tonalului" prin apariția lui necontrolată. Totuși, cazul tău este special. Tu te complaci în răsfăț într-o manieră atît de exagerată, încît ai putea muri și nu ți-ar păsa, sau și mai rău, nici măcar n-ai ști că mori.

I-am explicat că reacția mea începuse atunci cînd el mă întrebase dacă puteam simți la ce se referea, dar cînd am încercat să descriu ceea ce știam, am constatat că nu reușeam să gîndesc clar. Am simțit o senzație de zăpăceală, aproape ca o indiferență, ca și cum nu m-ar fi interesat nimic cu adevărat. Apoi senzația s-a transformat într-o concentrare hipnotizantă. Era ca și cum aș fi fost aspirat cu totul, încetul cu încetul. Ceea ce prinsese și atrăsese atenția mea era senzația clară că era gata să mi se dezvăluie un secret însemnat și că nu voiam să se interfereze nimic cu o astfel de revelație.

— Ceea ce era gata să ți se dezvăluie era chiar moartea ta, a spus don Juan. Acesta este pericolul de a te complace. În special pentru tine, care ești în mod natural atît de exagerat. „Tonalul" tău este atît de dedat răsfățului, încît amenință totalitatea eului tău. Acesta este un mod îngrozitor de a fi.

— Ce pot face ?

— „Tonalul" tău trebuie convins cu argumente, „nagualul" tău cu acțiuni, pînă cînd se vor sprijini unul pe altul. Așa cum ți-am spus, „tonalul" domnește și, totuși, este foarte vulnerabil. Pe de altă parte, „nagualul" nu acționează niciodată, sau aproape niciodată ; dar cînd o face, el înspăimîntă „tonalul".

În dimineața asta, „tonalul" tău s-a speriat și s-a restrîns singur, apoi „nagualul" a început să preia conducerea.

A trebuit să împrumut o găleată de la unul din fotografii din parc pentru a-ți biciui „nagualul" ca pe un cîine rău, pentru a reveni la locul său. „Tonalul" trebuie protejat cu orice preț. Coroana trebuie să-i fie luată, dar el trebuie să rămînă ca supraveghetor protejat.

Orice amenințare asupra „tonalului" conduce întotdeauna la moartea lui. Și dacă moare „tonalul", la fel se întîmplă cu omul. Din cauza slăbiciunii lui inerente, „tonalul" este distrus ușor și, astfel, una din laturile artei de echilibrare a luptătorului este să facă „nagualul" să apară la suprafață pentru a susține „tonalul". Spun că este o artă, deoarece vrăjitorii știu că doar prin sprijinirea înfocată a „tonalului" poate apare „nagualul". Înțelegi ce vreau să spun ? Această sprijinire se cheamă putere personală.

Don Juan se ridică, își întinse brațele și își arcui spatele. Am încercat să mă ridic, dar el m-a împins ușor în jos.

— Tu trebuie să stai pe banca asta pînă la asfințit, a spus. Eu trebuie să plec imediat. Genaro mă așteaptă în munți. Așa că vino la casa lui în trei zile și ne vom întîlni acolo.

— Ce o să facem la casa lui don Genaro ? am întrebat.

— Dacă ai destulă putere, Genaro s-ar putea să-ți arate „nagualul".

Mai era un lucru pe care voiam să-l exprim în acel moment. Trebuia să știu dacă costumul lui era doar un mecanism de șoc pentru mine, sau era efectiv o parte din viața lui. Nici una dintre acțiunile lui nu-mi produsese vreodată o asemenea impresie ca faptul că-l văzusem purtînd un costum. Nu era numai acțiunea în sine, care era atît de

înfricoșătoare pentru mine, ci faptul că don Juan era elegant. Picioarele lui aveau o agilitate tinerească. Ca și cum faptul că purta pantofi îi schimbase centrul de echilibru și pașii lui erau mai lungi și mai fermi decît de obicei.

— Porți tot timpul costum ? l-am întrebat.

— Da, a replicat el cu un zîmbet încîntător. Mai am și altele, dar n-am vrut să port un alt costum astăzi, pentru că te-ar fi speriat și mai mult.

Nu știam ce să mai cred. Simțeam că ajunsesem la sfîrșitul drumului meu. Dacă don Juan purta un costum și putea fi elegant în el, atunci totul putea fi posibil.

El a părut că se bucură de confuzia mea și a rîs.

— Sînt un acționar, a spus pe un ton misterios, dar neafectat și a plecat.

În dimineața următoare, joi, l-am rugat pe un prieten să mă însoțească de la ușa agenției de voiaj, unde mă împinsese don Juan, pînă în piața Lagunilla. Am luat-o pe drumul cel mai drept. Ne-a luat treizeci și cinci de minute. Odată ajunși acolo, am încercat să mă orientez. Am eșuat. Am intrat într-un magazin de îmbrăcăminte, aflat chiar la colțul largului bulevard unde stăteam

— Scuzați, vă rog, i-am spus unei tinere care curăța cu grijă o pălărie de praf. Unde sînt standurile cu monede vechi și cărți de mîna a doua ?

— Nu avem așa ceva, a spus ea pe un ton enervat.

— Dar le-am văzut ieri, undeva aici, în piață.

— Glumiți, a spus ea și a trecut în spatele tejghelei.

Am alergat după ea și am rugat-o să-mi spună unde erau. Ea m-a măsurat cu privirea.

— Nu le puteați vedea ieri. Standurile acelea se montează doar duminica, exact de-a lungul zidului ăsta. În restul săptămînii nu le avem.

— Doar duminica ? am repetat mecanic.

— Da. Doar duminica. Așa se face. În restul săptămînii ar încurca circulația.

A arătat spre bulevardul larg, plin de mașini.

5. În timpul nagualului

Am alergat în sus pe o pantă aflată în fața casei lui don Genaro și i-am văzut pe don Juan și pe don Genaro stînd pe o porțiune curățată din fața ușii. Îmi zîmbeau. Era atîta căldură și inocență în zîmbetul lor, încît corpul meu a intrat imediat într-o stare de alarmă. Am încetinit automat pasul.

— Ce mai faci ? m-a întrebat don Genaro pe un ton atît de afectat, încît am rîs cu toții.

— E într-o formă foarte bună, a intervenit don Juan înainte să pot răspunde.

— Văd și eu asta, a replicat don Genaro. Privește la bărbia aia dublă ! Și uită-te la pungile alea de grăsime de pe obraji.

Don Juan rîdea și se ținea cu mîinile de stomac.

— Fața ta e rotundă, a continuat don Genaro. Ce-ai făcut ? Te-ai ocupat cu mîncatul ?

Don Juan l-a asigurat în glumă că stilul meu de viață cerea să mănînc foarte mult. Într-un mod foarte prietenos m-au împuns cu aluzii la viața mea și apoi don Juan m-a rugat să mă așez între ei doi. Soarele coborîse deja peste rama de munți imenși dinspre vest.

— Unde-i faimosul tău carnețel ? m-a întrebat don Genaro și cînd l-am scos din buzunar a urlat „Uraa !“ și mi l-a smuls din mînă.

Evident că el mă urmărise cu mare atenție și îmi cunoștea obiceiurile la perfecție. A ținut carnețelul cu ambele mîini și s-a jucat nervos cu el, ca și cum n-ar fi știut ce să facă cu el. De două ori părea gata să-l arunce, dar se reținea în ultimul moment. Apoi l-a pus pe genunchi și se făcea că scrie febril în el, așa cum procedam eu.

Don Juan rîdea atît de tare, încît era gata să se înece.

— Ce-ai făcut după ce te-am părăsit ? m-a întrebat el după ce s-a calmat.

— M-am dus joi în piață, am răspuns.

— Ce făceai acolo ? Urmăreai drumul parcurs ? a vrut să știe.

Don Genaro a căzut pe spate și a scos din buze un sunet de cap sec lovindu-se de sol. M-a privit chiorîș și a clipit din ochi.

— A trebuit s-o fac, am spus. Și am aflat că în timpul săptămînii nu sînt standuri acolo care să vîndă monede sau cărți vechi.

Au rîs amîndoi. Apoi don Juan a spus că punînd întrebări nu prea se dezvăluie nimic nou.

— Ce s-a întîmplat cu adevărat, don Juan ? am întrebat.

— Crede-mă, nu există nici o posibilitate de a afla cu exactitate asta, a spus el sec. În problemele astea ne aflăm amîndoi la egalitate. Avantajul meu față de tine, în clipa asta, este că eu știu cum să ajung la „nagual“, iar tu nu știi. Dar, o dată ce am ajuns acolo, nu mai am avantaj sau cunoaștere în plus față de tine.

— Chiar am fost în piață, don Juan ? am întrebat.

— Bineînțeles. Ți-am spus, „nagualul“ este la comanda luptătorului. Nu-i așa, Genaro ?

— Exact ! a exclamat don Genaro cu o voce bubuitoare și s-a ridicat dintr-o singură mișcare. Era ca și cum vocea lui l-ar fi tras din poziția culcat într-una perfect verticală.

Don Juan se rostogolea practic pe jos de rîs. Don Genaro, cu un aer nonșalant, a făcut o reverență comică și a spus la revedere.

— Genaro o să te întîlnească mîine dimineață, a spus don Juan. Acum trebuie să stai aici într-o tăcere totală.

N-am mai scos nici un cuvînt. După ore întregi de tăcere, am adormit.

Am privit la ceas. Era aproape șase dimineața. Don Juan a examinat masa solidă de nori grei de la orizontul estic și a ajuns la concluzia că o să fie o zi înnorată. Don Genaro a adulmecat aerul și a adăugat că o să fie de asemenea și caniculă și lipsă de vînt.

— Cît de departe mergem ? am întrebat.

— La eucalipții de colo, a răspuns don Genaro, arătînd spre ceea ce părea să fie o dumbravă cu copaci aflați la vreun kilometru și jumătate depărtare.

Cînd am ajuns la copacii aceia, am realizat că nu era o pădurice ; eucalipții fuseseră plantați în linii drepte, pentru a marca granițele zonelor cultivate cu diverse plante agricole. Am mers de-a lungul marginii unui cîmp de porumb, pe lîngă o linie de copaci enormi, subțiri și drepți, de peste patruzeci de metri înălțime, și am ajuns la un cîmp pustiu. M-am gîndit că, probabil, tocmai fusese cules. Erau doar cîteva tulpini și frunze uscate ale unor plante pe care nu le-am recunoscut. M-am aplecat să culeg o frunză, dar don Genaro m-a oprit. El m-a ținut de braț cu mare forță. M-am îndoit de durere, apoi am remarcat că abia mă atinsese cu degetele.

Era vizibil conştient de efectul pe care-l produsese şi de ceea ce simţeam. Şi-a ridicat uşor degetele de pe braţul meu şi apoi le-a pus iar uşor. A repetat din nou mişcarea şi a rîs ca un copil încîntat cînd am scîncit. Apoi şi-a întors profilul spre mine. Nasul lui acvilin îl făcea să semene cu o pasăre, o pasăre cu dinţi ciudaţi, lungi şi albi.

Don Juan mi-a spus cu voce moale să nu ating nimic. L-am întrebat dacă ştia ce fel de plantă fusese cultivată acolo. El părea gata să-mi spună, dar don Genaro a intervenit şi a spus că era un cîmp de viermi.

Don Juan m-a privit fix, fără să clipească, sau să zîmbească. Răspunsul fără sens al lui don Genaro părea să fie o glumă. Am aşteptat un indiciu ca să încep să rîd, dar ei m-au fixat doar cu privirea.

— Un cîmp de viermi giganţi, a spus don Genaro. Da, ceea ce a crescut aici au fost cei mai încîntători viermi pe care i-ai văzut vreodată.

S-a întors spre don Juan. S-au privit o clipă.

— Nu-i aşa ? a întrebat el.

— Absolut adevărat, a spus don Juan şi, întorcîndu-se spre mine, a adăugat cu voce moale : Astăzi, Genaro conduce ; doar el poate spune ce şi cum, aşa că fă exact ce-ţi spune el.

Ideea că don Genaro avea controlul m-a umplut de spaimă. M-am întors spre don Juan să-i vorbesc despre asta ; dar înainte să am timp să dau glas cuvintelor, don Genaro a scos un ţipăt lung, un urlet atît de puternic şi de înspăimîntător, încît mi-am simţit ceafa umflîndu-se şi părul zburînd de parcă l-ar fi suflat vîntul. Am avut o clipă de disociere completă şi aş fi rămas fixat pe loc, dacă n-ar fi fost don Juan, care mi-a întors corpul cu o viteză şi un control inimaginabile, astfel încît ochii mei să vadă ceva incredibil. Don Genaro stătea în picioare, orizontal, la vreo treizeci de metri înălţime, pe trunchiul unui eucalipt,

care se găsea la vreo patruzeci și cinci de metri distanță. Adică, stătea în picioare, cu tălpile depărtate la vreun metru, perpendicular pe copac. Ca și cum ar fi avut ventuze pe pantofi și cu ele ar fi fost capabil să sfideze gravitația. Avea brațele încrucișate pe piept și era cu spatele la mine.

L-am fixat cu privirea. Nu voiam să clipesc, de frică să nu-l pierd din vedere. Am făcut o evaluare rapidă și am decis că dacă reușeam să-l mențin destul în cîmpul meu vizual, aș putea detecta o idee, un gest, o mișcare, sau orice m-ar fi putut ajuta să înțeleg ce se întîmpla.

Am simțit capul lui don Juan lîngă urechea mea dreaptă și l-am auzit șoptindu-mi că orice încercare de a explica era inutilă și idioată. L-am auzit repetîndu-mi :

— Lasă-ți abdomenul jos, jos.

Era o tehnică pe care mi-o dezvăluise el cu cîțiva ani înainte, și pe care trebuie s-o folosesc în momentele de mare pericol, frică, sau stres. Ea consta din împingerea în jos a diafragmei în timp ce inspiri de patru ori rapid pe gură, urmate de patru expirații și inspirații adînci pe nas. El îmi explicase că gurile de aer trebuiau să fie simțite ca niște șocuri în partea mediană a corpului și că păstrarea palmelor strîns legate, acoperind buricul, dădeau forță secțiunii mediane și ajutau la controlul gurilor de aer și al inspirațiilor adînci, care trebuiau menținute pînă la opt, în timp ce apăsai diafragma în jos. Expirațiile se făceau de două ori pe nas și de două ori pe gură, într-o manieră accelerată sau înceată, în funcție de preferințe.

L-am ascultat automat pe don Juan. Totuși, n-am îndrăznit să-mi iau ochii de la don Genaro. Pe măsură ce am continuat să respir, corpul meu s-a relaxat și am devenit conștient că don Juan îmi îndoia picioarele. După cît se pare, cînd mă întorsese el, talpa mea dreaptă se prinsese într-o bucată de pămînt și piciorul meu era îndoit ne-

confortabil. Cînd m-am îndreptat, mi-am dat seama că șocul de a-l vedea pe don Genaro stînd în picioare pe trunchiul unui copac mă făcuse să uit de poziția mea inconfortabilă.

Don Juan mi-a șoptit în ureche că nu trebuia să mă uit fix la don Genaro. L-am auzit spunîndu-mi :

— Clipește, clipește.

O clipă, am simțit că ezit. Don Juan mi-a comandat iar. Eram convins că întreaga afacere era legată cumva de mine ca martor, iar dacă eu, ca unic martor al faptei lui don Genaro, nu-l mai priveam, el ar fi căzut la pămînt, sau poate că întreaga scenă s-ar fi evaporat.

După o perioadă extraordinar de lungă de nemișcare, don Genaro s-a întors pe călcîie la patruzeci și cinci de grade spre dreapta lui și a început să urce pe trunchi. Corpul lui a tremurat. L-am văzut făcînd un pas după altul, pînă la opt pași. A ocolit chiar și o ramură. Apoi, cu brațele încrucișate în continuare pe piept, s-a așezat pe trunchi cu spatele la mine. Picioarele îi atîrnau, ca și cum ar fi stat pe un scaun, ca și cum gravitația n-ar fi avut nici un efect asupra lui. Apoi a mers cumva pe fund în jos. A ajuns la o ramură care era paralelă cu corpul lui și și-a pus cîteva secunde capul și mîna stîngă pe ea ; părea că se sprijină mai mult pentru un efect teatral decît pentru reazem efectiv. Apoi a continuat să se miște pe fund, făcîndu-și drum de pe trunchiul copacului pe ramură, pînă cînd și-a schimbat poziția și stătea așa cum stai normal pe o ramură.

Don Juan a chicotit. Aveam în gură un gust îngrozitor. Am vrut să mă întorc spre don Juan, care era puțin în spatele meu, spre dreapta, dar nu-ndrăzneam să pierd vreuna dintre acțiunile lui don Genaro.

El și-a legănat o vreme picioarele, apoi le-a încrucișat ușor și, în cele din urmă, a alunecat în sus înapoi pe trunchi.

Don Juan mi-a luat ușor capul în mîini și mi l-a înclinat ușor spre stînga, pînă cînd linia mea de vedere a ajuns paralelă cu copacul, în loc să fie perpendiculară. Privindu-l pe don Genaro din acest unghi, nu mai părea că sfidează gravitația. Pur și simplu stătea pe trunchiul unui copac. Apoi am remarcat că, dacă priveam fix și nu clipeam, fundalul devenea difuz și vag, iar claritatea corpului lui don Genaro devenea mai intensă ; forma lui devenea dominantă, ca și cum n-ar mai fi existat altceva.

Don Genaro a alunecat ușor înapoi în jos pe ramură. El stătea și își balansa picioarele ca la trapez. Privindu-l din perspective schimbate, în special cînd stătea pe trunchiul copacului, totul părea verosimil.

Don Juan mi-a mișcat capul spre dreapta, pînă cînd s-a odihnit pe umăr. Poziția lui don Genaro părea perfect normală, dar cînd s-a deplasat iar pe trunchi, n-am mai putut face ajustarea perceptuală necesară și l-am văzut ca și cum ar fi fost cu capul în jos, spre sol.

Don Genaro s-a mișcat înainte și înapoi de multe ori, iar don Juan mi-a mișcat capul dintr-o parte în alta de fiecare dată cînd se mișca don Genaro. Rezultatul manipulărilor lor a fost că am pierdut cu desăvîrșire perspectiva normală, iar fără ea acțiunile lui don Genaro nu mai erau înfricoșătoare.

Don Genaro a rămas multă vreme pe ramură. Don Juan mi-a îndreptat capul și a șoptit că don Genaro era gata să coboare. L-am auzit șoptindu-mi pe un ton imperativ :

— Apasă în jos, în jos.

Eram în mijlocul unei expirații rapide, cînd corpul lui don Genaro a părut să fie țintuit în loc de un fel de tensiune ; el a strălucit, a devenit moale, s-a clătinat pe spate și a rămas agățat o clipă doar de genunchi. Picioarele păreau atît de moi, încît nu puteau rămîne îndoite și el a căzut la pămînt.

În momentul în care şi-a început căderea, am avut şi eu o senzaţie de cădere într-un spaţiu nelimitat. Întregul meu corp a simţit un chin dureros şi în acelaşi timp extrem de plăcut; un chin de asemenea intensitate şi durată, încît picioarele mele n-au mai putut suporta greutatea corpului meu şi am căzut pe pămîntul moale. De-abia am putut să-mi mişc braţele pentru a amortiza căderea. Respiram atît de greu, încît ţărîna moale mi-a intrat în nări şi a început să mă mănînce. Am încercat să mă ridic; muşchii mei păreau să-şi fi pierdut forţa.

Don Juan şi don Genaro au venit şi s-au aplecat deasupra mea. Le auzeam vocile ca şi cum ar fi fost la distanţă de mine şi totuşi i-am simţit trăgîndu-mă. Probabil că m-au ridicat, ţinîndu-mă unul de braţe şi unul de picioare şi m-au cărat pe o distanţă mică. Eram perfect conştient de poziţia neconfortabilă a gîtului şi capului meu, care atîrnau moi. Ochii mei erau deschişi. Vedeam pămînt şi smocuri de ierburi trecînd pe sub mine. În final am simţit un fior rece. Apa mi-a intrat în gură şi în nas şi m-a făcut să mă înec. Braţele şi picioarele mi s-au mişcat frenetic. Am început să înot, dar apa era destul de mică şi m-am regăsit stînd în picioare în rîul cel mic în care mă scufundaseră.

Don Juan şi don Genaro rîdeau ca nişte nebuni. Don Juan şi-a suflecat pantalonii şi s-a îndreptat spre mine; m-a privit în ochi şi a spus că încă nu eram complet şi m-a împins uşor în apă. Corpul meu n-a opus nici o rezistenţă. Nu voiam să fiu iar scufundat, dar nu-mi puteam folosi actul voliţional asupra muşchilor şi am căzut pe spate. Răceala a fost şi mai intensă. Am sărit repede şi am zbughit-o din greşeală pe malul celălalt. Don Juan şi don Genaro au urlat şi au fluierat şi au aruncat cu pietre în tufişurile din faţa mea de parcă ar fi ghidat un juncan care o luase razna. Am trecut apoi apa şi m-am aşezat pe o piatră lîngă ei. Don Genaro mi-a dat hainele şi apoi am remarcat că

eram gol, deşi nu-mi puteam aminti cînd sau cum mă dezbrăcasem. Eram ud leoarcă şi n-am vrut să mă îmbrac imediat. Don Juan s-a întors spre don Genaro şi i-a spus cu un ton bubuitor:

— Pentru numele lui Dumnezeu, dă-i omului un prosop!

Mi-au trebuit vreo două secunde pînă cînd mi-am dat seama de absurditatea expresiei. Mă simţeam foarte bine. De fapt, eram atît de fericit, încît nu voiam să vorbesc. Totuşi, am avut certitudinea că dacă-mi arătam euforia, ei mă vor arunca iar în apă.

Don Genaro mă urmărea. Ochii lui aveau strălucirea unui animal sălbatic. Mă străpungeau.

— Bravo, a spus don Juan brusc. Acum eşti întreg, dar acolo la eucalipt te-ai răsfăţat ca un nenorocit.

Îmi venea să rîd isteric. Cuvintele lui don Juan păreau absolut caraghioase şi a trebuit să fac un efort suprem pentru a mă reţine. Şi apoi, o anumită parte din mine a lansat o comandă. O mîncărime incontrolabilă în partea mediană a corpului m-a făcut să-mi scot hainele şi să plonjez în rîu. Am stat în apă cam cinci minute. Răceala mi-a restabilit complet calmul. Cînd am ieşit, eram iar eu.

— Bun spectacol, a spus don Juan, bătîndu-mă pe umăr.

M-au condus înapoi la eucalipţi. Din mers, don Juan mi-a explicat că „tonalul" meu fusese periculos de vulnerabil şi că incongruenţa acţiunilor lui don Genaro părea să fie prea mult pentru el. El a spus că deciseseră să nu-l mai forţeze şi să se întoarcă la casa lui don Genaro, dar faptul că plonjasem singur iar în apă schimbase totul. Totuşi, el nu mi-a spus ce intenţionau să facă.

Stăteam în picioare în mijlocul cîmpului, în acelaşi punct în care fusesem şi înainte. Don Juan era în dreapta mea şi don Genaro în stînga. Amîndoi stăteau cu muşchii tensionaţi, într-o stare de alertă. Şi-au menţinut starea

aceasta vreo zece minute. Mi-am mutat privirea de la unul la altul. Mă gîndeam că don Juan îmi va da o indicaţie despre ce să fac. Am avut dreptate. La un moment dat, el şi-a relaxat corpul şi a lovit cu piciorul o bucată de pămînt. Fără să mă privească, a spus :

— Cred că e mai bine să mergem.

M-am gîndit automat că don Genaro avusese intenţia să-mi dea o altă demonstraţie a „nagualului", dar se răzgîndise. M-am simţit uşurat. Am mai aşteptat o clipă, pentru a primi o confirmare definitivă. Don Genaro se relaxase şi el şi apoi au făcut un pas înainte. Atunci am ştiut că ne terminasem treaba acolo. Dar exact în momentul în care m-am relaxat, don Genaro a produs urletul său incredibil.

Am început să respir frenetic. Am privit în jur. Don Genaro dispăruse. Don Juan stătea în picioare în faţa mea. Corpul lui se cutremura de rîs. S-a întors spre mine.

— Îmi pare rău, a spus. Nu se poate altfel.

Am vrut să răspund şi să-l întreb de don Genaro, dar simţeam că, dacă nu continuam să respir şi să-mi presez diafragma în jos, voi muri. Don Juan a arătat cu bărbia spre un loc aflat în spatele meu. Fără să-mi mişc picioarele, am început să-mi întorc capul peste umărul stîng. Dar înainte să pot vedea ceea ce-mi arăta el, don Juan a sărit la mine şi m-a oprit. Forţa saltului său şi viteza cu care m-a prins, m-au făcut să-mi pierd echilibrul. În timp ce cădeam pe spate, am avut senzaţia că reacţia mea de spaimă a fost să mă prind de don Juan şi, drept urmare, l-am tras cu mine la pămînt. Dar cînd m-am uitat în sus, impresiile simţurilor mele vizuale şi tactile erau în dezacord total. L-am văzut pe don Juan aplecat peste mine şi rîzînd, în timp ce corpul meu simţea clar presiunea şi greutate altui corp sprijinit de mine, aproape ţintuindu-mă la pămînt.

Don Juan şi-a întins mîna şi m-a ajutat să mă ridic. Senzaţia mea corporală era că el ridica două corpuri. Mi-a zîmbit cunoscător şi a şoptit că nu trebuie să te întorci spre stînga cînd eşti faţă în faţă cu „nagualul". A continuat că „nagualul" este mortal şi că nu este nevoie să faci riscurile să fie şi mai periculoase decît sînt. Apoi m-a întors uşor şi m-a pus cu faţa spre un eucalipt enorm. Probabil că era cel mai bătrîn copac de acolo. Trunchiul lui era aproape de două ori mai gros decît al celorlalţi. Mi-a indicat cu ochii spre vîrf. Don Genaro era cocoţat pe o ramură. Era cu faţa spre mine. Îi puteam vedea ochii, care erau ca două oglinzi enorme reflectînd lumina. N-am vrut să mă uit, dar don Juan a insistat să nu-mi iau privirea de la el. Mi-a poruncit în şoaptă să clipesc şi să nu cedez în faţa fricii sau a răsfăţului.

Am observat că, dacă clipeam regulat, ochii lui don Genaro nu mai erau înfricoşători. Doar cînd priveam fix la ei, strălucirea lor devenea înnebunitoare.

El a stat mult timp pe vine. Apoi, fără să-şi mişte deloc corpul, a sărit la sol şi a aterizat în aceeaşi poziţie, la vreo doi metri de mine. Am urmărit toată desfăşurarea saltului său şi am ştiut că percepusem mai mult decît îmi permiseseră ochii să văd. Don Genaro nu sărise cu adevărat. Ceva îl împinsese din spate şi el alunecase pe o traiectorie parabolică. Ramura unde fusese cocoţat era la vreo treizeci de metri înălţime, iar copacul era la vreo patruzeci şi cinci de metri de mine; astfel, corpul lui trebuie să fi urmat o parabolă pentru a ateriza în locul în care ajunsese. Dar forţa necesară pntru a acoperi distanţa nu era produsul muşchilor lui don Genaro; corpul lui fusese „aruncat" de pe ramură la pămînt. La un moment dat, am reuşit să-i văd tălpile picioarelor şi fundul, în timp ce corpul lui descria parabola. Apoi el a aterizat uşor, deşi greutatea lui a zdrobit bucăţile de pămînt şi a ridicat chiar şi puţin praf.

Don Juan chicotea în spatele meu. Don Genaro s-a ridicat în picioare ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic și mi-a atins mîneca făcîndu-mi semn că plecăm.

Nimeni n-a vorbit pînă cînd am ajuns la casa lui don Genaro. Mă simțeam lucid și calm. De două ori, don Juan s-a oprit și mi-a examinat ochii, privind fix în ei. Părea satisfăcut. Imediat ce am ajuns, don Genaro s-a dus în spatele casei. Era încă dimineață. Don Juan s-a așezat pe podea lîngă ușă și mi-a făcut semn să mă așez și eu. Eram extenuat. M-am întins și am adormit imediat.

M-am trezit cînd m-a scuturat don Juan. Am încercat să mă uit la ceas. Dispăruse. Don Juan l-a scos din buzunarul de la cămașă și mi l-a dat. Era aproape unu după-masa. Mi-am ridicat privirea și ochii noștri s-au întîlnit.

— Nu. Nu există nici o explicație, a spus el, întorcîndu-se. „Nagualul" trebuie doar observat.

Am dat ocol casei să-l caut pe don Genaro; nu era acolo. M-am întors în față. Don Juan mi-a făcut ceva de mîncare. După ce am terminat de mîncat, a început să vorbească.

— Cînd ai de-a face cu „nagualul", nu trebuie să te uiți niciodată direct la el, a spus. Astăzi dimineață îl fixai cu privirea și de aceea ai fost secătuit. Singurul mod de a privi la „nagual" este ca și cum ar fi o chestie normală. Trebuie să clipești, pentru a rupe fixarea. Ochii noștri sînt ochii „tonalului", sau poate ar fi mai corect de spus că ochii noștri au fost antrenați de „tonal", de aceea „tonalul" are pretenție asupra lor. Una dintre sursele uimirii și stînjenelei tale este că „tonalul" tău nu a dat drumul ochilor tăi. În ziua în care o va face, „nagualul" tău va fi cîștigat o mare bătălie. Obsesia ta, sau mai bine zis obsesia oricui, este să aranjezi lumea conform legilor „tonalului", așa că de fiecare dată cînd sîntem confruntați cu „nagualul",

renunţăm la obişnuinţa de a privi cu ochi rigizi şi intransigenţi. Eu trebuie să apelez la partea din „tonalul" tău care înţelege această dilemă şi tu trebuie să faci un efort de a-ţi elibera ochii. Ideea este să convingi „tonalul" că există şi alte lumi care pot trece prin faţa aceleiaşi ferestre. Astăzi „nagualul" ţi-a arătat acest lucru. Aşa că lasă-ţi ochii în libertate; lasă-i să fie ferestre adevărate. Ochii pot fi ferestre pentru a privi plictisit, sau pot fi ferestre pentru a căuta în acea infinitate.

Don Juan a făcut cu mîna stîngă un arc de cerc care indica totul în jurul nostru. Avea o sclipire în ochi, iar zîmbetul lui era în acelaşi timp şi dezarmant şi înspăimîntător.

— Cum pot face asta ? am întrebat.

— Eu spun că este o problemă simplă. Poate că spun că este simplă, deoarece o practic de atîta timp. Tot ce ai tu de făcut este să-ţi supui intenţia unui control vamal. Ori de cîte ori te afli în lumea „tonalului", trebuie să fii un „tonal" impecabil; fără prostii iraţionale. După cum ori de cîte ori te vei găsi în lumea „nagualului", trebuie să fii tot atît de impecabil; fără prostii raţionale. Pentru un luptător, intenţia este o poartă între cele două lumi. Ea se închide complet în spatele lui cînd trece într-un sens sau altul.

Alt lucru pe care va trebui să-l faci cînd vei fi faţă în faţă cu „nagualul" este să-ţi schimbi din cînd în cînd unghiul vizual pentru a rupe vraja „nagualului". Schimbarea poziţiei ochilor uşurează întotdeauna sarcina „tonalului". În dimineaţa asta am observat că erai extrem de vulnerabil şi ţi-am schimbat poziţia capului. Dacă eşti la strîmtoare, trebuie să fii în stare s-o faci singur. Totuşi, schimbarea trebuie făcută doar ca o uşurare, nu ca alt mod de a te îngrădi pentru a salva ordinea „tonalului". Pun pariu că vei face eforturi pentru a folosi tehnica asta în scopul de a ascunde în spatele ei raţionalitatea „tonalu-

lui" tău, crezînd astfel că-l salvezi de la anihilare. Scăparea în motivarea ta este că nimeni nu caută și nu dorește anihilarea raționalității „tonalului". Frica aceasta e neîntemeiată.

Nu mai am altceva să-ți spun, doar că trebuie să urmărești fiecare mișcare pe care o face Genaro, fără să te epuizezi. Acum tu testezi dacă „tonalul" tău este sau nu prins în inutilități. Dacă pe insula ta sînt prea multe elemente inutile, n-o să fii în stare să susții întîlnirea cu „nagualul".

— Ce s-ar întîmpla cu mine ?

— Poți muri. Nimeni nu este capabil să supraviețuiască unei întîlniri deliberate cu „nagualul", fără un lung antrenament. Îți trebuie ani de zile pentru a pregăti „tonalul" pentru o astfel de întîlnire. În mod normal, dacă un om obișnuit ar ajunge față în față cu „nagualul", șocul ar fi atît de mare încît ar muri. Deci, ținta antrenamentului unui luptător nu este să-l învețe să facă vrăji, sau să descînte, ci să-i pregătească „tonalul" să nu cedeze. O realizare foarte dificilă. Un luptător trebuie să fie învățat să fie impecabil și complet descărcat înainte de a putea concepe măcar să fie martor la „nagual".

De exemplu, în cazul tău, trebuie să te oprești din calcul. Ceea ce făceai astăzi dimineață era absurd. Tu denumești asta a explica. Eu îi spun o insistență obositoare și sterilă a „tonalului" de a avea totul sub control. Ori de cîte ori nu reușește, apare un moment de zăpăceală și apoi „tonalul" se dedă morții. Ce tîmpit ! Mai degrabă s-ar sinucide decît să cedeze controlul. Și totuși, putem face foarte puțin pentru a schimba această condiție.

— Cum te-ai schimbat tu, don Juan ?

— Insula „tonalului" trebuie curățată și păstrată așa. Aceasta este singura alternativă pe care o are un luptător.

O insulă curată nu oferă rezistență, este ca și cum n-ar fi nimic acolo.

S-a dus în spatele casei și s-a așezat pe o piatră mare și netedă. De acolo se vedea o prăpastie adîncă. Mi-a făcut un semn să stau jos lîngă el.

— Poți să-mi spui, don Juan, ce altceva vom face astăzi ?

— Nu vom face nimic. Adică, noi doi vom fi doar martorii. Binefăcătorul tău este Genaro.

Am crezut că l-am înțeles greșit în graba mea de a lua notițe. La începutul uceniciei mele, don Juan introdusese termenul de „binefăcător". Impresia mea fusese întotdeauna că el era binefăcătorul meu.

Don Juan se oprise din vorbă și mă fixa cu privirea. Am făcut o evaluare rapidă și am ajuns la concluzia că ceea ce înțelegea el era că don Genaro era întrucîtva, de data asta, personajul principal. Don Juan a chicotit, ca și cum mi-ar fi citit gîndurile.

— Genaro este binefăcătorul tău, a repetat el.

— Dar tu ești acela, nu-i așa ? am întrebat pe un ton frenetic.

— Eu sînt cel care te-a ajutat să mături insula „tonalului", a spus el. Genaro are doi ucenici, Pablito și Nestor. El îi ajută să curețe insula „tonalului", dar eu le voi arăta „nagualul". Eu voi fi binefăcătorul lor. Genaro este doar profesorul lor. În problemele astea poți doar să vorbești, sau să acționezi ; nu poți să le faci pe amîndouă deodată. Alegi ori insula „tonalului", ori „nagualul". În cazul tău, datoria mea a fost să lucrez cu „tonalul" tău.

Pe măsură ce don Juan vorbea, m-a cuprins un atac de spaimă atît de intens, încît era gata să mi se facă rău. Aveam sentimentul că o să mă lase cu don Genaro, iar asta era pentru mine o situație aproape mortală.

Don Juan rîdea şi a continuat să rîdă, pe măsură ce i-am dezvăluit temerile mele.

— Acelaşi lucru se întîmplă cu Pablito, a spus el. În clipa în care îşi pune ochii pe mine, i se face rău. Într-o zi, a intrat în casă cînd Genaro era plecat. Eu eram singur aici şi-mi lăsasem sombrero-ul lîngă uşă. Pablito l-a văzut şi „tonalul" lui s-a înspăimîntat atît de tare, încît efectiv a făcut în pantaloni.

Înţelegeam cu uşurinţă şi îmi puteam imagina uşor sentimentele lui Pablito. Studiind atent problema, a trebuit să admit că don Juan era înspăimîntător. Totuşi, mă obişnuisem să mă simt confortabil cu el. Cu el simţeam o familiaritate născută din lunga noastră asociere.

— N-o să te las cu Genaro, a spus el rîzînd încă. Eu sînt cel care are grijă de „tonalul" tău. Fără el ai fi mort.

— Are fiecare ucenic un profesor şi un binefăcător ? am întrebat pentru a-mi uşura frămîntarea.

— Nu, nu fiecare ucenic. Dar unii au.

— De ce unii dintre ei au şi profesor şi binefăcător ?

— Cînd un om normal este pregătit, puterea îi găseşte un profesor şi el devine ucenic. Cînd ucenicul este pregătit, puterea îi găseşte un binefăcător şi el devine vrăjitor.

— Ce anume hotărăşte cînd este gata un om, astfel încît puterea să-i ofere un profesor ?

— Nimeni nu ştie asta. Nu sîntem decît oameni. Unii dintre noi sînt oameni care au învăţat să „vadă" şi să folosească „nagualul", dar nimic din ceea ce am cîştigat în cursul vieţilor noastre nu ne dezvăluie proiectele puterii. Astfel, nu orice ucenic are şi un binefăcător. Puterea decide asta.

L-am întrebat dacă el a avut şi profesor şi binefăcător şi, pentru prima dată în treisprezece ani, mi-a vorbit liber

despre ei. A spus că și profesorul și binefăcătorul lui erau din Mexicul Central. Considerasem întotdeauna că informația despre don Juan era de valoare pentru cercetările mele antropologice, dar, într-un anume fel, în momentul revelației sale asta nu mai conta.

Don Juan mi-a aruncat o privire. M-am gîndit că era o privire îngrijorată. Apoi el a schimbat brusc subiectul și mi-a cerut să-i descriu în detaliu ceea ce percepusem de dimineață.

— O frică bruscă restrînge „tonalul", a spus el drept comentariu la descrierea sentimentelor mele în momentul cînd don Genaro a scos țipătul său. Problema aici este să nu lași „tonalul" să se restrîngă pînă la dispariția din realitate. Pentru un luptător e o problemă critică să știe cînd să-și lase „tonalul" să se contracte și cînd să-l oprească. Asta este o adevărată artă. Luptătorul trebuie să se lupte ca un diavol pentru a-și comprima „tonalul" ; și totuși, exact în momentul în care „tonalul" se comprimă, luptătorul trebuie să-și concentreze imediat toată forța pentru a opri această comprimare.

— Dar făcînd asta, nu revine în punctul din care a plecat ? am întrebat.

— Nu. După ce „tonalul" se comprimă, luptătorul închide poarta din cealaltă parte. Atît timp cît „tonalul" lui nu este provocat și ochii lui sînt focalizați doar pe lumea „tonalului", luptătorul este de partea sigură a gardului. El se află pe un teren familiar și cunoaște toate regulile. Dar cînd „tonalul" lui se contractă, el e pe partea furtunoasă și această deschidere trebuie închisă bine imediat, altfel ar fi aspirat complet. Și asta nu e doar o figură de stil. Dincolo de poarta ochilor „tonalului" vîntul face ravagii. Vreau să spun, un vînt adevărat. Nu e o metaforă. Un vînt care poate să-ți ia viața. De fapt, vîntul care ia toate ființele vii de pe acest pămînt. Cu ani în

urmă ţi-am făcut cunoştinţă cu acest vînt. Totuşi, ai luat-o drept o glumă.

Se referea la o vreme cînd mă luase în munţi şi-mi explicase anumite proprietăţi ale vîntului. Oricum, eu n-o luasem niciodată drept o glumă.

— Nu este important dacă ai luat-o sau nu în serios, a spus el după ce mi-a ascultat protestele. Ca regulă, „tonalul" trebuie să se apere cu orice preţ, de fiecare dată cînd este ameninţat ; aşa că n-are nici o importanţă cum acţionează „tonalul" pentru a-şi realiza apărarea. Singura problemă importantă este că „tonalul" unui luptător trebuie să afle şi despre alte alternative. În acest caz, ceea ce urmăreşte un profesor este ponderea totală a acestor posibilităţi. Ponderea acestor noi posibilităţi este ceea ce ajută la comprimarea „tonalului". Prin aceeaşi metodă, ponderea aceasta este cea care va opri „tonalul" să se comprime de tot.

El mi-a făcut semn să continuu cu descrierea evenimentelor care se petrecuseră în dimineaţa aceea şi m-a întrerupt cînd am ajuns la partea în care don Genaro aluneca înainte şi înapoi de pe trunchiul copacului pe ramură.

— „Nagualul" poate realiza lucruri extraordinare, a spus. Lucruri care nu par posibile, lucruri care sînt de neconceput pentru „tonal". Dar lucrul cel mai extraordinar este că cel care o face nu are nici o posibilitate de a şti cum se petrec acele lucruri. Cu alte cuvinte, Genaro nu ştie cum face aceste lucruri ; el ştie doar că le face. Secretul unui vrăjitor este faptul că el ştie cum să ajungă la „nagual", dar o dată ce a ajuns acolo, şi tu şi el puteţi interpreta ceea ce se întîmplă în orice manieră posibilă.

— Dar ce simţi atunci cînd faci aceste lucruri ?

— Simţi că faci ceva.

— Don Genaro ar simți că se plimbă pe trunchiul unui copac ?

Don Juan m-a privit o clipă, apoi și-a întors capul.

— Nu, a spus el viguros, în șoaptă. Nu în felul în care te gîndești tu.

N-a mai spus nimic altceva. Îi așteptam explicația cu sufletul la gură. În final a trebuit să întreb :

— Dar ce simte ?

— Nu pot spune, nu pentru că este o problemă personală, ci deoarece nu există nici o posibilitate de a descrie asta.

— Haide, l-am îndemnat. Nu există nimic să nu poți explica sau elucida în cuvinte. Cred că, deși nu este posibil de descris în cuvinte ceva în mod direct, poți face aluzie la el, poți fi pe aproape.

Don Juan a rîs. Rîsul lui era bun și prietenos. Și totuși, era în el o undă de zeflemea și chiar de răutate.

— Trebuie să schimb subiectul, a spus el. E de ajuns să spun că „nagualul" a fost îndreptat asupra ta astăzi dimineață. Tot ce a făcut Genaro a fost un amestec între tine și el. „Nagualul" lui a fost temperat de „tonalul" tău.

Am insistat să-l întreb și am spus :

— Cînd îi arăți lui Pablito „nagualul", ce simți ?

— Nu pot explica asta, a spus el cu voce moale. Și nu pentru că nu vreau, ci pur și simplu pentru că nu pot. „Tonalul" meu se oprește aici.

N-am vrut să-l mai presez. Am rămas tăcuți o vreme, apoi el a început iar să vorbească.

— Să spunem că un luptător învață să-și canalizeze „voința", s-o dirijeze spre ceea ce dorește el. Ca și cum „voința", care apare din partea mediană a corpului, ar fi o fibră luminoasă unică, o fibră care poate fi dirijată asupra oricărui lucru posibil. Acea fibră este drumul spre

„nagual". Sau aş putea spune că luptătorul se cufundă în „nagual" prin acea fibră unică.

O dată ce s-a cufundat, expresia „nagualului" este o problemă de temperament personal. Dacă luptătorul este comic, „nagualul" său e comic. Dacă luptătorul este morbid, „nagualul" lui este morbid. Dacă luptătorul e rău, „nagualul" lui e rău.

Genaro mă surprinde întotdeauna pentru că este una dintre cele mai încîntătoare creaturi posibile. Niciodată nu ştiu cu ce o să apară. Pentru mine, asta este esenţa supremă a vrăjitoriei. Genaro este un luptător atît de fluid, încît cea mai mică focalizare a „voinţei" sale îl face pe „nagualul" său să acţioneze în moduri incredibile.

— Ai observat şi tu ce anume făcea don Genaro în copac.

— Nu. Ştiam doar, deoarece „vedeam", că „nagualul" era în copac. Restul spectacolului era doar pentru tine.

— Vrei să spui, don Juan, că, exact ca atunci cînd m-ai împins şi am ajuns în piaţă, nu erai cu mine ?

— Este ceva în genul acesta. Cînd întîlneşti „nagualul" faţă în faţă, trebuie să fii întotdeauna singur. Eu eram acolo doar pentru a-ţi proteja „tonalul". Asta este sarcina mea.

Don Juan a spus că „tonalul" meu era aproape bucăţi atunci cînd don Genaro a coborît din copac; nu atît din cauza vreunei calităţi inerent periculoase a „nagualului", ci pentru că „tonalul" meu se complăcea în zăpăceală. El a spus că una dintre ţintele antrenamentului luptătorului este să anihileze această zăpăceală a „tonalului", pînă cînd luptătorul este atît de fluid, încît poate admite orice, fără să admită nimic.

Cînd am descris saltul lui don Genaro sus pe copac şi înapoi din copac, don Juan a spus că urletul luptătorului era una dintre cele mai importante probleme ale vrăjito-

riei și că don Genaro era capabil să se concentreze pe urletul său, folosindu-l drept vehicul.

— Ai dreptate, a spus el. Genaro a fost atras în parte de urletul său și în parte de copac. Asta a fost o adevărată „vedere" din partea ta. Asta a fost o adevărată fațetă a „nagualului". „Voința" lui Genaro era focalizată pe urlet și atingerea lui personală a făcut copacul să tragă „nagualul". Liniile mergeau de la Genaro la copac și invers.

Ceea ce ar fi trebuit să „vezi" cînd Genaro a sărit din copac, a fost că el își focaliza „voința" pe un punct aflat undeva în fața ta și apoi copacul l-a împins. Dar numai a părut să fie o împingere ; de fapt, era mai mult o eliberare de către copac. Copacul a eliberat „nagualul" și „nagualul" s-a întors înapoi în lumea „tonalului" pe punctul pe care se focalizase.

A doua oară cînd a coborît Genaro din copac, „tonalul" tău n-a mai fost atît de zăpăcit ; tu nu te mai complăceai atît de tare și de aceea n-ai fost atît de secătuit ca prima dată.

Pe la patru după-amiaza, don Juan a oprit conversația noastră.

— Vom merge înapoi la eucalipți, a spus. „Nagualul" ne așteaptă acolo.

— Nu riscăm să fim văzuți de oameni ? am întrebat.

— Nu. „Nagualul" se ocupă de asta, a răspuns.

6. Şoapta nagualului

Apropiindu-ne de eucalipţi, l-am văzut pe don Genaro stînd pe un trunchi de copac. El a dat din mînă, zîmbind.

În copaci era un stol de ciori. Ele croncăneau ca şi cum le-ar fi speriat ceva. Don Genaro a spus că trebuia să rămînem nemişcaţi pînă cînd se linişteau ciorile.

Don Juan şi-a lipit spatele de copac şi mi-a făcut semn să fac la fel, cu un copac aflat la cîtiva paşi în stînga lui. Eram amîndoi cu faţa la don Genaro, care se găsea la vreo patru metri în faţa noastră.

Cu o mişcare subtilă a ochilor, don Juan mi-a cerut să-mi rearanjez poziţia picioarelor. El stătea în picioare ferm, cu tălpile uşor depărtate, atingînd trunchiul copacului doar cu partea superioară a umerilor şi cu baza craniului. Braţele îi atîrnau pe lîngă corp.

Am stat aşa probabil vreo oră. I-am urmărit cu atenţie, în special pe don Juan. La un moment dat, el a alunecat uşor pe trunchiul copacului şi s-a aşezat, păstrîndu-şi în continuare aceleaşi zone în contact cu copacul. Genunchii lui erau ridicaţi şi îşi odihnea braţele pe ei. I-am imitat mişcările. Picioarele îmi obosiseră foarte mult şi schimbarea poziţiei mi-a făcut bine.

Ciorile s-au oprit din croncănit treptat, pînă cînd nu se mai auzea nici un sunet pe cîmp. Tăcerea era mai enervantă pentru mine decît zgomotul ciorilor.

Don Juan mi-a vorbit pe un ton scăzut. A spus că asfințitul este ora mea cea bună. A privit la cer. Probabil că era trecut de șase. Fusese o zi înnorată și nu avusesem nici o posibilitate de a verifica poziția soarelui. Am auzit cîrîituri distante de gîște și, probabil, curcani. Dar pe cîmpul cu eucalipți nu era nici un zgomot. Nu se auzise de multă vreme nici ciripit de păsărele, nici sunete de insecte.

Corpurile lui don Juan și don Genaro fuseseră într-o imobilitate perfectă atît cît îmi puteam da seama, cu excepția cîtorva secunde, cînd și-au schimbat greutatea corpului pentru a se odihni.

După ce don Juan și cu mine ne-am lăsat pe pămînt, don Genaro a făcut o mișcare bruscă. Și-a ridicat tălpile și s-a ghemuit pe ciot. Apoi s-a întors cu patruzeci și cinci de grade și acum îi priveam profilul stîng. L-am fixat cu privirea pe don Juan, în căutarea unei idei. El a dat din bărbie : era o comandă să-l privesc pe don Genaro.

M-a cuprins o agitație monstruoasă. Eram incapabil să mă rețin. Măruntaiele mă chinuiau. Îmi imaginam perfect ce trebuie să fi simțit Pablito cînd a văzut sombrero-ul lui don Juan. M-a cuprins un asemenea deranjament stomacal, încît a trebuit să mă ridic și să fug în tufișuri. I-am auzit rîzînd în hohote.

N-am îndrăznit să mă întorc unde erau ei. Am ezitat o vreme ; mă gîndeam că vraja fusese risipită de ieșirea mea furtunoasă. N-a trebuit să chibzuiesc prea mult ; don Juan și don Genaro au venit după mine. M-au flancat și am mers la un alt cîmp. Ne-am oprit chiar în mijlocul lui și mi-am dat seama că fusesem acolo dimineața.

Don Juan mi-a vorbit. El mi-a spus că trebuia să fiu fluid şi tăcut şi că trebuia să-mi opresc dialogul interior. Am ascultat atent. Don Genaro trebuie să fi fost conştient că toată concentrarea mea era focalizată pe indicaţiile lui don Juan şi a folosit exact acel moment ca să facă ce făcuse şi dimineaţă ; el a produs iar urletul său înnebunitor. M-a prins neatent, dar nu şi nepregătit. Mi-am recuperat aproape imediat echilibrul, respirînd. Şocul a fost îngrozitor, totuşi n-a avut un efect prelungit asupra mea şi am fost capabil să urmăresc cu ochii mişcările lui don Genaro. L-am văzut sărind pe o ramură joasă a unui copac. Urmărindu-i traiectoria pe o distanţă de douăzeci şi cinci-douăzeci şi opt de metri, ochii mei au sesizat o distorsiune extravagantă. El nu sărise ca urmare a acţiunii rapide a muşchilor săi ; mai degrabă a alunecat prin aer, catapultat în parte de urletul său formidabil şi tras de nişte linii vagi, emanînd de la copac. Ca şi cum copacul l-ar fi sorbit printre liniile lui.

Don Genaro a stat cocoţat o clipă pe ramura de jos. Era îndreptat cu profilul stîng spre mine. A început să realizeze o serie de mişcări ciudate. Capul i s-a clătinat, corpul i-a tremurat. Şi-a ascuns capul de mai multe ori între genunchi. Cu cît se mişca mai mult, cu atît era mai dificil pentru mine să-mi focalizez ochii pe corpul său. Părea că se dizolvă. Am clipit disperat şi apoi mi-am mutat cîmpul vizual, înclinîndu-mi capul spre dreapta şi spre stînga, aşa cum mă învăţase don Juan. Din perspectiva stîngă vedeam corpul lui don Genaro aşa cum nu-l mai văzusem înainte. Ca şi cum s-ar fi deghizat. Purta un costum îmblănit ; firele erau de culoarea unei pisici siameze, maro-bej deschis, cu porţiuni de brun-ciocolatiu pe picioare şi pe spate ; avea o coadă lungă şi groasă. Costumul lui don Genaro îl făcea să arate ca un crocodil

cu blană brună şi picioare lungi, stînd pe o ramură. Nu-i puteam vedea capul, sau trăsăturile.

Mi-am îndreptat capul. Viziunea lui don Genaro deghizat a rămas neschimbată.

Braţele lui don Genaro au tremurat. S-a ridicat în picioare pe ramură, uşor înclinat în faţă şi a sărit la sol. Ramura era probabil la vreo patru metri şi jumătate pînă la şase metri deasupra solului. Atît cît mi-am putut da seama, era saltul unui om normal, care poartă un costum. Am văzut corpul lui don Genaro atingînd pămîntul şi apoi coada groasă a costumului său a vibrat şi, în loc să aterizeze, a decolat, parcă împins de un motor cu reacţie, tăcut. A trecut peste copaci şi apoi a alunecat aproape pe pămînt. A făcut asta de mai multe ori. Uneori se prindea de o ramură şi se legăna în jurul copacului, sau se ghemuia ca un ţipar între ramuri. Apoi aluneca şi ne dădea roată, sau dădea din mîini cînd atingea vîrful copacilor cu stomacul.

Tropăiala lui don Genaro m-a umplut de veneraţie. Ochii mei îl urmăreau şi de două-trei ori am perceput clar că el se folosea de nişte linii strălucitoare, de parcă ar fi fost nişte scripeţi, pentru a aluneca de ici, colo. Apoi a trecut peste vîrfurile copacilor spre sud şi a dispărut după ei. Am încercat să anticipez locul în care va apărea iar, dar nu s-a mai arătat.

Apoi am remarcat că eram întins pe spate şi, totuşi, nu fusesem conştient de schimbarea de perspectivă. Tot timpul mă gîndeam că-l priveam pe don Genaro din picioare.

Don Juan m-a ajutat să mă aşez şi apoi l-am văzut pe don Genaro venind spre noi cu un aer nonşalant. El a zîmbit sfios şi m-a întrebat dacă mi-a plăcut zborul lui. Am încercat să spun ceva, dar eram fără glas.

Don Genaro a schimbat o privire ciudată cu don Juan și s-a așezat iar pe vine. S-a aplecat și mi-a șoptit ceva în urechea stîngă. L-am auzit spunînd :

— De ce nu vii să zbori cu mine ? A repetat asta de cinc-șase ori.

Don Juan a venit lîngă mine și mi-a șoptit în urechea dreaptă :

— Nu vorbi. Doar urmărește-l pe Genaro.

Don Genaro m-a pus să stau pe vine și mi-a șoptit iar. L-am auzit cu o precizie excepțională. El a repetat aceeași propoziție de vreo zece ori. Spunea :

— Ai încredere în „nagual". „Nagualul" te va lua.

Apoi don Juan mi-a șoptit în urechea dreaptă altceva. Spunea :

— Schimbă-ți sentimentele.

Îi puteam auzi pe amîndoi vorbindu-mi în același timp, dar îi puteam auzi și individual. Fiecare dintre propozițiile lui don Genaro avea de-a face cu contextul general al alunecării prin aer. Afirmațiile, pe care le-a repetat de nenumărate ori, păreau că au devenit gravate în memoria mea. Pe de altă parte, cuvintele lui don Juan aveau de-a face cu comenzi concrete, pe care el le repeta de nenumărate ori. Efectul acestui duet șoptit era de-a dreptul extraordinar. Era ca și cum sunetul cuvintelor lor individuale m-ar fi împărțit în două. În cele din urmă, abisul dintre cele două urechi ale mele a devenit atît de mare, încît mi-am pierdut simțul unității. Eram fără îndoială eu, dar nu eram solid. Eram mai degrabă ca o ceață strălucitoare, o ceață gălbuie, ceva care avea sentimente.

Don Juan mi-a spus că mă va modela pentru zbor. Senzația pe care am avut-o apoi a fost că cuvintele lui erau ca niște clești care tăiau și-mi modelau „sentimentele".

Cuvintele lui don Genaro erau o invitație să-l urmez. Simțeam că voiam s-o fac, dar nu puteam. Separarea era

atît de mare, încît eram incapabil. Apoi am auzit același tip de propoziții repetate fără încetare de amîndoi; lucruri precum: „Uite ce formă de zbor magnifică". „Sari, sari." „Picioarele tale vor atinge vîrfurile copacilor." „Eucalipții sînt ca niște puncte verzi." „Viermii sînt lumini."

La un moment dat, ceva în mine trebuie să fi cedat; probabil conștiința mea de a mi se vorbi. Am sesizat că don Genaro era tot cu mine, totuși, din punctul de vedere al percepției mele, puteam distinge doar o masă enormă de lumini extraordinare. Uneori strălucirea lor se diminua, alteori devenea intensă. Simțeam, de asemenea, și mișcare. Efectul era asemănător cu acela de a fi atras de un vid care nu mă lăsa să mă opresc. De cîte ori mișcarea mea părea să se diminueze și-mi puteam focaliza atenția asupra luminilor, vidul mă trăgea din nou.

La un moment dat, între atracția înainte și înapoi, am avut o confuzie supremă. Lumea din jurul meu, indiferent ce era ea, venea și pleca în același timp, de aici efectul de vid. Puteam vedea două lumi separate; una era cea care trecea de mine și cealaltă care se apropia de mine. Nu am conceput asta așa cum face cineva în mod normal; adică, n-am devenit conștient de asta ca de ceva care nu-mi fusese dezvăluit pînă atunci. Mai degrabă am avut două realizări fără concluzia unificatoare.

După aceea, percepțiile mele s-au încețoșat. Ori le lipsea precizia, ori erau prea multe și nu reușeam să le sortez. Următoarea serie de apercepții pe care le-am putut discerne a fost formată dintr-o serie de sunete care apăreau la capătul unei alcătuiri în formă de tub. Tubul eram eu însumi și sunetele erau don Juan și don Genaro vorbindu-mi iar în fiecare ureche. Cu cît vorbeau mai mult, cu atît devenea tubul mai scurt, pînă cînd sunetele au intrat în zona de recunoaștere. Adică, sunetele cuvintelor lui don Juan și don Genaro atingeau raza mea normală de per-

cepție; sunetele au fost mai întîi recognoscibile ca zgomote, apoi drept cuvinte strigate, iar în final drept șoapte în urechi.

Apoi am observat lucruri ale lumii familiare. Se pare că stăteam întins cu fața în jos. Puteam distinge bucăți de pămînt, pietricele, frunze uscate. Și apoi am devenit conștient de cîmpul de eucalipți.

Don Juan și don Genaro stăteau lîngă mine în picioare. Era încă lumină. Am simțit că trebuia să intru în apă, pentru a mă consolida. Am alergat la rîu, mi-am scos hainele și am stat în apa rece destul timp pentru a-mi reface echilibrul perceptual.

Don Genaro a plecat imediat ce am ajuns la casa lui. El m-a bătut ușor pe umăr înainte să plece. Am sărit într-o parte într-un mod reflex. Mă gîndeam că atingerea lui va fi dureroasă; spre uimirea mea, era doar o atingere ușoară pe umăr.

Don Juan și don Genaro au rîs ca doi copii care se bucurau de o poznă.

— Nu fii atît de săltăreț, a spus don Genaro. „Nagualul“ nu este tot timpul pe urmele tale.

A clipocit din buze, în semn de dezaprobare la reacția mea, și și-a întins brațele cu un aer de candoare și camaraderie. L-am îmbrățișat. El m-a bătut pe spate, cu un gest cald, prietenesc.

— Trebuie să ai grijă de „nagual“ doar în anumite momente, a spus el. În restul timpului tu și cu mine sîntem ca toți ceilalți oameni de pe acest pămînt.

S-a întors cu fața spre don Juan și i-a zîmbit.

— Nu-i așa, Juancho? a întrebat el, accentuînd cuvîntul Juancho, o poreclă comică pentru Juan.

— Așa-i, Gerancho, a răspuns don Juan, inventînd cuvîntul Gerancho.

Au izbucnit amîndoi în rîs.

— Trebuie să te avertizez, mi-a spus don Juan, că ești obligat să te folosești de cea mai exigentă vigilență pentru a fi sigur cînd un om este „nagual" și cînd este doar un om normal. Poți muri dacă intri în contact fizic direct cu „nagualul".

Don Juan s-a întors spre don Genaro și l-a întrebat cu un zîmbet radios :

— Nu-i așa, Gerancho ?

— Așa este, chiar așa, Juancho, a răspuns don Genaro și amîndoi au izbucnit în rîs.

Bucuria lor copilărească era foarte mișcătoare pentru mine. Evenimentele zilei fuseseră foarte extenuante și eram foarte emoționat. M-a cuprins o undă de autocompătimire. Eram gata să plîng, repetîndu-mi că orice îmi făcuseră era ceva ireversibil și foarte probabil periculos. Don Juan a părut că-mi citește gîndurile și a dat din cap a neîncredere. L-am auzit chicotind. Am făcut un efort să-mi opresc dialogul interior și autocompătimirea mi s-a evaporat.

— Genaro este foarte cald, a comentat don Juan cînd don Genaro a plecat. Prevestirea puterii a fost ca tu să ai un binefăcător gentil.

N-am știut ce să spun. Ideea că don Genaro era binefăcătorul meu mă intriga peste poate. Voiam ca don Juan să-mi spună mai mult despre asta. El nu părea dispus să vorbească. A privit la cer și la vîrful unor siluete întunecate ale unor copaci de lîngă casă. S-a așezat și s-a sprijinit cu spatele de un arac gros cu capetele în furculiță, plantat aproape în fața ușii, și mi-a spus să mă așez în stînga lui.

Am procedat cum îmi ceruse. M-a tras de braț mai aproape, pînă cînd îl atingeam. A spus că timpul acela al nopții era periculos pentru mine, în special cu acea ocazie. Mi-a dat un set de instrucțiuni cu voce foarte calmă :

nu trebuia să ne mişcăm de pe loc pînă nu spunea el ; trebuia să continuăm să vorbim pe ton normal, fără întreruperi lungi ; şi trebuia să respir şi să clipesc ca şi cum aş fi fost faţa în faţă cu „nagualul".

— „Nagualul" este pe aici ? am întrebat.

— Bineînţeles, a spus el şi a chicotit.

M-am vîrît pur şi simplu în don Juan. A început să vorbească şi mi-a solicitat să-i pun, practic, orice întrebare. Mi-a dat chiar şi carneţelul şi creionul, ca şi cum aş fi fost în stare să scriu în întuneric. Ideea lui era că trebuia să fiu cît de normal şi de calm puteam şi că cea mai bună modalitate de a-mi „fortifica" „tonalul" era să iau notiţe. El a pus problema într-o formă foarte palpitantă ; a spus că, dacă predilecţia mea era să consemnez permanent, atunci trebuia să fiu în stare să scriu şi în cel mai deplin întuneric. Atunci, cînd a spus că puteam transforma luatul notiţelor într-o sarcină de luptător, în vocea lui se simţea un ton provocator. În acez caz — insinua el — întunericul n-ar trebui să fie un impediment.

Probabil că m-a convins întrucîtva, pentru că am reuşit să mîzgălesc porţiuni din conversaţia noastră. Subiectul principal era don Genaro ca binefăcător al meu. Eram curios să ştiu cînd devenise don Genaro binefăcătorul meu şi don Juan m-a îndemnat să-mi amintesc un eveniment presupus extraordinar, care se întîmplase în ziua în care l-am întîlnit pe don Genaro şi care servise drept o prevestire potrivită. Nu-mi puteam aminti nimic de acest gen. Am început să refac experienţa ; atît cît îmi puteam aminti, fusese o întîlnire normală şi discretă, care avusese loc în primăvara lui 1968. Don Juan m-a oprit.

— Dacă eşti destul de tembel să nu-ţi aminteşti, mai bine o lăsăm aşa. Un luptător urmează indicaţiile puterii. Îţi vei aminti de asta atunci cînd va fi necesar.

Don Juan a spus că a avea un binefăcător este o problemă foarte dificilă. A folosit ca exemplu cazul propriului său ucenic, Eligio, care era cu el de mulţi ani. A spus că Eligio fusese incapabil să-şi găsească un binefăcător. L-am întrebat dacă Eligio îşi va găsi vreunul ; el a răspuns că nu exista nici o posibilitate de a cunoaşte mişcările puterilor. Mi-a reamintit că odată, cu ani înainte, dădusem peste un grup de tineri indieni, care se vînturau prin deşertul din Mexicul de Nord. A spus că el „văzuse" că nici unul dintre ei nu avea un binefăcător şi că starea de moment şi mediul înconjurător prielnic erau potrivite pentru ca el să le poată da o mînă de ajutor, arătîndu-le „nagualul". Vorbea despre o noapte cînd patru tineri au stat lîngă un foc, privind la don Juan care ne-a prezentat ceva despre care eu am crezut că era un spectacol teatral. Cu acea ocazie, fiecăruia dintre noi ni s-a părut că avea altă costumaţie.

— Tipii aceia ştiau foarte mult, a spus el. Tu erai singurul novice printre ei.

— Ce s-a întîmplat cu ei după aceea ? am întrebat.

— Unii dintre ei şi-au găsit un binefăcător, a răspuns.

Don Juan m-a informat că este de datoria binefăcătorului să-l predea pe protejatul său puterii şi că binefăcătorul îi dăruie neofitului atingerea lui personală, în aceeaşi măsură, dacă nu chiar mai mult decît profesorul.

În timpul unei mici pauze în convorbirea noastră, am auzit un zgomot scrîşnit în spatele casei. Don Juan m-a ţinut jos, deoarece eu aproape că mă ridicasem la auzul lui. Înainte ca zgomotul să apară, conversaţia noastră fusese ceva obişnuit pentru mine. Dar cînd a apărut pauza urmată de acel moment de tăcere, zgomotul ciudat a ţîşnit parcă din tăcere. În clipa aceea am avut certitudinea că acea conversaţie era un eveniment extraordinar. Aveam senzaţia că sunetele cuvintelor mele şi ale lui don Juan erau ca cel produs de o hîrtie care se rupe şi că sunetul

scrîşnit dăduse tîrcoale deliberat, aşteptîndu-şi şansa de a străpunge.

Don Juan mi-a poruncit să stau liniştit şi să nu dau atenţie împrejurimilor. Zgomotul scrîşnit îmi amintea de sunetul produs de un popîndău săpînd într-un pămînt tare. În clipa în care m-am gîndit la asemănare, am avut şi imaginea unui rozător ca cel pe care mi-l arătase don Juan în palma sa. Parcă aş fi adormit şi gîndurile mele se transformau în viziuni sau vise.

Am început exerciţiul de respiraţie şi mi-am cuprins stomacul cu palmele înlănţuite. Don Juan a continuat să vorbească, dar eu nu-l ascultam. Atenţia mea era captivată de ceva ce semăna cu un şarpe ce se tîra printre frunzele uscate. Am avut un moment de panică şi de repulsie la gîndul unui şarpe suindu-se pe mine. Mi-am pus involuntar tălpile sub picioarele lui don Juan şi am respirat şi clipit frenetic.

Am auzit zgomotul atît de aproape, încît părea să fie doar la doi paşi. Panica mea a crescut. Don Juan a spus că singurul mod de a îndepărta „nagualul" era de a rămîne neatins. El mi-a ordonat să îmi întind picioarele şi să nu dau atenţie zgomotului. Mi-a cerut în mod imperativ să scriu, sau să pun întrebări şi să fac un efort de a nu ceda.

După multă luptă, l-am întrebat dacă don Genaro făcea zgomotul. El a răspuns că era „nagualul" şi că nu trebuia să le amestec; Genaro era numele „tonalului". Apoi a mai spus ceva, dar nu l-am putut înţelege. Ceva dădea roată casei şi nu mă puteam concentra asupra conversaţiei. El mi-a cerut să fac un efort suprem. La un moment dat, m-am surprins bîlbîind prostii despre faptul că nu sînt demn. Făcusem un şoc de frică şi am revenit într-o stare de mare luciditate. Apoi don Juan mi-a spus că puteam asculta. Sunetele dispăruseră.

— „Nagualul" a plecat, a spus don Juan, ridicîndu-se şi intrînd în casă.

A aprins lampa cu gaz a lui don Genaro şi a gătit ceva. Am mîncat în tăcere. L-am întrebat dacă „nagualul" se mai întoarce.

— Nu, a răspuns el cu o expresie serioasă. Doar te poate testa. La ora aceasta a nopţii, exact după asfinţit, trebuie să te angajezi întotdeauna într-o treabă. Orice ar fi. Doar pentru o perioadă scurtă, probabil o oră, dar în cazul tău o oră extrem de periculoasă.

În seara asta „nagualul" te-a făcut să te bîlbîi, dar ai fost destul de tare pentru a-i îndepărta atacul. O dată, ai cedat atacului lui şi a trebuit să torn apă pe tine, dar de data asta te-ai descurcat bine.

Am remarcat cum cuvîntul „atac" făcea ca evenimentul să pară periculos.

— Să-l facă periculos ? Acesta e un mod ciudat de a pune problema, a spus el. Eu nu încerc să te sperii. Acţiunile „nagualului" sînt mortale. Ţi-am spus deja asta şi nu înseamnă că Genaro încearcă să te rănească ; dimpotrivă, grija lui pentru tine este impecabilă, dar dacă nu ai destulă putere personală pentru a para atacurile „nagualului", eşti mort, indiferent de ajutorul meu, sau de grija lui Genaro.

După ce am terminat de mîncat, don Juan s-a aşezat lîngă mine şi a privit peste umărul meu la notiţe. Am comentat că, probabil, îmi vor trebui ani de zile pentru a prelucra tot ce mi se întîmplase în ziua aceea. Ştiam că fusesem inundat cu percepţii pe care nu puteam spera să le înţeleg vreodată.

— Dacă nu poţi înţelege, eşti în mare formă, a spus el. Atunci cînd înţelegi, eşti încurcat. Bineînţeles, asta din punctul de vedere al vrăjitorului. Din punctul de vedere al omului normal, dacă nu reuşeşti să înţelegi, te scufunzi. În cazul tău, aş spune că un om normal s-ar gîndi că eşti disociat, sau că începi să te disociezi.

Am rîs de prețiozitatea cuvintelor sale. Știam că îmi dădea peste nas cu conceptul de disociere ; i-l menționasem cu cîtva timp înainte în legătură cu temerile mele. L-am asigurat că de data asta nu aveam de gînd să-l întreb nimic despre cele prin care trecusem.

— Eu nu dau nici un ban pe discuții, a spus el. Putem discuta despre „nagual" în largul inimii, atît timp cît nu încerci să-l explici. Dacă îți amintești exact, am spus că „nagualul" este doar pentru a fi martor la el. Așa că putem discuta despre lucrurile la care am fost martori și despre cum am fost martori. Totuși, vrei să găsești o explicație despre cum este posibil totul și asta e o absurditate. Vrei să explici „nagualul" cu „tonalul". Asta e o prostie, în special în cazul tău, deoarece nu te mai ascunzi în spatele ignoranței tale. Știi foarte bine că are sens ceea ce discutăm, pentru că rămînem în anumite granițe și că acele granițe nu sînt aplicabile „nagualului".

Am încercat să clarific problema. Nu era numai faptul că aș fi vrut să explic totul dintr-un punct de vedere rațional, dar nevoia mea de a explica izvora din necesitatea mea de a menține o ordine în colosalele atacuri de percepții și de stimuli haotici care mă copleșiseră.

Comentariul lui don Juan a fost că încercam să apăr o idee cu care nu eram de acord.

— Știi al dracului de bine că te răsfeți, a spus. A menține ordinea înseamnă a fi un „tonal" perfect, iar a fi un „tonal" perfect înseamnă să fii conștient de tot ce are loc pe insula „tonalului". Dar tu nu ești acolo. Așa că argumentul în legătură cu menținerea ordinii nu este corect. Îl folosești doar pentru a cîștiga o dispută.

Nu știam ce să spun. Don Juan m-a consolat oarecum, spunînd că este nevoie de o luptă gigantică pentru a curăța insula „tonalului". Apoi m-a rugat să-i descriu tot ce percepusem în cursul celei de a doua întîlniri pe care o

avusesem cu „nagualul". Cînd am terminat, a spus că ceea ce văzusem eu drept crocodil cu blană era condensarea simţului de umor al lui don Genaro.

— E păcat că eşti încă atît de greoi, a spus. Întotdeauna te laşi captivat de uimire şi pierzi adevărata artă a lui Genaro.

— Ai fost conştient de apariţia lui, don Juan ?

— Nu. Spectacolul a fost doar pentru tine.

— Ce ai „văzut" ?

— Astăzi, tot ce am putut „vedea" a fost mişcarea „nagualului" alunecînd printre copaci şi rotindu-se în jurul nostru. Oricine poate „vedea" poate fi martor la asta.

— Dar cineva care nu „vede" ?

— Probabil că n-ar percepe nimic, doar vîntul suflînd cu putere printre copaci. Noi interpretăm orice expresie necunoscută a „nagualul" drept ceva ce cunoaştem ; în aces caz, „nagualul" poate fi interpretat drept o briză care trece prin copaci, sau chiar ca o lumină ciudată, poate un licurici de mărime neobişnuită. Dacă un om care nu „vede" este întrebat insistent, el ar putea spune că are impresia că a văzut ceva, dar că nu-şi poate aminti ce anume. E firesc. Omul ar avea sens în ce ar spune. În definitiv, ochii noştri nu ar remarca nimic deosebit ; fiind ochi de „tonal", ei ar trebui să se limiteze la lumea „tonalului", iar în această lume nu este nimic uluitor de nou, nimic din ceea ce ochii să nu poată cuprinde şi „tonalul" să nu poată explica.

L-am întrebat despre percepţiile neexplorate care au rezultat din şoptitul lor în urechile mele.

— Aceasta a fost partea cea mai bună din tot evenimentul, a spus. Restul ar putea fi înlăturat, dar asta a fost încununarea zilei. Legea cere ca binefăcătorul şi profesorul să facă o netezire finală. Cel mai dificil lucru dintre toate. Şi profesorul şi binefăcătorul trebuie să fie luptători

impecabili pentru a îndrăzni să realizeze disocierea unui om. Tu nu știi asta, dar puterea a fost îngăduitoare cu tine. Genaro este cel mai impecabil luptător posibil.

— De ce disocierea cuiva este o sarcină atît de mare ?

— Pentru că este periculoasă. Ai fi putut muri ca un gîndac. Sau și mai rău, s-ar fi putut să nu fim în stare să te adunăm iar și ai fi rămas pe acel platou de sentimente.

— De ce a fost necesar s-o faceți cu mine, don Juan ?

— Există un anumit moment cînd „nagualul" trebuie să șoptească în urechea fiecărui ucenic și să-l împartă pe acesta.

— Ce înseamnă asta, don Juan ?

— Pentru a fi un „tonal" normal, un om trebuie să aibă o unitate. Întreaga sa ființă trebuie să aparțină insulei „tonalului". Fără acea unitate un om ar înnebuni ; totuși, un vrăjitor trebuie să rupă unitatea aceea, dar fără a pune în pericol ființa sa. Ținta unui vrăjitor este să dureze ; adică el nu-și asumă riscuri inutile, de aceea el își petrece anii curățind insula „tonalului" pînă cînd vine un moment cînd ar putea, ca să zicem așa, să dispară de pe ea. Împărțirea unui om în două este poarta pentru o astfel de scăpare.

Împărțirea, care este cel mai periculos lucru prin care ai trecut vreodată, a fost simplă și lină. „Nagualul" a fost un maestru cînd te-a ghidat. Crede-mă, doar un luptător impecabil poate face asta. Mi-a părut foarte bine pentru tine.

Don Juan și-a pus mîna pe umărul meu și am simțit o pornire extraordinară de a plînge.

— Ajung oare într-un moment în care nu te voi mai vedea niciodată ? am întrebat.

A rîs și a dat din cap.

— Te răsfeți ca un mizerabil, a spus. Toți facem însă asta. Avem moduri diferite de exprimare, asta-i tot.

Uneori și eu mă complac. Mie mi se întîmplă să simt că te-am alintat prea mult și că te-am slăbit. Știu că Genaro are același sentiment față de Pablito. Îl alintă ca pe un copil. Dar așa a aranjat puterea lucrurile. Genaro îi dă lui Pablito tot ce i-ar putea da și nu poți dori să facă altceva. Nu poți critica un luptător pentru că-și exersează perfecțiunea la maximum.

A rămas tăcut o clipă. Eram prea nervos pentru a avea stare.

— Ce crezi că mi s-a întîmplat cînd simțeam că eram supt de un vid ?

— Pluteai, a răspuns sec.

— Prin aer ?

— Nu. Pentru „nagual" nu există pămînt, sau aer, sau apă. În acest moment chiar și tu poți fi de acord cu asta. Ai fost de două ori pe acel tărîm și erai doar la poarta „nagualului". Mi-ai spus că tot ce ai perceput era neexplorat. Deci „nagualul" plutește, sau zboară, sau face ceea ce face în timpul „nagualului", iar asta nu are nimic de-a face cu timpul „tonalului". Cele două lucruri nu se aseamănă.

În timp ce don Juan vorbea am simțit un tremur în corp. Mi-a căzut falca și gura mi s-a deschis involuntar. Urechile mi s-au desfundat și auzeam o vibrație, sau un țîrîit de-abia perceptibil. În timp ce-i descriam senzațiile lui don Juan, am remarcat că atunci cînd vorbeam, parcă ar fi vorbit altcineva. Era o senzație complexă, care echivala cu faptul că auzeam ceea ce aveam de gînd să spun înainte s-o spun.

Urechea mea stîngă era o sursă de senzații extraordinare. Simțea că era mai puternică și mai sensibilă decît urechea dreaptă. Era ceva în ea care nu fusese înainte acolo. Cînd m-am întors cu fața spre don Juan, care era în dreapta mea, am devenit conștient de faptul că aveam o

rază de percepție auditorie clară în jurul urechii. Era un spațiu fizic, o plajă în care puteam auzi totul cu o fidelitate incredibilă. Întorcîndu-mi capul în jur, puteam baleia împrejurimile cu urechea mea.

— Șoapta „nagualului" ți-a făcut asta, a spus don Juan cînd i-am descris experiența mea senzorială. O să apară uneori și apoi va dispărea. Nu-ți fie frică de asta, sau de orice senzație neobișnuită pe care ai putea-o avea de acum încolo. Dar mai presus de toate, nu te complace și nu lăsa să te obsedeze aceste senzații. Știu că vei reuși. Timpul pentru împărțirea ta a fost exact. Puterea a fixat toate astea. Acum totul depinde de tine. Dacă ești destul de puternic, vei susține marele șoc de a fi împărțit. Dar dacă ești incapabil să rezişti, vei începe să te estompezi. O să începi să te ofilești, să pierzi din greutate, o să devii palid, cu mintea pierdută, iritat, tăcut.

— Probabil că dacă mi-ai fi spus cu ani în urmă, am spus, ce îmi făceați tu și don Genaro, aș fi avut destulă...

El și-a ridicat mîna și nu m-a lăsat să termin.

— Asta e o afirmație fără sens, a spus. Mi-ai spus odată că dacă n-ai fi fost încăpățînat și dedat explicațiilor raționale, ai fi fost de acum un vrăjitor. Dar pentru a fi un vrăjitor, în cazul tău, înseamnă că trebuie să depășești încăpățînarea și căutarea explicațiilor raționale, care-ți stau în drum. Mai mult, acele scurte apariții sînt drumul tău spre putere. Nu poți spune că puterea va pluti spre tine dacă viața ta va fi diferită.

Eu și Genaro trebuie să acționăm în același fel ca tine, în anumite limite. Puterea a aranjat aceste limite și un luptător este, să spunem, un prizonier al puterii ; un prizonier care are o singură alegere liberă : șansa de a acționa fie ca un luptător desăvîrșit, fie ca un tembel. În ultimă instanță, probabil că un luptător nu este un prizonier, ci un sclav al puterii, pentru că alegerea nu mai este o

alegere pentru el. Genaro nu poate acționa altfel decît impecabil. Acționînd ca un tembel, acest lucru n-ar face decît să-l epuizeze și să-i provoace moartea.

Motivul pentru care ți-e frică de Genaro este că el trebuie să folosească drumul fricii pentru a-ți comprima „tonalul". Corpul tău știe asta, deși rațiunea ta s-ar putea să n-o știe și de aceea corpul tău vrea să fugă ori de cîte ori Genaro se află în împrejurimi.

Am menționat că eram curios să știu dacă don Genaro voia să mă sperie în mod deliberat. El a răspuns că „nagualul" face lucruri ciudate, lucruri care nu sînt previzibile. Mi-a dat ca exemplu ceea ce se întîmplase între noi dimineață, cînd mă prevenise să mă întorc să-l privesc pe don Genaro în copac. A spus că el era conștient de ceea ce făcuse „nagualul" lui, deși nu avea nici o posibilitate să știe dinainte asta. Explicația lui referitoare la întreaga afacere era că mișcarea mea bruscă spre stînga era un pas spre moartea mea, pe care „tonalul" îl făcea deliberat ca o metodă de sinucidere. Mișcarea i-a stimulat „nagualul" și rezultatul a fost că o parte din el a căzut peste mine.

Am făcut un gest involuntar de perplexitate.

— Rațiunea ta îți spune iar că ești nemuritor, a spus.

— Ce vrei să spui cu asta, don Juan ?

— O ființă nemuritoare are la dispoziție tot timpul din lume pentru dubii și temeri și uimire. Pe de altă parte, un luptător nu se poate agăța de înțelesurile generate de ordinea „tonalului", pentru că el știe că totalitatea eului său nu are decît puțin timp pe acest pămînt.

Am vrut să enunț o idee serioasă. Temerile, dubiile și uimirea mea se găseau la un nivel conștient și, indiferent cît de mult încercam să le controlez, de fiecare dată cînd eram confruntat cu don Juan și cu don Genaro, mă simțeam lipsit de apărare.

— Un luptător nu poate fi neajutorat, a spus. Sau nedumerit, sau înspăimîntat, în nici o circumstanţă. Pentru un luptător nu există decît perfecţiunea ; orice altceva îl seacă de putere, în timp ce perfecţiunea îl reface.

— Iar ne-am întors la vechea mea întrebare, don Juan. Ce este perfecţiunea ?

— Da, ne-am întors la vechea ta întrebare şi, în consecinţă, şi la vechiul meu răspuns : „Perfecţiunea înseamnă să acţionezi cu tot ce ai mai bun în tot ceea ce faci".

— Dar, don Juan, eu cred că tot timpul fac maximul posibil şi evident că nu este aşa.

— Problema nu e atît de complicată cum o faci tu să pară. Cheia tuturor problemelor pe care le ridică perfecţiunea este simţul timpului. Ca regulă fundamentală, cînd simţi şi acţionezi ca o fiinţă nemuritoare care are la dispoziţie tot timpul din lume, nu eşti un om desăvîrşit ; în astfel de momente, trebuie să te întorci, să priveşti în jur şi atunci o să înţelegi că impresia ta că ai timp e o idioţenie. Nu există supravieţuitori pe acest pămînt !

7. Aripile percepției

Am petrecut cu don Juan toată ziua în munți. Am plecat în zori. M-a dus la patru locuri ale puterii și la fiecare mi-a dat instrucțiuni specifice despre cum să procedez pentru îndeplinirea acelei sarcini particulare pe care mi-o subliniase cu ani înainte drept o situație vitală pentru mine. Ne-am întors spre seară. După ce am mîncat, don Juan a părăsit casa lui don Genaro. Înainte de a pleca mi-a spus că trebuia să-l aștept pe Pablito, care venea să aducă niște gaz pentru lampă și că trebuia să vorbesc cu el.

Prelucrarea notițelor m-a absorbit total și nu l-am auzit pe Pablito decît atunci cînd a ajuns chiar lîngă mine. Comentariul lui a fost că el folosea „mersul puterii" și că de aceea nu-l puteam auzi dacă nu eram capabil să „văd".

Îmi plăcuse întotdeauna Pablito. Totuși, nu avusesem prea multe ocazii de a sta singur cu el, deși eram buni prieteni. Pablito mă surprinsese întotdeauna ca fiind o persoană deosebit de fermecătoare. Bineînțeles, numele lui era Pablo, dar diminutivul Pablito i se potrivea foarte bine. Avea o constituție clădită pe oase mici, dar era vînjos. Semăna cu don Genaro, subțire, dar neașteptat de musculos și de puternic. Avea probabil vreo treizeci de

ani, dar părea de optsprezece. Era de înălţime medie şi avea tenul măsliniu. Ochii lui căprui erau limpezi şi strălucitori şi, la fel ca don Genaro, avea un zîmbet cuceritor, cu o sclipire diabolică în el.

L-am întrebat despre prietenul lui, Nestor, celălalt ucenic al lui don Genaro. În trecut îi văzusem întotdeauna împreună şi-mi dăduseră impresia că erau în relaţii excelente; şi totuşi, erau deosebiţi atît fizic cît şi din punctul de vedere al caracterului. În timp ce Pablito era jovial şi sincer, Nestor era tăcut şi morocănos. Era, de asemenea, mai înalt, mai greoi şi mult mai bătrîn.

Pablito a spus că Nestor reuşise, în sfîrşit, să fie pătruns de munca depusă cu şi alături de don Genaro şi că se transformase într-o persoană complet diferită faţă de cum îl văzusem ultima oară. N-a vrut să mai discute despre schimbarea sau munca lui Nestor şi a schimbat brusc subiectul.

— Înţeleg că „nagualul" e pe urmele tale, a spus el.

Am fost surprins că ştia şi l-am întrebat de unde aflase.

— Genaro îmi spune totul, a răspuns.

Am observat că el nu vorbea despre don Genaro în acelaşi mod ca mine. El îi spunea simplu, Genaro, într-un mod familiar. A spus că don Genaro era ca fratele lui şi se purtau dezinvolt unul cu altul, ca într-o familie. Mi-a mărturisit deschis că-l iubea mult pe don Genaro. Eram adînc mişcat de simplitatea şi candoarea lui. Discutînd cu el, mi-am dat seama cît de apropiaţi eram ca temperament, eu şi don Juan; de aceea relaţia noastră era formală şi strictă în comparaţie cu cea dintre Genaro şi Pablito.

L-am întrebat pe Pablito dacă îi era frică de don Juan. Ochii lui au sticlit. Ca şi cum simplul gînd la don Juan l-ar fi făcut să se înfioare. N-a răspuns. Părea că mă studiază într-un mod oarecum misterios.

— Ţie nu ţi-e frică de el ? m-a întrebat.

I-am spus că mi-era frică de don Genaro şi el a rîs şi a spus că era ultimul lucru pe care se aştepta să-l audă. A spus că diferenţa dintre don Juan şi don Genaro era ca diferenţa dintre noapte şi zi. Don Genaro era ziua ; don Juan era noaptea şi, astfel, era ca fiinţa cea mai înspăimîntătoare de pe pămînt. Descrierea fricii faţă de don Juan l-a determinat pe Pablito să facă nişte comentarii despre propria lui condiţie ca ucenic.

— Mă aflu în cea mai mizerabilă dispoziţie, a spus. Dacă ai putea vedea ce este în casa mea, ţi-ai da seama că ştiu prea mult pentru un om normal şi totuşi, dacă m-ai fi văzut cu „nagualul", ţi-ai fi dat seama că nu ştiu destul.

A schimbat repede subiectul şi a început să rîdă de faptul că luam notiţe. Spunea că don Genaro mă plăcea foarte mult în pofida ciudăţeniilor persoanei mele şi că-şi exprimase încîntarea că sînt *protegido*-ul său.

Asta era prima dată cînd auzeam termenul. Era similar cu alt termen introdus de don Juan la începutul asocierii noastre. El îmi spusese că sînt *escogido*-ul său, cel ales. Cuvîntul *protegido* însemna cel protejat.

L-am întrebat pe Pablito despre întîlnirile lui cu „nagualul" şi mi-a relatat-o pe prima. A spus că don Juan i-a dat odată un coş, pe care el l-a considerat drept un cadou de bunăvoinţă. L-a agăţat de uşa camerei sale şi, deoarece nu-i putea găsi nici o utilizare în ziua aceea, a uitat de el. Ideea lui era că acel coş era un cadou al puterii şi că trebuia pus la lucru cu ceva foarte special.

Spre seară, cînd era şi ceasul de cumpănă al lui Pablito, el a intrat în cameră să-şi ia jacheta. Era singur în casă şi se grăbea să plece în vizită la un prieten. Camera era întunecată. A luat jacheta şi cînd era gata să ajungă la uşă, ceva a căzut drept în faţa lui şi s-a rostogolit la picioarele sale. Pablito a spus că, atunci cînd a văzut că obiectul era

coșul, care căzuse din cui, și-a îndepărtat frica rîzînd. S-a aplecat să-l ridice și a avut șocul vieții lui. Coșul a sărit de lîngă el și a început să tremure și să scîrțîie, de parcă cineva l-ar fi îndoit și l-ar fi presat în jos. Pablito a spus că era destulă lumină de la bucătărie ca să distingă clar totul în cameră. S-a holbat o clipă la coș, deși n-ar fi trebuit să facă asta. Coșul a început să se zgîlțîie, mișcările fiind însoțite de sunetul unei respirații grele, scîrțîitoare și dificile. Pablito a susținut, reamintindu-și experiența, că a văzut și a auzit efectiv coșul respirînd, că el era viu și l-a urmărit în jurul camerei, blocîndu-i drumul. După aceea, a continuat Pablito, coșul a început să se umfle, toate nuielele de bambus s-au eliberat și s-a transformat într-o minge gigantică, ca o foiță uscată răsucită, care s-a rostogolit spre el. A căzut pe spate pe podea și mingea a început să urce pe picioarele lui. Pablito a spus că de-acum era deja ca scos din minți, țipînd isteric. Mingea l-a prins și s-a mișcat pe picioarele lui, producîndu-i niște furnicături care treceau prin el. A încercat să o împingă deoparte și atunci a remarcat că mingea era, de fapt, fața lui don Juan cu gura deschisă, gata să-l devoreze. În acel moment, n-a mai putut rezista spaimei și și-a pierdut cunoștința.

Într-un fel direct și deschis, Pablito mi-a povestit o serie de întîlniri înspăimîntătoare pe care el și alți membri din casa lui le-au avut cu „nagualul". Am petrecut ore întregi discutînd. El părea să se găsească aproximativ în același impas ca și mine, dar el era în mod clar mai sensibil ca mine în felul cum se comporta în raza de referință a vrăjitorilor.

La un moment dat, s-a ridicat și a spus că simțea că don Juan va veni și nu voia să fie găsit acolo. A întins-o cu o viteză incredibilă, ca și cum cineva l-ar fi tras afară din cameră. M-a lăsat în mijlocul salutului meu de bun rămas.

Don Juan şi don Genaro au apărut în scurtă vreme. Amîndoi rîdeau.

— Pablito alerga pe drum ca un suflet alergat de diavol, a spus don Juan. Mă întreb de ce ?

— Cred că s-a speriat cînd l-a văzut pe Carlito tocindu-şi degetele, a spus don Genaro, imitîndu-mi scrisul.

S-a apropiat de mine.

— Hei ! Am o idee, mi-a spus el în şoaptă. Dacă tot îţi place să scrii atîta, de ce nu înveţi să scrii cu vîrful degetului, în loc de creion. Ar fi ca un suflu nou.

Don Juan şi don Genaro s-au aşezat lîngă mine şi rîdeau în timp ce făceau speculaţii despre posibilitatea de a scrie cu vîrful degetului. Don Juan a făcut un comentariu ciudat, pe un ton serios. A spus :

— Fără îndoială ar putea scrie cu vîrful degetului, dar ar fi în stare să citească ce a scris ?

Don Genaro a rîs şi a adăugat :

— Sînt sigur că poate citi orice. Apoi, a început o poveste foarte deconcertantă despre un necioplit de la ţară care a devenit o persoană oficială importantă în timpul unei revoluţii. Don Genaro a spus că eroul povestirii sale a fost numit ministru, sau guvernator, sau chiar preşedinte, pentru că nu era nici o posibilitate de a spune ce fac oamenii în nebunia lor. Din cauza numirii sale, el a ajuns să se creadă important şi a învăţat să joace teatru.

Don Genaro a făcut o pauză şi m-a examinat cu aerul unui actor prost care şi-a supraestimat prestaţia. Mi-a făcut cu ochiul şi şi-a mişcat sprîncenele în sus şi în jos. A spus, apoi, că eroul poveştii era foarte bun în apariţiile publice şi că putea inventa o cuvîntare fără nici un efort, dar că poziţia lui cerea să-şi citească discursurile, iar el era analfabet. Aşa că-şi folosea capul pentru a păcăli lumea. Avea o foaie de hîrtie cu ceva scris pe ea şi o flutura de cîte ori ţinea cîte un discurs. Şi, astfel, eficienţa şi alte

calităţi bune ale sale au devenit de netăgăduit pentru toţi ţăranii. Dar într-o zi, a apărut un străin şcolit şi a observat că eroul citea în timp ce ţinea foaia de hîrtie invers. El a început să rîdă şi a dezvăluit tuturor minciuna.

Don Genaro a făcut o pauză de o clipă, m-a privit, îngustîndu-şi ochii, şi a întrebat : „Crezi că eroul a fost prins nepregătit" ? Nici vorbă. El a făcut faţă situaţiei şi a spus calm : „Invers ? De ce ar conta poziţia foii de hîrtie dacă ştii cum să citeşti ?" Şi ţăranii au fost de acord cu el.

Don Juan şi don Genaro au explodat în hohote de rîs. Don Genaro m-a bătut uşor pe spate. Ca şi cum eu aş fi fost eroul din poveste. M-am simţit jenat şi am rîs nervos. M-am gîndit că, probabil, era vreun tîlc în ea, dar n-am îndrăznit să întreb.

Don Juan a venit mai aproape de mine. S-a aplecat şi mi-a şoptit în urechea dreaptă : „Crezi că este distractiv ?" Don Genaro s-a aplecat şi el şi mi-a şoptit în urechea stîngă : „Ce a spus ?" Am avut o reacţie automată la ambele întrebări şi am făcut o sinteză involuntară.

— Da. Cred că a întrebat dacă e distractiv, am răspuns.

Ei erau în mod evident conştienţi de efectul manevrelor lor ; au rîs pînă cînd le-au dat lacrimile. Don Genaro, ca de obicei, era mai exagerat ca don Juan ; a căzut pe spate şi s-a rostogolit la cîţiva metri de mine. S-a culcat pe burtă, şi-a întins picioarele şi a început să se învîrtească pe loc de parcă ar fi fost un titirez. S-a învîrtit pînă cînd a ajuns aproape de mine şi m-a atins cu talpa. S-a aşezat brusc şi mi-a zîmbit timid.

Don Juan se ţinea de poale. Rîdea foarte tare şi se părea că-l durea stomacul.

După o vreme, s-au aplecat amîndoi şi au început să-mi şoptească în urechi. Am încercat să reţin succesiunea afirmaţiilor lor, dar după un efort inutil am renunţat.

Mi-au șoptit în urechi pînă cînd am avut iar senzația că eram împărțit în două. Am devenit o ceață, ca în ziua anterioară, o ceață galbenă care simțea totul direct. Adică, puteam „cunoaște" lucrurile. Nu existau gînduri; existau doar certitudini. Iar cînd am venit în contact cu o senzație moale, spongioasă, viguroasă, aflată în afara mea și care, totuși, era o parte din mine, am „știut" că era un copac. Am sesizat că era un copac după mirosul său. Nu aducea cu vreun copac anume pe care să-l fi cunoscut, dar, totuși, ceva din mine „știa" că acel miros specific era „esența" copacului. Nu am avut sentimentul că știam, nici n-am raționat cunoașterea mea, sau să fi căutat soluții. Pur și simplu știam că era ceva acolo în contact cu mine, în jurul meu, un miros irezistibil, cald, prietenos, emanînd din ceva care nu era nici lichid nici solid, ci un altceva nedefinit, despre care „știam" că era un copac. Simțeam că îi atingeam esența, „cunoscîndu"-l în această manieră. Nu eram respins de el. Mai degrabă mă invita să mă amestec cu el. Mă cuprindea, sau îl cuprindeam. Era o legătură între noi care nu era nici excelentă, nici neplăcută.

Următoarea senzație pe care mi-am putut-o aminti cu claritate a fost o undă de exaltare și de plăcere. Vibram tot. Ca și cum ar fi trecut prin mine descărcări electrice. Nu erau dureroase. Erau plăcute, dar într-o formă atît de nedeterminată, încît nu le puteam defini în nici un chip. Am știut că acel ceva cu care eram în contact era solul. O parte oarecare din mine determinase cu certitudine că era solul. Dar în clipa în care am încercat să determin infinitele percepții directe pe care le aveam, mi-am pierdut întreaga capacitate de a mi le diferenția.

Apoi, dintr-o dată, eram iar eu. Gîndeam. A fost o tranziție atît de bruscă, încît am crezut că m-am trezit. Totuși, era ceva în modul în care simțeam care nu era chiar al meu. Am știut că îmi lipsea, într-adevăr, ceva

chiar înainte să deschid ochii. Am privit în jur. Eram încă într-un vis, sau aveam o viziune. Totuşi, procesele mele de gîndire nu numai că nu erau incoerente, dar erau chiar extraordinar de limpezi. Am făcut o evaluare rapidă. N-aveam nici o îndoială că don Juan şi don Genaro îmi induseseră starea mea de vis pentru un scop anume. Păream gata să înţeleg care era scopul acela, cînd ceva din afara mea m-a forţat să dau atenţie împrejurimilor. Mi-a luat un moment mai lung ca să mă orientez. Eram întins pe stomac şi stăteam pe o podea de-a dreptul spectaculoasă. Examinînd-o, n-am putut evita un sentiment de veneraţie şi uimire. Nu puteam concepe din ce era făcută. Lespezi necunoscute dintr-o substanţă necunoscută fuseseră plasate într-o manieră foarte complexă şi totuşi simplă. Erau puse împreună, dar nu erau legate de pămînt sau una de alta. Erau elastice şi cedau cînd am încercat să le îndepărtez cu degetele, dar, o dată ce eliberam presiunea, reveneau la poziţia originală.

Am încercat să mă ridic şi am fost atins de cea mai stranie distorsiune senzorială. Nu aveam control asupra corpului meu ; de fapt, corpul nu părea să fie al meu. Era inert ; nu aveam nici o legătură cu vreo parte a lui şi, cînd am încercat să mă ridic, nu mi-am putut mişca braţele şi m-am bălăbănit neajutorat pe stomac, rostogolindu-mă pe o parte. Inerţia clătinatului aproape m-a determinat să fac o întoarcere completă şi să revin iar pe stomac. Braţele şi picioarele întinse au împiedicat asta şi am ajuns pe spate. În poziţia asta am surprins imaginea a două picioare ciudat formate şi cele mai deformate tălpi pe care le-am văzut vreodată. Era corpul meu ! Se pare că eram învelit într-o tunică. Mi-a trecut prin cap că trăiam o scenă în care eram olog sau, oricum, invalid. Am încercat să-mi îndoi spatele şi să-mi privesc picioarele, dar n-am putut decît să-mi tresalt corpul. Priveam direct la un cer

galben ca lămîia, înalt. Avea crestături sau caneluri de un galben mai închis şi un număr nelimitat de protuberanţe, care atîrnau ca nişte picături de apă. Efectul total al acelui cer incredibil era colosal. Nu puteam determina dacă protuberanţele erau sau nu nori. Erau şi zone de umbre şi zone de un galben diferit pe care le descopeream pe măsură ce-mi mişcam capul dintr-o parte în alta.

Apoi mi-a atras atenţia altceva: un soare exact la zenitul cerului galben, chiar deasupra capului meu, un soare blînd — judecînd după faptul că puteam privi la el — care dădea o lumină albă uniformă, liniştitoare.

Înainte să fi avut timp să mă gîndesc la toate aceste viziuni nepămîntene, am fost scuturat violent; capul mi-a tresăltat înainte şi înapoi. Am simţit că sînt ridicat. Am auzit o voce şi un chicotit strident şi apoi am fost confruntat cu o viziune de-a dreptul uluitoare; o femelă gigantică cu picioarele goale. Faţa ei era rotundă şi enormă. Părul ei negru era tuns paj. Avea braţe şi picioare gigantice. M-a luat şi m-a ridicat pe umeri ca şi cum aş fi fost o păpuşă. Corpul meu atîrna moale. Priveam în jos la spatele ei puternic. Avea un puf minunat pe umeri şi pe şira spinării. Privind în jos de pe umărul ei, am văzut iar podeaua magnifică. O puteam auzi cum cedează elastic sub enorma ei greutate şi puteam vedea semnele lăsate de presiunea picioarelor ei.

M-a pus pe stomac în faţa unei structuri, un fel de clădire. Apoi am observat că era ceva ciudat cu percepţia mea în adîncime. Nu-mi puteam da seama de mărimea clădirii privind la ea. Uneori arăta ridicol de mică, dar după ce mi-am ajustat, se pare, percepţia, m-am minunat cu adevărat de proporţiile ei monumentale.

Fata gigantică s-a aşezat lîngă mine şi podeaua a scîrţîit. Îi atingeam genunchiul enorm. Mirosea a bom-

boane sau căpşuni. A vorbit cu mine şi am înţeles tot ce a spus ; arătînd spre structură a spus că o să locuiesc acolo.

Capacitatea mea de observare părea să se mărească pe măsură ce trecea şocul de a mă afla acolo. Apoi am remarcat că clădirea avea patru coloane perfecte, nefuncţionale. Ele nu susţineau nimic ; se găseau pe vîrful clădirii. Forma lor era simplitatea însăşi ; erau proiecţii lungi şi graţioase care păreau că tind să atingă acel cer înfricoşător, incredibil de galben. Efectul acelor coloane inversate era de o frumuseţe nebună pentru mine. Am avut un moment de încîntare estetică.

Coloanele păreau să fie făcute dintr-o bucată ; nici măcar nu puteam concepe cum. Cele două din faţă erau unite de o grindă zveltă, un baston monumental de lung, care m-am gîndit că servea drept un fel de rampă, sau o verandă care să supravegheze faţada.

Fata gigantică m-a făcut să alunec pe spate în structură. Acoperişul era negru şi plat şi avea deasupra găuri simetrice care lăsau să treacă strălucirea gălbuie a cerului, creînd cele mai ciudate distribuţii. Eram cu adevărat uluit de frumuseţea şi simplitatea totală generate de punctele gălbui de cer ce se strecurau prin găurile exacte din acoperiş şi distribuţiile de umbre pe care le creau pe podeaua aceea complicată şi magnifică. Structura era pătrată şi, în afară de frumuseţea ei simplă, era de neînţeles pentru mine.

Starea mea de exaltare era atît de mare în acel moment, încît îmi venea să plîng, sau să stau acolo pentru totdeauna. Dar o forţă anume, sau o tensiune, sau ceva nedefinit a început să mă tragă. Brusc, m-am aflat în afara structurii, stînd încă pe spate. Fata gigantică era acolo, dar mai era o fiinţă cu ea, o femeie atît de mare, încît atingea cerul şi eclipsa soarele. Comparată cu ea, fata gigan-

tică era doar o fetiță. Femeia cea mare era supărată ; ea a prins structura de una dintre coloane, a ridicat-o, a întors-o cu fața în jos și a pus-o pe podea. Era un scaun !

Ideea aceasta a fost ca un catalizator ; a declanșat niște percepții copleșitoare. Am trecut printr-o serie de imagini separate între ele, dar care puteau fi aranjate pentru a realiza succesiunea. În sclipiri succesive am văzut sau am înțeles că podeaua magnifică și incomprehensibilă era o rogojină ; cerul galben era tavanul de stucatură al camerei ; soarele era un bec ; structura aceea care evocase în mine o asemenea încîntare era un scaun pe care un copil îl întorsese invers ca să semene cu o casă.

Am avut, apoi, o altă viziune coerentă și secvențială, a unei alte structuri arhitectonice de proporții monumentale. Ea stătea singură în picioare. Arăta aproape la fel ca o cochilie de melc stînd cu coada ridicată. Zidurile erau făcute din plăci concave și convexe, dintr-un material ciudat de purpuriu ; fiecare placă avea încrețituri care păreau mai mult funcționale decît ornamentale.

Am examinat meticulos structura și în detaliu și mi-am dat seama că era, ca și în cazul precedent, complet de neînțeles. Mă așteptam să-mi ajustez brusc percepția, pentru a-mi dezvălui „adevărata" natură a structurii. Dar nu s-a întîmplat așa. Apoi am avut un conglomerat de „conștiințe" sau „descoperiri" străine și imposibil de descurcat despre clădire și funcția ei, care nu aveau sens, pentru că nu aveam idei de referință pentru ele.

Mi-am recîștigat brusc conștiința normală. Don Juan și don Genaro erau lîngă mine. Eram obosit. M-am uitat după ceasul meu ; dispăruse. Don Juan și don Genaro chicoteau la unison. Don Juan a spus că nu trebuia să mă îngrijorez de timp și că trebuia să mă concentrez și să aplic anumite recomandări pe care mi le făcuse don Genaro.

M-am întors spre don Genaro şi el a făcut o glumă. A spus că cea mai importantă recomandare era să învăţ să scriu cu degetul, pentru a salva creioanele şi a-mi da importanţă.

M-au luat peste picior o vreme cu notiţele mele şi apoi am adormit.

A doua zi, după ce m-am trezit, don Genaro şi don Juan au ascultat descrierea detaliată a experienţei mele, făcută la cererea lui don Juan.

— Genaro crede că deocamdată îţi ajunge, a spus don Juan, după ce am terminat.

Don Genaro a dat afirmativ din cap.

— Care a fost înţelesul experienţei de noaptea trecută ? am întrebat.

— Ai prins o sclipire a celei mai importante probleme a vrăjitoriei, a spus don Juan. Noaptea trecută ai intrat în totalitatea eului tău. Dar asta este, bineînţeles, o afirmaţie de neînţeles pentru tine acum. Evident, a ajunge la totalitatea eului nu este o problemă care ţine de acord, sau de dorinţa de a învăţa. Genaro crede că acum corpul tău are nevoie de timp pentru a lăsa ca şoapta „nagualului" să se cufunde în tine.

Don Genaro a dat iar din cap.

— O grămadă de timp, a spus, dînd din cap în sus şi în jos. Probail douăzeci sau treizeci de ani.

N-am ştiut cum să reacţionez. Am privit la don Juan pentru o indicaţie. Amîndoi aveau expresii serioase.

— Chiar trebuie să aştept douăzeci sau treizeci de ani ? am întrebat.

— Bineînţeles că nu ! a urlat don Genaro şi au izbucnit amîndoi în rîs.

Don Juan a spus că trebuia să mă întorc oricînd vocea mea interioară îmi va spune și că în acest timp ar trebui să încerc să asamblez toate instrucțiunile pe care mi le dăduseră ei în timp ce eram împărțit în două.

— Cum pot face asta ? am întrebat.

— Oprindu-ți dialogul interior și lăsînd ceva din tine să zboare și să se extindă, a spus don Juan. Acel ceva este percepția ta, dar nu-ncerca să te gîndești la ce vrea să spună. Lasă doar șoapta „nagualului" să te ghideze.

Apoi a spus că în noaptea dinainte avusesem două seturi de vederi intrinsec diferite. Una era inexplicabilă, cealaltă era perfect naturală și ordinea în care apăruseră indica o condiție care este intrinsecă pentru noi toți.

— O viziune a fost „nagualul", cealaltă „tonalul", a adăugat don Genaro.

Am vrut să-și explice afirmația. El m-a privit și m-a bătut pe spate.

Don Juan a intervenit și a spus că primele două viziuni erau „nagualul" și că don Genaro alesese un copac și solul, ca puncte de accentuare. Celelalte erau viziuni ale „tonalului" pe care le alesese el ; una dintre ele era percepția lumii de către mine ca prunc.

— Îți apărea ca o lume străină, deoarece percepția ta n-a fost încă ajustată pentru a se potrivi cu matrița dorită, a spus.

— Chiar acesta era modul în care am perceput lumea ? am întrebat.

— Bineînțeles, a răspuns. Asta este memoria ta.

L-am întrebat pe don Juan dacă sentimentul de apreciere estetică cu care am fost înlănțuit era și el o parte din memoria mea.

— Intrăm în acele viziuni așa cum sîntem astăzi, a spus. Tu vezi scena aceea așa cum ești acum. Totuși, exercițiul era unul de percepție. Asta a fost scena unui timp

cînd lumea a devenit pentru tine ceea ce este acum. O vreme cînd un scaun a devenit un scaun.

N-a vrut să discute cealaltă scenă.

— Asta n-a fost o amintire a copilăriei mele, am spus.

— Este adevărat, a răspuns. A fost altceva.

— A fost ceva ce voi vedea în viitor ? am întrebat.

— Nu există viitor ! a exclamat el scurt. Viitorul este doar un fel de a vorbi. Pentru un vrăjitor există doar acum și aici.

A continuat să spună că nu este nimic de spus despre asta, pentru că exercițiul avusese doar scopul de a deschide aripile percepției mele și că, deși zburasem pe acele aripi, atinsesem oricum patru puncte pe care nu le-aș fi atins din punctul de vedere al percepției mele obișnuite.

Am început să-mi adun lucrurile ca să plec. Don Genaro m-a ajutat să-mi împachetez carnețelul ; l-a pus la fundul genții.

— Acolo o să fie cald și plăcut, a spus el și mi-a făcut cu ochiul. Poți fi sigur că n-o să răcească.

Apoi don Juan a părut că-și schimbă gîndul cu privire la plecarea mea și a început să discute despre experiența mea. Am încercat în mod automat să-mi recuperez geanta din mîinile lui don Genaro, dar el a lăsat-o să cadă pe podea înainte s-o pot lua. Don Juan vorbea cu spatele la mine. Am smuls geanta și am căutat înfrigurat carnețelul. Don Genaro îl împachetase atît de ascuns, încît mi-a trebuit o vreme ca să-l găsesc ; în cele din urmă, l-am scos și am început să scriu. Don Juan și don Genaro mă fixau cu privirea.

— Ești într-o formă groaznică, a spus don Juan, rîzînd. Îți cauți carnețelul ca un bețiv care-și caută sticla.

— Ca o mamă iubitoare care-și caută copilul, s-a repezit don Genaro.

— Ca un preot care-și caută crucifixul, a dăugat don Juan.

— Ca o femeie care-și caută chiloții, a urlat don Genaro.

Și-au continuat comparațiile și m-au condus la mașină prăpădindu-se de rîs.

PARTEA A TREIA: EXPLICAȚIA VRĂJITORILOR

1. Trei martori ai „nagualului"

După ce m-am întors acasă m-am confruntat din nou cu sistematizarea notițelor de teren. Ceea ce mă făcuseră don Juan și don Genaro să percep devenise tot mai pregnant, pe măsură ce recapitulam cele petrcute. Totuși, am remarcat că reacția mea de frică și dezorientare față de evenimentele prin care trecusem nu era atît de intensă ca în trecut. De multe ori am încercat să mă las pradă, așa cum făcusem înainte, speculaților și autocompătimirii ; dar lipsea ceva. Avusesem, de asemenea, intenția să scriu un număr de întrebări pe care voiam să le pun lui don Juan și lui don Genaro sau chiar lui Pablito. Proiectul a eșuat înainte să-l fi început. Era ceva în mine care mă oprea să intru într-o stare de dezorientare și-mi tăia cheful de a pune întrebări.

N-am încercat în mod special să mă întorc la don Juan și don Genaro, dar nici n-am eliminat posibilitatea. Totuși, într-o zi, fără nici o premeditare din partea mea, am simțit pur și simplu că era timpul să-i văd.

În trecut, de fiecare dată cînd eram gata să plec spre Mexic, simțeam întotdeauna că aveam să-i pun lui don Juan o mie de probleme și întrebări presante ; de data asta n-aveam nimic în cap. Ca și cum, după ce mi-am reci-

tit notiţele, m-aş fi golit de trecut şi aş fi fost gata pentru prezentul şi activitatea lumii lui don Juan şi a lui don Genaro.

A trebuit să aştept doar cîteva ore pînă cînd don Juan m-a „găsit" în piaţa unui orăşel din Mexicul Central. M-a salutat cu cea mai mare afecţiune şi a propus, ca din întîmplare, ca, înainte să ajungem la casa lui don Genaro, să le facem o vizită ucenicilor lui don Genaro, Pablito şi Nestor. Cînd întorceam maşina pe autostradă, el mi-a spus să fiu atent la orice lucru neobişnuit pe care îl remarcam pe drum sau pe marginea lui. L-am rugat să-mi dea detalii mai exacte despre ceea ce avea în cap.

— Nu pot, a răspuns. „Nagualul" nu are nevoie de precizări.

Am micşorat automat viteza maşinii ca răspuns la replica lui. El a rîs tare şi mi-a făcut semn cu capul să continuu drumul.

Apropiindu-ne de oraşul în care locuiau Pablito şi Nestor, don Juan mi-a spus să opresc maşina. Şi-a mişcat imperceptibil bărbia şi a indicat spre nişte bolovani de mărime mijlocie aflaţi pe partea stîngă a drumului.

— Iată „nagualul", a spus.

Nu era nimeni în jur. Mă aşteptasem să-l văd pe don Genaro. Am privit din nou la bolovani, şi apoi am început să baleiez zona din jurul lor. Nu era nimic de văzut. Mi-am forţat ochii să văd ceva, vreun animal, vreo umbră, vreo formaţiune ciudată de roci, ceva neobişnuit. Am renunţat după o vreme şi m-am întors cu faţa spre don Juan. El mi-a susţinut privirea întrebătoare fără să zîmbească şi apoi mi-a împins uşor braţul cu dosul palmei, ca să mă uit iar la bolovani. I-am fixat cu privirea, apoi don Juan a ieşit din maşină şi mi-a spus să cobor şi să-l urmez, ca să-i examinez.

Am urcat pe o pantă lină vreo cincizeci-șaizeci de metri, pînă la baza pietrelor. El s-a oprit o clipă acolo și mi-a șoptit în urechea dreaptă că „nagualul“ mă aștepta exact în acel loc. I-am răspuns că, indiferent de cît de mult încercam, tot nu puteam distinge, erau doar rocile, cîteva smocuri de rădăcini și cîțiva cactuși. Totuși, el a insistat că „nagualul“ era acolo, așteptîndu-mă.

Mi-a ordonat să mă așez, să-mi opresc dialogul interior și să-mi păstrez ochii focalizați asupra bolovanilor. S-a așezat lîngă mine și, punîndu-și gura la urechea mea dreaptă, mi-a șoptit că „nagualul“ mă observase, că era acolo, deși nu-l puteam vedea, și că problema mea era doar una, aceea de a nu fi capabil să-mi opresc dialogul interior. Am ascultat fiecare cuvînt pe care l-a spus, într-o stare de tăcere interioară. Am înțeles totul și, totuși, nu eram capabil să răspund ; efortul necesar pentru a gîndi și vorbi era imposibil. Reacțiile mele la comentariile lui nu erau chiar gînduri, ci mai exact unități complete de senzații, care aveau toate înțelesurile pe care le asociez, de obicei, cu gîndirea.

Mi-a șoptit că era foarte dificil să pornești singur pe drum spre „nagual“ și că eram, într-adevăr, foarte norocos că fusesem lansat de molie și de cîntecul ei. A continuat să spună că păstrînd în memorie „chemarea moliei“, o puteam aduce în ajutorul meu.

Cuvintele lui au fost ori o sugestie copleșitoare, ori eu am invocat acel fenomen perceptual pe care el îl denumea „chemarea moliei“, deoarece nici n-apucase să-mi șoptească cuvintele, că sunetul trosnit s-a și auzit. Bogăția tonului lui m-a făcut să mă simt ca și cum aș fi fost într-o cameră cu ecou. Pe măsură ce sunetul a crescut în tărie sau apropiere, am remarcat, de asemenea, ca într-o stare de vis, că se mișca ceva pe bolovani. Mișcarea m-a înspăimîntat atît de tare, încît imediat mi-am recîștigat

luciditatea. Ochii mi s-au focalizat pe bolovani. Don Genaro stătea pe unul dintre ei. Îşi bălăngănea picioarele, lovind roca cu călcîiele, producea un sunet ritmic, care părea sincronizat cu „chemarea moliei". Mi-a zîmbit şi mi-a făcut cu mîna. Am vrut să gîndesc raţional. Aveam sentimentul, dorinţa de a-mi da seama cum a ajuns acolo, sau cum l-am văzut acolo, dar nu-mi puteam folosi deloc raţiunea. Tot ce eram în stare să fac în acele circumstanţe era să-l privesc în timp ce stătea zîmbind şi-mi făcea cu mîna.

După o clipă, părea să alunece pe bolovanul rotund. L-am văzut încordîndu-şi picioarele, pregătindu-şi tălpile pentru a ateriza pe pămîntul tare şi arcuindu-şi spatele pînă cînd aproape a atins suprafaţa lină a rocii, pentru a cîştiga inerţie de alunecare. Dar în mijlocul coborîrii, corpul lui s-a oprit. Am avut impresia că era lipit. A lovit de două ori cu picioarele de parcă ar fi fost în apă. Părea că încearcă să se elibereze de ceva care-l prinsese de fundul pantalonilor. Şi-a frecat fesele cu ambele mîini. Îmi dădea efectiv impresia că era serios prins. Am vrut să alerg la el şi să-l ajut, dar don Juan m-a ţinut de braţ. L-am auzit spunîndu-mi, pe jumătate înecat de rîs: „Urmăreşte-l! Urmăreşte-l!"

Don Genaro dădea din picioare, îşi contorsiona corpul şi şerpuia dintr-o parte în alta, de parcă ar fi scos un cui; apoi am auzit un pocnet tare şi el a alunecat, sau a fost azvîrlit în locul în care stăteam eu şi don Juan. A aterizat la vreun metru şi jumătate în faţa mea, pe picioare. Şi-a frecat fesele şi a sărit în sus şi în jos într-un dans de durere, urlînd obscenităţi.

— Piatra n-a vrut să-mi dea drumul şi m-a prins de fund, mi-a spus el pe un ton sfios.

M-a copleşit o senzaţie de bucurie inegalabilă. Am rîs tare. Am observat că voioşia mea era la acelaşi nivel cu

claritatea minţii. În acel moment, eram extrem de conştient de tot ce se afla în jurul meu. Înainte fusesem amorţit, sau cu mintea pierdută din cauza tăcerii mele interioare. Dar apoi ceva din apariţia bruscă a lui don Genaro îmi crease o stare de mare luciditate.

Cîtva timp, don Genaro a mai continuat să-şi frece fesele şi să tot sară ; apoi a alergat la maşina mea, a deschis portiera şi s-a urcat în spate.

M-am întors în mod automat să vorbesc cu don Juan. Nu se vedea nicăieri. Am început să-l strig tare. Don Genaro a ieşit din maşină şi a început să alerge în cerc, strigînd şi el numele lui don Juan pe un ton ascuţit, frenetic. De-abia atunci, urmărindu-l, am remarcat că mă imita. Avusesem un atac atît de intens de frică, aflîndu-mă singur cu don Genaro, încît alergasem de vreo trei-patru ori în jurul maşinii, relativ conştient, strigînd numele lui don Juan.

Don Genaro a spus că trebuia să-i luăm pe Pablito şi pe Nestor şi că don Juna ne va aştepta undeva pe drum.

După ce mi-am depăşit frica iniţială, i-am spus că eram bucuros să-l văd. El m-a tachinat referitor la reacţia mea. A spus că don Juan nu era ca un tată pentru mine, ci mai degrabă ca o mamă. A făcut cîteva remarci şi calambururi foarte comice despre „mame". Am rîs atît de tare, încît n-am observat că ajunsesem la casa lui Pablito. Don Genaro mi-a spus să opresc şi a ieşit din maşină. Pablito stătea lîngă uşa casei. A venit alergînd şi s-a suit în maşină lîngă mine.

— Hai să mergem la Nestor, a spus, de parcă am fi fost grăbiţi.

M-am întors să mă uit la don Genaro. Nu se vedea. Pablito m-a îndemnat cu o voce rugătoare să ne grăbim.

Am condus la casa lui Nestor. Şi el aştepta lîngă uşă. Am coborît din maşină. Aveam sentimentul că amîndoi ştiau ce se întîmplă.

— Unde mergem ? am întrebat.

— Nu ţi-a spus Genaro ? m-a întrebat Pablito cu o undă de neîncredere în glas.

I-am asigurat că nici don Juan, nici don Genaro nu-mi spuseseră nimic.

— Mergem la un loc al puterii, a spus Pablito.

— Ce-o să facem acolo ? am întrebat.

Amîndoi au răspuns la unison că nu ştiau. Nestor a adăugat că don Genaro i-a spus să mă ghideze pînă acolo.

— Ai venit de la casa lui Genaro ? a întrebat Pablito.

Le-am spus că fusesem cu don Juan şi că l-am întîlnit pe don Genaro pe drum şi că don Juan m-a lăsat cu el.

— Unde s-a dus don Genaro ? l-am întrebat pe Pablito.

Dar Pablito nu ştia despre ce vorbeam. El nu-l văzuse pe don Genaro în maşina mea.

— A venit cu mine, cu maşina, la tine, am spus.

— Cred că ai avut „nagualul" în maşină, a spus Nestor pe un ton înspăimîntat.

N-a vrut să stea în spate şi s-a strîns lîngă Pablito.

Am condus în tăcere, cu excepţia scurtelor comenzi ale lui Nestor pentru a-mi indica drumul.

Voiam să mă gîndesc la evenimentele dimineţii, dar pe undeva ştiam că orice încercare de a le explica ar fi fost o slăbiciune inutilă din partea mea. Am încercat să-i angajez pe Nestor şi pe Pablito într-o conversaţie ; ei au spus că erau prea nervoşi în maşina mea şi că nu puteau vorbi. Mi-a plăcut răspunsul lor candid şi n-am mai insistat.

După mai mult de o oră de condus, am parcat maşina pe o parte a drumului şi am urcat pe un munte abrupt. Am mers în tăcere vreo oră, cu Nestor în frunte, şi apoi

ne-am oprit la baza unei stînci imense, care avea probabil peste șaizeci de metri înălțime și era verticală. Nestor a baleiat solul cu ochii jumătate închiși, pentru a găsi un loc pe care să stăm jos. Eram perfect conștient cît era de stîngaci în mișcările lui de căutare. Pablito, care era lîngă mine, părea de cîteva ori gata să intervină și să-l corecteze, dar s-a abținut și s-a relaxat. Apoi Nestor a ales un loc, după un moment de ezitare. Pablito a oftat ușurat. Știam că locul ales de Nestor era cel bun, dar nu-mi puteam da seama cum de știam asta. De aceea m-am apucat ca de o pseudoproblemă să-mi imaginez ce loc aș fi ales dacă i-aș fi condus eu. Totuși, nu puteam nici măcar să speculez asupra procedurii pe care aș fi urmat-o. Pablito era, în mod evident, conștient de ceea ce făceam.

— Nu poți face asta, mi-a șoptit el.

Am rîs jenat, ca și cum aș fi fost prins cu ceva ilicit. Pablito a rîs și a spus că don Genaro mergea întotdeauna în munți cu ei doi și le dădea fiecăruia conducerea din cînd în cînd, așa că știa că nu există nici o posibilitate de a-ți imagina care ar fi alegerea altcuiva.

— Genaro spune că motivul pentru care nu se poate face asta este că nu există decît elegeri bune sau rele, a spus. Dacă faci o alegere greșită, corpul tău știe asta și la fel și corpul celuilalt ; dar dacă faci o alegere bună, corpul știe asta, se relaxează și uită că a existat o alegere. Vezi, îți reîncarci corpul, exact ca pe o armă, pentru următoarea alegere. Dacă vrei să-ți folosești iar corpul pentru aceeași alegere, nu merge.

Nestor m-a privit ; era, se pare, curios de faptul că luam notițe. A dat afirmativ din cap, de parcă ar fi fost de acord cu Pablito și apoi a zîmbit pentru prima dată. Doi dintre dinții de sus îi avea strîmbi. Pablito a explicat că Nestor nu era rău, sau morocănos, ci doar jenat de dinții săi și de aceea nu rîdea niciodată. Nestor a rîs, acoperin-

du-şi gura. I-am spus că-l puteam trimite la un dentist ca să-i îndrepte dinţii. Ei s-au gîndit că sugestia mea era o glumă şi au rîs ca doi copii.

— Genaro spune că trebuie să-şi depăşească singur sentimentul de ruşine, a spus Pablito. Şi apoi, Genaro spune că el e norocos ; în timp ce toţi ceilalţi muşcă la fel, Nestor poate sparge un os de-a lungul cu dinţii lui strîmbi şi puternici şi poate să-ţi facă în deget o gaură ca un cui.

Nestor şi-a deschis gura şi ne-a arătat dinţii. Incisivul stîng şi caninul crescuseră lateral. El a clănţănit din dinţi şi a mîrîit ca un cîine. A făcut două-trei mişcări către mine. Pablito a rîs.

Nu-l văzusem niciodată pe Nestor atît de deschis. În cele cîteva dăţi cînd mai fusesem cu el, îmi dăduse impresia că era de vîrstă mijlocie. În timp ce stătea acolo, zîmbind cu dinţii lui strîmbi, m-am minunat de înfăţisarea lui atît de tînără. Arăta ca cineva cu puţin trecut de douăzeci de ani.

Pablito mi-a citit iar perfect gîndurile.

— Îşi pierde importanţa de sine, a spus. De aceea este mai tînăr.

Nestor a dat afirmativ din cap şi, fără să scoată vreun cuvînt, a tras un vînt foarte tare. Am fost surprins şi mi-a căzut creionul.

Pablito şi Nestor aproape au murit de rîs. Cînd s-au calmat, Nestor a venit lîngă mine şi mi-a arătat un dispozitiv artizanal şi care scotea un sunet specific cînd era strîns în mînă. A explicat că don Genaro îi arătase cum să-l facă. Scotea mugete fine şi vibratorul putea fi orice frunză plasată într-o fantă practicată între două bucăţi de lemn, care îndeplineau rolul de compresor. Nestor a spus că tipul de sunet produs depindea de tipul de frunză folosită drept vibrator. Am vrut să-l încerc şi mi-a arătat cum

să string compresoarele pentru a produce un anumit tip de sunet și cum să le deschid pentru a produce un altul.

— La ce-l folosești ? am întrebat.

Au schimbat amîndoi o privire.

— Ăsta-i prinzătorul lui de spirite, nebunule, a spus scurt Pablito.

Tonul lui era țîfnos, dar zîmbetul prietenos. Amîndoi erau un amestec ciudat de descurajant din don Genaro și don Juan.

Am fost absorbit de un gînd îngrozitor. Oare don Juan și don Genaro îmi jucau feste ? Am avut un moment de spaimă supremă. Dar ceva mi s-a declanșat în stomac și instantaneu am devenit iar calm. Am știut că Pablito și Nestor îl foloseau pe don Juan și don Genaro drept modele de comportament. Și eu însumi îmi dădusem seama că mă comportam din ce în ce mai mult ca ei.

Pablito a spus că Nestor era fericit că avea un prinzător de spririte și că el nu avea.

— Ce-o să facem aici ? l-am întrebat pe Pablito.

Nestor a răspuns ca și cum i-aș fi adresat lui întrebarea.

— Genaro mi-a spus că trebuie să așteptăm aici și, în timp ce așteptăm, trebuie să rîdem și să ne distrăm.

— Cît de mult crezi că trebuie să așteptăm ? am întrebat.

N-a răspuns ; a dat din cap și s-a uitat la Pablito ca și cum l-ar fi întrebat.

— N-am idee, a răspuns Pablito.

Apoi am început o conversație aprinsă despre surorile lui Pablito. Nestor l-a înțepat spunînd că cea mai mare avea o privire atît de rea, că era în stare să ucidă cu ochii. El a spus că lui Pablito îi era frică de ea, pentru că era atît de puternică, încît odată, furioasă, i-a smuls o mînă de păr ca și cum ar fi fost doar niște fulgi.

Pablito a recunoscut că sora lui mai mare era o fiară, dar că „nagualul" a liniştit-o şi a adus-o pe drumul cel bun. După ce mi-a spus povestea comportării ei, mi-am dat seama că Pablito şi Nestor nu pomeneau niciodată numele lui don Juan, ci se refereau la el ca la „nagual". Se pare că, don Juan intervenise în viaţa lui Pablito şi îi forţase toate surorile să ducă o viaţă mai armonioasă. Pablito a spus că după ce „nagualul" a terminat cu ele, au ajuns ca nişte sfinte.

Nestor a vrut să ştie ce făceam cu notiţele. Le-am explicat munca mea. Aveam senzaţia ciudată că erau sincer interesaţi de ceea ce spuneam şi am ajuns să vorbesc despre filozofie şi antropologie. M-am simţit ridicol şi am vrut să mă opresc, dar eram cufundat în explicaţiile mele şi eram incapabil să scurtez. Aveam senzaţia tulburătoare că cei doi formau o echipă şi că mă forţau cumva la acest discurs lung. Ochii lor erau fixaţi asupra mea. Nu păreau obosiţi, sau plictisiţi.

Mă găseam în mijlocul unui comentariu, cînd am auzit sunetul slab al „chemării moliei". Corpul meu s-a întărit şi n-am mai terminat propoziţia.

— „Nagualul" este aici, am spus în mod automat.

Pablito şi Nestor au schimbat o privire care mi s-a părut a exprima o reală spaimă şi au sărit lîngă mine, flancîndu-mă. Aveau gura deschisă şi arătau ca doi copii speriaţi.

Apoi am avut o experienţă senzorială de neconceput. Urechea mea stîngă a început să se mişte. Simţeam că parcă şerpuieşte singură. Mi-a întors practic capul cu o sută optzeci de grade, pînă cînd am ajuns cu faţa spre ceea ce credeam a fi estul. Capul meu s-a înclinat uşor spre dreapta ; în poziţia aceea eram incapabil să detectez sunetul bogat, asemănător cu un trosnet, al „chemării moliei". Suna de parcă ar fi fost departe, venind dinspre nord-est.

O dată ce am stabilit direcţia, urechea mea a cules o mulţime incredibilă de sunete. Totuşi, nu aveam nici o posibilitate de a şti dacă ele erau amintirea unor sunete pe care le mai auzisem cîndva, sau erau sunete produse chiar atunci.

Locul unde ne aflam era panta vestică şi colţuroasă a unui lanţ muntos. Spre nord-est erau pîlcuri de copaci şi pete de tufişuri de munte. Urechea mea părea să culeagă zgomotul a ceva greu, care se mişca peste pietre, venind din direcţia aceea.

Nestor şi Pablito ori răspundeau reacţiilor mele, ori auzeau şi ei sunetele. Mi-ar fi plăcut să-i întreb, dar nu îndrăzneam ; sau poate că eram incapabil să-mi întrerup concentrarea.

Cînd zgomotul a devenit mai tare, Nestor şi Pablito s-au împins în mine. Nestor părea să fie cel care era cel mai afectat ; corpul îi tremura incontrolabil. La un moment dat, braţul meu stîng a început să tremure ; s-a ridicat fără voia mea, pînă cînd a ajuns la nivelul feţei şi apoi a indicat spre o zonă de tufişuri. Am auzit un sunet vibrator, sau un muget ; era un sunet familiar pentru mine. Îl auzisem cu mulţi ani înainte sub influenţa unei plante psihotrope. Am detectat în tufişuri o umbră neagră gigantică. Ca şi cum tufişurile ar fi devenit treptat mai întunecate, pînă cînd s-au schimbat într-un negru copleşitor. Umbra nu avea nici o formă definită, dar se mişca. Părea că respiră. Am auzit un strigăt cutremurător, amestecat cu urletele de spaimă ale lui Pablito şi Nestor ; şi tufişurile, sau forma întunecată în care se transformaseră, au zburat spre noi.

Nu mi-am putut menţine calmul. Cumva, ceva în mine se poticnea. Forma aceea a planat întîi asupra noastră, apoi ne-a cuprins. Lumina în jurul nostru a devenit opacă. Era ca şi cum soarele ar fi apus. Sau ca şi cum dintr-o dată ar fi coborît asfinţitul. Am simţit capetele lui Nestor şi

Pablito sub brațele mele; le-am cuprins într-o mișcare inconștientă și protectoare și am căzut învîrtindu-mă pe spate.

Totuși, n-am atins solul pietros, pentru că doar peste o clipă stăteam în picioare și eram flancat de Pablito și Nestor. Amîndoi, deși mai înalți decît mine, păreau să se fi scurtat; arcuindu-și spatele și picioarele, ei erau efectiv mai scunzi decît mine și se potriveau să stea sub brațele mele.

Don Juan și don Genaro se găseau în picioare în fața noastră. Ochii lui don Genaro străluceau ca ochii unei pisici noaptea. Ochii lui don Juan aveau și ei aceeași strălucire. Nu-l văzusem niciodată pe don Juan astfel. Era cu adevărat înfricoșător. Mai mult decît don Genaro. Părea mai tînăr și mai puternic decît de obicei. Privind la amîndoi, am avut senzația înnebunitor de îngrozitoare că nu erau oameni ca mine.

Pablito și Nestor au gemut încet. Apoi don Genaro a spus că eram ca imaginea Sfintei Treimi. Eu eram tatăl, Pablito era Fiul și Nestor era Sfîntul Duh. Don Juan și don Genaro au rîs pe un ton bubuitor. Pablito și Nestor au zîmbit resemnați.

Don Genaro a spus că trebuia să ne despărțim, pentru că îmbrățișările erau permise doar între bărbați și femei, sau între un bărbat și măgarul lui.

Apoi mi-am dat seama că stăteam în același punct în care fusesem înainte și că nu căzusem pe spate, așa cum crezusem. De fapt, Nestor și Pablito erau și ei în același punct în care se aflaseră.

Don Genaro le-a făcut semn lui Pablito și lui Nestor cu o mișcare a capului, iar don Juan mie ca să-i urmez. Nestor a luat-o înainte și a indicat un loc pentru mine și altul pentru Pablito. Ne-am așezat pe o linie, aflată la vreo cincizeci de metri de locul unde don Juan și don

Genaro stăteau nemişcaţi la baza stîncii. Continuînd să-i fixez, ochii mei şi-au schimbat involuntar modul de a privi. Am ştiut că-i încrucişasem în mod sigur, pentru că acum vedeam patru forme. Apoi imaginea stîngă a lui don Juan s-a suprapus peste imaginea dreaptă a lui don Genaro ; rezultatul amestecului a fost că vedeam o fiinţă irizată stînd în picioare între don Juan şi don Genaro. Nu era un om aşa cum se văd, de obicei, oamenii. Era mai degrabă o minge de foc alb ; era acoperită cu ceva ca nişte fibre de lumină. Am dat din cap ; imaginea dublă s-a risipit şi, totuşi, imaginea lui don Juan şi don Genaro ca fiinţe luminoase a persistat. Vedeam două obiecte luminoase ciudat de alungite. Arătau ca două mingi de fotbal albe şi irizate, cu fibre, fibre care aveau o lumină proprie.

Cele două fiinţe luminoase au tremurat ; am văzut efectiv fibrele lor tremurînd şi apoi au dispărut din vedere. Au fost trase de un filament lung, o urzeală care părea că a ţîsnit din vîrful stîncii. Senzaţia pe care am avut-o era că o rază lungă de lumină, sau o linie luminoasă se lăsase din vîrful stîncii şi i-a ridicat. Am perceput secvenţa cu ochii şi cu corpul.

Am mai fost în stare să remarc şi nişte inegalităţi enorme în modul meu de percepţie, dar eram incapabil să reflectez la ele cum aş fi făcut-o în mod normal. Astfel, eram conştient că priveam direct la baza stîncii şi, totuşi, îi vedeam pe don Juan şi don Genaro pe vîrful ei, ca şi cum aş fi înclinat capul cu patruzeci şi cinci de grade.

Voiam să-mi fie frică, poate să-mi acopăr faţa şi să plîng, sau să reacţionez cumva într-un mod obişnuit. Dar se părea că eram blocat. Dorinţele mele nu erau gînduri, aşa cum cunosc eu gîndurile, de aceea ele nu puteau induce răspunsul emoţional pe care eram obişnuit să-l folosesc.

Don Juan şi don Genaro au sărit la sol. Am simţit că au făcut asta judecînd după senzaţia epuizantă de cădere care mi se instalase în stomac.

Don Genaro a rămas acolo unde aterizase, dar don Juan a venit spre noi şi s-a aşezat în spatele meu, în dreapta mea. Nestor era ghemuit; picioarele le avea strînse la stomac; bărbia o ţinea în palme; se sprijinea cu antebraţele de coapse. Pablito stătea jos, cu corpul uşor înclinat înainte, ţinîndu-şi mîinile pe stomac. Apoi am observat că-mi ţineam antebraţele peste regiunea ombilicală şi mă ţineam de pielea din părţi. Mă prinsesem atît de tare, încît mă durea pielea.

Don Juan a vorbit în şoaptă, adresîndu-se tuturor:

— Trebuie să vă fixaţi privirea asupra „nagualului", a spus. Toate gîndurile şi cuvintele trebuie îndepărtate.

A repetat asta de cinci-şase ori. Vocea lui era ciudată, necunoscută pentru mine; îmi dădea efectiv senzaţia solzilor de pe pielea unei şopîrle. Comparaţia aceasta era o senzaţie, nu un gînd conştient. Fiecare dintre cuvintele lui părea jupuit, ca solzii, atît de straniu era ritmul din ele; sunau înăbuşite, seci, ca o tuse uşoară; un murmur ritmic transformat într-o comandă.

Don Genaro stătea nemişcat. Fixîndu-l cu privirea, n-am putut să-mi menţin conversia imaginii şi ochii mi s-au încrucişat involuntar. În starea aceea, am observat iar o luminozitate ciudată în corpul lui don Genaro. Ochii mei au început să se închidă, sau să se umezească. Don Juan a venit în ajutorul meu. L-am auzit ordonîndu-mi să nu-mi încrucişez ochii. Am simţit o atingere uşoară pe cap. Mă lovise, se pare, cu o pietricică. Am văzut pietricica rostogolindu-se de două ori lîngă o piatră de lîngă mine. El trebuie să-i fi lovit şi pe Nestor şi Pablito; am auzit sunetul altor pietricele care se loveau de roci.

Don Genaro a adoptat o poziţie ciudată de dans. Avea genunchii uşor îndoiţi, braţele întinse lateral, cu degetele răsfirate. Părea gata să se învîrtească; de fapt, s-a răsucit pe jumătate şi apoi a fost tras în sus. Am perceput clar că

a fost înălţat de firul unei undiţe uriaşe, care i-a ridicat corpul pînă în vîrful stîncii. Percepţia mea despre această mişcare a fost un amestec ciudat de senzaţii fizice şi vizuale. Pe jumătate am văzut şi pe jumătate am simţit cum zbura spre vîrf. Exista ceva care se vedea sau se simţea ca o linie sau ca o rază de lumină aproape imperceptibilă, şi acest ceva îl trăgea în sus. N-am văzut acest zbor al său aşa cum aş urmări zborul unei păsări cu ochii mei. Nu era o succesiune liniară în mişcarea lui. N-a trebuit să-mi ridic capul pentru a-l păstra în cîmpul vizual. Am văzut linia trăgîndu-l, apoi i-am simţit mişcarea în corp, sau cu corpul, şi apoi, în clipa următoare, el se găsea chiar pe vîrful stîncii, la zeci de metri.

După cîteva minute a sărit. Am simţit căderea lui şi am gemut involuntar.

Don Genaro şi-a repetat de încă trei ori acţiunea. De fiecare dată, percepţia mea era orientată. În timpul ultimului lui salt în sus am putut distinge efectiv o serie de linii care emanau din partea mediană a corpului său şi ştiam că era gata să coboare, sau să urce, judecînd după modul în care se mişcau liniile corpului său. Cînd era gata să sară în sus, liniile se înclinau în sus ; cînd se pregătea să sară la sol apăreau invers : liniile se înclinau în afară şi în jos.

După al patrulea salt, don Genaro a venit la noi şi s-a aşezat în spatele lui Nestor şi Pablito. Apoi don Juan s-a mutat în faţă şi s-a plasat pe locul unde fusese mai înainte don Genaro. A stat o vreme nemişcat. Don Genaro le-a dat cîteva instrucţiuni scurte lui Nestor şi lui Pablito. N-am înţeles ce-a spus. Le-am aruncat o privire şi am observat că fiecare îşi pusese o piatră pe zona ombilicală. Mă întrebam dacă să fac şi eu la fel, cînd el mi-a spus că precauţia nu se aplica şi la mine, dar, oricum, trebuia să am o pietricică la îndemînă, în caz că mi se făcea rău. Don

Genaro a făcut o mişcare cu bărbia, indicînd că trebuia să privesc la don Juan, apoi a spus ceva ininteligibil ; a repetat şi, deşi n-am înţeles cuvintele lui, am ştiut că era mai mult sau mai puţin aceeaşi formulă pe care o spusese don Juan. Cuvintele nu contau cu adevărat ; ci ritmul, uscăciunea tonului, ca de tuse. Am avut certitudinea că orice limbaj ar fi folosit don Genaro, ar fi fost mai potrivit decît spaniola, datorită nivelului de staccato al ritmului.

Don Juan a făcut exact ce a făcut iniţial don Genaro, dar în loc să sară în sus, se învîrtea ca un gimnast. Într-un mod semiconştient, mă aşteptam să aterizeze iar pe picioare. N-a făcut-o. Corpul lui a continuat să se rotească la cîţiva metri deasupra solului. La început cercurile erau foarte repezi, dar apoi s-au încetinit. De unde eram, vedeam corpul lui don Juan atîrnînd, aşa cum se întîmplase şi cu don Genaro, de o lumină ca un filament. S-a rotit încet, ca să ne lase timp să-l vedem bine. Apoi a început să urce ; a cîştigat altitudine, pînă cînd a ajuns pe vîrful stîncii. Don Juan plutea efectiv, de parcă n-ar fi avut greutate. Întoarcerile lui erau lente şi evocau imaginea unui astronaut în spaţiu, rotindu-se în stare de imponderabilitate.

Am ameţit urmărindu-l. Senzaţia mea de ameţeală părea că l-a declanşat şi a început să se rotească cu viteză mai mare. S-a îndepărtat de stîncă şi, pe măsură ce creştea în viteză, mi se făcea rău. Am luat o piatră şi mi-am pus-o pe stomac. Am presat-o de corp cît de tare am putut. Atingerea ei m-a liniştit puţin. Faptul că am luat piatra şi am ţinut-o lipită de corp mi-a permis un moment de linişte. Deşi nu-mi luasem ochii de la don Juan, îmi întrerupsesem concentraţia. Înainte să mă întind după piatră, am simţit că viteza pe care o acumulase corpul lui plutitor îi tulbura puţin imaginea ; arăta ca un disc ce se rotea şi, apoi, ca o lumină care se învîrtea. După ce mi-am pus piatra pe

corp, viteza lui s-a diminuat ; arăta ca o pălărie plutind în aer, ca un zmeu care tresărea înainte şi înapoi.

Mişcarea zmeului era şi mai deranjantă. Ameţeala m-a cuprins într-un mod incontrolabil. Am auzit un fîlfîit de aripi de păsări şi, după o clipă de incertitudine, am ştiut că evenimentul se terminase.

Mă simţeam atît de rău şi de extenuat, încît m-am întins să mă culc. Am deschis ochii cînd m-a tras cineva de braţ. Era Pablito. Mi-a vorbit pe un ton frenetic şi mi-a spus că nu aveam voie să adorm, pentru că vom muri cu toţii. A insistat că trebuia să plecăm imediat, chiar dacă era să ne tîrîm în patru labe. Şi el părea extenuat fizic. De fapt, crezusem că trebuia să petrecem noaptea acolo. Ideea de a merge în întuneric pînă la maşina mea mi se părea groaznică. Am încercat să-l conving pe Pablito, care devenea tot mai frenetic. Lui Nestor îi era atît de rău, încît era indiferent.

Pablito s-a aşezat, într-o stare de disperare totală. Am făcut un efort ca să-mi organizez gîndurile. Se lăsase deja întunericul, deşi era destulă lumină ca să distingem pietrele. Liniştea era desăvîrşită şi calmantă. M-am bucurat pe deplin de acest moment, dar dintr-o dată corpul meu a tresărit ; am auzit sunetul distant al unei ramuri rupte. M-am întors automat spre Pablito. El părea să ştie ce se întîmpla cu mine. L-am prins pe Nestor de subsuori şi l-am săltat. L-am tras cu noi şi am alergat. El era, se pare, singurul care cunoştea drumul. Ne dădea din timp în timp scurte comenzi.

Nu eram atent la ceea ce făceam. Atenţia mea se concentra pe urechea mea stîngă, care părea să fie o unitate independentă de restul corpului. Un sentiment anume din mine mă forţa să mă opresc des şi să baleiez împrejurimile cu urechea. Ştiam că ne urmărea ceva. Era ceva masiv ; zdrobea pietrele pe măsură ce înainta.

Nestor şi-a recăpătat un anumit grad de luciditate şi mergea singur, ţinîndu-se, uneori, de braţul lui Pablito.

Am ajuns la un grup de copaci. Era deja complet întuneric. Am auzit un sunet brusc şi extrem de puternic, de trosnitură. Era ca trosnetul unui bici uriaş care atingea vîrfurile copacilor. Simţeam o undă fremătînd pe deasupra capetelor noastre.

Pablito şi Nestor au ţipat şi au întins-o de acolo în mare viteză. Voiam să-i opresc. Nu eram sigur că puteam alerga în întuneric. Dar în clipa aceea am auzit şi am simţit o serie de respiraţii grele chiar în spatele meu. Frica mea era indescriptibilă.

Am alergat toţi trei pînă la maşină. Nestor ne-a călăuzit într-un mod necunoscut.

Mă gîndeam că trebuia să-i las pe fiecare la casa lui şi apoi să merg la un hotel în oraş. Nu m-aş fi dus la casa lui don Genaro pentru nimic în lume ; dar Nestor nu voia să părăsească maşina şi nici eu, nici Pablito. Am ajuns la casa lui Pablito. El l-a trimis pe Nestor să cumpere nişte bere şi Cola, în timp ce mama şi surorile lui ne pregăteau ceva de mîncare. Nestor a făcut o glumă şi a întrebat dacă ar putea fi escortat de sora mai mare a lui Pablito pentru cazul în care ar fi fost atacat de beţivi sau de cîini. Pablito a rîs şi mi-a spus că el fusese predestinat să aibă grijă de Nestor.

— Cine ţi l-a incredinţat ? am întrebat.

— Puterea, bineînţeles ! a răspuns. Cîndva, Nestor era mai bătrîn decît mine, dar Genaro i-a făcut ceva şi acum este mult mai tînăr. Ai văzut asta, nu-i aşa ?

— Ce i-a făcut don Genaro ? am întrebat.

— Ştii, l-a făcut iar copil. El era prea important şi prea greoi. Ar fi murit dacă n-ar fi întinerit.

Era ceva cu adevărat candid şi afectuos la Pablito. Simplitatea explicaţiei lui era copleşitoare pentru mine.

Nestor era într-adevăr mai tînăr; nu numai că arăta mai tînăr, dar şi acţiona ca un copil inocent. Ştiam fără nici o urmă de îndoială că el se simţea sincer copil.

— Am grijă de el, a continuat Pablito. Genaro spune că este o onoare să ai grijă de un luptător. Nestor este un luptător minunat.

Ochii lui străluceau, ca ai lui don Genaro. M-a bătut viguros pe spate şi a rîs.

— Urează-i noroc, Carlito, a spus. Urează-i noroc.

Eram foarte obosit. Simţeam un impuls ciudat de tristeţe fericită. I-am răspuns că veneam dintr-un loc unde oamenii îşi urau foarte rar unul altuia noroc, dacă o făceau vreodată.

— Ştiu, a răspuns. Acelaşi lucru s-a întîmplat şi cu mine. Dar acum sînt un luptător şi-mi pot permite să-i urez succes.

2. Strategia unui vrăjitor

Don Juan era acasă la don Genaro cînd am ajuns acolo, spre prînz. L-am salutat.

— Hei, ce s-a întîmplat cu tine ? Eu și Genaro te-am așteptat toată noaptea.

Știam că glumea. Mă simțeam ușor și fericit. Refuzasem în mod sistematic să reflectez la ce mi se întîmplase cu o zi înainte. Totuși, în acel moment, curiozitatea mea era incontrolabilă și l-am întrebat despre asta.

— Oh, a fost o simplă demonstrație a tuturor lucrurilor pe care trebuia să le știi înainte de a afla explicația vrăjitorilor. Ceea ce ai făcut ieri l-a determinat pe Genaro să simtă că ai adunat destulă putere personală pentru a afla adevărata problemă. Evident că i-ai urmat sugestiile. Ieri ți-ai lăsat aripile percepției să se desfășoare. Erai rigid, dar, totuși, ai perceput toate venirile și plecările „nagualului" ; cu alte cuvinte, ai „văzut". Ai confirmat, de asemenea, ceva care în acest monent este chiar mai important decît „vederea" și asta a fost faptul că acum îți poți plasa atenția ferm asupra „nagualului". Și asta este ceea ce va decide viitorul ultimei probleme, explicația vrăjitorilor.

Tu și Pablito veți intra în același timp în ea. Este un cadou al puterii să fii însoțit de un luptător atît de pur.

Asta părea să fie tot ce voia să spună. După o vreme l-am întrebat despre don Genaro.

— E pe-aici, a răspuns. S-a dus în tufișuri să facă munții să se cutremure.

În acel moment am auzit un zumzet îndepărtat, ca o furtună înăbușită.

Don Juan m-a privit și a rîs.

Mi-a făcut semn să mă așez și m-a întrebat dacă am mîncat. Mîncasem, de aceea mi-a luat carnețelul și m-a condus la locul preferat al lui don Genaro.

— Acum am nevoie de toată atenția ta, a spus. Atenție în sensul pe care îl cunosc vrăjitorii : o adevărată pauză, pentru a lăsa explicația vrăjitorilor să te cuprindă complet. Ne aflăm la sfîrșitul sarcinii noastre ; toate instrucțiunile necesare ți s-au dat și acum trebuie să stai, să privești înapoi și să reconsideri pașii făcuți. Vrăjitorii spun că acesta este singurul mijloc de a-ți consolida cunoștințele. Aș fi preferat să-ți spun asta la locul tău de putere, dar Genaro este binefăcătorul tău și punctul lui e cel mai bun pentru tine în clipa asta.

Ceea ce numea el „locul meu de putere“ era un vîrf de deal aflat în deșertul din Mexicul de Nord, pe care mi-l arătase cu cîțiva ani mai devreme și pe care mi-l dăruise.

— Trebuie să te ascult doar, fără să iau notițe ? am întrebat.

— Acesta este un adevărat truc, a răspuns. Pe de o parte, am nevoie de toată atenția ta și, pe de altă parte, trebuie să fii calm și convins. Singurul mod pentru tine de a fi relaxat este să scrii, deci este momentul să dai la iveală toată puterea ta personală și să realizezi această sarcină imposibilă, de a fi tu însuți, fără a fi tu însuți.

Şi-a lovit coapsa şi a rîs.

— Ţi-am spus deja că eu mă ocup de „tonalul“ tău şi că Genaro se ocupă de „nagual“, continuă el. A fost de datoria mea să te ajut în orice problemă privind „tonalul“ şi tot ce am făcut pentru tine, sau tot ce ţi-am spus, a fost în vederea definitivării unei probleme, sarcina de a curăţa şi a reorganiza insula „tonalului“ tău. Asta este sarcina mea ca profesor. Problema lui Genaro, ca binefăcător al tău, este să-ţi prezinte demonstraţii de necontestat ale „nagualului“ şi să-ţi arate cum să-l foloseşti.

— Ce înţelegi prin a curăţa şi a reorganiza insula „tonalului“.

— Vreau să spun schimbarea totală de care ţi-am spus încă din ziua în care ne-am văzut prima oară. Ţi-am spus de nenumărate ori că era nevoie de o schimbare drastică, dacă voiai să reuşeşti pe drumul cunoaşterii. Schimbarea nu este o schimbare de dispoziţie, de atitudine, sau de vigilenţă; schimbarea aduce după sine transformarea insulei „tonalului“. Tu ai dus la capăt acest lucru.

— Crezi că m-am schimbat ? am întrebat.

A ezitat şi a rîs sănătos.

— Eşti la fel de prost ca întotdeauna. Şi, totuşi, nu eşti acelaşi. Înţelegi ce vreau să spun ?

Mi-a imitat modul meu de a lua notiţe şi a spus că-i lipsea don Genaro, care s-ar fi distrat de absurditatea de a consemna explicaţia vrăjitorilor.

— La un anumit moment, profesorul trebuie să-i spună elevului că au sosit la o interesecţie finală. A spune asta înseamnă totuşi să greşim. În opinia mea, nu există un punct final, nici un pas final. Şi, deoarece, nimic nu are un pas final, n-ar trebui să fie nici un secret despre nici o parte a noastră ca fiinţe luminoase. Puterea personală decide cine poate sau cine nu poate să profite de o revelaţie ; experienţa mea cu semenii noştri mi-a demonstrat

că foarte, foarte puţini dintre ei sînt dispuşi să asculte ; iar dintre cei puţini care ascultă, şi mai puţini încă sînt dispuşi să acţioneze pe baza celor auzite ; iar dintre cei care sînt dispuşi să acţioneze, sînt încă şi mai puţini cei care au destulă putere personală pentru a profita de faptele lor. Deci, problema secretului explicaţiei vrăjitorilor ajunge să fie o problemă de rutină, probabil o rutină la fel de stupidă ca oricare alta.

În orice caz, acum ştii despre „tonal" şi „nagual", care sînt esenţa explicaţiei vrăjitorilor. Să ştii despre ele pare să fie un pericol. Stăm aici, discutînd inocent despre ele, ca şi cum ar fi doar un subiect oarecare de discuţie. Tu eşti calm cînd scrii, aşa cum ai făcut-o de ani de zile. Scena din jurul nostru este o imagine a calmului. E destul de tîrziu după-amiaza, ziua e frumoasă, munţii din jurul nostru ne înconjoară ca un cocon protector. Nu trebuie să fii un vrăjitor pentru a realiza că acest loc, care demonstrează puterea personală a lui Genaro şi perfecţiunea sa, este cel mai bun fundal pentru a-ţi deschide uşa. Dar înainte de a ne aventura dincolo de acest punct, se cere o avertizare ; un profesor trebuie să fie onest şi să-şi avertizeze discipolul că inocenţa şi tihna momentului sînt doar un miraj, că în faţa lui se află un abis fără fund şi că, o dată ce se deschide uşa, nu mai există nici o cale de a o închide.

A făcut o mică pauză.

Mă simţeam uşor şi fericit ; din locul de predilecţie al lui don Genaro, aveam o privelişte cuprinzătoare. Don Juan avea dreptate ; ziua şi peisajul erau mai mult decît frumoase. Aş fi vrut să mă îngrijoreze atenţionările sale, dar, totuşi, liniştea din jurul meu îmi atrăgea toată atenţia şi mi-am dat seama că speram că vorbea doar despre nişte pericole metaforice.

Don Juan a început să vorbească din nou.

— Anii grei de antrenament sînt doar o pregătire pentru devastatoarea întîlnire a luptătorului cu...

A făcut o pauză, ne-a privit pe furiş şi a chicotit.

— ... cu orice există acolo, dincolo de acest punct, a completat.

L-am rugat să fie mai explicit în legătură cu afirmaţiile prevestitoare.

— Explicaţia vrăjitorilor, care nu seamănă deloc cu o explicaţie, e letală. Pare simpatică şi inofensivă, dar imediat ce luptătorul intră în contact cu ea, îi dă o lovitură pe care nimeni n-o poate para.

A izbucnit într-un hohot de rîs.

— Deci, pregăteşte-te pentru orice, dar nu te grăbi şi nu te speria. Nu mai ai timp şi, totuşi, eşti înconjurat de eternitate. Ce paradox pentru „raţiunea" ta !

Don Juan s-a ridicat. A îndepărtat frunzele şi ţărîna de pe o suprafaţă ca o cupă şi s-a aşezat confortabil, cu spatele la piatră, cu faţa spre nord-est. Mi-a arătat un alt loc unde puteam sta confortabil. Eram în stînga lui, de asemenea cu faţa spre nord-est. Piatra era caldă şi-mi dădea un sentiment de linişte, de protecţie. Era o zi formidabilă ; un vînt uşor făcea arşiţa după-amiezii foarte plăcută. Mi-am scos pălăria, dar don Juan a insistat să o ţin pe cap.

— Acum eşti cu faţa spre locul tău de putere. Acesta este un sprijin care-ţi poate folosi. Astăzi ai nevoie de tot sprijinul pe care-l poţi obţine. Pălăria ta poate fi unul dintre ele.

— De ce mă avertizezi, don Juan ? Ce se va întîmpla ?

— Ceea ce se va întîmpla aici astăzi depinde de faptul dacă ai sau nu destulă putere personală pentru a-ţi concentra întreaga atenţie asupra aripilor percepţiei tale, a spus.

Ochii i-au sticlit. Părea să fie mai excitat decît îl văzusem vreodată. Mi-am dat seama că era ceva neobişnuit în vocea lui, probabil o surescitare neobişnuită.

A spus că ocazia cerea ca el să recapituleze fiecare pas pe care îl făcuse în lupta dusă pentru a curăţa şi reorganiza insula „tonalului" meu, chiar acolo, în locul de predilecţie al binefăcătorului meu. Recapitularea sa a durat aproape cinci ore şi a fost foarte meticuloasă. Într-o manieră clară şi deschisă, el mi-a făcut o descriere succintă a tot ceea ce făcuse din prima zi în care ne întîlniserăm. Era ca şi cum s-ar fi ridicat un zăgaz. Revelaţiile lui m-au luat cu totul pe nepregătite. M-am obişnuit să fiu un scormonitor agresiv; de aceea, a-l vedea pe don Juan — pe care, de obicei, nu-l prea trăgea inima spre explicaţii — elucidînd problemele învăţămintelor sale într-o manieră atît de academică era tot atît de uimitor ca şi a-l vedea purtînd un costum în Mexico City. Controlul limbajului, coordonarea perfectă, alegerea cuvintelor erau atît de neobişnuite, încît nu aveam posibilitatea de a le da vreo explicaţie raţională. El a spus că în acest moment profesorul trebuie să vorbească fiecărui luptător în termeni exclusivi, că modul în care-mi vorbea şi claritatea expresiei sale erau o parte din ultimul său truc, că doar la sfîrşit va avea sens pentru mine tot ceea ce-mi povestea. A vorbit fără întrerupere, pînă cînd şi-a terminat discursul recapitulativ. Am scris tot ceea ce a spus fără să fac nici un efort de concentrare.

— Voi începe prin a-ţi spune că un profesor nu-şi caută ucenicii şi nimeni nu poate solicita cunoaşterea; întotdeauna este vorba de o prevestire care îţi indică ucenicul. Un luptător care poate fi în poziţia de a deveni profesor, trebuie să fie în alertă pentru a putea prinde centimetrul său cub de şansă. Eu te-am „văzut" exact înainte să ne întîlnim; aveai un „tonal" bun, ca fata aceea pe care am întîlnit-o în Mexico City. După ce te-am

„văzut", am așteptat, exact așa cum am făcut cu fata aceea atunci, în parc. Ea a trecut fără să ne dea vreo atenție. Dar tu mi-ai fost adus de un om care îndruga vorbe fără sens. Ai rămas acolo, cu fața la mine, îndrugînd tot prostii. Am știut că trebuia să acționez repede și te-am prins în capcană ; tu însuți ai fi făcut la fel, dacă fata aceea ar fi vorbit cu tine. Ceea ce am făcut a fost să te înșfac cu „voința" mea.

Don Juan se referea la modul extraordinar în care mă privise în ziua aceea în care ne-am întîlnit. Își fixase privirea asupra mea și avusesem un sentiment inexplicabil de vid, de amorțeală. Nu puteam găsi nici o explicație logică pentru reacția mea și am crezut întotdeauna că, după prima noastră întîlnire, m-am întors să-l văd pentru că am fost obsedat de acea privire.

— Acesta a fost un mod rapid de a te prinde. A fost o lovitură directă asupra „tonalului" tău. L-am amețit, focalizîndu-mi „voința" asupra lui.

— Cum ai făcut asta ? am întrebat.

— Privirea luptătorului este plasată în ochiul drept al celeilalte persoane. Și ceea ce face, este să-și oprească dialogul interior, apoi „nagualul" iese la suprafață ; din asta apare pericolul manevrei. Oricînd domină „nagualul", chiar dacă este doar pentru un moment scurt, senzația pe care o are corpul nu poate fi descrisă în nici un chip. Știu că ai petrecut ore în șir încercînd să-nțelegi ce-ai simțit și că din ziua aceea nu ai reușit. În schimb, eu am reușit ceea ce urmăream. Te-am atras.

I-am explicat că amintirea acelei priviri o păstram încă vie în memorie.

— Privitul în ochiul drept al cuiva nu este o privire fixă. Este mai degrabă o prindere viguroasă pe care o faci prin ochiul celuilalt. Cu alte cuvinte, prinzi ceva care se află în spatele ochiului. Trebuie să ai senzația fizică că ții ceva cu „voința" ta.

S-a scărpinat în cap, împingîndu-şi pălăria pe ochi.

— Bineînţeles, ăsta e doar un fel de-a spune. Un mod de a explica nişte senzaţii fizice ciudate.

Mi-a spus să stau jos, să mă opresc din scris şi să-l privesc. M-a anunţat că-mi va agăţa uşor „tonalul“ cu „voinţa“ lui. Senzaţia pe care am trăit-o a fost o repetare a ceea ce simţisem în ziua în care ne-am întîlnit şi cu alte ocazii, cînd don Juan m-a făcut să simt că ochii lui mă atingeau pur şi simplu, în sens fizic.

— Dar cum faci să simt că mă atingi, don Juan ? Ce faci de fapt ?

— Nu se poate descrie ceea ce faci. Ceva sare înainte de undeva de sub stomac ; acel ceva are direcţie şi poate fi focalizat pe orice.

Am simţit iar ceva ca nişte pensete uşoare, care se prindeau undeva, într-o parte nedefinită a mea.

— Funcţionează doar cînd luptătorul învaţă să-şi focalizeze „voinţa“, a explicat don Juan, după ce şi-a mutat privirea. Nu se poate exersa, de aceea nu ţi-am recomandat şi nu te-am încurajat s-o foloseşti. La un moment dat în viaţa fiecărui luptător, pur şi simplu se întîmplă. Nimeni nu ştie exact cum.

A rămas tăcut o vreme. M-am simţit extrem de neliniştit. Don Juan a început, brusc, să vorbească iar.

— Secretul constă în ochiul stîng. Pe măsură ce luptătorul progresează pe drumul cunoaşterii, ochiul său stîng poate vedea totul. De obicei, ochiul stîng al unui luptător are o comportare ciudată ; uneori stă tot timpul încrucişat, sau devine mai mic decît celălalt, sau mai mare, oricum diferit.

M-a privit şi a pretins că-mi examinează în fugă ochiul stîng. A clătinat din cap dezaprobator şi a ţîţîit.

— O dată ce ucenicul a fost agăţat, începe instrucţia. Prima problemă a profesorului este să introducă ideea că

lumea pe care o vedem este doar o descriere, un punct de vedere asupra lumii. Fiecare efort al profesorului este folosit pentru a demonstra asta ucenicului. Dar a accepta acest lucru pare să fie unul dintre cele mai grele lucruri pe care-l poți face; noi ne complacem în situația de a avea imaginea noastră proprie despre lume, care ne face să acționăm și să simțim ca și cum am cunoaște totul despre ea. Profesorul, de la prima sa acțiune, îi cere să oprească acest mod de vedere. Vrăjitorii îi spun oprirea dialogului interior, de aceea ei sînt convinși că este cea mai importantă tehnică pe care o poate învăța un ucenic.

Pentru a putea opri vederea lumii pe care o cunoaștem, nu e de ajuns doar să vrei, sau să iei o decizie. Ai nevoie de o problemă practică; această problemă se numește adevăratul mod de a merge. Asta pare foarte ușor și fără sens. Ca tot ceea ce posedă putere în sau prin el însuși, adevăratul mod de a merge nu atrage atenția. L-ai înțeles și acceptat, cel puțin de cîțiva ani, ca pe un mod curios de purtare. Nu ți-ai dat seama pînă recent că ăsta este singurul mod de a opri dialogul interior.

— Cum reușește adevăratul mod de a merge să-ți oprească dialogul intern ?

— Plimbîndu-te într-un anumit mod, saturezi „tonalul". Îl îneci. Vezi, atenția „tonalului" trebuie să fie plasată asupra creațiilor sale. De fapt, este acea atenție care creează ordinea în lume din capul locului; astfel, „tonalul" trebuie să fie atent la elementele lumii sale pentru a o putea susține și trebuie în primul rînd să reții viziunea lumii ca dialog interior.

A continuat că adevăratul mod de a merge este doar un subterfugiu. Luptătorul, întîi prin îndoirea degetelor, atrage atenția asupra brațelor; apoi, privind fără să focalizeze ochii, la un punct în fața sa aflat pe un semicerc care începe de la vîrful picioarelor și se termină deasupra

orizontului, inundă „tonalul" cu informaţie. „Tonalul", fără relaţia sa directă cu elementele descrierii sale, este incapabil să mai discute cu el însuşi, astfel că devine tăcut.

Don Juan a explicat faptul că poziţia degetelor nu contează deloc, că singura preocupare este să atragi atenţia asupra braţelor, îndoind degetele în diverse feluri neobişnuite, şi că cel mai important lucru este maniera în care ochii, fiind menţinuţi nefocalizaţi, prind un număr enorm de obiecte ale lumii, fără a le clarifica. El a adăugat că în această stare ochii sînt capabili să surprindă detalii care sînt neobservate la o vedere obişnuită.

— Împreună cu adevăratul mod de a mergea, continuă don Juan, un profesor trebuie să-l înveţe pe ucenic o altă posibilitate, care e mai subtilă: posibilitatea de a acţiona fără a crede, fără a aştepta recompense, de a reacţiona de dragul acţiunii. Nu exagerez dacă-ţi spun că succesul profesorului depinde de cît de bine şi cît de armonios îşi ghidează ucenicul în acest domeniu.

I-am spus lui don Juan că nu ţineam minte să fi discutat vreodată despre a „acţiona de dragul acţiunii" ca despre o tehnică aparte; tot ce-mi puteam aminti erau comentariile sale constante, dar vagi despre asta.

El a rîs spunînd că această manevră a fost atît de subtilă, încît a trecut pe lîngă mine în acea zi. Apoi mi-a amintit despre toate glumele fără sens pe care le făcea cînd eram acasă la el. Lucruri absurde, ca de exemplu, aranjarea lemnelor de foc în diverse moduri, înconjurarea casei cu un lanţ neîntrerupt de cercuri concentrice trase în ţărînă cu degetul meu, mutarea tufişurilor dintr-un loc într-altul şi altele. Sarcinile includeau, de asemenea, lucruri pe care trebuia să le fac singur acasă, de exemplu să port o şapcă neagră sau să leg întîi pantoful stîng, sau să-mi leg cureaua de la stînga la dreapta.

Motivul pentru care nu le-am considerat decît glume era că el îmi spunea în mod invariabil să uit despre ele după ce-mi intrau în obişnuinţă.

În timp ce recapitulam toate sarcinile pe care mi le dăduse, mi-am dat seama că în momentul în care m-a convins să realizez aceste sarcini fără sens, mi-a inoculat ideea de a nu aştepta recompense în schimb.

— Oprirea dialogului interior este totuşi cheia spre lumea vrăjitorilor, spuse. Restul activităţilor sînt doar trucuri ; tot ceea ce fac ele este să accelereze efectul opririi dialogului interior.

Apoi a spus că erau două activităţi majore, sau tehnici, folosite pentru a accelera oprirea dialogului interior : ştergerea istoriei personale şi „visatul". Mi-a amintit că pe la începutul uceniciei îmi dăduse un număr de metode specifice pentru a-mi schimba „personalitatea". Îmi notasem asta în notiţe şi uitasem de ele ani de zile, pînă cînd mi-am dat seama de importanţa lor. Aceste metode specifice păreau să fie şiretlicuri foarte subtile pentru a mă obliga să-mi schimb comportamentul.

El a explicat că arta unui profesor este să abată atenţia ucenicului de la problemele importante. Un exemplu elocvent al acestei arte era faptul că nu-mi dădusem seama pînă în ziua aceea că el mă păcălise, determinîndu-mă, practic, să învăţ un punct crucial : să acţionez fără a aştepta recompense.

A spus că legat de această idee îmi atrăsese interesul în jurul conceptului de a „vedea", care, înţeles corect, era acţiunea de a avea de-a face direct cu „nagualul", o acţiune care era un fapt inevitabil al învăţămintelor sale, dar o sarcină de neatins ca sarcină în sine.

— Ce-ai urmărit păcălindu-mă în acest mod ? am întrebat.

— Vrăjitorii sînt convinși că toți sîntem o grămadă de neisprăviți, a spus. Nu putem renunța niciodată la controlul nostru apetisant, de aceea trebuie să fim păcăliți.

Ideea lui era că, prin atragerea atenției mele asupra unei pseudosarcini, a învăța să „văd", realizase cu succes două lucruri. În primul rînd, îmi schițase întîlnirea directă cu „nagualul" fără să o menționeze, iar în al doilea rînd mă păcălise făcîndu-mă să consider adevăratele probleme ale învățămintelor sale ca pe niște chestiuni lipsite de importanță. Ștergerea istoriei personale și „visatul" n-au fost niciodată atît de importante pentru mine ca „vederea". Le-am considerat niște probleme foarte simpatice. Mă gîndeam chiar că sînt niște sarcini pentru care aveam o foarte mare ușurință.

— O foarte mare ușurință, a spus el imitîndu-mă, cînd mi-a auzit comentariile. Un profesor nu trebuie să lase nimic la voia întîmplării. Ți-am spus că nu greșeai cînd aveai senzația că erai înșelat. Problema era că tu credeai că acele trucuri aveau drept scop înșelarea „rațiunii" tale. Pentru mine, însemna să-ți distrag atenția, sau să o prind, în funcție de cazul cerut.

M-a privit cu ochii îngustați și a indicat totul în jur cu un gest larg al brațului.

— Secretul tuturor acestora este atenția eului, a spus.

— Ce vrei să spui, don Juan ?

— Toate acestea există doar datorită atenției noastre. Chiar piatra asta unde stăm este o piatră deoarece atenția noastră a fost forțată să o considere o piatră.

Am vrut să-și explice ideea. A rîs și a ridicat un deget acuzator spre mine.

— Asta e o recapitulare, a spus. O să ajungem mai tîrziu la asta.

A afirmat că datorită manevrelor sale de învăluire, am devenit interesat de ștergerea istoriei personale și „visat". A continuat spunînd că efectele acestor două tehnici erau

extrem de devastatoare dacă erau practicate în totalitatea lor şi că, astfel, grija lui era ca cea a fiecărui profesor, anume să nu-şi lase ucenicul să facă ceva care să-l plonjeze în aberaţie şi morbiditate.

— Ştergerea istoriei personale şi „visatul" trebuie să fie doar un ajutor. Ceea ce necesită un ucenic pentru a fi ponderat este forţă şi cumpătare. De aceea, profesorul introduce comportamentul luptătorului, sau existenţa în spiritul luptătorului. Acesta este liantul care uneşte totul în lumea unui vrăjitor. Puţin cîte puţin, un profesor trebuie să întărească şi să dezvolte. Fără robusteţea şi echilibrul psihic dat de comportamentul luptătorului nu se poate rezista nicidecum pe drumul cunoaşterii.

Don Juan a spus că învăţarea comportamentului luptătorului este un moment cînd atenţia ucenicului trebuie mai degrabă captată decît deviată şi că el mi-a atras atenţia scoţîndu-mă din dispoziţiile mele obişnuite de fiecare dată cînd îl vizitasem. Plimbările noastre prin deşert şi munţi fuseseră modalităţile de realizare a acestui lucru.

Manevra de a tulbura contextul lumii mele obişnuite, luîndu-mă la plimbare şi la vînătoare, era o altă problemă de care nu fusesem conştient. Schimbarea contextului însemna că nu cunoşteam iţele şi atenţia mea trebuia să se concentreze pe ceea ce făcea don Juan.

— Ce truc ! Uh ! ? a spus el şi a rîs.

Am rîs cu veneraţie. Nu-mi dădusem niciodată seama că era atît de conştient.

Apoi a enumerat paşii făcuţi în ghidarea şi captarea atenţiei mele. Cînd şi-a terminat descrierea, a adăugat că un profesor trebuie să ia în considerare personalitatea ucenicului şi că în cazul meu a trebuit să fie atent, pentru că eram violent şi m-aş fi sinucis din disperare.

— Ce tip ciudat eşti, don Juan, am spus într-un impuls şi el a explodat într-un hohot de rîs uriaş.

A explicat că pentru a ajuta la ştergerea istoriei personale a fost nevoie să fie învăţate alte trei tehnici. Ele erau : pierderea importanţei de sine, asumarea responsabilităţii şi folosirea morţii drept sfetnic. Ideea era că, fără efectul benefic al acestor trei tehnici, ştergerea istoriei personale ar aduce ucenicul la o stare evazivă şi l-ar face să fie extrem de nesigur pe el şi acţiunile sale.

Don Juan m-a rugat să-i spun care fusese cea mai naturală reacţie a mea în momentele de stres, frustrare şi dezamăgire înainte să devin ucenicul lui. El a spus că la el fusese furia. I-am spus că la mine fusese autocompătimirea.

— Deşi nu eşti conştient de asta, a trebuit să lucrezi foarte mult ca să faci din sentimentul acesta unul firesc. De acum nu mai ai nici o posibilitate să refaci efortul imens de care ai avut nevoie ca să stabileşti compătimirea de sine drept o trăsătură a insulei tale. Compătimirea de sine îşi are amprenta pe tot ce ai făcut. Era chiar la vîrful degetelor tale, gata să te sfătuiască. Moartea este considerată de un luptător ca un sfetnic mult mai maleabil, care poate fi, de asemenea, pusă să fie martor la tot ceea ce faci, exact ca şi compătimirea de sine şi furia. Evident, după o luptă incredibilă, ai învăţat să-ţi pară rău de tine. Dar poţi învăţa, de asemenea, în acelaşi fel, să-ţi simţi sfîrşitul iminent şi astfel poţi învăţa să ai idee de moartea care se găseşte la îndemîna ta. Ca sfătuitor, compătimirea de sine este un nimic în comparaţie cu moartea.

Don Juan a arătat că există, se pare, o contradicţie în ideea de schimbare; pe de o parte, lumea vrăjitorilor cerea o transformare drastică, iar pe de altă parte, explicaţia vrăjitorilor spune că insula „tonalului" este completă şi că nu poate fi înlăturat de acolo nici un singur element. Atunci, schimbarea nu înseamnă să înlături ceva, ci mai

degrabă să alterezi modul consacrat de folosire a acelor elemente.

— Să luăm, de exemplu, compătimirea de sine, a spus. Nu se poate scăpa de ea definitiv ; ea are un caracter şi un loc definite pe insula ta, o faţadă care este recunoscută. Astfel, de fiecare dată cînd apare ocazia, compătimirea de sine devine activă. Ea are istorie. Aşa că dacă schimbi faţada compătimirii de sine, i-ai modificat importanţa rolului.

L-am rugat să-mi explice înţelesul metaforelor sale, în special ideea de schimbare a faţadelor. O înţelegeam probabil ca acţiunea de a juca mai mult un rol decît altul în acelaşi timp.

— Îţi schimbi faţada prin alterarea folosirii elementelor de pe insulă, a replicat. Să luăm iar compătimirea de sine. Pentru tine era folositoare, deoarece ori te simţeai important şi meritoriu de condiţii mai bune, de un tratament mai bun, ori nu doreai să-ţi asumi responsabilitatea acţiunilor care te aduceau în starea de a apela la compătimirea de sine, ori pentru că erai incapabil să apelezi la ideea de a pune moartea ta iminentă să-ţi fie martoră la acţiunile tale şi să te sfătuiască.

Ştergerea istoriei personale şi cele trei tehnici adiacente sînt mijloacele vrăjitorilor pentru schimbarea faţadei elementelor de pe insulă. De exemplu, prin ştergerea istoriei tale personale, ai negat folosirea compătimirii de sine ; pentru ca ea să funcţioneze, trebuia să te simţi important, iresponsabil şi nemuritor. Cînd aceste sentimente au fost alterate într-un fel sau altul, nu mai este posibil să-ţi pară rău de tine.

Acelaşi lucru este adevărat cu toate celelalte elemente pe care le-ai schimbat pe insula ta. Fără folosirea celor patru tehnici nu ai fi reuşit niciodată să le schimbi. Dar schimbarea faţadelor înseamnă doar că ai desemnat un

loc secundar unui fost element important. Compătimirea ta de sine continuă să fie o trăsătură a insulei tale, va fi acolo în fundal, în același mod în care moartea ta iminentă, sau modestia ta, sau responsabilitatea pentru acțiunile tale erau acolo fără a fi folosite vreodată.

Don Juan a spus că o dată ce toate aceste tehnici au fost prezentate, ucenicul a ajuns la o intersecție. În funcție de sensibilitatea sa, ucenicul face un lucru din două. Ori ia sugestiile și recomandările făcute de profesorul său la justa lor valore, acționînd fără a aștepta recompense; ori ia totul ca o glumă sau o aberație.

Am făcut observația că în cazul meu eram intrigat de cuvîntul „tehnici". Așteptasem întotdeauna un set de indicații, dar el îmi dăduse doar sugestii vagi, iar eu eram incapabil să le iau în serios sau să acționez conform indicațiilor sale.

— Asta a fost greșeala ta, a spus el. Atunci a trebuit să decid dacă să folosesc sau nu plantele puterii. Ai fi putut folosi cele patru tehnici pentru a curăța și reordona insula „tonalului". Ele te-ar fi condus la „nagual". Dar nu toți sîntem capabili să acționăm la simple recomandări. Tu, ca și mine, de altfel aveai nevoie de altceva pentru a fi schimbat; ai avut nevoie de acele plante ale puterii.

Mi-au trebuit într-adevăr ani de zile pentru a-mi da seama de importanța acelor recomandări timpurii ale lui don Juan. Efectul extraordinar pe care plantele psihotrope îl avuseseră asupra mea fusese ceea ce mi-a dat o motivație de a crede că folosirea lor era trăsătura cheie a învățăturilor sale. Mă menținusem pe această convingere și doar în ultimii ani de ucenicie mi-am dat seama că descoperirile și trasformările semnificative ale vrăjitorilor erau făcute întotdeauna în stări de conștiență nealterată.

— Ce s-ar fi întîmplat dacă ți-aș fi luat recomandările în serios ? am întrebat.

— Ai fi ajuns la „nagual", a răspuns.

— Dar aş fi ajuns la „nagual" fără un binefăcător ?

— Puterea înzestrează în funcţie de perfecţiune, a răspuns. Dacă ai fi folosit în mod serios cele patru tehnici, ai fi acumulat destulă putere personală pentru a găsi un binefăcător. Ai fi fost desăvîrşit şi puterea ţi-ar fi deschis toate drumurile necesare. Aşa este legea.

— De ce nu mi-ai mai dat timp ? am întrebat.

— Ai avut tot timpul de care ai avut nevoie. Puterea mi-a arătat drumul. Într-o noapte ţi-am dat o problemă de rezolvat ; trebuia să-ţi găseşti punctul benefic în faţa uşii mele. În noaptea aceea, ai lucrat minunat sub presiune şi dimineaţă ai adormit pe o piatră foarte specială pe care o pusesem acolo. Puterea mi-a arătat că trebuie să fii împins fără milă, altfel n-ai face nici un lucru.

— M-au ajutat plantele puterii ? am întrebat.

— Bineînţeles, a spus el. Ele te-au deschis, oprindu-ţi viziunea despre lume. În această direcţie, plantele puterii au acelaşi efect asupra „tonalului" ca adevăratul mod de a merge. Amîndouă îl inundă cu informaţie şi forţează dialogul interior să se oprească. Plantele sînt excelente pentru asta, dar costă foarte scump. Ele produc corpului vătămări incalculabile. Aceasta e problema lor, în special cu planta diavolului.

— Dacă ştiai că erau atît de periculoase, de ce mi-ai dat să le diger de atît de multe ori ? am întrebat.

M-a asigurat că detaliile procedurii au fost aranjate de putere însăşi. A spus că, deşi învăţămintele erau concepute să acopere aceleaşi probleme cu toţi ucenicii, ordinea era diferită pentru fiecare şi că el primise numeroase indicaţii că aveam nevoie de multă forţare pentru ca ceva să mă intereseze.

— Erai o fiinţă nemuritoare insolentă, care nu avea nici un respect pentru viaţa şi moartea sa, a spus el rîzînd.

Am amintit faptul că el descrisese şi discutase despre plantele acelea prin prisma calităţilor antropomorfice. De cîte ori se referea la ele, le prezenta ca şi cum acestea ar fi avut personalitate. A răspuns că acesta era un truc destinat să devieze atenţia ucenicului de la adevărata problemă, care era oprirea dialogului interior.

— Dacă sînt folosite doar pentru a opri dialogul interior, atunci care este legătura lor cu aliatul ? am întrebat.

— Asta este greu de explicat, a spus. Plantele acelea conduc ucenicul direct la „nagual", iar aliatul este un aspect al lui. Noi funcţionăm exclusiv din centrul „raţiunii", indiferent cine sîntem sau de unde venim. „Raţiunea" poate explica în mod natural într-un fel sau altul tot ce se întîmplă în viziunea ei despre lume. Aliatul este ceva care este în afara acestei viziuni, în afara zonei „raţiunii". El poate fi remarcat doar din centrul „voinţei", atunci cînd viziunea noastră obişnuită a fost oprită, de aceea este mai potrivit cu „nagualul". Totuşi, vrăjitorii pot învăţa să perceapă aliatul într-un mod foarte complicat şi, făcînd asta, ei se cufundă adînc într-o nouă viziune. Astfel, pentru a te proteja de soarta asta, n-am accentuat aliatul aşa cum o fac de obicei vrăjitorii. Vrăjitorii au învăţat, după o folosire de generaţii a plantelor puterii, să justifice în viziunile lor tot ceea ce este justificat în ele. Aş spune că vrăjitorii, prin folosirea „voinţei" lor, au reuşit să-şi lărgească viziunile lor despre lume. Profesorul şi binefăcătorul meu erau cele mai clare exemple de acest tip. Ei erau oameni de mare putere, dar nu erau oameni ai cunoaşterii. Ei n-au rupt niciodată graniţele viziunilor lor enorme şi astfel n-au ajuns niciodată la totalitatea lor, deşi ştiau despre asta. Nu că au dus nişte vieţi aberante pretinzînd lucruri care nu le erau la îndemînă ; ei ştiau că au greşit barca şi că doar la moartea lor li se va dezvălui misterul total. Vrăjitoria le dăduse doar o sclipire, dar

niciodată adevăratele mijloace de a ajunge la acea evazivă totalitate a sinelui.

Ţi-am prezentat destul din viziunea vrăjitorilor, fără să te las agăţat de ea. Am spus că doar dacă pui două viziuni una lîngă alta şi le compari, ajungi la adevărata lume. Am vrut să spun că ajungi la totalitatea eului doar cînd înţelegi că lumea este mai degrabă o viziune, indiferent că această viziune aparţine omului obişnuit, sau vrăjitorului.

Aici am deviat de la tradiţie. După o luptă de-o viaţă, ştiu că ceea ce contează este nu să înveţi o nouă descriere, ci să ajungi la totalitatea eului tău. Trebuie să ajungi la „nagual" fără să răneşti „tonalul" şi, mai presus de toate, fără să răneşti corpul. Tu ai luat plantele acelea, urmînd exact paşii pe care i-am urmat şi eu. Singura diferenţă a fost că în loc să te plonjez în ele, m-am oprit cînd am judecat că ai destule viziuni ale „nagualului". Acesta este motivul pentru care n-am vrut niciodată să abordăm întîlnirile tale cu plantele puterii, sau să te las să vorbeşti obsesiv despre el ; nu avea nici un sens să discutăm despre lucruri despre care nu se vorbeşte. Acelea au fost adevărate excursii în „nagual", în necunoscut.

Am menţionat că nevoia mea de a vorbi despre percepţiile avute sub influenţa plantelor psihotrope se datora interesului de a elucida o ipoteză proprie. Eram convins că el, cu ajutorul unor astfel de plante, îmi produsese amintiri despre nişte căi de percepţie de neconceput. Acele amintiri, care la vremea cînd le-am trăit păreau particulare şi fără nici un înţeles anume, s-au asamblat mai tîrziu în unităţi de sens. Ştiam că don Juan mă ghidase de fiecare dată cu mare artă şi că orice asamblare a sensurilor fusese făcută sub îndrumarea lui.

— Nu vreau să accentuez acele evenimente, sau să le explic, a spus el sec. Acțiunea de a insista asupra explicațiilor ne-ar duce exact înapoi, acolo unde nu vrem să fim; adică am fi aruncați înapoi într-o viziune asupra lumii, de data asta o viziune mult mai lărgită.

Don Juan a spus că, după ce dialogul ucenicului a fost oprit de efectul plantelor puterii, se dezvoltă un impas inevitabil. Ucenicul începe să aibă dubii în legătură cu ucenicia lui. În opinia lui don Juan, chiar și cel mai dornic ucenic ar suferi o pierdere de interes în acest punct.

— Plantele puterii cutremură „tonalul" și amenință soliditatea întregii insule, a spus el. Acum ucenicul se retrage și o face cu înțelepciune; el vrea să scape de toată amețeala asta. În acest moment, profesorul își aranjează cea mai artistică capcană: adversarul pe măsură. Capcana asta are două scopuri. În primul rînd, permite profesorului să-și păstreze ucenicul și, în al doilea rînd, permite ucenicului să aibă un punct de referință pe care să-l poată folosi ulterior. Capcana este o manevră care aduce de aici încolo un adversar pe măsură în arenă. Fără ajutorul unui adversar pe măsură, care nu este cu adevărat un inamic, ci un adversar care își ia rolul în serios, ucenicul nu are nici o posibilitate de a continua pe drumul cunoașterii. Cei mai buni oameni ar opri cursa în acest punct, dacă ar fi lăsați să decidă ei. Ți-am adus drept adversar pe măsură pe cel mai bun luptător pe care l-ai putea găsi, pe la Catalina.

Don Juan vorbea despre o vreme, cu ani înainte, cînd mă antrenase într-o luptă de durată cu o vrăjitoare indiană.

— Te-am pus în contact fizic cu ea, a continuat el. Am ales o femeie pentru că tu ai încredere în femei. A fost foarte greu pentru ea ca să distingă această încredere. Mi s-a confesat cu ani mai tîrziu că i-ar fi plăcut să re-

nunţe, pentru că-i plăceai. Dar este o mare luptătoare şi, în pofida sentimentelor ei, aproape te-a eliminat de pe suprafaţa planetei. Ea ţi-a deranjat „tonalul" atît de intens, încît n-a mai fost la fel de atunci. Ţi-a schimbat efectiv trăsăturile de pe suprafaţa insulei atît de adînc, încît acţiunile ei te-au trimis într-o altă realitate. Se poate spune că ţi-ar fi putut deveni chiar ea binefăcător, dacă tu n-ai fi fost definit pentru alt tip de vrăjitor decît ea. Era ceva anapoda între voi doi. Erai incapabil să te temi de ea. Într-o noapte, cînd te-a atacat, aproape ţi-ai pierdut cumpătul, dar în pofida acestui lucru, erai atras de ea. Era pentru tine o femeie dorită, indiferent cît de mult te speria. Ea ştia asta. Te-am surprins într-o zi în oraş, privind-o, tremurînd de frică şi totuşi sorbind-o din ochi.

Deci, datorită acţiunilor unui adversar pe măsură, un ucenic poate fi ori desfiinţat, ori schimbat radical. Acţiunile la Catalinei cu tine, deoarece nu te-au ucis — nu pentru că ea n-ar fi încercat destul de mult, ci pentru că eşti rezistent — au avut efect benefic asupra ta şi, de asemenea, te-au înzestrat cu o decizie.

Profesorul foloseşte adversarul pe măsură pentru a forţa ucenicul să facă alegerea vieţii sale. Ucenicul trebuie să aleagă între lumea luptătorului şi lumea sa. Dar nu este posibilă nici o decizie dacă ucenicul nu înţelege alegerea ; de aceea, profesorul trebuie să aibă o atitudine foarte înţelegătoare şi răbdătoare şi trebuie să-şi conducă învăţăcelul cu o mînă sigură spre acea alegere şi, mai presus de toate, el trebuie să fie sigur că ucenicul alege lumea şi viaţa de luptător. Am realizat asta cerîndu-ţi să mă ajuţi să o înving pe la Catalina. Ţi-am spus că este gata să mă ucidă şi că aveam nevoie de ajutorul tău pentru a o înlătura. Te-am avertizat în mod cinstit despre consecinţele alegerii

tale şi ţi-am dat destul timp pentru a alege dacă să o faci sau nu.

Mi-am reamintit clar că don Juan îmi dăduse drumul în ziua aceea. El mi-a spus că, dacă nu voiam să-l ajut, eram liber să plec şi să nu mă mai întorc. În acel moment, am simţit că eram liber să-mi aleg singur calea fără nici o obligaţie faţă de el.

Am părăsit casa lui şi am plecat cu maşina purtînd cu mine un amestec de tristeţe şi voioşie. Eram trist că-l părăseam pe don Juan şi, totuşi, eram fericit că terminam cu toate acţiunile sale deconcertante. Mă gîndeam la Los Angeles şi la prietenii mei şi la toate rutinele vieţii mele obişnuite care mă aşteptau, acele mici rutine care-mi făcuseră întotdeauna atît de multă plăcere. O vreme m-am simţit în plină euforie. Ciudăţenia lui don Juan şi a vieţii sale rămăseseră în urmă şi eu eram liber.

Totuşi, starea mea euforică n-a durat mult. Dorinţa de a părăsi lumea lui don Juan nu era susţinută. Rutinele mele îşi pierduseră puterea. Am încercat să mă gîndesc la ceva ce voiam să fac în Los Angeles, dar nu reuşeam. Don Juan îmi spusese odată că mi-era frică de oameni şi că învăţasem să mă apăr de ei nedorind nimic. El a spus că a nu vrea nimic era cea mai bună realizare a unui luptător. Totuşi, în prostia mea, lărgisem senzaţia de a nu vrea nimic şi o făcusem să se transforme în a nu-mi plăcea nimic. De aceea, viaţa mea era plictisitoare şi goală.

Avea dreptate. În timp ce mă îndreptam spre nord pe şosea, m-a atins impactul total al tristeţii mele nebănuite. Am început să-mi dau seama de ţinta alegerii mele. Părăseam efectiv o lume magică de permanente reînnoiri în schimbul vieţii mele lejere şi plictisitoare de la Los Angeles. Am început să-mi reamintesc zilele pustii, în mod special

o duminică. Mă simţisem toată ziua agitat, fără să am ceva de făcut. Nu venise nici un prieten în vizită. Nimeni nu mă invitase la vreo petrecere. Oamenii pe care voiam să-i văd nu erau acasă şi, ce era mai rău, văzusem toate filmele din oraş. Spre seară, în disperare, am căutat iar lista de filme şi am găsit unul pe care nu voisem să-l văd deloc. Rula într-un oraş aflat la cincizeci de kilometri. M-am dus să-l văd şi l-am urît, dar chiar şi asta era mai bine decît să nu fac nimic.

Sub impactul lumii lui don Juan mă schimbasem. În mod clar, de cînd îl întîlnisem n-avusesem timp să mă plictisesc. Asta în sine era de ajuns pentru mine ; don Juan se asigurase, într-adevăr, că voi alege lumea luptătorului. Am întors maşina şi am luat-o înapoi, spre casa lui.

— Ce s-ar fi întîmplat dacă aş fi ales să mă întorc la Los Angeles ? am întrebat.

— Ar fi fost imposibil, a răspuns. Alegerea aceea n-a existat. Tot ce trebuia să faci era să-ţi laşi „tonalul" să devină conştient că a decis să intre în lumea vrăjitorilor. „Tonalul" nu ştie că deciziile ţin de zona „nagualului". Cînd credem că decidem, nu este vorba decît de confirmarea faptului că ceva dincolo de înţelegerea noastră a aranjat structura aşa-zisei noastre decizii, iar tot ce facem este să confirmăm.

În viaţa unui luptător există doar un singur lucru, o singură problemă care nu este într-adevăr decisă : cît de departe poţi merge pe drumul cunoaşterii şi al puterii. Asta este o problemă deschisă şi nimeni nu-i poate prezice viitorul. Ţi-am spus odată că libertatea pe care o are un luptător constă în a acţiona ori ireproşabil, ori ca un tembel. A fi desăvîrşit este într-adevăr singura acţiune liberă şi de aceea este adevărata măsură a spiritului luptătorului.

Don Juan a spus că, după ce ucenicul a luat decizia de a intra în lumea vrăjitorilor, profesorul îi stabilește o problemă pragmatică, o sarcină pe care el trebuie s-o dezvolte în viața cotidiană. A explicat că sarcina, care este prevăzută să se potrivească cu personalitatea ucenicului, este de obicei o situație de viață exagerată, în care ucenicul trebuie să se angajeze, ca o măsură pentru afectarea permanentă a viziunii sale despre lume. În cazul meu, am înțeles sarcina mai mult ca o glumă decît ca o situație serioasă. Totuși, pe măsură ce trecea timpul, în cele din urmă mi-a trecut prin cap că trebuia să o iau în serios.

— După ce ucenicul a primit sarcina sa de vrăjitorie, el este gata pentru un alt tip de instrucție, a continuat. A devenit deja un luptător. În cazul tău, deoarece nu mai erai ucenic, te-am învățat cele trei tehnici care ajută „visatul" : întreruperea rutinelor vieții, mersul puterii și „non-acțiunea". Erai foarte statornic, afon ca ucenic și afon ca luptător. Scriai frumos tot ce spuneam și tot ce se întîmpla, dar n-ai acționat așa cum ți-am spus. Așa că a trebuit să-ți dau iar plante ale puterii.

Don Juan mi-a făcut apoi o descriere, pas cu pas, a felului în care reușise să-mi distragă atenția de la „visat", făcîndu-mă să cred că problema importantă era o activitate foarte dificilă pe care el o denumise „non-acțiune". Aceasta a constat dintr-un joc perceptual de focalizare a atenției pe anumite trăsături ale lumii care în mod normal sînt eliminate ca, de exemplu, umbrele frunzelor. Don Juan a spus că strategia lui fusese să aranjeze „non-acțiunea" separat, impunînd cel mai strict secret asupra ei.

— „Non-acțiunea", ca orice altceva, este o tehnică foarte importantă, dar nu este problema principală, a spus el. Ai devenit secretos. Tu, o gură spartă, să fii obligat să ții un secret !

A rîs şi a spus că îşi putea imagina problemele pe care trebuie să le fi avut ca să-mi ţin gura.

A explicat că întreruperea rutinelor, mersul puterii şi „non-acţiunea" erau căi de învăţare a unor moduri noi de percepere a lumii şi că ele dau luptătorului o idee despre unele posibilităţi de acţiune incredibile. Ideea lui don Juan era că lumea separată şi pragmatică a „visului" putea fi cunoscută prin folosirea acestor trei tehnici.

— „Visatul" este un ajutor practic dezvoltat de vrăjitori, a spus. Ei nu erau tîmpiţi ; ştiau ce făceau şi căutau folosirea „nagualului", antrenînd „tonalul" să-şi dea drumul o clipă, ca să spun aşa, şi apoi să apuce din nou hăţurile. Afirmaţia nu are sens pentru tine. Dar asta ai făcut tot timpul : te-ai antrenat pentru a te putea abandona, fără a-ţi pierde firea. Bineînţeles, „visatul" este încununarea eforturilor vrăjitorilor, folosirea supremă a „nagualului".

A trecut prin toate exerciţiile de „non-acţiune" pe care mă pusese să le realizez, rutinele vieţii mele pe care le izolase pentru a fi întrerupte şi toate ocaziile în care mă forţase să mă angajez în mersul puterii.

— Ajungem la sfîrşitul recapitulării mele, a spus. Acum trebuie să discutăm despre Genaro.

A spus că, în ziua în care îl întîlnisem pe don Genaro, apăruse o indicaţie foarte importantă. I-am spus că nu mi se părea nimic ieşit din comun. Mi-a reamintit că în ziua aceea stăteam pe o bancă în parc. A spus că îmi spusese mai devreme că aştepta un prieten pe care nu-l întîlnisem niciodată înainte şi, apoi, cînd a apărut acesta, l-am reperat fără nici o ezitare, în mijlocul unei mulţimi. Aceasta a fost indicaţia care l-a făcut să-şi dea seama că don Genaro era binefăcătorul meu.

Mi-am reamintit, cînd a adus vorba de asta, că stînd şi discutînd, m-am întors şi am văzut un bărbat scund şi subţire care radia o vitalitate extraordinară, sau graţie,

sau bun gust ; tocmai dăduse colțul în parc. În glumă, i-am spus lui don Juan că prietenul lui se apropia de noi și că era în mod sigur un vrăjitor judecînd după felul în care arăta.

— Din ziua aceea, Genaro a recomandat ce să facem cu tine, a continuat don Juan. Ca ghid al tău în „nagual", el ți-a oferit demonstrații impecabile și de fiecare dată cînd realiza o acțiune ca „nagual", rămîneai cu o cunoaștere care sfida și depășea „rațiunea" ta. El ți-a dezasamblat viziunea despre lume, deși nu ești încă conștient de asta. Și în această problemă te-ai purtat ca în cazul plantelor puterii : aveai nevoie de mai mult decît era necesar. Cîteva din atacurile „nagualului" ar fi de ajuns ca să dezasambleze viziunea cuiva ; dar chiar pînă în ziua de azi, după toate barajele „nagualului", viziunea ta pare invulnerabilă. Destul de ciudat, dar asta-i cea mai bună trăsătură a ta. Așadar, una peste alta, sarcina lui Genaro a fost să te conducă în „nagual". Dar avem aici o întrebare ciudată. Ce a fost antrenat în „nagual" ?

M-a îndemnat cu o mișcare a ochilor să răspund întrebării.

— „Rațiunea" mea ? am întrebat.

— Nu, „rațiunea" nu are sens aici, a răspuns. „Rațiunea" cedează într-o clipă cînd se găsește în afara granițelor sale înguste.

— Atunci a fost „tonalul" meu, am spus.

— Nu, „tonalul" și „nagualul" sînt două părți intrinsece ale ființei noastre, a spus el sec. Ele nu pot conduce una la alta.

— Percepția mea ? am întrebat.

— Ai nimerit-o, a strigat el, ca și cum aș fi fost un copil care a dat un răspuns bun. Acum ajungem la explicația vrăjitorilor. Te-am avertizat deja că nu explică nimic și totuși...

A făcut o pauză și m-a privit cu ochi strălucitori.

— Acesta-i un alt truc al vrăjitorilor, a spus.

— Ce vrei să spui ? Care este trucul ? am întrebat ușor alarmat.

— Explicația vrăjitorilor, bineînțeles, a replicat. O să vezi și singur asta. Dar să continuăm cu ea. Vrăjitorii spun că ne aflăm într-o sferă. Este vorba de o sferă în care sîntem plasați în momentul nașterii. La început sfera este deschisă, dar apoi începe să se închidă pînă cînd ne izolează. Sfera aceea este percepția noastră. Noi ne trăim în acea sferă toată viața. Și ceea ce urmărim pe pereții ei este propria noastră reflexie.

Și-a aplecat capul și m-a privit cruciș. A chicotit.

— Te porți ca un bleg, a spus. Ar fi trebuit să ridici o problemă aici.

Am rîs. Într-un fel, avertizările lui despre explicația vrăjitorilor plus ideea despre domeniul copleșitor al conștiinței sale începuseră, în cele din urmă, să-și pună amprenta asupra mea.

— Care este problema pe care ar fi trebuit s-o ridic aici ?

— Dacă ceea ce remarcăm pe pereți este propria noastră reflexie, atunci lucrul reflectat trebuie să fie adevăratul lucru, a spus el zîmbind.

— Asta-i o problemă bună, am spus pe un ton glumeț.

Rațiunea mea îi putea urmări cu ușurință ideea.

— Lucrul reflectat este viziunea noastră despre lume, a spus. Această viziune este la început o descriere, care ne este dată din momentul nașterii, pînă cînd atenția noastră este prinsă de ea și descrierea devine vedere.

Sarcina profesorului este să rearanjeze viziunea, să pregătească ființa luminoasă pentru vremea cînd binefăcătorul îi va deschide sfera din afară.

A continuat cu o altă pauză studiată și a făcut o altă remarcă despre lipsa mea de atenție, judecînd după incapacitatea mea de a face un comentariu sau de a pune o întrebare potrivită.

— Care ar trebui să fie întrebarea mea ? am întrebat.

— De ce trebuie deschisă sfera ? a replicat.

A rîs tare și m-a bătut pe spate cînd am spus : „Asta-i o altă întrebare bună."

— Bineînțeles ! a exclamat. Trebuie să fie o întrebare bună, pentru că este una de-a ta. Sfera este deschisă pentru a permite ființei luminoase o viziune a totalității sale, a continuat. Bineînțeles, faptul că-i zicem sferă este doar un fel de-a spune, dar în acest caz este un mod exact.

Manevra delicată de a conduce o ființă luminoasă spre totalitatea ei cere ca profesorul să lucreze din interiorul sferei, iar binefăcătorul din afara ei. Profesorul reordonează viziunea despre lume. Am denumit acea viziune insula „tonalului". Am spus că tot ce sîntem se află pe acea insulă. Explicația vrăjitorilor spune că insula „tonalului" este făcută de percepția noastră, care a fost antrenată să se focalizeze pe anumite elemente ; fiecare dintre acele elemente și toate împreună formează viziunea noastră despre lume. Sarcina unui profesor, atît cît privește percepția uncenicului, constă în reordonarea tuturor elementelor de pe insula aflată de o parte a sferei. De acum trebuie să-ți fi dat seama că acea curățare și reordonare a insulei „tonalului" înseamnă regruparea tuturor elementelor ei de partea „rațiunii". Sarcina mea a fost să deranjez viziunea ta obișnuită, nu s-o distrug, ci să o forțez să se alieze de partea „rațiunii". Ai făcut asta mai bine decît oricine altcineva.

A tras un cerc imaginar pe piatră și l-a împărțit în două, de-a lungul unui diametru vertical. A spus că arta

profesorului era să-şi forţeze discipolul să-şi grupeze viziunea despre lume de partea dreaptă a sferei.

— De ce partea dreaptă ? am întrebat.

— Aceasta este partea „tonalului", a răspuns. Profesorul se adresează întotdeauna acestei părţi şi forţează ucenicul să devină raţional şi calm şi să aibă forţă de caracter şi forţă corporală, prezentîndu-i comportamentul luptătorului, pe de o parte ; iar pe de altă parte, prezentîndu-i situaţii de neînchipuit dar reale, cu care ucenicul nu se poate acomoda, el îl forţează să-şi dea seama că „raţiunea" sa, deşi este unul dintre lucrurile extrem de minunate, poate acoperi doar o zonă foarte mică. O dată ce luptătorul este confruntat cu incapacitatea sa de a raţiona totul, el se va opri din drum pentru a-şi sprijini şi apăra „raţiunea" sa învinsă, iar pentru asta va apela la tot ce-l înconjoară. Profesorul are grijă de asta, împingîndu-l fără milă, pînă cînd viziunea lui despre lume este de o singură parte a sferei. Cealaltă parte a sferei, cea care a fost curăţată, poate fi revendicată de ceea ce vrăjitorii denumesc „voinţă".

Putem explica mai bine asta, spunînd că sarcina profesorului este să cureţe o jumătate de sferă şi să reordoneze cealaltă jumătate. Deci sarcina binefăcătorului este să deschidă sfera pe partea care a fost curăţată. O dată ce sigiliul a fost rupt, luptătorul nu mai este niciodată la fel ca înainte. El deţine comanda asupra întregului său. Jumătate din sferă este centrul suprem al „raţiunii", „tonalul". Cealaltă parte este centrul suprem al „voinţei", „nagualul". Aceasta este ordinea care ar trebui să domine ; orice alt aranjament este fără sens şi nepractic, pentru că este împotriva naturii noastre ; el ne fură moştenirea magică şi ne reduce la nimic.

Don Juan s-a ridicat, şi-a întins braţele şi spatele, apoi s-a plimbat în jur, pentru a-şi relaxa muşchii. Era deja puţin cam rece.

L-am întrebat dacă terminasem.

— Cum, spectacolul nici n-a început încă ! a exclamat şi a rîs. Acesta este de-abia începutul.

A privit la cer şi a indicat spre vest cu o mişcare liniştită a mîinii.

— În aproximativ o oră, „nagualul" va fi aici, a spus şi a zîmbit.

S-a aşezat iar.

— Ne-a mai rămas doar o problemă, a continuat. Vrăjitorii o denumesc secretul fiinţelor luminoase, iar acesta este faptul că noi sîntem fiinţe care percep. Noi, oamenii şi toate celelalte fiinţe de pe pămînt, sîntem fiinţe care percep. Asta este sfera noastră, sfera percepţiei. Greşeala noastră este să credem că singura percepţie care merită confirmarea este cea care trece prin „raţiunea" noastră. Vrăjitorii cred că „raţiunea" este doar un centru şi că n-ar trebui să ia totul de bun.

Eu şi Genaro te-am învăţat despre cele opt puncte care formează totalitatea sferei noastre de percepţie. Tu ştii şase puncte. Astăzi eu şi Genaro vom curăţa mai departe sfera ta de percepţie şi după aceea vei cunoaşte şi celelalte două puncte rămase.

A schimbat brusc subiectul şi m-a rugat să-i fac o descriere detaliată a percepţiilor mele avute cu o zi înainte, începînd din punctul cînd l-am văzut pe don Genaro stînd pe o stîncă lîngă drum. Nu a făcut nici un comentariu şi nu m-a întrerupt. Cînd am terminat, am adăugat o observaţie personală. Discutasem cu Pablito dimineaţă şi cu Nestor şi ei îmi făcuseră o descriere a percepţiilor lor, care erau similare cu ale mele. Ideea mea era că el însuşi îmi spusese că „nagualul" era o experienţă

individuală, pe care o poate vedea doar cel care urmăreşte. Cu o zi înainte, au fost trei observatori şi toţi văzuserăm mai mult sau mai puţin acelaşi lucru. Diferenţele ţineau doar de felul în care simţea sau reacţiona fiecare dintre noi la un anumit moment al întregului fenomen.

— Ceea ce s-a întîmplat ieri a fost o demonstraţie a „nagualului" pentru tine, Nestor şi Pablito. Eu sînt binefăcătorul lor. Eu şi cu Genaro am anulat centrul „raţiunii" în voi trei. Eu şi Genaro am avut destulă putere să vă facem să fiţi de acord cu ceea ce percepeaţi. Cu cîţiva ani în urmă, într-o noapte, tu şi cu mine am fost împreună cu un grup de ucenici, dar n-am avut destulă putere singur să vă fac pe toţi să fiţi martori la acelaşi lucru.

A spus că, judecînd după ceea ce îi spusesem că percepusem cu o zi înainte şi din ceea ce „văzuse" despre mine, concluzia lui era că eram pregătit pentru explicaţia vrăjitorilor. A adăugat că şi Pablito era la fel, dar nu era sigur de Nestor.

— Să fii pregătit pentru explicaţia vrăjitorilor este o realizare foarte dificilă, a spus. N-ar trebui să fie, dar noi insistăm să ne complacem în viziunea noastră de o viaţă despre lume. În această idee, tu, Nestor şi Pablito sînteţi la fel. Nestor se ascunde în spatele timidităţii şi al tristeţii sale, Pablito, în spatele şarmului său dezarmant; tu te ascunzi în spatele îngîmfării şi cuvintelor tale. Toate sînt viziuni care par să fie de neschimbat; atît timp cît voi perseveraţi în a le folosi, sferele voastre de percepţie nu vor fi curăţate şi explicaţia vrăjitorilor nu va avea nici un înţeles.

Cu o undă de ironie, am spus că multă vreme fusesem obsedat de faimoasa explicaţie a vrăjitorilor, dar cu cît

ajungeam mai aproape, cu atît părea mai departe. Era să adaug un comentariu glumeț, dar el m-a întrerupt.

— Ce ai zice dacă explicația vrăjitorilor s-ar dovedi să fie o aiureală ? a întrebat el în mijlocul unui hohot de rîs.

M-a bătut pe spate și părea să fie încîntat, ca un copil care anticipa un eveniment plăcut.

— Genaro ține să respectăm regula, a spus el pe un ton confidențial. Nu-i nimic încurcat în explicația asta. Dacă ar fi fost după mine, ți-aș fi dat-o cu ani în urmă. Nu-ți pune prea multă speranță în ea.

A privit în sus și a examinat cerul.

— Acum ești gata, a spus pe un ton teatral și solemn. Este timpul să mergem. Dar înainte să părăsim locul acesta, trebuie să-ți spun un ultim lucru : misterul, sau secretul explicației vrăjitorilor este că are de-a face cu deschiderea aripilor percepției.

A pus mîna pe carnetul meu și a spus că trebuia să merg în tufișuri și să-mi fac nevoile corporale, iar după aceea trebuia să îmi scot hainele și să le las stivă exact în locul unde stătusem. L-am privit întrebător și mi-a explicat că trebuia să fiu gol, dar că puteam să-mi păstrez pantofii și pălăria.

Am insistat să știu de ce trebuia să fiu gol. Don Juan a rîs și a spus că rațiunea era mai degrabă personală și că avea de-a face cu confortul meu și că eu însumi îi spusesem că așa voiam. Explicația lui m-a uluit. Simțeam că se juca cu mine sau că, în conformitate cu ceea ce-mi dezvăluise, îmi distrăgea pur și simplu atenția. Am vrut să știu de ce făcea asta.

A început să discute despre un incident care mi se întîmplase cu ani înainte, cînd fusesem în munții Mexicului de Nord cu don Genaro. Cu acea ocazie, ei îmi explicau că „rațiunea" nu poate lămuri tot ce se întîmplă în lume. Pentru a-mi face o demonstrație de necontestat, don

Genaro a realizat un salt magnific ca „nagual" şi s-a „lungit" pînă cînd a atins vîrful unor piscuri aflate la vreo optsprezece-douăzeci şi doi de kilometri depărtare. Don Juan a spus că n-am înţeles problema şi că în ceea ce priveşte convingerea „raţiunii" mele, demonstraţia a fost un eşec, dar din punctul de vedere al reacţiei mele corporale a fost o bulversare.

Reacţia corporală la care se referea don Juan, era ceva care s-a menţinut viu în mintea mea. L-am văzut pe don Genaro dispărînd brusc din faţa mea, ca şi cum l-ar fi smuls vîntul. Saltul lui, sau ceea ce făcuse el avusese asupra mea un efect atît de profund, încît simţisem că mişcarea lui parcă mi-ar fi rupt ceva în intestine. Pîntecele mi s-a golit şi a trebuit să-mi arunc pantalonii şi cămaşa. Jena şi neliniştea mea nu aveau margini; a trebuit să merg gol, doar cu o pălărie pe cap, pe o şosea aglomerată, pînă cînd am ajuns la maşină. Don Juan mi-a reamintit că atunci i-am spus să nu mă mai lase să-mi stric iar hainele.

După ce mi-am scos hainele, am mers cîteva sute de metri, pînă la o stîncă foarte mare, care dădea în aceeaşi prăpastie. El m-a pus să mă uit în jos. Era o distanţă de peste treizeci şi cinci de metri. Apoi mi-a spus să-mi opresc dialogul interior şi să ascult sunetele din jurul nostru.

După cîteva momente, am auzit o pietricică coborînd din piatră în piatră pînă în fundul prăpastiei. Auzeam fiecare izbitură al pietricelei cu o claritate de neconceput. Apoi am auzit altă pietricică aruncată şi apoi alta. Mi-am ridicat capul ca să-mi îndrept urechea în direcţia sunetului şi l-am văzut pe don Genaro stînd pe vîrful stîncii, la vreo cinci metri de locul unde eram. El arunca liniştit cu pietricele în prăpastie.

A ţipat şi a chicotit cînd l-am văzut şi a spus că se ascunsese acolo, aşteptînd să-l descopăr. Am avut un moment de uimire. Don Juan mi-a şoptit în ureche de mai

multe ori că „rațiunea" mea nu era invitată la eveniment și că trebuia să renunț la obiceiul enervant de a încerca să controlez totul. El a spus că „nagualul" era o percepție doar pentru mine și că acesta era motivul pentru care Pablito nu văzuse „nagualul" în mașina mea. El a adăugat, ca și cum mi-ar fi citit sentimentele neexprimate, că deși „nagualul" era doar pentru mine, era totuși don Genaro însuși.

Don Juan m-a luat de braț și m-a condus la don Genaro într-o manieră jucăușă. Don Genaro s-a ridicat și a venit mai aproape de mine. Corpul lui radia o căldură pe care o puteam vedea, o strălucire care mă amețea. A venit lîngă mine și, fără să mă atingă, și-a pus gura lîngă urechea mea și a început să-mi șoptească. Don Juan a pornit și el să-mi șoptească în urechea cealaltă. Vocile lor erau sincronizate. Amîndoi repetau aceleași propoziții. Spuneau că nu trebuia să-mi fie frică și că aveam fibre lungi și puternice, care nu erau acolo ca să mă protejeze, pentru că nu era nimic de protejat, sau de care să fii protejat, dar că ei erau acolo ca să-mi ghideze percepția „nagualului" foarte asemănător cu modul în care mi-au ghidat și percepția „tonalului". Mi-au spus că fibrele erau în jurul meu, că prin ele puteam percepe totul într-o clipă și că o singură fibră era de-ajuns pentru un salt de pe stîncă în prăpastie, sau de pe fundul ei pe stîncă.

Ascultam tot ce-mi șopteau. Fiecare cuvînt părea să fi avut o implicație unică pentru mine; rețineam fiecare cuvînt rostit și apoi îl puteam relua ca pe o bandă de magnetofon. Amîndoi mă îndemnau să sar spre fundul abisului. Spuneau că întîi trebuia să-mi simt fibrele, apoi să izolez una care mergea pînă în fundul abisului și să o urmez. Pe măsură ce rosteau comenzile, eu potriveam efectiv cuvintele cu sentimentele adecvate. Simțeam peste

tot o mîncărime, în special o senzaţie foarte particulară, care era imperceptibilă în ea însăşi, dar aducea cu senzaţia unei „mîncărimi lungi". Corpul meu simţea practic fundul abisului şi sesizam momentul acesta ca pe o mîncărime într-o zonă nedefinită a corpului.

Don Juan şi don Genaro au continuat să mă îndemne să alunec prin sentimentul acela, dar nu ştiam cum. Apoi, am auzit doar vocea lui don Genaro.

El spunea că o să sară cu mine; m-a prins, sau m-a împins, sau m-a îmbrăţişat şi a plonjat cu mine în abis. Am avut o senzaţie totală de chin fizic. Ca şi cum stomacul meu ar fi fost mestecat sau devorat. Era un amestec de durere şi plăcere de asemenea durată şi intensitate, încît tot ce am putut face a fost să urlu din adîncul plămînilor. Cînd senzaţia a încetat, am văzut un mănunchi inextricabil de scîntei şi mase întunecate, raze de lumină şi formaţii ca nişte nori. Nu puteam spune dacă aveam ochii închişi sau deschişi, sau unde era corpul meu. A urmat aceeaşi senzaţie de chin fizic, deşi nu atît de pronunţată ca la început, şi apoi am avut impresia că m-am trezit şi m-am regăsit stînd în picioare pe stînca aceea cu don Juan şi don Genaro.

Don Juan spunea că iar greşisem, că era inutil să sar dacă percepţia saltului urma să fie haotică. Amîndoi mi-au repetat de nenumărate ori în urechi că „nagualul" prin el însuşi nu era de nici un folos, că trebuia să fie temperat de „tonal". Ei spuneau că trebuia să sar cu plăcere şi să fiu conştient de acţiunea mea.

Am ezitat, nu atît de frică, ci pentru că eram reticent. Îmi simţeam ezitarea ca şi cum corpul meu ar fi oscilat dintr-o parte în alta ca un pendul. Apoi o stare oarecum ciudată a pus stăpînire pe mine şi am sărit cu toată masa corpului meu. Voiam să mă gîndesc în timpul saltului, dar

nu puteam. Vedeam ca prin ceață pereții prăpastiei înguste și pietroaiele de pe fund. Nu am avut o percepție secvențială a saltului meu, am avut însă senzația că eram efectiv pe sol ; distingeam fiecare trăsătură a pietrelor din jurul meu într-un cerc mic. Am remarcat că vederea mea nu era unidirecțională și stereoscopică de la nivelul ochilor, ci plată și circulară în jurul meu. După un moment am intrat în panică și ceva m-a tras în sus ca un yo-yo.

Don Juan și don Genaro m-au pus să sar de multe ori. După fiecare salt, don Juan mă îndemna să fiu mai puțin reticent și s-o fac mai cu inimă. El spunea, iar și iar, că secretul vrăjitorilor în folosirea „nagualului" era în percepția noastră, că saltul era doar un simplu exercițiu de percepție și că se va termina doar după ce voi fi reușit să percep ca un „tonal" desăvîrșit ceea ce era pe fundul abisului.

La un moment dat, am avut o senzație de neconceput. Eram complet și perfect conștient că stăteam în picioare pe marginea stîncii cu don Juan și don Genaro șoptindu-mi în urechi și apoi, în clipa următoare, priveam la fundul prăpastiei. Totul era perfect normal. Era aproape întuneric, dar suficientă lumină ca să facă totul absolut de recunoscut ca și în lumea obișnuită. Urmăream cîteva tufișuri cînd am auzit un zgomot brusc, o piatră care se rostogolea. Am văzut instantaneu o piatră măricică rostogolindu-se pe peretele stîncii, spre mine. Într-o clipire, l-am văzut și pe don Genaro aruncînd-o. Am avut un atac de panică și în clipa următoare am fost tras înapoi pe vîrful stîncii. Am privit în jur ; don Genaro nu era nicăieri. Don Juan a început să rîdă și a spus că don Genaro plecase pentru că nu putea să suporte duhoarea mea. Apoi am avut senzația jenantă că eram murdar. Don Juan avusese dreptate să mă pună

să-mi scot hainele. M-a condus la un pîrîu apropiat şi m-a spălat ca pe un cal, luînd apă cu pălăria mea şi stropindu-mă, în timp ce făcea comentarii hilare despre faptul că îmi salvase pantalonii.

3. Sfera percepției

Am petrecut toată ziua singur în casa lui don Genaro. Am dormit mai tot timpul. Don Juan s-a întors spre seară și am plecat împreună într-o tăcere totală, spre un șir de munți din apropiere. Ne-am oprit la asfințit și ne-am așezat la marginea unui defileu adînc, pînă cînd s-a întunecat. Apoi don Juan m-a condus într-un alt loc, aflat nu prea departe de acolo, o stîncă monumentală, un perete de piatră de-a dreptul vertical. Stînca nu se vedea de pe poteca care ne condusese la ea ; totuși, don Juan mi-o arătase de cîteva ori înainte. El mă pusese să privesc de pe marginea ei și îmi spusese că toată stînca era un loc al puterii, în special baza ei, care era un canion aflat la vreo sută de metri mai jos. De fiecare dată cînd privisem de sus la el, resimțisem un tremur neplăcut ; canionul era întotdeauna întunecat și amenințător.

Înainte să ajungem la locul acela, don Juan a spus că trebuia să merg singur și să mă întîlnesc cu Pablito la marginea stîncii. El mi-a sugerat să mă relaxez și să practic mersul puterii, pentru a-mi înlătura oboseala nervoasă.

Don Juan s-a îndepărtat, luînd-o în stînga potecii, și întunericul pur și simplu l-a înghițit. Am vrut să mă opresc și să cercetez unde dispăruse, dar corpul mi s-a

împotrivit. Am început să practic joggingul, deşi eram atît de obosit încît de-abia mă ţineam pe picioare.

Cînd am ajuns la stîncă, n-am văzut pe nimeni şi am continuat să alerg pe loc, respirînd adînc. După o vreme m-am relaxat puţin ; am stat nemişcat, cu spatele lipit de piatră şi apoi am remarcat la cîţiva metri de mine forma unui bărbat. Stătea jos, ascunzîndu-şi capul în mîini. Am avut un moment de frică intensă şi am dat înapoi, dar apoi mi-am explicat că bărbatul trebuia să fi fost Pablito şi am înaintat fără nici o ezitare spre el. L-am strigat tare, gîndindu-mă că n-avea cum să ştie cine se apropia de el şi că se speriase atît de tare, încît îşi ascunsese capul în mîini să nu vadă. Dar, înainte de a ajunge la el, o frică iraţională a pus stăpînire pe mine. Corpul mi-a îngheţat pe loc, cu braţul drept întins deja să-l ating. Bărbatul şi-a ridicat capul. Nu era Pablito ! Ochii lui erau două oglinzi enorme, ca ochii unui tigru. Corpul meu a sărit înapoi ; muşchii s-au tensionat şi apoi au eliberat tensiunea fără cea mai mică intenţie voliţională din partea mea şi am realizat un salt înapoi atît de rapid şi atît de lung, încît în condiţii normale m-aş fi lansat într-o speculaţie grandioasă despre asta. Totuşi, atunci frica mea era atît de mare, încît nu aveam nici o dispoziţie de a face speculaţii şi aş fi fugit de acolo dacă n-ar fi fost cineva care să mă ţină de braţ cu forţa. Sentimentul că mă ţinea cineva de braţ m-a aruncat într-o panică totală ; am ţipat. Ieşirea mea, în loc să fie strigătul pe care mă gîndeam că l-aş fi produs, a fost un ţipăt lung şi cutremurător.

M-am întors să fac faţă atacatorului. Era Pablito, care tremura mai rău ca mine. Surescitarea mea era maximă. Nu puteam vorbi, îmi clănţăneau dinţii în gură şi îmi treceau fiori pe spate, făcîndu-mă să tresar involuntar. A trebuit să respir pe gură.

Pablito a spus printre tremurături că „nagualul" îl aşteptase, că de-abia scăpase din ghearele lui cînd a dat peste mine şi că aproape îl ucisesem cu ţipătul meu. Îmi venea să rîd şi am produs cele mai ciudate sunete imaginabile. Cînd mi-am recîştigat calmul, i-am spus lui Pablito că, după cîte se pare, mi se întîmplase şi mie acelaşi lucru. În cazul meu, rezultatul final a fost că oboseala mi-a dispărut şi în locul ei simţeam un flux nereţinut de forţă şi bunăstare. Pablito părea că simte aceleaşi senzaţii ; a început să chicotească într-un mod tembel.

Am auzit în depărtare zgomotul de paşi uşori şi atenţi. Am detectat sunetul înaintea lui Pablito. El a părut că reacţionează la încordarea mea. Am avut certitudinea că se apropia cineva de locul unde ne aflam. Ne-am întors în direcţia zgomotului ; o clipă mai tîrziu, au devenit vizibile siluetele lui don Juan şi don Genaro. Mergeau calmi şi s-au oprit la vreun metru şi jumătate de noi ; don Juan era cu faţa spre mine, iar don Genaro în faţa lui Pablito. Am vrut să-i spun lui don Juan că ceva mă speriase de moarte, dar Pablito m-a strîns de braţ. Am înţeles ce voia. Era ceva ciudat la don Juan şi don Genaro. Pe măsură ce-i priveam, ochii mei au început să se încrucişeze.

Don Genaro a dat o comandă scurtă. N-am înţeles ce-a spus, dar am „ştiut" că voia să nu ne încrucişăm ochii.

— Întunericul s-a lăsat peste lume, a spus don Juan, privind la cer.

Don Genaro a trasat pe pămînt o semilună. O clipă, mi s-a părut că a folosit o cretă fosforescentă, dar apoi mi-am dat seama că nu avea nimic în mînă ; percepeam semiluna imaginară pe care o trasase cu degetul. El ne-a pus pe mine şi pe Pablito să ne aşezăm pe partea inferioară a marginii convexe, în timp ce el şi don Juan s-au aşezat turceşte pe capetele extreme ale semilunii, la vreo doi metri de noi.

Don Juan a vorbit primul; a spus că ne vor arăta aliații lor. Ne-a spus că dacă ne vom fixa privirea pe centurile lor, în stînga, între coapsă și coaste, vom „vedea“ ceva ca o cîrpă sau o batistă care atîrna de centură. Don Genaro a adăugat că, lîngă cîrpele de pe centurile lor, erau două obiecte ca niște nasturi și că trebuia să privim la centurile lor pînă cînd „vedeam“ cîrpele și nasturii.

Înainte ca don Genaro să fi vorbit, remarcasem deja o chestie flască, ca o bucată de cîrpă, și o pietricică rotundă care atrnau de centurile lor. Aliații lui don Juan erau mai întunecați și mai amenințători decît ai lui don Genaro. Reacția mea a fost un amestec de curiozitate și frică. Simțeam totul în stomac și nu era vorba de o judecată în manieră rațională.

Don Juan și don Genaro și-au dus mîinile la centuri și se pare că au desfăcut bucățile de cîrpă. Le-au luat cu mîna stîngă; don Juan a scuturat-o pe a sa în aer deasupra capului, iar don Genaro a lăsat-o să cadă ușor la pămînt. Bucățile de cîrpă s-au întărit ca niște batiste perfect netezi; au plutit ușor în jos, ca niște zmeie. Mișcarea aliatului lui don Juan era o replică perfectă la ceea ce îl văzusem făcînd cu cîteva zile înainte cînd executase acele mișcări de rotire. Pe măsură ce bucățile de cîrpă s-au apropiat de sol, au devenit solide, rotunde și masive. Întîi s-au ghemuit, de parcă ar fi căzut pe un mîner de ușă, apoi s-au întins. A lui don Juan a crescut pînă a ajuns o umbră uriașă. Ea a luat inițiativa și s-a pornit către noi, zdrobind pietricelele și bucățile de pămînt întărit. A ajuns pînă la vreun metru de noi, la marginea semilunii, între don Juan și don Genaro. La un moment dat m-am gîndit că se va rostogoli peste noi și că ne va pulveriza. Spaima mea în clipa aceea era ca un foc ce ardea. Umbra din fața mea ajunsese gigantică. Avea patru metri și jumătate în înălțime și doi metri în lățime. Se mișca de parcă ar fi

simţit drumul în faţă, fără a vedea cu ochii. Sărea şi sălta. Ştiam că mă căuta. În acel moment, Pablito şi-a ascuns capul la pieptul meu. Senzaţia pe care mişcarea lui a produs-o în mine a risipit puţin din atenţia copleşitoare pe care o focalizasem asupra umbrei. Umbra a părut că se disociază, judecînd după salturile ei dezlînate, şi apoi a dispărut din raza vizuală, amestecîndu-se cu întunericul din jur.

L-am scuturat pe Pablito. Şi-a ridicat capul şi a scos un ţipăt înăbuşit. M-am uitat în sus. Un bărbat ciudat mă ţintea cu privirea. Părea să fi fost exact în spatele umbrei, poate ascunzîndu-se după ea. Era relativ înalt şi uscaţiv, avea o faţă prelungă, fără păr, iar partea stîngă a capului era acoperită de o erupţie sau o eczemă. Ochii lui erau răi şi strălucitori; avea gura pe jumătate deschisă. Purta o îmbrăcăminte ca o pijama; pantalonii erau prea scurţi pentru el. N-am putut distinge dacă avea sau nu pantofi. A stat şi ne-a privit destul de mult timp, ca şi cum ar fi căutat vreo nişă pentru a se arunca asupra noastră să ne sfîşie. Era atîta intensitate în ochii lui. Nu era ură sau violenţă, ci un fel de sentiment animalic de neîncredere. N-am mai putut rezista încordării. Am vrut să adopt poziţia de luptă pe care don Juan mă învăţase s-o aplic cu ani înainte şi aş fi făcut-o dacă n-ar fi fost Pablito, care mi-a şoptit că aliatul nu putea trece peste linia pe care o trăsese don Genaro pe sol. Apoi mi-am dat seama că exista într-adevăr o linie luminoasă care reţinea ceea ce se afla în faţa noastră.

După o clipă, bărbatul s-a mişcat spre dreapta, exact ca umbra dinainte. Am avut senzaţia că don Juan şi don Genaro l-au chemat înapoi.

A urmat o scurtă pauză. Nu-i mai puteam vedea pe don Juan şi pe don Genaro; nu mai stăteau pe capetele semilunii. Brusc, am auzit două pietricele lovind solul

pietros pe care stăteam și într-o clipă zona din fața noastră s-a aprins, ca și cum ar fi fost aprinsă o lumină slabă, gălbuie. În fața noastră se găsea o fiară uluitoare, un lup sau un coiot gigantic, grețos la privire. Întregul corp îi era acoperit cu o secreție albă, ca saliva sau transpirația. Părul său era zdrențuit și ud. Ochii erau sălbatici. Mîrîia cu o furie oarbă, care îmi producea fiori. Îi tremura falca și-i zbura saliva din gură. Dădea cu laba în pămînt ca un cîine turbat care încearcă să scape din lanț. Apoi s-a ridicat pe picioarele din spate și și-a mișcat rapid labele din față și fălcile. Toată furia lui părea să fie concentrată spre ruperea unei bariere din fața noastră.

Am devenit conștient că frica mea de fiara aceea turbată era diferită de frica resimțită față de celelalte două apariții. Spaima față de această fiară era repulsie fizică și oroare. Am privit la furia ei într-o stare de neputință totală. Brusc, a încetat să mai fie mai fioroasă și a dispărut din vedere.

Apoi am auzit sau poate am sesizat altceva venind spre noi: dintr-o dată forma unei feline colosale s-a abătut asupra noastră. Întîi i-am văzut ochii în întuneric; erau imenși și ficși ca două oglinzi de apă care reflectă lumina. Mîrîia și sforăia încet. Expira aerul și se mișca înainte și înapoi în fața noastră, fără să-și ia ochii de la noi. Nu avea strălucirea electrică a coiotului; nu-i puteam distinge limpede trăsăturile și, totuși, prezența ei era infinit mai amenințătoare decît a celeilalte fiare. Părea că adună putere; simțeam că era atît de îndrăzneață, încît ar trece dincolo de limitele ei. Pablito trebuie să fi avut același sentiment, pentru că mi-a șoptit că trebuia să-mi las capul în jos și să mă întind pe sol. O clipă mai tîrziu, felina a atacat. A alergat spre noi și apoi a sărit cu labele întinse înainte. Am închis ochii și mi-am ascuns capul între mîini pe sol. Am simțit că fiara a rupt linia protectoare

pe care don Genaro o trăsese în jurul nostru şi că se afla chiar deasupra noastră. Îi simţeam greutatea apăsîndu-mă ; blana de pe abdomenul ei mă freca pe gît. Se părea că avea labele din faţă prinse de ceva ; se lupta să se elibereze. Îi simţeam sforţările şi salturile şi-i auzeam pufăitul şi fornăitul diabolic. Apoi am ştiut că eram pierdut. Am avut un vag sentiment de alegere raţională şi am vrut să mă resemnez calm sorţii mele de a muri acolo, dar mi-era frică de durerea fizică provocată de moarte în astfel de circumstanţe îngrozitoare. Apoi o forţă ciudată s-a ridicat din corpul meu ; ca şi cum corpul meu ar fi refuzat să moară şi şi-a adunat toată forţa într-un singur punct, braţul şi mîna stîngă. Am simţit venind un impuls de nestăpînit prin el. Ceva incontrolabil îmi lua în stăpînire corpul, ceva care mă forţa să împing greutatea masivă şi malignă a fiarei de pe noi. Pablito părea să fi reacţionat în aceeaşi manieră şi ne-am ridicat amîndoi în aceeaşi clipă ; era atîta energie creată de noi amîndoi, încît fiara atîrna ca o păpuşă ruptă.

Efortul fusese suprem. Am căzut la pămînt, gîfîind după aer. Muşchii stomacului erau atît de tensionaţi, încît nu puteam respira. Nu am dat atenţie la ce făcea Pablito. În cele din urmă, am remarcat că don Juan şi don Genaro mă ajutau să mă aşez. L-am văzut pe Pablito întins pe jos, cu faţa în jos şi cu braţele întinse. Părea leşinat. După ce m-au aşezat, don Juan şi don Genaro l-au ajutat pe Pablito. Amîndoi i-au frecat stomacul şi spatele. L-au făcut să stea pe picioare şi, după o vreme, s-a aşezat singur.

Don Juan şi don Genaro au luat loc la capetele semilunii şi apoi au început să se mişte în faţa noastră, ca şi cum între cele două puncte s-ar fi aflat o grindă pe care o foloseau pentru a-şi schimba poziţiile într-un du-te-vino, dintr-o parte în alta. Mişcările lor m-au ameţit. În cele din urmă, s-au oprit lîngă Pablito şi au început să-i şoptească

în urechi. După o clipă, s-au ridicat toţi trei odată şi au mers la marginea stîncii. Don Genaro l-a ridicat pe Pablito ca pe un copil. Corpul lui Pablito era tare ca o scîndură; don Juan îl ţinea de glezne. L-a învîrtit, ca pentru a cîştiga avînt şi forţă, şi în final i-a dat drumul de picioare şi l-a aruncat peste abisul din faţa stîncii.

Am văzut corpul lui Pablito pe fundalul cerului spre vest, întunecat. Descria cercuri, exact cum făcuse corpul lui don Juan cu cîteva zile înainte; cercurile erau încete. Pablito părea să cîştige altitudine în loc să cadă. Apoi cercurile s-au accelerarat; corpul lui Pablito s-a rotit o clipă ca un disc şi apoi s-a dezintegrat. Am perceput că s-a topit în aer.

Don Juan şi don Genaro au venit lîngă mine, s-au lăsat pe vine şi au început să-mi şoptească în urechi. Fiecare spunea ceva diferit, dar nu aveam nici o problemă să le urmăresc comenzile. Ca şi cum aş fi fost „împărţit" în clipa în care au spus primele cuvinte. Simţeam că făceau cu mine ceea ce făcuseră cu Pablito. Don Genaro m-a învîrtit şi apoi am avut senzaţia complet conştientă că mă învîrteam sau pluteam pentru o clipă. Apoi mă mişcam în aer, plutind în jos spre sol cu o viteză colosală. Simţeam, pe măsură ce cădeam, că hainele mele se destrămau, apoi pielea mi-a căzut şi că în cele din urmă mi-a rămas doar capul. Aveam senzaţia foarte clară că, pe măsură ce corpul meu se dezmembra, îmi pierdeam greutatea superfluă şi, astfel, căderea mea se încetinea şi viteza scădea. Coborîrea mea nu mai era un vîrtej. Am început să mă mişc înainte şi înapoi ca o frunză. Apoi capul meu şi-a pierdut greutatea şi tot ce a rămas din „mine" era doar un centimetru pătrat, un strop, un reziduu micuţ. Tot sentimentul meu era concentrat acolo; apoi pepita aceea a părut că explodează şi eram într-o mie de piese. Ştiam, sau ceva undeva ştia, că eram conştient de toate

cele o mie de bucăţi în acelaşi timp. Eram conştiinţa însăşi.

Apoi o anumită parte din conştiinţa aceea s-a pus în mişcare ; a crescut, s-a mărit. A devenit localizată şi, încetul cu încetul, mi-am recîştigat simţul graniţelor, al conştiinţei, sau ce era, şi, brusc, „eul" pe care-l ştiam şi cu care eram familiar a erupt în cea mai spectaculoasă viziune a tuturor combinaţiilor posibile de scene „frumoase" ca şi cum aş fi privit la o mie de viziuni ale lumii, ale oamenilor, ale lucrurilor.

Apoi scenele s-au înceţoşat. Aveam senzaţia că treceau prin faţa ochilor cu o viteză mai mare, pînă cînd nu mai puteam individualiza nici una dintre ele pentru a o examina. În cele din urmă, a fost ca şi cum aş fi fost martor la toată organizarea lumii, trecînd prin faţa ochilor mei într-un lanţ nesfîrşit şi neîntrerupt.

Dintr-o dată m-am regăsit stînd în picioare pe marginea stîncii, cu don Juan şi don Genaro. Ei îmi şopteau că m-au tras înapoi şi că am fost martor la necunoscutul despre care nimeni nu poate vorbi. Au spus că mă vor arunca iar în el şi că trebuia să las aripile percepţiei să se desfăşoare şi să atingă „tonalul" şi „nagualul" dintr-o dată, fără să fiu conştient că trec dintr-unul într-altul înainte şi înapoi.

Am avut iar senzaţia că sînt răsucit şi aruncat şi apoi iar acea cădere cu o viteză colosală. Apoi am explodat. M-am dezintegrat. Ceva în mine a cedat ; a eliberat ceva ce am ţinut închis toată viaţa. Apoi am devenit deplin conştient că fusese atins rezervorul meu secret şi că deborda fără limită. Nu mai exista acea unitate scumpă mie pe care o denumeam „eu". Nu mai era nimic şi totuşi acel nimic era plin. Nu era lumină sau întuneric, rece sau cald, plăcut sau neplăcut. Nu eram nici în mişcare, nici nu pluteam sau staţionam, nici nu eram o unitate singulară,

un eu, așa cum sînt obișnuit să fiu. Eram un miliard de euri care erau toate „eu", o colonie de unități separate care aveau o legătură specială una cu alta și se uneau inevitabil ca să alcătuiască o singură conștiință, conștiința mea umană. Nu era faptul că „știam" fără umbra vreunui dubiu, pentru că nu era nimic cu care să fi „știut", dar întreaga mea conștiință „știa" că „eu", cel din lumea familiară, eram o colonie, un conglomerat de sentimente separate și independente, care aveau o solidaritate indestructibilă unul cu altul. Solidaritatea indestructibilă a nenumăratelor mele conștiințe, liantul care unea acele părți una cu alta, era forța vieții mele.

Un mod de a descrie acea senzație unificatoare ar fi să spun că acele pepite de conștiință erau răspîndite ; fiecare dintre ele era conștientă de ea însăși și nici una nu era predominantă. Apoi ceva le strîngea, se uneau și apăreau într-o zonă unde toate erau adunate într-un mănunchi, „eul" pe care îl cunosc. Apoi „eul" devenea martor la o scenă coerentă de activitate lumească, sau la o scenă care ținea de alte lumi și care credeam că trebuia să fie pură imaginație, adică aveam viziuni de sisteme intelectuale, sau de idei adunate laolaltă sub forma verbalizărilor. În unele scene vorbeam cu mine însumi după pofta inimii. În urma fiecăreia dintre aceste viziuni coerente, „eul" meu se dezintegra și devenea iar nimic.

În timpul uneia dintre aceste excursii într-o viziune coerentă, m-am aflat pe stîncă cu don Juan. Mi-am dat seama instantaneu că atunci mă găseam în „eul" meu total, cu care eram familiarizat. Îmi simțeam materialitatea ca fiind reală. Mai degrabă mă aflam în lume, decît o vizionam.

Don Juan m-a îmbrățișat ca pe un copil. M-a privit. Fața lui era foarte aproape. Îi puteam vedea ochii în întuneric. Erau buni. Păreau că aveau o întrebare în ei. Știam care era. Nevorbitul era într-adevăr de nevorbit.

— Ei ? m-a întrebat el moale, ca şi cum ar fi avut nevoie de reconfirmarea mea.

Eram fără grai. Cuvintele „amorţit", „buimăcit", „confuz" şi altele nu erau nişte descrieri potrivite pentru sentimentele mele din acel moment. Nu eram solid. Ştiam că don Juan trebuia să mă ţină forţat la sol, altfel aş fi zburat în aer şi aş fi dispărut. Nu mi-era frică să dispar. Tînjeam după „necunoscutul" în care conştiinţa mea nu era unificată.

Don Juan m-a plimbat încet, împingîndu-mă în jos de amîndoi umerii, spre o zonă de lîngă casa lui don Genaro ; m-a pus să mă întind şi apoi m-a acoperit cu pămînt afînat, dintr-o grămadă pe care probabil că o pregătise dinainte. M-a acoperit pînă la gît. A făcut un fel de pernă din frunze pe care să-mi pun capul şi mi-a spus să nu mă mişc şi să nu adorm. A adăugat că va sta cu mine pînă cînd pămîntul îmi va consolida iar forma.

Mă simţeam foarte confortabil şi aveam o dorinţă aproape invincibilă să adorm, dar don Juan nu mă lăsa. Mi-a cerut să discut despre absolut orice, cu excepţia experienţei avute. La început nu ştiam despre ce să vorbesc, dar apoi l-am întrebat de don Genaro. El a spus că don Genaro îl îngropase pe Pablito undeva în jur şi făcea cu el acelaşi lucru.

Doream să susţin conversaţia, dar ceva în mine era incomplet ; simţeam o indiferenţă neobişnuită, o oboseală care era ca o plictiseală. Don Juan părea să ştie ce simt. A început să vorbească despre Pablito şi despre cum au fost legate sorţile noastre. A spus că el a devenit binefăcătorul lui Pablito în acelaşi timp în care don Genaro i-a devenit profesor şi că puterea m-a împerecheat cu Pablito pas cu pas. El a făcut o remarcă în legătură cu faptul că singura diferenţă dintre mine şi Pablito era că, în timp ce lumea lui Pablito era guvernată de constrîngere şi frică, a mea

era guvernată de libertate și de afecțiune. Don Juan m-a lămurit că această deosebire se datora diferenței intrinseci dintre personalitățile binefăcătorilor. Don Genaro era comic, scump și afectiv, în timp ce el era sec, autoritar și direct. A spus că personalitatea mea cerea un profesor puternic, dar un binefăcător tandru și că în cazul lui Pablito era invers; el avea nevoie de un profesor bun și un binefăcător dur.

Am mai vorbit o vreme și apoi s-a făcut ziuă. Cînd soarele a apărut deasupra orizontului la răsărit, el m-a ajutat să mă ridic de sub movila de pămînt.

După ce m-am trezit spre prînz, don Juan și cu mine ne-am așezat în ușa casei lui don Genaro. Don Juan a spus că don Genaro era tot cu Pablito, pregătindu-l pentru ultima întîlnire.

— Mîine, tu și Pablito veți intra în necunoscut, a spus. Eu trebuie să te pregătesc pentru asta. Veți intra în el singuri. Noaptea trecută ați fost ca două yo-yo-uri care mergeau înainte și înapoi; mîine veți fi singuri.

Am avut un imbold uriaș de curiozitate și m-au năpădit întrebări despre experiențele din noaptea precedentă. El a rămas nemișcat sub barajul meu.

— Astăzi trebuie să realizez o manevră crucială, a spus. Trebuie să te păcălesc pentru ultima dată. Și tu trebuie să cazi pradă trucului.

A rîs și și-a lovit coapsele.

— Ceea ce a vrut să-ți arate Genaro cu primul exercițiu din noaptea aceea a fost cum folosesc vrăjitorii „nagualul", a continuat don Juan. Nu există nici un mod de a ajunge la explicația vrăjitorilor, dacă nu ai folosit „nagualul" volitiv, sau mai exact, dacă nu ai folosit volitiv „tonalul" pentru a da sens acțiunilor „nagualului". Alt mod de a clarifica asta ar fi să spun că viziunea „tonalului" trebuie să prevaleze,

dacă vrei să foloseşti „nagualul" aşa cum îl folosesc vrăjitorii.

I-am spus că găseam o nepotrivire flagrantă în ceea ce tocmai îmi spusese. Pe de o parte, îmi făcuse cu două zile înainte o recapitulare incredibilă a acţiunilor lui studiate pe o perioadă de ani de zile, acţiuni menite să-mi afecteze viziunea despre lume; şi pe de altă parte, voia ca acea viziune să prevaleze.

— Un lucru n-are nimic de-a face cu altul, a răspuns. Ordinea în percepţia noastră ţine exclusiv de zona „tonalului"; numai acolo acţiunile noastre pot avea o succesiune; numai acolo sînt ca nişte scări la care poţi număra nişte trepte. În „nagual" nu există nimic de acest gen. De aceea, viziunea „tonalului" este o unealtă şi, deşi nu este cea mai bună, este singura unealtă pe care o avem.

Noaptea trecută sfera percepţiei tale s-a deschis şi s-au desfăşurat aripile ei. Nu există nimic altceva de spus despre asta. Este imposibil să explici ce s-a întîmplat cu tine şi de aceea nu am de gînd s-o fac şi nu trebuie să încerci nici tu. Este de ajuns să spun că aripile percepţiei tale erau făcute să atingă totalitatea ta. Noaptea trecută ai trecut înainte şi înapoi din „nagual" în „tonal" de multe ori. Ai fost azvîrlit de două ori, astfel încît să nu rămînă posibilitatea de greşeli. A doua oară ai simţit impactul total al călătoriei în necunoscut. Şi percepţia ta şi-a desfăcut aripile cînd ceva în tine şi-a dat seama de adevărata ta natură. Eşti un mănunchi.

Asta este explicaţia vrăjitorilor. „Nagualul" este indescriptibilul. Toate sentimentele posibile şi fiinţele şi eurile plutesc în el ca nişte plute, liniştite, nealterate, pentru totdeauna. Apoi liantul vieţii leagă cîteva dintre ele împreună. Tu însuţi ai aflat asta noaptea trecută şi la fel şi Pablito şi Genaro atunci cînd au călătorit în necunoscut, şi la fel am aflat şi eu. Cînd liantul vieţii adună împreună

acele sentimente, se creează o ființă, o ființă care pierde simțul adevăratei sale naturi și devine orbită de strălucirea și fastul zonei în care trăiesc ființele, „tonalul". „Tonalul" este locul unde există organizarea unificată. O ființă apare în „tonal" o dată ce forța vitală a unit toate acele sentimente. Ți-am spus odată că „tonalul" începe la naștere și se sfîrșește la moarte ; am spus asta pentru că știu că, imediat ce forța vieții părăsește corpul, toate acele conștiințe izolate se dezintegrează și se întorc de unde au venit, în „nagual". Ceea ce face un luptător în călătoria sa în necunoscut seamănă foarte mult cu moartea, doar că mănunchiul de sentimente nu se dezintegrează, ci doar se răspîndește, fără a-și pierde unitatea. Totuși, la moarte ele se cufundă adînc și se mișcă independent, ca și cum n-ar fi fost niciodată o unitate de sine stătătoare.

Am vrut să-i spun cît de bine se potriveau declarațiile lui cu ceea ce percepusem eu. Dar nu m-a lăsat să vorbesc.

— Nu există nici o posibilitate de a te referi la necunoscut, a spus. Nu poți decît să-i fii martor. Explicația vrăjitorilor spune că fiecare dintre noi are un centru din care poate fi simțit „nagualul", „voința". Astfel, un luptător se poate aventura în „nagual" și poate să-și lase mănunchiul de sentimente să se aranjeze și să se rearanjeze în orice mod posibil. Ți-am spus că expresia „nagualului" este o problemă personală. Am vrut să spun că depinde de luptătorul însuși să-și direcționeze aranjarea și rearanjarea acelui mănunchi. Forma umană, sau sentimentul uman este cel original, probabil că este forma cea mai iubită dintre toate pentru noi ; există totuși un număr nelimitat de forme alternative pe care le poate adopta mănunchiul. Ți-am spus că un vrăjitor poate adopta orice formă dorește. Este adevărat. Un vrăjitor care este în posesia totalității sale poate să dirijeze părțile mănunchiului său pentru a lua orice formă posibilă. Forța vitală este ceea ce

face posibil tot acest amestec. O dată ce ea s-a terminat, nu mai există nici un mod de a reasambla acel mănunchi.

Am denumit acest mănunchi de sentimente sfera percepției. Am spus de asemenea că este sigilată, închisă complet și că nu se deschide pînă în momentul morții noastre. Totuși, poate fi făcută să se deschidă. Vrăjitorii au învățat în mod evident acest secret și, deși nu ajung toți la totalitatea lor, ei știu despre posibilitatea aceasta. Ei știu că sfera se deschide doar cînd plonjezi în „nagual". Ieri ți-am făcut o recapitulare a tuturor pașilor pe care i-ai făcut pentru a ajunge în acest punct.

M-a scrutat cu privirea de parcă ar fi așteptat un comentariu sau o întrebare. Ceea ce spusese era dincolo de orice comentariu. Apoi am înțeles că n-ar fi avut nici o influență dacă mi-ar fi spus toate astea cu paisprezece ani înainte, sau dacă mi le-ar fi spus în oricare moment al uceniciei mele. Ceea ce conta, era că simțisem cu corpul meu sau în corpul meu premisele explicației sale.

— Aștept întrebarea ta obișnuită, a spus, dînd, încet glas cuvintelor.

— Ce întrebare ? am exclamat.

— Cea pe care „rațiunea" ta arde s-o pună.

— Astăzi renunț la întrebări. Zău că n-am nici una, don Juan.

— Nu-i cinstit, a spus el rîzînd. Există o anumită întrebare pe care vreau s-o pui.

A spus că dacă-mi voi opri dialogul interior doar pentru o clipă, aveam să aflu care era întrebarea. Am avut un gînd brusc, o viziune interioară și am știut ce voia.

— Unde era corpul meu cînd mi se întîmplau toate astea, don Juan ? am întrebat și el a izbucnit într-un rîs zgomotos.

— Acesta este unul dintre trucurile vrăjitorilor, a spus. Să spunem că ceea ce-ţi voi dezvălui acum este ultima informaţie a explicaţiei vrăjitorilor. Pînă în acest punct, „raţiunea" ta a urmărit în mod întîmplător faptele descrise de mine. „Raţiunea" ta doreşte să admită că lumea nu este aşa cum o descrie imaginea, ea este mai mult decît poate vedea ochiul. „Raţiunea" ta doreşte de asemenea şi este gata să admită că percepţia ta s-a urcat şi a coborît de pe stîncă, sau că ceva din tine, sau chiar tu ca întreg, a sărit spre fundul abisului şi a examinat cu ochi de „tonal" ceea ce se afla acolo, ca şi cum ai fi coborît corporal, cu o frînghie şi scară. Acţiunea de a examina fundul abisului a fost încununarea tuturor acestor ani de antrenament. Ai rezolvat-o bine. Genaro a văzut centimetrul cub de şansă cînd a aruncat o pietricică la „tine", cel din prăpastie. Tu ai „văzut" totul. Eu şi Genaro am ştiut atunci fără vreo urmă de îndoială că erai gata să fii azvîrlit în necunoscut. În clipa aceea, nu numai că ai „văzut", dar ai ştiut şi totul despre dublură, despre celălalt.

L-am întrerupt şi i-am spus că îmi dădea prea mult credit pentru ceva ce era dincolo de înţelegerea mea. Răspunsul lui a fost că aveam nevoie de timp pentru a lăsa acele impresii să se sedimenteze şi că o dată ce am făcut asta, răspunsurile vor izbucni din mine în aceeaşi manieră în care ţîşneau întrebările în trecut.

— Secretul dublurii ţine de sfera percepţiei, care în cazul tău, în noaptea aceea, a fost pe vîrful stîncii şi pe fundul prăpastiei în acelaşi timp. Mănunchiul de sentimente poate fi făcut să se asambleze instantaneu oriunde. Cu alte cuvinte, poţi percepe „aici" şi „acolo" în acelaşi moment.

M-a îndemnat să mă gîndesc şi să-mi amintesc o succesiune de acţiuni care, spunea el, erau atît de obişnuite, încît aproape că uitasem de ele.

Nu știam despre ce vorbea. M-a îndemnat să mă gîndesc mai mult.

— Gîndește-te la pălăria ta, a spus. Și gîndește-te ce a făcut Genaro cu ea.

Am avut un moment de șoc amintindu-mi. Uitasem că don Genaro voise efectiv să-mi scot pălăria, pentru că ea continua să cadă luată de vînt. Dar nu voiam să-i dau drumul. Dezbrăcat, mă simțeam ca un prost. Faptul că purtam o pălărie, ceea ce în mod normal nu fac, îmi dădea un sentiment ciudat; nu eram cu adevărat eu, caz în care faptul că eram dezbrăcat nu era atît de jenant. Don Genaro a încercat apoi să schimbe pălăria cu mine, dar a lui era prea mică pentru capul meu. El a făcut glume despre mărimea capului meu și proporțiile corpului meu și, în cele din urmă, mi-a scos pălăria și mi-a înfășurat capul cu un poncho vechi, ca un turban.

I-am spus lui don Juan că uitasem această întîmplare, care eram sigur că se petrecuse între așa-numitele mele salturi. Și totuși, memoria acelor salturi era ca o unitate neîntreruptă.

— Ele erau în mod sigur o unitate neîntreruptă și la fel a fost și joaca lui Genaro cu pălăria ta, a spus don Juan. Cele două amintiri nu pot fi puse una după alta, pentru că s-au petrecut în același timp.

Și-a mișcat degetele mîinii stîngi, arătîndu-mi că nu se potriveau în spațiile dintre degetele mîinii drepte.

— Salturile acelea au fost doar începutul, a continuat. Apoi a venit adevărata ta excursie în necunoscut; noaptea trecută ai fost martor la indescriptibil, „nagualul". „Rațiunea" ta nu se poate lupta cu cunoașterea fizică a faptului că ești un mănunchi de sentimente fără nume. „Rațiunea" ta în acest moment ar putea chiar admite că există un alt centru de asamblare, „voința", prin care este posibil să judeci, sau să definești și să folosești efectele

extraordinare ale „nagualului". În sfîrşit, „raţiunea" ta a început să înţeleagă că poţi reflecta „nagualul" prin „voinţă", deşi nu-l poţi explica niciodată.

Dar apoi apare întrebarea ta : „Unde eram eu cînd se întîmplau toate astea ? Unde era corpul meu ?" Convingerea că există un adevărat „eu" este rezultatul faptului că ai adunat tot ce ai în jurul „raţiunii" tale. În acest moment, „raţiunea" ta admite că „nagualul" este indescriptibil, nu pentru că evidenţa a convins-o, ci pentru că se simte în siguranţă să admită asta. „Raţiunea" ta este pe teren sigur, toate elementele „tonalului" sînt de partea ei.

Don Juan a făcut o pauză şi m-a privit. Zîmbetul lui era blajin.

— Hai să mergem la locul de predilecţie al lui Genaro, a spus el brusc.

S-a ridicat şi am mers la piatra unde discutasem cu două zile înainte ; ne-am aşezat confortabil pe aceleaşi puncte, cu spatele la piatră.

— Să faci „raţiunea" să se simtă în siguranţă este întotdeauna sarcina profesorului, a spus. Nu ţi-am păcălit „raţiunea" să creadă că „tonalul" este previzibil şi descriptibil. Eu şi Genaro ne-am străduit să te facem să crezi că doar „nagualul" se găseşte dincolo de ideea explicaţiei ; dovada că trucul a reuşit este că în acest moment ţi se pare că, în pofida a tot ceea ce ai perceput, crezi că există o esenţă pe care să o poţi denumi drept a ta, „raţiunea" ta. Acesta e un miraj. Preţioasa ta „raţiune" este doar un centru de asamblare, o oglindă care reflectă ceva care este dincolo de ea. În noaptea trecută, ai fost martor nu numai la îndescriptibilul „nagual", ci de asemenea şi la indescriptibilul „tonal".

Ultima informaţie a explicaţiei vrăjitorilor spune că „raţiunea" nu face decît să reflecte o ordine exterioară şi că „raţiunea" nu ştie nimic despre acea ordine ; nu o

poate explica, tot așa cum nu poate explica „nagualul". „Rațiunea" poate doar să fie martoră la efectele „tonalului", dar nu va reuși niciodată să-l înțeleagă, sau să-l dezvăluie. Însuși faptul că vorbim și gîndim ne arată că există o ordine pe care o urmăm fără să știm vreodată cum facem asta, sau care este ordinea aceea.

Atunci am adus în discuție ideea cercetărilor efectuate de oamenii de știință în domeniul creierului, ca o posibilitate de a explica care este ordinea. El a indicat că tot ceea ce făceau acele cercetări era să pună în evidență că se întîmplă într-adevăr ceva.

— Vrăjitorii fac același lucru cu „voința" lor, a spus don Juan. Ei spun că prin „voință" pot asista la efectele „nagualului". Eu pot adăuga acum că, prin „rațiune", indiferent de ce facem cu ea, sau cum o facem, nu realizăm decît să fim martori la efectele „tonalului". În ambele cazuri nu va exista nici o speranță să înțelegem, sau să explicăm ceea ce percepem.

Noaptea trecută a fost prima dată cînd ai zburat pe aripile percepției tale. Erai încă foarte timid. Te-ai aventurat doar pe banda de percepție umană. Un vrăjitor poate folosi aripile acelea pentru a atinge și alte senzitivități : a unei ciori, de exemplu, a unui coiot, a unui greier, sau ordinea altor lumi din acest spațiu infinit.

— Vrei să spui alte planete, don Juan ?

— Bineînțeles. Aripile percepției ne pot duce pînă în cele mai ascunse colțuri ale „nagualului", sau spre lumi de neconceput ale „tonalului".

— Poate un vrăjitor să zboare pe lună, de exemplu ?

— Bineînțeles că poate, a răspuns. Dar, totuși n-ar fi capabil să vină înapoi cu o geantă de roci.

A rîs și a glumit despre asta, dar făcuse afirmația cu cea mai mare seriozitate.

— Am ajuns la ultima parte a explicației vrăjitorilor, a spus. Noaptea trecută, eu și Genaro ți-am arătat ultimele două puncte care formează totalitatea omului, „nagualul" și „tonalul". Ți-am spus odată că aceste două puncte sînt în afara eului și totuși nu sînt. Acesta este paradoxul ființelor luminoase. „Tonalul" fiecăruia dintre noi nu este decît o reflexie a acelui indescriptibil necunoscut care este plin de ordine; „nagualul" fiecăruia dintre noi nu este decît o reflexie a acelui indescriptibil vid care conține totul.

Acum trebuie să stai pe locul de predilecție al lui Genaro pînă la asfințit; pînă atunci trebuie să reflectezi asupra explicației vrăjitorilor și s-o pui la locul ei. Așa cum stai aici acum, nu ai decît forța vitală care unește acel mănunchi de sentimente.

S-a ridicat.

— Sarcina de mîine este să plonjezi în necunoscut singur, în timp ce eu și Genaro te vom urmări fără să intervenim, a spus. Stai aici și oprește-ți dialogul interior. Ai putea acumula puterea necesară pentru a-ți desface aripile percepției și pentru a zbura în acel infinit.

4. Predilecția a doi luptători

Don Juan m-a trezit în zori. Mi-a dat o tigvă cu apă și un pachet de carne uscată. Am mers în tăcere vreo trei kilometri, pînă la locul unde-mi lăsasem mașina cu două zile înainte.

— Călătoria aceasta este ultima noastră călătorie împreună, a spus cu voce înceată cînd am ajuns la mașină.

Am simțit un șoc puternic în stomac. Știam ce voia să spună.

S-a proptit de bara din spate cît am deschis portiera din dreapta și m-a privit cu un sentiment care nu mai fusese prezent în ochii lui. Ne-am urcat în mașină și, înainte să pornesc motorul, a făcut cîteva remarci pe care le-am înțeles, de asemenea, perfect; a spus că trebuia să stăm cîteva minute în mașină și să atingem niște sentimente foarte personale și dureroase.

Am stat liniștit, dar spiritul meu era neliniștit. Am vrut să-i spun ceva, ceva care să mă liniștească. Am căutat în van cuvintele potrivite, formula care să fi exprimat lucrul pe care-l „știam" fără a fi spus.

Don Juan mi-a vorbit despre un băiețel pe care-l cunoscusem cîndva și despre faptul că sentimentele mele față de el nu se vor schimba nici cu anii, nici cu distanța.

Don Juan a spus că de cîte ori mă gîndeam la băiețelul acela, era sigur că spiritul meu tresălta voios și, fără urme de egoism sau meschinărie, îi doream tot binele din lume.

Mi-a reamintit de o poveste pe care i-o spusesem odată despre băiețel, o poveste care-i plăcea și găsise că avea o semnificație profundă. În timpul uneia din plimbările noastre în munții aflați în jurul Los Angeles-ului, băiețelul obosise, așa că l-am luat pe umeri. Apoi ne-a învăluit o undă de fericire intensă și băiețelul și-a strigat mulțumirile soarelui și munților.

— Acela a fost modul lui de a-ți spune la revedere, a spus don Juan.

Am simțit o gheară în gît.

— Există multe feluri de a spune adio, a spus. Poate că cel mai bun mod este să păstrezi o amintire plină de bucurie. De exemplu, dacă trăiești ca un luptător, căldura pe care ai simțit-o cînd băiețelul era pe umerii tăi va fi proaspătă și mișcătoare atît timp cît vei trăi. Acesta este modul unui luptător de a spune adio.

Am pornit grăbit motorul și am condus mai repede decît de obicei pe drumul tare de pietre, pînă cînd am ajuns la drumul nepavat.

Am condus o distanță mică și apoi am luat-o pe jos tot restul drumului. După vreo oră, am ajuns la un pîlc de copaci. Don Genaro, Pablito și Nestor ne așteptau. I-am salutat. Toți păreau să fie foarte fericiți și voioși. Uitîndu-mă la ei și la don Juan, am fost copleșit de un sentiment de profundă simpatie pentru toți. Don Genaro m-a îmbrățișat și m-a bătut afectuos pe spate. El le-a spus lui Nestor și lui Pablito că dădusem un spectacol minunat cînd am sărit în fundul prăpastiei. Cu mîna pe umărul meu, el li s-a adresat cu voce tare :

— Da, domnule, a spus, uitîndu-se la ei. Eu sînt binefăcătorul lui şi ştiu că a fost o realizare. Asta a fost încununarea anilor trăiţi ca un luptător.

S-a întors spre mine şi şi-a pus mîna cealaltă pe umărul meu. Ochii lui erau strălucitori şi liniştiţi.

— Nu am nimic să-ţi spun, Carlito, a afirmat, dînd glas cuvintelor încet. Doar că ai avut o cantitate extraordinară de excremente în intestine.

Cu asta, el şi don Juan au rîs pînă cînd păreau gata să-şi dea duhul. Nestor şi Pablito chicoteau nervos, neştiind exact ce să facă.

Cînd don Juan şi don Genaro s-au calmat, Pablito mi-a spus că nu avea siguranţa capacităţii sale de a intra în „necunoscut" singur.

— Zău că n-am nici cea mai mică idee cum s-o fac, a spus el. Genaro spune că nu ai nevoie decît de desăvîrşire. Ce crezi ?

I-am spus că ştiam chiar şi mai puţin decît el. Nestor a oftat şi părea cu adevărat îngrijorat ; îşi mişca mîinile şi nu ştia cum.

— Genaro spune că voi doi o să reuşiţi, a spus el în cele din urmă.

Don Genaro a făcut semn cu mîna că plecăm. El şi don Juan au mers împreună la cîţiva metri depărtare de noi. Am umblat aproape toată ziua pe aceeaşi potecă de munte. Am păstrat tăcerea şi nu ne-am oprit deloc. Toţi aveam cîte o provizie de carne uscată şi o tigvă cu apă şi trebuia să mîncăm din mers. La un moment dat, poteca a devenit în mod limpede un drum. Se curba pe versantul muntelui şi, dintr-o dată, a apărut în faţa noastră o vale. Era o vedere care-ţi tăia respiraţia ; o vale lungă şi verde, care strălucea în lumina soarelui ; deasupra ei se arcuiau două curcubee magnifice, iar pe dealurile din jur se vedeau petice de ploaie.

Don Juan s-a oprit din mers şi i-a indicat cu bărbia ceva în vale lui don Genaro. Acesta a dat din cap. Nu era un gest afirmativ sau negativ; era mai mult o tresărire a capului. Multă vreme au rămas nemişcaţi, scrutînd valea cu privirea.

Acolo am părăsit drumul şi am luat-o pe ceea ce părea să fie o scurtătură. Am început să coborîm pe un drum mai îngust şi riscant care ducea spre partea de nord a văii.

Cînd am ajuns pe cîmpie, era prînzul. M-a învăluit mireasma puternică a sălciilor de apă şi a pămîntului jilav. O clipă, ploaia era ca un uşor sîsîit verde pe copacii din stînga mea, apoi a rămas doar un fîşiit în trestii. Am auzit susurul unui pîrîu. M-am oprit o clipă să ascult. Am privit vîrfurile copacilor; în înălţime, norii cirus dinspre vest arătau ca nişte smocuri de bumbac aruncate pe cer. Am stat acolo să urmăresc norii destul timp ca toţi să mi-o ia înainte. Am alergat după ei.

Don Juan şi don Genaro s-au oprit şi s-au întors concomitent; ochii lor s-au mişcat şi s-au focalizat asupra mea cu atîta uniformitate şi precizie, încît ai fi zis că sînt ai unei singure persoane. A fost o privire scurtă şi uluitoare, care mi-a produs fiori pe spate. Apoi don Genaro a rîs şi a spus că alergam duduind, ca un mexicam cu platfus, de o sută patruzeci de kilograme.

— De ce un mexican ? a întrebat don Juan.

— Un indian cu platfus, de o sută patruzeci de kilograme, nu fuge, a spus don Genaro pe un ton didactic.

— Oh, a răspuns don Juan, ca şi cum don Genaro ar fi explicat ceva.

Am traversat valea îngustă şi verde şi am urcat pe munţii dinspre est. După-masă, ne-am oprit în sfîrşit pe platoul unei terase care dădea spre o vale înaltă spre sud. Vegetaţia se schimbase în mod radical. În jurul nostru erau multe dealuri erodate. Terenul din vale şi de pe

pantele dealurilor era parcelat și cultivat ; cu toate acestea, întreaga scenă îmi dădea senzația de pustiu.

Soarele asfințise deja spre sud-vest. Don Juan și don Genaro ne-a chemat spre marginea nordică a platoului. De acolo vederea era sublimă. Spre nord se întindeau nenumărate văi și munți, iar spre vest era un șir de coame stîncoase înalte. Lumina soarelui se reflecta pe munții îndepărtați dinspre nord și îi colora în portocaliu, la fel cum arăta și culoarea pîlcurilor de nori dinspre vest. Peisajul, în pofida frumuseții sale, era trist și singuratic.

Don Juan mi-a înmînat carnețelul, dar nu-mi venea să iau notițe. Ne-am așezat în semicerc, cu don Juan și don Genaro la capete.

— Ai început drumul cunoașterii scriind și o să termini în același mod, a spus don Juan.

Toți m-au îndemnat să-l ascult, ca și cum scrisul meu ar fi fost esențial.

— Ești chiar la capăt, Carlito, a spus brusc don Genaro. Și tu și Pablito.

Vocea lui era blîndă. Fără tonul său glumeț, suna bun și îngrijorat.

— Alți luptători călătorind în necunoscut au stat chiar pe acest loc, a continuat el. Ei vă urează amîndurora mult noroc.

Am simțit o undă în jurul meu, de parcă aerul ar fi fost jumătate solid și ceva ar fi creat o undă prin el.

— Noi, toți de aici, vă urăm succes, a spus.

Nestor ne-a îmbrățișat pe Pablito și pe mine și apoi s-a dat la o parte.

— Mai avem încă puțin timp, a spus don Genaro, privind la cer. Și apoi, întorcîndu-se spre Nestor, a întrebat : Ce ar trebui să facem între timp ?

— Ar trebui să rîdem și să ne bucurăm, a răspuns Nestor zglobiu.

I-am spus lui don Juan că mi-era frică de ceea ce mă aştepta şi că în mod sigur am fost păcălit să fac toate astea; eu, care nu-mi imaginasem niciodată că ar fi putut exista situaţii ca cea prin care trecuserăm eu şi Pablito. Am spus că ceva cu adevărat înfricoşător a pus stăpînire pe mine şi, încetul cu încetul, m-a împins pînă cînd am ajuns să fac faţă unei situaţii poate mai rele ca moartea.

— Te plîngi, a spus don Juan sec. Îţi pare rău pentru tine pînă în ultima clipă.

Au rîs toţi. Avea dreptate. Ce îndemn invincibil! Şi crezusem că îl eliminasem din viaţa mea. I-am rugat pe toţi să-mi ierte idioţeniile.

— Nu-ţi cere scuze, mi-a spus don Juan. Scuzele n-au sens. Ceea ce contează cu adevărat este să fii un luptător impecabil în acest loc unic al puterii. Locul acesta a găzduit cei mai buni luptători. Fii la fel de bun ca ei.

Apoi se adresă şi lui Pablito şi mie.

— Ştiţi deja că aceasta este ultima sarcină în care vom fi împreună, a spus. Veţi intra în „nagual" şi „tonal" doar prin forţa puterii voastre personale. Eu şi Genaro sîntem aici doar ca să vă spunem rămas bun. Puterea a decis ca Nestor să fie martor. Aşa să fie.

În acelaşi timp, asta va fi şi ultima intersectare a drumurilor voastre de care ne îngrijim eu şi Genaro. O dată ce aţi intrat singuri în necunoscut, nu mai depinde de noi să vă aducem înapoi, astfel încît este necesară o decizie; trebuie să vă decideţi dacă vă întoarceţi sau nu. Noi avem încredere că aveţi forţa necesară pentru a vă întoarce, dacă alegeţi s-o faceţi. În noaptea aceea aţi fost perfect capabili, la unison sau separat, să înlăturaţi aliatul care altfel, v-ar fi zdrobit. Acela a fost testul vostru de forţă.

Trebuie să adaug că puţini luptători au supravieţuit acelei întîlniri cu necunoscutul pe care o veţi avea voi; nu

atît pentru că este greu cît pentru că „nagualul" este ademenitor dincolo de orice închipuire, şi luptătorii care călătoresc în el află că reîntoarcerea în „tonal", sau în lumea ordinii, a zgomotului şi a durerii este un lucru foarte neatrăgător.

Decizia de a rămîne sau a te întoarce este luată de ceva din noi care nu este nici „raţiunea", nici dorinţa, ci „voinţa" noastră, astfel încît nu există nici un mod de a cunoaşte dinainte ce se va întîmpla.

Dacă alegeţi să nu vă întoarceţi, veţi dispărea ca şi cum v-ar fi înghiţit pămîntul. Dar dacă alegeţi să vă întoarceţi pe acest pămînt, va trebui să aşteptaţi ca nişte adevăraţi luptători, pînă cînd vor fi rezolvate sarcinile voastre. O dată ce vor fi terminate, cu succes sau nu, veţi deţine comanda asupra totalităţii voastre.

Don Juan a făcut o pauză de o clipă. Don Genaro m-a privit şi mi-a făcut cu ochiul.

— Carlito vrea să ştie ce înseamnă să ai comanda asupra totalităţii sinelui, a spus şi toţi au rîs.

Avea dreptate. În alte circumstanţe aş fi întrebat asta ; totuşi situaţia era prea solemnă pentru a pune întrebări.

— Înseamnă că luptătorul a întîlnit în sfîrşit puterea, a spus don Juan. Nimeni nu poate spune ce va face cu ea fiecare luptător ; probabil că voi veţi circula liniştiţi şi neobservaţi pe suprafaţa pămîntului, sau poate că veţi deveni nişte oameni huliţi, sau buni, sau de notorietate. Toate astea depind de desăvîrşirea şi libertatea spiritului vostru.

Totuşi, lucrul important este sarcina voastră. Aceasta este moştenirea dată de un profesor şi un binefăcător ucenicilor lor. Mă rog ca voi doi să reuşiţi să vă duceţi sarcinile la bun sfîrşit.

— Așteptarea în vederea îndeplinirii acelei sarcini este o așteptare foarte specială, a spus brusc don Genaro. Și o să vă spun povestea unei bande de luptători care au trăit altă dată în munți, undeva în direcția aceea.

A arătat cu indiferență înspre răsărit, dar după un moment de ezitare, a părut să-și schimbe gîndul, s-a ridicat și a arătat spre munții îndepărtați din nord.

— Nu. Au trăit în direcția aceea, a spus, privindu-mă și zîmbind cu un aer atotștiutor. Exact la o sută treizeci și cinci de kilometri de aici.

Don Genaro mă imita probabil. Avea gura și fruntea contractate, mîinile le strîngea bine la piept, ținînd ceva imaginar, probabil carnețelul meu. Avea o poziție foarte ridicolă. Întîlnisem odată un erudit german, un sinolog, care arăta exact la fel. Gîndul că de mult timp imitam inconștient grimasele sinologului german era foarte comic pentru mine. Am rîs de propria mea persoană. Părea să fie o glumă adresată doar mie.

Don Genaro s-a așezat iar și a continuat povestea.

— Ori de cîte ori se credea că un membru al acestui grup de luptători a comis o faptă împotriva regulilor lor, soarta lui era supusă deciziei celorlalți. Vinovatul trebuia întîi să explice motivele pentru care făcuse ceea ce făcuse. Camarazii lui trebuiau să-l asculte; și apoi ori se despărțeau pentru că găseau motivele convingătoare, ori se aliniau cu armele lor chiar la marginea unui platou foarte asemănător cu acesta unde stăm acum, gata să dea curs sentinței de execuție, pentru că-i găseau motivele inacceptabile. În acest caz, luptătorul condamnat trebuia să spună la revedere vechilor săi camarazi și începea execuția.

Don Genaro ne-a privit pe mine şi pe Pablito, ca şi cum ar fi aşteptat un semn din partea noastră. Apoi, s-a întors spre Nestor.

— Poate că martorul nostru ne poate spune ce are de-a face povestea cu aceştia doi, i-a spus lui Nestor.

Acesta a zîmbit timid şi a părut că se cufundă în gînduri pentru o clipă.

— Martorul nu are nici o idee, a spus şi a izbucnit într-un chicotit nervos.

Don Genaro i-a rugat pe toţi să se ridice şi să meargă cu el pînă la marginea de vest a platoului.

Era o pantă moale spre baza văii, apoi urma o porţiune îngustă de teren drept, care se termina cu o crăpătură ce părea să fie un canal de scurgere a apei de ploaie.

— Exact unde este canalul acela, se găsea un rînd de copaci pe muntele din poveste, a spus el. Dincolo de acel punct era un codru des. După ce-şi lua rămas bun de la camarazii săi, luptătorul condamnat trebuia să înceapă să coboare pe pantă spre copaci. Camarazii lui îşi pregăteau armele şi îl ţinteau. Dacă nu trăgea nici unul, sau dacă luptătorul supravieţuia rănilor şi ajungea la marginea copacilor era liber.

Ne-am întors la locul unde stătusem.

— Dar acum, martore ? l-a întrebat el pe Nestor. Poţi spune ?

Nestor era personificarea nervozităţii. Şi-a scos pălăria şi s-a scărpinat în cap. Apoi şi-a ascuns faţa în mîini.

— De unde poate şti bietul martor ? a răspuns el în final, pe un ton provocator şi a rîs cu ceilalţi.

— Se spune că au fost oameni care au trecut fără să fie atinşi a continuat don Genaro. Să spunem că puterea lor personală le-a afectat camarazii. A trecut o undă printre ei atunci cînd au ţintit şi n-a îndrăznit nici unul să-şi folosească arma. Sau poate că îl venerau pentru bravura sa şi nu-l puteau răni.

Don Genaro m-a privit şi apoi l-a privit pe Pablito.

— Exista o condiţie prestabilită pentru mersul pînă la acei copaci, a continuat el. Luptătorul trebuia să meargă calm, neafectat. Paşii lui trebuiau să fie siguri şi fermi, ochii lui să privească drept înainte, liniştiţi. El trebuia să coboare fără să se împiedice, fără să se întoarcă să se uite înapoi şi, mai presus de toate, fără să fugă.

Don Genaro a făcut o pauză ; Pablito consimţea la cuvintele sale, dînd din cap.

— Dacă voi doi vă decideţi să vă întoarceţi pe acest pămînt, a spus don Genaro, va trebui să aşteptaţi ca nişte adevăraţi luptători pînă cînd sarcinile voastre vor fi îndeplinite. Aşteptarea aceea este foarte asemănătoare cu mersul luptătorului din poveste. Vedeţi, luptătorul nu mai avea la dispoziţie timp uman şi la fel sînteţi şi voi. Singura diferenţă constă în cine ţinteşte în voi. Cei care ţinteau în luptător erau chiar camarazii lui. Dar ceea ce vă ţinteşte pe voi este necunoscutul. Singura voastră şansă este să fiţi desăvîrşiţi. Trebuie să aşteptaţi fără să vă uitaţi înapoi. Trebuie să aşteptaţi fără să cereţi recompense. Şi trebuie să vă folosiţi toată puterea personală pentru realizarea sarcinilor.

Dacă nu acţionaţi ireproşabil, dacă începeţi să tremuraţi şi să deveniţi disperaţi şi neliniştiţi, veţi fi loviţi fără milă de ţintaşii rapizi din necunoscut.

Dacă, pe de altă parte, desăvîrşirea şi puterea voastră personală sînt atît de dezvoltate încît sînteţi capabili să vă realizaţi sarcinile, atunci veţi obţine promisiunea puterii. Şi care este acea promisiune ? veţi întreba. Este o promisiune pe care puterea o face oamenilor, ca fiinţe luminoase. Fiecare luptător are o soartă diferită, aşa că nu există nici o modalitate de a vă spune care va fi acea promisiune pentru fiecare dintre voi.

Soarele era gata să apună. Culoarea portocaliu-deschis de pe munţii din depărtare se mai întunecase. Peisajul îmi dădea impresia unei lumi pustii aflate în bătaia vîntului.

— Aţi învăţat că coloana vertebrală a unui luptător este să fie modest şi eficient, a spus don Genaro şi vocea lui m-a făcut să tresar. Aţi învăţat să acţionaţi fără să aşteptaţi vreo recompensă în schimb. Acum vă spun că pentru a rezista la ceea ce se află în faţa voastră în ziua aceasta, veţi avea nevoie de toată răbdarea de care sînteţi capabili.

Am simţit un şoc în stomac. Pablito a început să tremure liniştit.

— Un luptător trebuie să fie întotdeauna gata, a continuat don Genaro. Soarta noastră, a celor de aici, a fost să aflăm că sîntem prizonieri ai puterii. Nimeni nu ştie de ce noi şi nu alţii, dar ce mare noroc !

Don Genaro s-a oprit din vorbă, aplecîndu-şi capul ca şi cum ar fi fost extenuat. Aceasta fusese prima oară cînd îl auzeam vorbind astfel.

— Este obligatoriu aici ca un luptător să-şi ia la revedere de la toţi cei prezenţi şi de la toţi pe care îi lasă în urmă, a spus brusc don Juan. El trebuie să facă asta cu cuvintele sale şi cu voce tare, astfel încît vocea lui să rămînă pentru totdeauna în acest loc al puterii.

Vocea lui don Juan a generat o altă dimensiune a stării mele din acel moment. Conversaţia noastră din maşină a devenit şi mai sfîşietoare. Cîtă dreptate avea cînd spusese că peisajul din jurul nostru era doar un miraj şi că explicaţia vrăjitorilor dă o lovitură pe care nimeni n-o poate para. Auzisem explicaţia vrăjitorilor şi percepusem premisele ei ; şi iată că eram acolo, mai gol şi mai neajutorat ca niciodată. Nimic din ce făcusem vreodată, nimic din ce-mi imaginasem vreodată nu se putea compara cu singurătatea şi dorul acelui moment. Explicaţia vrăjitorilor mă lăsase chiar şi fără „raţiunea" mea. Don Juan avea iar dreptate cînd spunea că un luptător nu poate evita durerea şi mîhnirea, ci numai perseverenţa de a se complace în ele. În acel moment, tristeţea mea era de nedepăşit. Nu mă puteam ridica să-mi iau la revedere de la cei cu care împărţisem meandrele sorţii. Le-am mai spus lui don Juan şi lui don Genaro că făcusem un pact cu cineva să murim împreună şi că spiritul meu nu putea suporta să plece singur.

— Toţi sîntem singuri, Carlito, a spus încet don Genaro. Asta este condiţia noastră.

Am simţit în gît chinul dragostei mele de viaţă şi pentru cei apropiaţi mie şi am refuzat să le spun la revedere.

— Sîntem singuri, a spus don Juan. Dar să mori singur nu înseamnă să mori în singurătate.

Vocea lui era înăbuşită şi camuflată, ca o tuse.

Pablito plîngea în tăcere. Apoi s-a ridicat şi a vorbit. Nu era un discurs sau un testament. El le-a mulţumit lui don Juan şi lui don Genaro cu voce clară pentru bunătatea lor. S-a întors spre Nestor şi i-a mulţumit pentru prilejul pe care i-l dăduse de a avea grijă de el. Şi-a şters lacrimile cu mîneca.

— Ce lucru minunat este să te afli în această lume frumoasă ! În acest timp minunat ! a exclamat și a oftat.

Starea lui era copleșitoare.

— Dacă nu mă-ntorc, te rog ca o ultimă favoare să-i ajuți pe cei care au împărtășit soarta mea, i-a spus el lui don Genaro.

Apoi s-a întors spre vest, în direcția casei sale. Corpul lui subțire se cutremura de plîns. A alergat spre marginea platoului cu brațele întinse, de parcă ar fi îmbrățișat pe cineva. Buzele i se mișcau, părea că vorbește cu voce scăzută.

M-am uitat în altă parte. Nu voiam să aud ce spunea Pablito.

S-a întors unde stăteam, s-a prăbușit lîngă mine și și-a plecat capul.

Eram incapabil să spun ceva. Dar o forță exterioară a părut că ia comanda și m-a făcut să mă ridic și mi-am spus și eu tristețea și mulțumirile.

Am tăcut iar toți. Un vînt șuiera ușor dinspre nord, suflîndu-mi în față. Don Juan m-a privit. Nu văzusem niciodată atîta bunătate în ochii lui. Mi-a spus că un luptător își ia la revedere mulțumind tuturor celor care au avut un gest de bunătate sau de grijă pentru el și că trebuia să-mi exprim gratitudinea nu numai lor, dar și celor care avuseseră grijă de mine și mă ajutaseră pe drum.

M-am întors cu fața spre nord-vest, spre Los Angeles, și toată sentimentalitatea sufletului meu a țîșnit din mine. Ce eliberare purificatoare era să-mi ascult mulțumirile !

M-am așezat iar. Nimeni nu mă privea.

— Un luptător ia notă de durerea sa, dar nu se complace niciodată în ea, a spus don Juan. Astfel, starea luptătorului care intră în necunoscut nu este una de

tristețe; dimpotrivă, el este voios, pentru că se simte modest, datorită marelui său noroc, încrezător că spiritul lui este desăvîrșit și, mai presus de toate, absolut conștient de eficiența lui. Voioșia unui luptător provine din faptul că el și-a acceptat soarta și din faptul că a prevăzut bine ceea ce-i stă în cale.

A urmat o pauză lungă. Tristețea mea era monumentală. Voiam să fac ceva ca să ies din starea aceasta.

— Martore, te rog, dă glas prinzătorului tău de spirite, i-a spus don Genaro lui Nestor.

Am auzit sunetul lung și lugubru al instrumentului lui Nestor.

Pablito aproape că a dat în isterie de rîs și la fel și don Juan și don Genaro. Am simțit un miros specific și mi-am dat seama că Nestor trăsese un vînt. Expresia de extremă seriozitate de pe fața lui era extrem de caraghioasă. N-o făcuse din glumă, ci pentru că nu avea prinzătorul de spirite la el. Se descurcase și el în cel mai bun mod în care putuse.

Toți au rîs cu poftă. Cu cîtă ușurință treceau de la situații sublime la unele complet grotești!

Pablito s-a întors brusc către mine. Voia să știe dacă eram poet, dar înainte să-i pot răspunde la întrebare, don Genaro a făcut o poezioară:

— Carlito este rece, zău; el e un pic poet, țicnit și nătărău, a spus.

Toți au izbucnit iar în rîs.

— Așa mai merge, a spus don Juan. Și acum, înainte ca eu și Genaro să ne luăm la revedere, voi doi puteți spune orice doriți. S-ar putea să fie ultima dată cînd mai puteți da glas vreunui cuvînt.

Pablito a clătinat din cap, dar eu aveam ceva de spus. Am vrut să-mi exprim admirația și venerația mea față de calmul minunat al spiritului de luptător al lui don Genaro și al lui don Juan. Dar m-am lăsat prins de cuvinte și n-am ajuns să spun nimic ; ba mai rău, am ajuns să par iar că mă plîng.

Don Juan a dat din cap și a pocnit din buze a dezaprobare. Am rîs involuntar ; totuși, nu conta că irosisem șansa de a le spune admirația mea. O senzație foarte ciudată a început să pună stăpînire pe mine. Aveam un simț al voioșiei și bucuriei, o libertate totală, care m-a făcut să rîd. Le-am spus lui don Juan și don Genaro că nu dădeam nici un ban pe întîlnirea cu „necunoscutul", că eram fericit și complet, și că dacă muream sau trăiam nu avea importanță pentru mine în acel moment.

Don Juan și don Genaro păreau foarte fericiți de afirmațiile mele chiar mai mult decît mine. Don Juan și-a lovit coapsa și a rîs. Don Genaro și-a aruncat pălăria pe jos și a țipat de parcă ar fi călărit un cal sălbatic.

— Am rîs și ne-am veselit în timp ce am așteptat, exact așa cum a recomandat martorul, a spus brusc don Genaro. Dar este o condiție firească a ordinii ca acest lucru să aibă și un sfîrșit.

A privit cerul.

— Este aproape timpul să ne despărțim ca luptătorii din poveste. Dar înainte să o luăm pe drumuri separate, trebuie să vă spun un ultim lucru. Am de gînd să vă dezvălui un secret de luptător. Poate că-i puteți spune predilecția unui luptător.

Mi s-a adresat mie în mod special și mi-a amintit că odată îi spusesem că viața unui luptător este rece și singu-

ratică şi golită de sentimente. El a adăugat chiar că şi în acel moment eram convins de lucrul acesta.

— Viaţa unui luptător nu poate fi rece şi singuratică şi lipsită de sentimente, a spus, pentru că se bazează pe afecţiunea şi devotamentul lui, consacrarea sa celor iubiţi. Şi cine, poţi întreba, este cel iubit ? O să-ţi arăt acum.

Don Genaro s-a ridicat îndreptîndu-se uşor spre o zonă perfect plată aflată în faţa noastră, la vreo trei metri. Acolo a făcut un gest ciudat. Şi-a mişcat mîinile ca şi cum şi-ar fi îndepărtat praful de pe piept şi stomac. Apoi s-a întîmplat un lucru ciudat. Prin el a trecut o izbucnire aproape inperceptibilă de lumină ; venea din sol şi părea că-i învăluie corpul întreg. A făcut un fel de piruetă pe spate, mai exact un salt pe spate, şi a aterizat pe piept şi braţe. Mişcarea lui fusese executată cu atîta precizie şi dexteritate, încît părea o fiinţă lipsită de greutate, o creatură ca un vierme, care s-a răsucit în el. Fiind la sol, a executat o serie de mişcări nepămînteşti. A alunecat doar la cîţiva centimetri deasupra solului, sau s-a rostogolit pe jos, de parcă ar fi fost pe o minge ; sau a înotat pe sol, descriind cercuri şi întorcîndu-se cu uşurinţa şi agilitatea unui ţipar care înoată în ocean.

La un moment dat, ochii mei au început să se încrucişeze şi apoi, fără nici o tranziţie, urmăream o minge luminoasă alunecînd înainte şi înapoi pe ceva care părea să fie terenul unui patinoar cu o mie de lumini strălucitoare.

Viziunea era sublimă. Apoi mingea de foc s-a oprit şi a rămas nemişcată. O voce m-a trezit şi mi-a abătut atenţia. Era don Juan care vorbea. La început nu puteam distinge ce spunea. Am privit iar la mingea de foc, dar

l-am putut distinge doar pe don Genaro culcat pe sol, cu mîinile și picioarele întinse.

Vocea lui don Juan era foarte limpede. Părea să declanșeze ceva în mine și am început să scriu.

— Iubirea lui Genaro este lumea, a spus. El îmbrățișează acum acest pămînt enorm, dar deoarece este atît de mic, tot ce poate face este să înoate în el. Dar pămîntul știe că Genaro îl iubește și îi dăruie grija lui. De aceea, viața lui Genaro este plină pînă la refuz și starea lui, oricare ar fi, va fi totală. Genaro dăinuie pe drumurile dragostei sale și, oriunde se trezește, este complet.

Don Juan s-a ghemuit în fața noastră. A mîngîiat gentil solul.

— Asta este predilecția a doi luptători, a spus. Acest pămînt, această lume. Pentru un luptător nu poate exista iubire mai mare.

Don Genaro s-a ridicat și s-a ghemuit lîngă don Juan pentru o clipă, în timp ce amîndoi ne fixau cu privirea, apoi s-au așezat la unison, cu picioarele încrucișate.

— Doar dacă iubești pămîntul acesta cu pasiune neîncetată, îți poți elibera tristețea, a spus don Juan. Un luptător este întotdeauna voios, pentru că iubirea lui este nealterabilă și ținta ei, pămîntul, îl îmbrățișează și-i dăruiește cadouri de neconceput. Tristețea aparține doar acelora care urăsc chiar lucrul care dă adăpost ființei lor.

Don Juan a mîngîiat iar pămîntul cu tandrețe.

— Această ființă minunată, care este vie pînă în cele mai adînci cotloane și înțelege orice sentiment, m-a răcorit, m-a lecuit de durerile mele și, în final, cînd am înțeles total dragostea mea pentru ea, m-a învățat libertatea.

A făcut o pauză. Tăcerea din jurul nostru era înspăimîntătoare. Vîntul şuiera uşor şi apoi am auzit lătratul unui cîine în depărtare.

— Ascultă lătratul acela, a continuat don Juan. Acesta este modul în care mă ajută pămîntul să-ţi clarific această ultimă idee. Lătratul acela este cel mai trist lucru pe care-l poţi auzi.

Am rămas tăcuţi o vreme. Lătratul acelui cîine singuratic era atît de trist şi liniştea din jurul nostru atît de intensă, încît m-a cuprins un chin amorţitor. M-a făcut să mă gîndesc la propria mea viaţă, la tristeţea mea, la faptul că nu ştiam unde să mă duc, ce să fac.

— Lătratul acelui cîine este vocea nocturnă a unui om, a spus don Juan. Vine dintr-o casă din valea aceea spre sud. Un om îşi strigă prin cîinele său, deoarece sînt tovarăşi pe viaţă, tristeţea şi plictiseala. El se roagă morţii să vină să-l scape de lanţurile mohorîte şi sumbre ale vieţii sale.

Cuvintele lui don Juan se agăţaseră de o idee foarte tulburătoare din mine. Am simţit că-mi vorbea direct mie.

— Lătratul acela şi tristeţea pe care o creează vorbesc de sentimentele oamenilor, a continuat el. Oameni pentru care întreaga viaţă a fost ca o după-amiază de duminică, o după-amiază care nu a fost chiar mizerabilă, dar destul de fierbinte şi mohorîtă şi lipsită de confort. Ei au transpirat şi s-au agitat mult. N-au ştiut unde să se ducă, sau ce să facă. După-amiaza aceea i-a lăsat doar cu ideea enervărilor meschine şi a plictiselii şi apoi, brusc, s-a terminat ; era deja noapte.

El a reluat o poveste pe care i-o spusesem eu, despre un bărbat de şaptezeci şi doi de ani care se plîngea că viaţa lui a fost atît de scurtă, că i se părea că doar cu o zi

înainte fusese copil. Bărbatul îmi spusese : „Îmi amintesc de pijamaua pe care o purtam la zece ani. Parcă a trecut doar o zi. Unde s-a dus timpul ?“

— Antidotul care ucide otrava aceea este aici, a spus don Juan mîngîind pămîntul. Explicația vrăjitorilor nu poate elibera deloc spiritul. Uitați-vă la voi doi. Ați ajuns la explicația vrăjitorilor, dar nu are nici o importanță că o știți. Sînteți mai singuri ca niciodată, pentru că fără dragostea neclintită față de ființa care vă dă adăpost, singurătatea înseamnă solitudine.

Doar dragostea pentru acea ființă splendidă poate da libertate spiritului unui luptător ; și libertatea este voioșie, competență și renunțare în fața oricăror adversități. Asta este ultima lecție. Este lăsată întotdeauna pentru ultimul moment, pentru momentul de solitudine totală, cînd un om se află față în față cu moartea sa și cu solitudinea sa. Doar atunci are sens.

Don Juan și don Genaro s-au ridicat și și-au întins brațele și spatele, de parcă statul jos le-ar fi amorțit corpurile. Inima a început să-mi bată repede. Ne-au pus pe mine și pe Pablito să ne ridicăm.

— Asfințitul este crăpătura dintre lumi, a spus don Juan. Este ușa spre necunoscut.

A indicat cu o mișcare învăluitoare a mîinii platoul pe care stăteam.

— Acesta este platoul din fața acelei uși.

Apoi a arătat spre marginea de nord a platoului.

— Acolo este ușa. Dincolo este un abis și dincolo de acest abis este necunoscutul.

Don Juan și don Genaro s-au întors apoi spre Pablito și i-au spus la revedere. Ochii lui Pablito erau dilatați și ficși ; lacrimile îi șiroiau pe obraji.

Am auzit vocea lui don Genaro spunîndu-mi la revedere, dar n-am auzit-o pe a lui don Juan.

Don Juan şi don Genaro s-au îndreptat spre Pablito şi i-au şoptit scurt în urechi. Apoi au venit la mine. Dar înainte să-mi fi şoptit ceva, am avut deja sentimentul acela aparte de disociere.

— Acum vom fi ca praful de pe drum, a spus don Genaro. Poate că, într-o zi, o să vă intre din nou în ochi.

Don Juan şi don Genaro s-au dat înapoi, părînd că se contopesc cu întunericul. Pablito mă ţinea de antebraţ şi ne-am luat rămas bun. Apoi un îndemn ciudat, o forţă, m-a făcut să alerg cu el spre marginea nordică a platoului. I-am simţit braţul ţinîndu-l pe al meu în timp ce săream, apoi am fost singur.

Carlos CASTANEDA

Născut la 25 decembrie 1931 la Sao Paolo, Carlos Castaneda a studiat antropologia la Universitatea Californiană din Los Angeles, pe care a absolvit-o în 1962. În anul 1964 a terminat stagiul de pregătire aprofundată (MA), iar în 1970 și-a luat doctoratul în antropologie. Era încă student cînd s-a supus unui proces de inițiere pentru a deveni un om al cunoașterii, proces în care l-a avut ca maestru pe don Juan. Experiențele trăite cu acest prilej sînt relatate în mai multe cărți.

De același autor, în Editura RAO au apărut:

CEALALTĂ REALITATE
(A Separate Reality)

CĂLĂTORIE LA IXTLAN
(Journey to Ixtlan)

Vor mai apărea:

AL DOILEA CERC AL PUTERII
(The Second Ring of Power)

DARUL VULTURULUI
(The Eagle's Gift)